

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Διπλωματική Εργασία

**Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΠΟΛΗΣ-ΣΥΚΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 2011-2019 ΜΕΣΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ**

Της

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗΣ ΤΡΙΓΩΝΗ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

A.M. mpm19028

Επιβλέπων Καθηγητής, Καραγιώργος Θεοφάνης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος
ειδίκευσης στη Δημόσια Διοίκηση

Ιούνιος 2021

Αφιέρωση

Στους γονείς μου που είναι πάντα στο πλευρό μου.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους κο Θεοφάνη Καραγιώργο και Αλκιβιάδη Καραγιώργο, για την πολύτιμη βοήθειά τους για την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας.

Περίληψη

Λέξεις κλειδιά: Αριθμοδείκτες, Διοικητική Λογιστική, Δήμος, οικονομική ανάλυση, προϋπολογισμός.

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί ένα μια πρακτική εφαρμογή των διοικητικών λογιστικών εργαλείων και ιδίως μέσω της μεθόδου, του προϋπολογισμού. Παρουσιάζεται η οικονομική ανάλυση ενός ελληνικού Δήμου. Συγκεκριμένα του Δήμου Νεάπολης-Συκεών σε εύρος δεκαετίας. Η ανάλυση αυτή πραγματοποιείται μέσα από τη χρήση αριθμοδεικτών που προέρχονται από τους προϋπολογισμούς και τους απολογισμούς. Για τη διεξαγωγή της μελέτης λαμβάνονται υπόψη οι επιδράσεις που υπήρξαν από εξωγενείς παράγοντες δεδομένου ότι υπήρξε πρόσφατη συνένωση Δήμων. Επιπλέον παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη είναι οι επικρατούσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, αλλά και η δράσεις του Δήμου σε επενδυτικά προγράμματα και κοινωνικές πολιτικές. Η μελέτη των αριθμοδεικτών υπογράμμισε την ανάγκη εκσυγχρονισμού του τρέχοντος συστήματος κοστολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη τις μεταρρυθμίσεις και τις εξελίξεις στις μεθόδους της Διοικητικής Λογιστικής. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει στον εξορθολογισμό της οικονομικής διαχείρισης των δημόσιων οργανισμών και των χρησιμοποιούμενων τεχνικών ελέγχου. Προϋπόθεση αποτελεί η εισαγωγή νέων τεχνολογιών, η δημιουργία λειτουργικού οργανογράμματος που θα συμβάλει στην παροχή καλύτερων υπηρεσιών στους πολίτες και θα διευκολύνει τον έλεγχο της δραστηριότητας του Δήμου. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, ο Δήμος πρέπει να στελεχωθεί με επαρκή αριθμό υπαλλήλων με εξειδικευμένα προσόντα και κατάλληλη κατάρτιση, για να αντιμετωπίσει τις συνεχώς αυξανόμενες αλλαγές λόγω των εξελίξεων της τεχνολογίας, της οικονομίας και της πολιτικής.

Abstract

This thesis is a practical implementation of administrative accounting tools and in particular through the budget method. We present a financial analysis of a Greek municipality. Specifically the Municipality of Neapolis-Sykies in a ten years range. This analysis shall is carried out through the use of financial ratios derived from the budgets and accounting reports. In order to carry out the study, the effects of external factors were taken into account since there was a recent merger of Municipalities. Factors also include the prevailing socio-economic conditions, and the investments of the municipality in various programs and social policies. The study of the Financial Ratios highlighted the need to modernize the current costing system, taking into account reforms and developments in the methods of administrative accounting. This could lead to rationalizing the financial management of public organizations and the control techniques used. A prerequisite is to introduce new technologies, to create a functional organizational chart that will help to provide better services to citizens and facilitate the audit of the Municipality's activity. In order to achieve this, the municipality should be staffed with a sufficient number of employees qualified and with appropriate training it will address the ever-increasing changes due to developments in technology, economy and politics.

Πίνακας Περιεχομένων

Αφιέρωση.....	2
Ευχαριστίες.....	3
Περίληψη.....	4
Abstract.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	15
1.1 Η έννοια της Λογιστικής.....	15
1.2 Στόχοι και Κλάδοι Λογιστικής	15
1.3 Η ιστορία της Λογιστικής.....	17
1.4 Η πορεία της Λογιστικής μέσα από τη μετάβαση από το Traditional Public Management στο New Public Management.	17
1.5 Λογιστικά συστήματα του Δημόσιου τομέα.....	19
1.5.1 Παράγοντες που επηρεάζουν τα λογιστικά συστήματα	19
1.6 Λογιστική σε ταμειακή βάση.....	20
1.6.1 Χαρακτηριστικά της λογιστικής σε ταμειακή βάση.....	20
1.6.2 Πλεονεκτήματα της Λογιστικής σε ταμειακή βάση.....	21
1.6.3 Μειονεκτήματα της Λογιστικής σε Ταμειακή Βάση.....	22
1.7 Χαρακτηριστικά της λογιστικής σε Δεδολευμένη Βάση.....	24
1.7.1 Πλεονεκτήματα	24
1.7.2 Μειονεκτήματα	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	26
2.1 Η Δημόσια Διοίκηση.	26
2.2 Διαφορές και Ομοιότητες Δημόσιας Διοίκησης και Διοίκησης των Επιχειρήσεων.	27
2.3 Η Φύση της Δημόσιας Διοίκησης.....	30
2.4 Το Πεδίο της Δημόσιας Διοίκησης.	32
2.5 Η Εξέλιξη της Δημόσιας Διοίκησης.	33
2.6 Η Γραφειοκρατία	34
2.7 Η Ελληνική Διοικητική Πραγματικότητα.	38
2.8 Η Αποκέντρωση.....	41
2.8.1 Η Αποκέντρωση ως έννοια και ως διαδικασία.....	41
2.9 Η Διοικητική αποκέντρωση.....	44
2.10 Εδαφική και λειτουργική αποκέντρωση.	47

2.11	Συστήματα Διοικητικής Οργάνωσης.....	48
2.11.1	Ορισμός διοικητικού συστήματος οργάνωσης.....	48
2.11.2	Το σύστημα διοικητικής οργάνωσης στην Ελλάδα.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3		50
3.1	Η οικονομική ανάλυση του κράτους κατά την περίοδο της κρίσης.....	50
3.2	Τα χαρακτηριστικά της ελληνικής ύφεσης.....	52
3.3	Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στους Ο.Τ.Α.....	55
3.4	Το Διεθνές εμπόριο και η Ελληνική κρίση.....	56
3.5	Μετανάστευση και χρηματοδότηση προγραμμάτων ένταξης κατά τη διάρκεια της κρίσης.....	58
3.6	Κοινωνική πολιτική των ΟΤΑ κατά τη διάρκεια της κρίσης.....	62
3.7	Πολιτιστική πολιτική.....	66
3.8	Εταιρική κοινωνική Ευθύνη.....	71
3.9	Χαρακτηριστικά της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	72
3.10	Διαστάσεις της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	72
3.11	Αρχές της ΕΚΕ.....	76
3.12	Τα οφέλη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	78
3.13	Δημόσιος τομέας και ΕΚΕ.....	80
3.14	Δημόσιες πολιτικές και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.....	81
3.15	Στρατηγικός σχεδιασμός και ΕΚΕ.....	83
3.16	Τύποι κυβερνητικής παρέμβασης στην ΕΚΕ.....	85
3.17	Τομείς δράσης της τοπικής αυτοδιοίκησης για την προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνη.....	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4		91
4.1	Οικονομικές Καταστάσεις.....	91
4.2	Οικονομική Ανάλυση.....	92
4.3	Είδη Ανάλυσης Οικονομικών Καταστάσεων.....	95
4.3.1	Κάθετη ή διαστρωματική ανάλυση ή ανάλυση κοινού μεγέθους (Common size statement – vertical analysis).....	97
4.3.2	Δυναμική ή οριζόντια ανάλυση ή ανάλυση τάσεων (Trend- Horizontal Analysis).....	98
4.3.3	Κύριες διαφορές μεταξύ οριζόντιας και κάθετης ανάλυσης.....	99
4.4	Ανάλυση Οικονομικών καταστάσεων με χρήση Αριθμοδεικτών.....	100
4.4.1	Αριθμοδείκτες.....	100
4.4.2	Πλεονεκτήματα χρήσης Αριθμοδεικτών.....	103
4.4.3	Περιορισμοί της ανάλυσης με αριθμοδείκτες.....	104

4.5	Οι αριθμοδείκτες των Ο.Τ.Α.	106
4.6	Αριθμοδείκτες με βάση τον προϋπολογισμό - απολογισμό των δήμων	106
4.6.1	Αριθμοδείκτες δομής εσόδων/εξόδων:.....	106
4.6.2	Αριθμοδείκτες οικονομικής επίδοσης:	108
4.6.3	Δείκτες ανθρώπινου δυναμικού δήμων:.....	109
4.6.4	Αριθμοδείκτες συσχέτισης εσόδων -εξόδων:.....	110
4.6.5	Αριθμοδείκτες Εσόδων/Εξόδων ανά Κάτοικο	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5		112
5.1	Μελέτη περίπτωσης	112
5.2	Αριθμοδείκτες Δήμου Νεάπολης-Συκεών	115
5.2.1	Δείκτης Ανεξαρτησίας: Ίδια Έσοδα/Συνολικά Έσοδα.....	116
5.2.2	Δείκτης Λειτουργικής Αυτονομίας: Ίδια Τακτικά Έσοδα/Σύνολο Τακτικών Εσόδων	117
5.2.3	Δείκτης Αστάθειας: Σύνολο Έκτακτων Εσόδων /Συνολικά Έσοδα.....	117
5.2.4	Δείκτης Απαιτήσεων : Σύνολο Εισπρακτέων Υπολοίπων/Συνολικά έσοδα	118
5.2.5	Δείκτης Χρηματικού Υπολοίπου: Χρηματικό Υπόλοιπο/Συνολικά Έσοδα.....	119
5.2.6	Δείκτης Λειτουργικών Δαπανών: Σύνολο Εξόδων Χρήσης/Συνολικά Έξοδα..	120
5.2.7	Δείκτης Επενδύσεων: Σύνολο Επενδύσεων/Συνολικά Έξοδα	120
5.2.8	Δείκτης Υποχρεώσεων ΠΟΕ: Σύνολο Οφειλών ΠΟΕ/Σύνολο Εξόδων.....	121
5.2.9	Δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδοσίας: Αμοιβές και έξοδα προσωπικού/Τακτικά έσοδα.....	122
5.2.10	Δείκτης κόστους απασχόλησης/Συνολικά έξοδα	123
5.2.11	Δείκτης κόστους απασχόλησης /Έξοδα χρήσης.....	124
5.2.12	Δείκτης αυτοχρηματοδότησης επενδύσεων: Επιχορηγήσεις και Δάνεια για Επενδύσεις/Επενδυτικές Δαπάνες και Τοκοχρεολύσια Επενδυτικών Δανείων	124
5.2.13	Επενδύσεις ανά Κάτοικο	125
5.2.14	Εισπραχθέντα Έσοδα/ Βεβαιωθέντα Έσοδα	126
Κεφάλαιο 6 : Συμπεράσματα		126
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ		129
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ		152

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 Δομές αντιμετώπισης της φτώχειας. Πηγή: Χλέπας, Γούπιος και Σαπουνάκης 2014 :119.....	65
Πίνακας 2 Σύγκρισης Οριζόντιας και Κάθετης Ανάλυσης.....	100
Πίνακας 3 Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών 2015-2019.....	113
Πίνακας 4 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών 2015-2019.....	113
Πίνακας 5 Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών 2015-2019.....	114
Πίνακας 6 Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών 2015-2019.....	114
Πίνακας 7 Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών 2015-2019.....	115
Πίνακας 8 : Δείκτης Ανεξαρτησίας.....	116
Πίνακας 9: Δείκτης Λειτουργικής Αυτονομίας.....	117
Πίνακας 10: Δείκτης Αστάθειας.....	118
Πίνακας 11: Δείκτης Απαιτήσεων.....	119
Πίνακας 12: Δείκτης Χρηματικού Υπολοίπου.....	119
Πίνακας 13: Δείκτης Λειτουργικών Δαπανών.....	120
Πίνακας 14: Δείκτης Επενδύσεων.....	121
Πίνακας 15: Δείκτης Υποχρεώσεων ΠΟΕ.....	122
Πίνακας 16: Δείκτης Κάλυψης Κόστους Μισθοδοσίας.....	123
Πίνακας 17 Δείκτης Κόστος Απασχόλησης/Συνολικά Έξοδα.....	123
Πίνακας 18: Δείκτης Κόστους Απασχόλησης/Έξοδα Χρήσης.....	124
Πίνακας 19: Δείκτης Αυτοχρηματοδότησης Επενδύσεων.....	125
Πίνακας 20: Δείκτης Επενδύσεων ανά Κάτοικο.....	125
Πίνακας 21 Δείκτης Εισπραχθέντα Έσοδα/Βεβαιωθέντα Έσοδα.....	126

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 Πηγή: Gray S.J. (1988)	20
Εικόνα 2 Πηγή: Εκσυγχρονισμός της Ε.Ε.(Ευρωπαϊκή Επιτροπή)	25
Εικόνα 3 Characteristics of bureaucratic administration Πηγή: <i>Επισυναπτόμενο από Ferreire et al., 2004, σελ. 24 και 25</i>	35
Εικόνα 4 Πολιτική, Διοικητική και Φορολογική Αποκέντρωση Πηγή: ΟΟΣΑ.....	42
Εικόνα 5 Αποκέντρωση, Αποσυγκέντρωση και Μεταβίβαση, διαχωρισμοί. Πηγή: Böckenförde, M., <i>Decentralization from a Legal Perspective: Options and Challenges</i> (Gießen: TransMIT,2010).	45
Εικόνα 6 Πηγή: "Εισαγωγή στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Βιώσιμη Ανάπτυξη", Ντίλη, Α., 2018.....	74
Εικόνα 7 Πηγή: South African Institute of Professional Accountant.....	92
Εικόνα 8 Πηγή: wikipedia	112

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χρήση της Λογιστικής αποτελεί το εργαλείο που παρέχει την απαραίτητη πληροφόρηση τόσο στους διοικούντες (ανώτερα και ανώτατα διοικητικά στελέχη), όσο και στους φορείς που ανήκουν στο εξωτερικό περιβάλλον μιας οικονομικής οντότητας, προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι να λάβουν ορθολογικές επιχειρησιακές αποφάσεις που αφορούν τη διαχείριση της οντότητας αυτής. Μέσα από τη χρήση της Λογιστικής διαμορφώνονται στρατηγικά πλάνα που αφορούν την εξέλιξη της οικονομικής οντότητας και με βάση τις αρχές και τους κανόνες και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα δράσης της.

Η εφαρμογή της Διοικητικής Λογιστικής συμβάλλει στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων σχετικά με τον προγραμματισμό και τον έλεγχο της δράσης μιας οικονομικής μονάδας μέσα από τον προσδιορισμό, τη συγκέντρωση, την ανάλυση, την προετοιμασία και την παρουσίαση χρηματοοικονομικών ή μη δεδομένων, ώστε να υπάρξει η κατάλληλη και ορθολογική χρήση των διαθέσιμων πόρων. Η εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος κάτω από το άγρυπνο βλέμμα της κρατικής επίβλεψης αποτελεί τον κύριο στόχο της Δημόσιας Διοίκησης, δηλαδή της κεντρικής διοίκησης και του ευρύτερου δημόσιου τομέα συμπεριλαμβανομένου των δημοσίων οργανισμών και επιχειρήσεων.

Κύριος στόχος των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και όλων των φορέων του Δημοσίου μέσα από τη Διοικητική Λογιστική είναι η λήψη οικονομικών αποφάσεων με ορθολογικό τρόπο, προκειμένου να ελεγχθεί η χρήση των πόρων του και να επιτευχθεί η αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των φορέων αυτών. Η δυνατότητα που παρέχει μέσα από το σχεδιασμό στρατηγικών οι οποίοι λαμβάνουν υπόψη τα κοστολογικά στοιχεία, βοηθά στην αξιοποίηση κονδυλίων από τη μια και στη μείωση των κοστοβόρων παραγόντων από την άλλη. Βασικό εργαλείο αποτελεί η σύνταξη του προϋπολογισμού όπου γίνεται ένας συνδυασμός των λογιστικών δεδομένων περασμένων ετών με τα στοιχεία τα οποία καταγράφονται στον προϋπολογισμό, συντελώντας στους στόχους της αποδοτικότητας και προγραμματισμού των οργανισμών. Με τον προϋπολογισμό επιτυγχάνεται η αποτύπωση του οράματος και των στόχων αλλά και των ορίων μέσα στα οποία καλείται να λειτουργήσει ένας Ο.Τ.Α..

Στο τέλος κάθε οικονομικής χρήσης η παρουσίαση των επιτευγμάτων θετικών ή αρνητικών μιας οικονομικής χρήσης αποτυπώνονται μέσα από τον απολογισμό, ο οποίος δείχνει το κατά πόσο έχουν επιτευχθεί οι στόχοι του προϋπολογισμού και κατ' επέκταση του προγραμματισμού του οργανισμού.

Η κατανόηση της οικονομικής θέσης ενός οργανισμού αλλά η μελέτη της απόδοσης του μέσα από τις οικονομικές καταστάσεις, μπορεί να γίνει με τη χρήση αριθμοδεικτών. Η χρήση τους βοηθά στην ποιοτική αξιολόγηση των οικονομικών επιδόσεων ενός οργανισμού, αφού συνοψίζουν πληθώρα οικονομικών δεδομένων, αναλύοντας την παρούσα κατάσταση του οργανισμού αλλά και δημιουργώντας προβλέψεις σχετικές με τη μελλοντική του θέση.

Η διαμόρφωση των αριθμοδεικτών επηρεάζεται από τις εκάστοτε κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που επικρατούν. Για οποιαδήποτε μεταβολή τους είναι σημαντικό να προσδιοριστεί η αιτία που την προκαλεί. Ο προσδιορισμός της αιτίας βοηθά στην διατύπωση σωστών συμπερασμάτων, τόσο για την εφαρμογή της στρατηγικής του οργανισμού όσο και των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν σε σχέση με τους στόχους, παρέχοντας τη δυνατότητα ορθών προβλέψεων για το μέλλον. Με τη μελέτη των αριθμοδεικτών παρουσιάζονται οι τάσεις των οικονομικών μεγεθών ενός οργανισμού και καθίσταται δυνατή η σύγκριση των αποτελεσμάτων τους.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσεται το παρόν πόνημα με το οποίο μελετάται η πορεία του Δήμου Νεάπολης - Συκεών για το χρονικό διάστημα μιας δεκαετίας χρησιμοποιώντας αριθμοδείκτες προϋπολογισμού – απολογισμού των Ο.Τ.Α..

Σκοπός της έρευνας αυτής αποτελεί η μελέτη της πορείας του Δήμου Νεάπολης-Συκεών για το διάστημα 2011-2019. Ουσιαστικά εφαρμόζεται μια πρακτική μελέτη της διοικητικής λογιστικής μέσα από ένα βασικό εργαλείο της, τον προϋπολογισμό και ταυτόχρονα παρουσιάζονται οι επιδράσεις που μπορεί να έχουν εξωγενείς παράγοντες λόγω συνενώσεων με άλλους δήμους, η συμμετοχή σε επενδυτικά προγράμματα και διάφορες κοινωνικές δράσεις.

Με την παρούσα εργασία παρουσιάζεται η εικόνα ενός Δήμου κατά τη διάρκεια μιας δεκαετίας λαμβάνοντας υπόψη όλες τις κοινωνικοοικονομικές, πολιτικές, συνθήκες και επιρροές οι οποίες προσδιόρισαν την πορεία του, αλλά και δημιούργησαν την ανάγκη για εφαρμογή νέων μεθόδων κοστολόγησης, προκειμένου να παρέχεται

καλύτερη παρουσίαση των οικονομικών δεδομένων και αποτελεσμάτων τόσο στους τοπικούς κυβερνώντες όσο και στα αρμόδια όργανα ελέγχου.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι έννοιες, οι στόχοι και οι κλάδοι της Λογιστικής. Γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή και παρουσιάζεται η πορεία της και η μετάβασή της από Traditional Public στο Management New Public Management. Γίνεται αναφορά στα λογιστικά συστήματα του Δημόσιου Τομέα και παρουσιάζεται η Λογιστική σε ταμειακή και σε Δεδουλευμένη Βάση μαζί με τα χαρακτηριστικά, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους.

Τα δεύτερο κεφάλαιο ασχολείται με την έννοια της Δημόσιας Διοίκησης τις διαφορές και τις ομοιότητες με τη διοίκηση επιχειρήσεων, αναλύεται η φύση, το πεδίο και η εξέλιξή της. Εξετάζεται η γραφειοκρατία και γίνεται η παρουσίαση της ελληνικής διοικητικής πραγματικότητας. Αναλύεται η έννοια της Αποκέντρωσης, καθώς και οι έννοιες της Διοικητικής, Εδαφικής και Λειτουργικής Αποκέντρωσης. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με τα συστήματα διοικητικής οργάνωσης ως έννοια και την παρουσίαση του Ελληνικού διοικητικού συστήματος.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται η οικονομική ανάλυση του κράτους κατά την περίοδο της κρίσης, εξετάζονται τα χαρακτηριστικά της Ελληνικής ύφεσης και οι επιπτώσεις της κρίσης στους Ο.Τ.Α. Επίσης μελετάται το Διεθνές Εμπόριο η Μετανάστευση, η κοινωνική πολιτική των Ο.Τ.Α. και η Πολιτιστική Πολιτική τους. Κατόπιν εξετάζεται η έννοια, τα χαρακτηριστικά, οι διαστάσεις, οι αρχές και τα οφέλη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Αναλύεται ο Δημόσιος τομέας, οι δημόσιες πολιτικές και ο στρατηγικός σχεδιασμός σε σχέση με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Τέλος παρουσιάζονται οι τύποι της κυβερνητικής παρέμβασης και οι τομείς δράσεις των Ο.Τ.Α. στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Στο επόμενο κεφάλαιο εξετάζονται οι έννοιες των οικονομικών καταστάσεων, της οικονομικής ανάλυσης καθώς και στα είδη ανάλυσης των οικονομικών καταστάσεων. Μελετώνται οι έννοιες, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των αριθμοδεικτών και παρουσιάζονται οι αριθμοδείκτες των Ο.Τ.Α. με βάση τον προϋπολογισμό και απολογισμό των Δήμων.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη του Δήμου Νεάπολης –Συκεών μέσα από την παρουσίαση και ανάλυση των προαναφερόμενων δεικτών και τη γραφική

τους απεικόνιση καθώς και τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων.

Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε ότι ενώ η ανάλυση του Δήμου αρχικά είχε εστιαστεί για το χρονικό διάστημα 2011-2019, θεωρήθηκε σωστό να συμπεριληφθούν στη μελέτη και τα έτη 2009-2010 για τη διεξαγωγή πιο ολοκληρωμένων αποτελεσμάτων. Για τα έτη αυτά υπήρχαν τέσσερις ξεχωριστοί δήμοι, όμως για λόγους ομοιομορφίας τα δεδομένα των δήμων χρησιμοποιήθηκαν αθροιστικά σαν να ήταν ένας ενιαίος.

Ο Δήμος παρουσιάζει μια ικανοποιητική εικόνα, αφού λειτουργεί παρά τα προβλήματα που προέκυψαν από τη συνένωση, από τις κοινωνικοοικονομικές επιδράσεις και πολιτικές. Αναδεικνύεται η ανάγκη ύπαρξης ενός ολοκληρωμένου και διευρυμένου συστήματος κοστολόγησης, μέσα από αναμορφώσεις και εξελίξεις των παραδοσιακών μεθόδων της Διοικητικής Λογιστικής, το οποίο θα επιτρέπει τη συγκρισιμότητα με παρόμοιους φορείς. Παρουσιάζεται η ανάγκη εξορθολογισμού της οικονομικής διαχείρισης, της δημιουργίας ενός λειτουργικού οργανογράμματος που θα καθορίζει αρμοδιότητες εξουσίες και ευθύνες, συμβάλλοντας στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και στη μείωση των ποιοτικών λαθών. Επίσης προκύπτει η ανάγκη για εισαγωγή νέων τεχνολογιών που θα βοηθούν στο πρόβλημα της γραφειοκρατίας, η ανάγκη συμμόρφωσης με δεοντολογικές πρακτικές, η ανάγκη ανταπόκρισης με ποιοτικό τρόπο στην εξυπηρέτηση του πολίτη μέσα από την τήρηση των κανόνων και του ελέγχου των δράσεων του, γεγονός που καθιστά απαραίτητη τη στελέχωση του Δήμου με επαρκές και κατάλληλα καταρτισμένο προσωπικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Η έννοια της Λογιστικής.

Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί της λογιστικής που αποδεκτοί. Η Βασιλάτου Θανοπούλου Ε. (2001), σελ 39 παρουσιάζει τη Λογιστική «...ως ο επιστημονικός κλάδος, που ασχολείται με την παροχή χρηματοοικονομικών πληροφοριών για την ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων για τις οικονομικές μονάδες, την υποβοήθηση της διοίκησης και της λειτουργίας των οικονομικών μονάδων και τη διευκόλυνση οικονομικής και κοινωνικής σημασίας δραστηριοτήτων» Οι Γκίνογλου et al. (2005), σελ. 43, δίνουν μια άλλη εκδοχή αναφέροντας ότι «Η Λογιστική Επιστήμη ορίζεται ως ο επιστημονικός κλάδος που ασχολείται με την αναγνώριση, μέτρηση, συστηματική καταχώριση – καταγραφή και συσχέτιση οικονομικών, κατά κανόνα, πληροφοριών, που αφορούν τη ζωή των οικονομικών μονάδων και αποσκοπούν στο να βοηθήσουν τους ενδιαφερόμενους να λάβουν επιχειρηματικές αποφάσεις».

1.2 Στόχοι και Κλάδοι Λογιστικής

Η Λογιστική όπως αναφέραμε παραπάνω είναι ένας επιστημονικός κλάδος παρακολουθεί τις οικονομικές δραστηριότητες των οικονομικών μονάδων μέσα από τη συστηματική αποτύπωση, ταξινόμηση των οικονομικών γεγονότων και την παροχή της απαραίτητης οικονομικής πληροφόρησης σε όλους τους ενδιαφερόμενους, προκειμένου να λάβουν σωστές αποφάσεις που αφορούν την πορεία τους (Καραγιώργος, 2011; Τουρνά-Γερμανού, 2015).

Η παρακολούθηση των οικονομικών δραστηριοτήτων μιας οικονομικής οντότητας ενδιαφέρει τόσο χρήστες που ανήκουν στο εσωτερικό της οικονομικής οντότητας (επιχειρηματίες, μετόχους κλπ.) όσο και εξωτερικούς χρήστες (τράπεζες, επενδυτές κλπ.) προκειμένου να λάβουν ορθολογικές αποφάσεις (Καραγιώργος, 2011; Τουρνά-Γερμανού, 2015). Επομένως ο κύριος στόχος της Λογιστικής αποτελεί την παροχή πληροφοριών στη διοίκηση της οικονομικής οντότητας έτσι ώστε να υποστηριχθεί το έργο της με τη λήψη ορθολογικών αποφάσεων άλλα και την παροχή πληροφοριών σε φορείς που δεν ανήκουν στο εσωτερικό περιβάλλον της οικονομικής οντότητας (Ζαφειρίου & Τύπας, 2008).

Τη Λογιστική μπορούμε να τη διακρίνουμε σε διάφορες κατηγορίες χρησιμοποιώντας διάφορα κριτήρια (Παπαδέας, 2013; Τουρνά-Γερμανού, 2015).

Με κριτήριο το **περιεχόμενο** διακρίνεται σε:

1.**Γενική Λογιστική** η οποία αφορά τις ιδιωτικές οικονομικές μονάδες ανεξαρτήτως κλάδου και μορφής και περιλαμβάνει όλους τους κανόνες και βασικές αρχές που χρησιμοποιούν.

2.**Ειδική Λογιστική κατά κλάδο επιχειρήσεων** η οποία διακρίνεται σε Τραπεζική Λογιστική, Ναυτιλιακή, Ασφαλιστική, Εμπορική, Λογιστική Κόστους με στόχο τον ακριβή προσδιορισμό του κόστους των προϊόντων των επιχειρήσεων.

Με κριτήριο την **κατηγορία των ανθρώπων που εξυπηρετεί**, διακρίνεται σε:

1.**Χρηματοοικονομική Λογιστική (financial accounting)** ενδιαφέρει τους χρήστες που ανήκουν στο εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης, όπως μέτοχους, προμηθευτές, κράτος, τράπεζες, οι οποίοι λαμβάνουν την απαραίτητη οικονομική πληροφόρηση από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Όλες οι οικονομικές πληροφορίες που αφορούν μια οικονομική μονάδα συγκεντρώνονται, επεξεργάζονται και αποτυπώνονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις προκειμένου να παρέχονται στους ενδιαφερόμενους οι οποίοι θα τις χρησιμοποιήσουν για να πάρουν οικονομικά ορθές αποφάσεις σχετικά μ' αυτή (Ζαφειρίου & Τύπας, 2008).

Υπάρχει νομοθεσία η οποία καθορίζει τον τρόπο εφαρμογής της καθώς επίσης και λογιστικοί κανόνες (Λογιστικές αρχές ή Λογιστικές παραδοχές) οι οποίες καθορίζουν τις διαδικασίες τήρησής της (Ηρειώτης, 2007).

2.**Διοικητική Λογιστική (managerial accounting)** ενδιαφέρει τους χρήστες που ανήκουν στο εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης όπως Γενικούς Διευθυντές, Διοικητικό Συμβούλιο, στελέχη κλπ. με κύριο στόχο τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων που αφορούν τόσο τον προγραμματισμό όσο και τον έλεγχο της δράσης της οικονομικής μονάδας (Ηρειώτης, 2007).

Με κριτήριο το **φορέα** της διακρίνεται σε:

1. **Δημόσια Λογιστική** η οποία αφορά όλους τους Δημόσιους Οργανισμούς, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
2. **Ιδιωτική Λογιστική** η οποία αφορά τις οικονομικές μονάδες του ιδιωτικού τομέα.

Με κριτήριο τη **Νομική Μορφή των Οικονομικών μονάδων** διακρίνεται σε:

- 1.Λογιστική Εταιρειών (ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ).
- 2.Λογιστική Ατομικών επιχειρήσεων (συμπίπτει με τη Γενική Λογιστική).
- 3.Λογιστική Σωματείων.
- 4.Λογιστική Συλλόγων.
- 5.Λογιστική Ιδρυμάτων κ.ά.

1.3 Η ιστορία της Λογιστικής

Από αρχαιοτάτους χρόνους με την ανάπτυξη του εμπορίου και των οικονομικών συναλλαγών προέκυψε η ανάγκη για καταγραφή λογιστικών στοιχείων. Από ανασκαφές έχουν βρεθεί σε πολλές περιοχές όπως στη Μεσοποταμία, στην Αίγυπτο, στην Ελλάδα, ευρήματα που υποδηλώνουν ότι οι αρχαίοι πολιτισμοί εφάρμοζαν υποτυπώδης τύπους Λογιστικής με τη μορφή κατάστιχων, στα οποία αποτύπωναν στοιχεία σχετικά με οικονομικούς απολογισμούς που αφορούσαν κατασκευές κτιρίων, φορολογικά απολογιστικά στοιχεία κλπ. (Ζαφειρίου & Τύπας, 2008).

Κατά την πορεία του Μεσαίωνα και αργότερα με τη βιομηχανική επανάσταση δημιουργήθηκε πιο έντονα η ανάγκη καταγραφής των οικονομικών συναλλαγών και αναπτύχθηκε η Λογιστική αρχικά ως τεχνική. Ο Luca di Borgo Pacioli, ο πατέρας της λογιστικής όπως χαρακτηρίστηκε, με το έργο του “Summa de Arithmetica, Geometria, proportioni et proportionalita” (δηλαδή συλλογή αριθμητικής, γεωμετρίας, αναλογίας και αναλογικότητας), περιέγραψε για πρώτη φορά τη διπλογραφικό λογιστικό σύστημα σύμφωνα με το οποίο ένα λογιστικό γεγονός καταγράφεται ταυτόχρονα με μια χρέωση και μια πίστωση δύο λογαριασμών.

Η Λογιστική παρουσίασε αλματώδη εξέλιξη τον 20^ο αιώνα και διαμορφώθηκε όπως υπάρχει σήμερα με τους κανόνες και τις αρχές οι οποίες τη διέπουν και αναγνωρίστηκε ως επιστήμη.¹

1.4 Η πορεία της Λογιστικής μέσα από τη μετάβαση από το Traditional Public Management στο New Public Management.

¹ <https://diplographia.gr/wp-content/uploads/2015/10/K01.pdf>

Η Παραδοσιακή Δημόσια Διοίκηση (Traditional Public Management) αποτέλεσε τη βάση στην οποία στηριζόταν η λειτουργία του Δημόσιου Τομέα και περιλάμβανε όλες τις πρακτικές που εφαρμοζόταν για τη λειτουργία του. Τα λογιστικά συστήματα που εφαρμοζόταν στο πλαίσιο της Παραδοσιακής Δημόσιας Διοίκησης ήταν απόλυτα συνυφασμένα με το γραφειοκρατικό τρόπο λειτουργίας των Δημόσιων Οργανισμών. Σύμφωνα με το υπόδειγμα αυτό η λογιστική του Δημόσιου τομέα εστίαζε στα ταμειακά διαθέσιμα και στις ταμειακές κινήσεις του δημοσίου, στον ταμειακό προϋπολογισμό (σύνταξη, έγκριση και εφαρμογή) και στην ταμειακή παρακολούθηση της δράσης του, χωρίς να συντάσσονται οικονομικές καταστάσεις όπως ίσχυε στον ιδιωτικό τομέα (Καυμενάκης, 2008). Ως κύριο στόχος της λογιστικής σύμφωνα με την Παραδοσιακή Δημόσια Διοίκηση αποτέλεσε ο έλεγχος της χρήσης των πόρων του δημόσιου τομέα (Monsen & Nasi, 1998; Καυμενάκης, 2008).

Το υπόδειγμα αυτό εφαρμόστηκε από το 19^ο αιώνα έως τις αρχές του 1990 όπου οι αλλαγές που συντελούνταν σε παγκόσμιο επίπεδο οδήγησαν στην ανάπτυξη της θεωρίας του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ και στην παρακμή του μοντέλου της Παραδοσιακής Δημόσιας Διοίκησης.

Η θεωρία του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ (New Public Management) στα τέλη της δεκαετίας του '70 στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις Η.Π.Α. εστίασε στην προσπάθεια εξομοίωσης του τρόπου λειτουργίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα με την υιοθέτηση πρακτικών διαχείρισης (Hood, 1995; Lapsley, 2008) οι οποίες επικεντρώνονται στα αποτελέσματα στοχεύοντας στην αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα των Δημοσίων Οργανισμών καθώς επίσης και τη διαφάνεια των ενεργειών τους (Bellanca et.all, 2015) .

Ο Hood C. (1995) αναφέρει ότι η ανάγκη για τη μετάβαση στη λογιστική του δεδουλευμένου προήλθε από τη δυσπιστία που υπήρχε σχετικά με τις μεθόδους διοίκησης του δημόσιου τομέα που εφαρμόζαν οι δημόσιοι λειτουργοί αλλά και από την πεποίθηση ότι οι πρακτικές που εφαρμόζονται στον ιδιωτικό τομέα θα είχαν επιτυχία και στο δημόσιο. Ένα ακόμη επιχείρημα κατά τον Helden, G. J. V. (2000) είναι το ότι όσο πιο δυσχερής είναι η οικονομική θέση ενός δημόσιου οργανισμού, τόσο πιο πρόθυμος εμφανίζεται στο να υιοθετεί μεθόδους και εργαλεία που εφαρμόζονται στον ιδιωτικό τομέα προκειμένου να βελτιώσει τη οικονομική του κατάσταση.

Η λογιστική δεδουλευμένης βάσης μπορεί να απεικονίζει με πιο ακριβή τρόπο την οικονομική κατάσταση ενός δημόσιου οργανισμού, να εξασφαλίζει τη διαφάνεια της οικονομικής του διαχείρισης, να βελτιώνει την αποδοτικότητα του οργανισμού και να καθιστά δυνατή τη μέτρηση της αποδοτικότητας του (Καϋμενάκης, 2008). Επίσης, μέσα από τις πληροφορίες που παρέχει, αποτελεί και μηχανισμό ελέγχου και λογοδοσίας των δημοσίων λειτουργών για το έργο τους όπως παρουσιάζεται από τα αποτελέσματα της δράσης τους που προκύπτουν από την εφαρμογή των διαδικασιών, βελτιώνοντας και τις σχέσεις κράτους πολιτών δημιουργώντας κλίμα εμπιστοσύνης (Pina et al., 2007; Καϋμενάκης, 2008).

Οι μεταρρυθμίσεις αυτές οδήγησαν στην εφαρμογή της διπλογραφικής λογιστικής (double entry accounting) και στη μετάβαση από τη λογιστική ταμειακής βάσης στη λογιστική δεδουλευμένης βάσης, σύστημα που εφαρμοζόταν κυρίως στις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα (Τσιαμίλης, 2011).

1.5 Λογιστικά συστήματα του Δημόσιου τομέα.

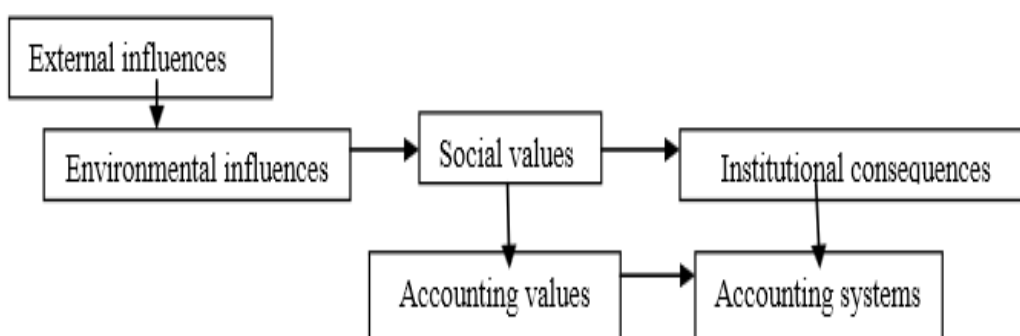
1.5.1 Παράγοντες που επηρεάζουν τα λογιστικά συστήματα

Σύμφωνα με το Cerne K. (2009, όπ. αναφ. Tabara & Nistor, 2014) τα λογιστικά συστήματα ενός κράτους επηρεάζονται από:

1. Την κεφαλαιαγορά.
2. Τα συστήματα χρηματοοικονομικής αναφοράς (financial reporting systems).
3. Το νομικό σύστημα.
4. Το πολιτικό σύστημα και τις πολιτικοοικονομικές σχέσεις με άλλες χώρες.
5. Την ποιότητα της εκπαίδευσης και η θέση του λογιστικού επαγγέλματος.
6. Τον τύπο των επιχειρήσεων. Ενδιαφέρει το μέγεθος, η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας που διέπει τη λειτουργία τους, το είδος των επιχειρήσεων αλλά και το καθεστώς ιδιοκτησίας τους.
7. Το επίπεδο του πληθωρισμού.
8. Νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το λογιστικό σύστημα της χώρας αλλά και ο βαθμός εφαρμογής του.

9. Το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης που έχει επιτευχθεί.
10. Την κουλτούρα η οποία επηρεάζει τις ομάδες.
11. Την επίδραση των λογιστών, όπου σύμφωνα με το μοντέλο που ανέπτυξε ο Gray οι αξίες και η στάση των λογιστών καθορίζεται από το κοινωνικό σύστημα και κυρίως από τις αξίες που διέπουν τις εργασιακές σχέσεις (Tabara & Nistor, 2014).

Το μοντέλο αυτό στηρίχθηκε στο υπόδειγμα του Hofstede και επεκτείνοντάς το, απέδειξε ότι οι εξωτερικοί παράγοντες επιδρούν στις περιβαλλοντικές συνθήκες, οι μεταβάλλοντας τις κοινωνικές αξίες οι οποίες οδηγούν σε θεσμικές αλλαγές οι οποίες επηρεάζουν τα λογιστικά συστήματα από τη μια, και από την άλλη οι κοινωνικές αξίες επιδρούν στις λογιστικές αξίες οι οποίες με τη σειρά τους επηρεάζουν τα λογιστικά συστήματα.

Εικόνα 1 Πηγή: Gray S.J. (1988)

1.6 Λογιστική σε ταμειακή βάση.

1.6.1 Χαρακτηριστικά της λογιστικής σε ταμειακή βάση

Ο Δημόσιος Τομέας σε πολλές χώρες κατά κύριο λόγο χρησιμοποιούσε τα τελευταία 150 χρόνια λογιστικά συστήματα ταμειακής βάσης (OCED, 2002). Στη λογιστική σε ταμειακή βάση ως έξοδα θεωρούνται οι πληρωμές (ταμειακές εκροές) που πραγματοποιούνται στη διάρκεια μιας περιόδου και έσοδα θεωρούνται όλες οι εισπράξεις (ταμειακές εισροές) που γίνονται κατά τη διάρκεια της περιόδου (IOBE, 2017).

Η λογιστική σε ταμειακή βάση ορίζει ότι τα έσοδα δεν καταχωρούνται μέχρι να εισπραχθούν και τα έξοδα αναγνωρίζονται όταν πληρωθούν (Abdalla, 2018). Το λογιστικό αυτό σύστημα επικεντρώνεται κυρίως στα ταμειακά διαθέσιμα, στις

εισπράξεις και πληρωμές, στον προϋπολογισμό (σύνταξη, έγκριση, έλεγχος). Επίσης δεν υπάρχει πρόβλεψη για σύνταξη οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα όσα ισχύουν στον ιδιωτικό τομέα αφού κυρίως προσανατολιζόταν στην ταμειακή παρακολούθηση των εργασιών του δημόσιου οργανισμού μη παρέχοντας ενημέρωση σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα περιουσιακά του στοιχεία (IOBE, 2017; Abdalla, 2018).

Οι περιορισμοί της λογιστικής σε ταμειακή βάση είναι πολλοί: 1) δεν υπάρχουν στοιχεία για τα περιουσιακά στοιχεία, 2) δεν υπάρχει χρέος, 3) υπάρχει μόνο κεφάλαιο και μετρητά, 4) οι εισπράξεις και οι πληρωμές αναφέρονται ως έξοδα και έξοδα (Abdalla, 2018).

1.6.2 Πλεονεκτήματα της Λογιστικής σε ταμειακή βάση

Πλεονεκτήματα της λογιστικής σε ταμειακή βάση αποτελούν:

1. Η ευκολία της λειτουργίας της και
2. ο υψηλός βαθμός αντικειμενικότητας αφού αφορά συγκεκριμένες μετρήσιμες πράξεις καθώς
3. και ο περιορισμένος αριθμός των επιλογών.
4. Σύμφωνα με τους Jones και Pendlebury οι λογιστικές πληροφορίες που προέρχονται από τη λογιστική σε ταμειακή βάση δε απαιτούν ειδικές γνώσεις και είναι εύκολα κατανοητές από τη διοίκηση.
5. Τα λογιστικά συστήματα που χρησιμοποιούνται στην είναι χαμηλού κόστους.
6. Ένα ακόμη επιχείρημα που παρουσιάζουν οι Ahrens και Chapman (2007) είναι ότι το ενδιαφέρον στο δημόσιο τομέα εστιάζεται κατά προσέγγιση παρακολούθηση και εκτίμηση των ταμειακών ροών (Καϋμενάκης, 2008).
7. Μπορούν να γίνουν συγκρίσεις με τους προϋπολογισμούς και τους απολογισμούς άλλων χωρών.
8. Υπάρχει ταύτιση των αποτελεσμάτων της λογιστικής σε ταμειακή βάση με τη λογιστική της δεδουλευμένης όταν οι δαπάνες αφορούν κυρίως μισθούς ταξίδια, για αγαθά και υπηρεσίες πραγματοποιούνται και πληρώνονται και καταναλώνονται όντος της οικονομικής χρήσης (Marand et.al., 2014).
9. Παρόλο που υπάρχουν χώρες που έχουν εφαρμόσει ριζικές αλλαγές στα λογιστικά τους συστήματα είναι οι ΗΠΑ, η Νέα Ζηλανδία, η Αυστραλία και ο Καναδάς πολλές από αυτές εκφράζουν την άποψη ότι η εφαρμογή τεχνικών του

ιδιωτικού τομέα δε συνάδει με το σκοπό που υπηρετεί ο δημόσιος τομέας, δηλαδή το κοινό καλό (Marand et.al., 2014)

1.6.3 Μειονεκτήματα της Λογιστικής σε Ταμειακή Βάση.

Έκτος από τα πλεονεκτήματα η λογιστική σε ταμειακή βάση έχει και πολλά μειονεκτήματα (Marand et.al., 2014).

1. Ένα βασικό μειονέκτημα είναι ότι δεν παρέχει στις κυβερνήσεις την απαραίτητη πληροφόρηση σχετικά με τις υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια ενός οικονομικού έτους. Στο λογιστικό αυτό σύστημα δεν υπάρχει η έννοια των υποχρεώσεων.
2. Τα έσοδα αναγνωρίζονται τη στιγμή που εισπράττονται κατά τη διάρκεια του έτους και δεν υπάρχει διαχωρισμός των τρεχουσών εσόδων και των εσόδων που προέρχονται από κεφάλαια. Έτσι μια αύξηση των εισπράξεων σε σχέση με τις πληρωμές δεν αποτελεί εισόδημα γιατί μπορεί να περιλαμβάνει και εισπράξεις κεφαλαίων με αποτέλεσμα να μην είναι γνωστά τα έσοδα του οικονομικού έτους.
3. Στην ταμειακή βάση δεν υπάρχει η έννοια του κόστους. Δεν υπάρχει η δυνατότητα να προσδιοριστεί το κόστος λειτουργίας (λειτουργικό κόστος) των υπηρεσιών καθώς και οι πόροι που καταναλώθηκαν.
4. Ένα ακόμη μειονέκτημα είναι ότι δεν μπορούν να προσδιοριστούν τα αποθέματα αρχής και τέλους χρήσης αφού το ενδιαφέρον της μεθόδου αυτής εστιάζεται μόνο στις εισπράξεις και στις πληρωμές που γίνονται εντός της χρήσης, χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα της καταγραφής αποτίμησης και προσαρμογής των αποθεμάτων.
5. Το σύστημα της λογιστικής σε ταμειακή βάση δεν παρέχει πληροφορίες σχετικές με τα περιουσιακά στοιχεία (φυσικά και μη), αφού προσανατολίζεται μόνο σε πληροφορίες σχετικές με τις εισροές και εκροές και τα ταμειακά υπόλοιπα που υπάρχουν κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους (Marand et.al., 2014)
6. Η λογιστική σε ταμειακή βάση δεν μπορεί να στηρίξει τον εσωτερικό έλεγχο γιατί δεν παρέχει πλήρης πληροφορίες και επομένως θεωρείται ως ανεπαρκές λογιστικό σύστημα (Marand et.al., 2014)
7. Δε θεωρείται οικονομικά αποδοτικό σύστημα αφού δεν υπάρχουν οι έννοιες των πιστωτών, οφειλετών δεσμεύσεων μισθοδοσιών δεδομένου ότι στηρίζεται μόνο στις εισπράξεις και στις πληρωμές. Τέτοιου είδους πληροφορίες παρέχονται από

άλλα συστήματα με συνέπεια η λογιστική σε ταμειακή βάση να θεωρείται ως ένα μη οικονομικά αποδοτικό σύστημα (Marand et.al., 2014)

8. Τέλος σύμφωνα με τους Jones & Pendlebury (1984) η μέθοδος αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη παραγωγή επιθυμητών αποτελεσμάτων (δημιουργική λογιστική) αφού οι συναλλαγές και τα οικονομικά γεγονότα καταγράφονται μόνο όταν υπάρχουν κινήσεις μετρητών (εισπράξεις-πληρωμές). Οι κυβερνήσεις μπορούν χρησιμοποιώντας το μειονέκτημα αυτό να διογκώσουν το οικονομικό τους ισοζύγιο και να παραποιήσουν την εικόνα που έχει η οικονομική τους κατάσταση (IMF, 2016).

Επειδή στη λογιστική σε ταμειακή βάση το ενδιαφέρον επικεντρωνόταν κυρίως σε πληροφορίες ταμειακού χαρακτήρα, η νέα πραγματικότητα απαιτούσε από τους δημόσιους οργανισμούς βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων που παρουσίαζαν. Δημιουργήθηκε λοιπόν η ανάγκη για εφαρμογή ενός νέου λογιστικού συστήματος που θα παρείχε λεπτομερή και πλήρη οικονομική πληροφόρηση.

Κύριοι λόγοι που συνετέλεσαν για τη μετάβαση από τη λογιστική σε ταμειακή βάση στη λογιστική σε δεδουλευμένη βάση ήταν:

1. Οι πεπερασμένες δυνατότητες της λογιστικής σε ταμειακή βάση,
2. η δημιουργία διεθνών προτύπων με βάση την αυτοτέλεια των φορολογικών αρχών και των χρηματοοικονομικών αναφορών, μαζί με το Εγχειρίδιο Στατιστικών Κυβερνητικών Οικονομικών (GFMS) και των Διεθνών λογιστικών Προτύπων του Δημόσιου Τομέα (IPSAS),
3. η εφαρμογή τεχνικών του ιδιωτικού τομέα στο δημόσιο κατά την προσπάθεια αλλαγής του πλαισίου δράσης του δημόσιου τομέα εφαρμόζοντας τρόπους λειτουργίας που είναι ανάλογοι με αυτούς των ιδιωτικών επιχειρήσεων,
4. η χρήση λογιστικών συστημάτων χρηματοοικονομικής διαχείρισης που βοηθούν στην εύκολη συλλογή, την επεξεργασία και την ενοποίηση λογιστικών πληροφοριών τα οποία μειώνουν το κόστος των εργασιών αυτών (IMF 2016).

Όλοι οι ανωτέρω λόγοι, αλλά και η έλλειψη εμπιστοσύνης στους δημόσιους λειτουργούς και στις πολιτικές τους (Hood,1995 όπ. αναφ. Καϊμενάκης, 2008) αλλά και η ανωτερότητα της λογιστικής σε δεδουλευμένη βάση (Robinson, 1998 όπ. αναφ. Καϊμενάκης, 2008) σε σχέση με τη λογιστική σε ταμειακή βάση, αποτέλεσαν βασικούς παράγοντες που ώθησαν στην εφαρμογή του συστήματος αυτού από τους δημόσιους

οργανισμούς σύστημα που παραδοσιακά εφαρμοζόταν στις ιδιωτικές επιχειρήσεις (Καϊμενάκης, 2008).

1.7 Χαρακτηριστικά της λογιστικής σε Δεδουλευμένη Βάση.

Τα οικονομικά γεγονότα καταγράφονται τη στιγμή που συμβαίνουν χωρίς να σχετίζονται με τις εισπράξεις και τις πληρωμές. Η λογιστική σε δεδουλευμένη βάση παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη δημοσιονομική θέση του οργανισμού αφού επικεντρώνεται στη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων του οργανισμού, παρουσιάζει εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης στον προσδιορισμό του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών αλλά και στην πρόβλεψη κινδύνων στο μέλλον.

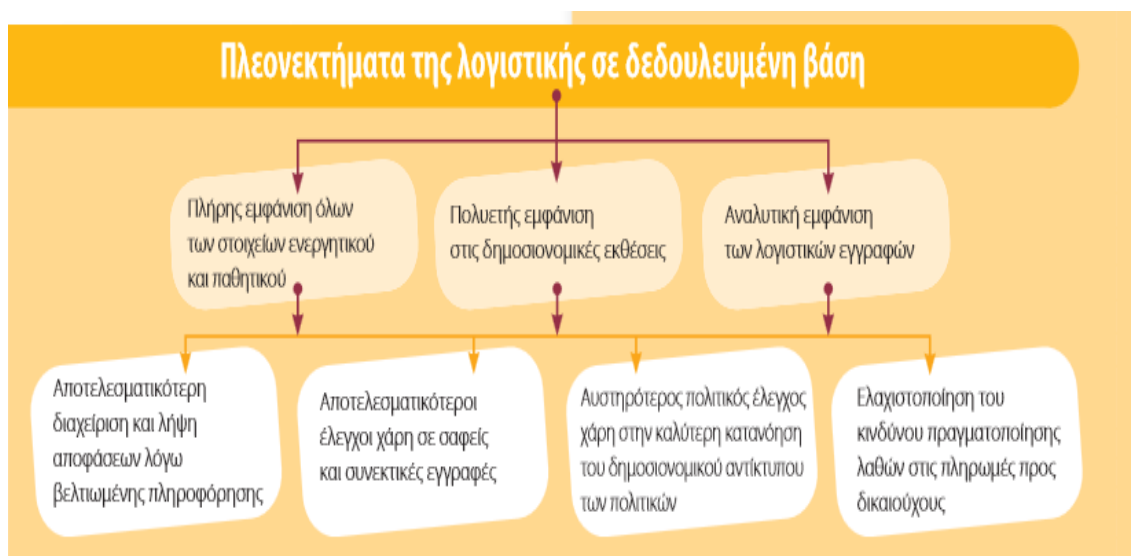
Η λογιστική σε δεδουλευμένη βάση παρέχει λεπτομερή πληροφόρηση και βοηθά στο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό της δράσης των δημοσίων οργανισμών και είναι εργαλείο αξιοπιστίας και διαφάνειας.

1.7.1 Πλεονεκτήματα

1. Παρέχει λεπτομερή και ολοκληρωμένη πληροφόρηση σχετικά με την κατάσταση του οργανισμού.
2. Προσδιορίζει τις απαιτήσεις και τις ανάγκες του οργανισμού με λεπτομερή και ορθολογικό τρόπο.
3. Προσδιορίζει το ύψος των εσόδων που δεν εισπράχθηκαν στο οικονομικό έτος και βοηθά στον σχεδιασμό πρακτικών που θα βοηθήσουν την είσπραξη των οφειλών στο μέλλον.
4. Δίνει λεπτομερή πληροφόρηση σχετικά με τα έσοδα και το κόστος ανά περίοδο. Συσχετίζει το κόστος ανά περίοδο με τα κέρδη που προέκυψαν και τα έσοδα που προέρχονται από την παροχή αγαθών και υπηρεσιών. Οι συναλλαγές αυτές μπορεί να λαμβάνουν χώρα είτε με μετρητά είτε όχι.
5. Τα έσοδα είναι ποσά που αποκτούνται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους είτε εισπράττονται είτε όχι και δαπάνες αποτελούν όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες που καταναλώθηκαν ανεξάρτητα εάν έχουν πληρωθεί εντός της περιόδου ή όχι.
6. Οι συναλλαγές ή γεγονότα καταχωρούνται όταν είναι δεδουλευμένα ανεξάρτητα από το πότε λαμβάνει χώρα η πληρωμή ή είσπραξή τους.
7. Τα περιουσιακά στοιχεία έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα για την εικόνα ενός δημόσιου οργανισμού γιατί όπως αναφέρουν οι Pallot (1997) και Yamamoto

(1997) μπορούν να αποτελέσουν μέσα σύγκρισης της αποδοτικότητας και της περιουσιακής τους κατάστασης με άλλους δημόσιους οργανισμούς (Καϊμενάκης, 2008).

8. Βοηθά στην καλύτερη επίβλεψη και διαχείριση των πάγιων στοιχείων του δημοσίου (Καϊμενάκης, 2008).
9. Παρέχει λεπτομερές πληροφορίες που βοηθούν στο σχεδιασμό και στον έλεγχο της δράσης του δημόσιου τομέα.
10. Καλύτερη λογοδοσία των δημοσίων λειτουργιών της δράσης και της αποδοτικότητας τους.
11. Δίνει δυνατότητα σύγκρισης της παρούσας οικονομικής κατάστασης με την επιθυμητή λαμβάνοντας υπόψη τους πόρους τις υπηρεσίες και τα περιουσιακά στοιχεία.
12. Μπορεί να προσδιορίσει το κόστος κάθε δράσης αντλώντας στοιχεία από το πληροφοριακό σύστημα του οργανισμού.

Εικόνα 2 Πηγή: Εκσυγχρονισμός της Ε.Ε. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή)

1.7.2 Μειονεκτήματα

1. Είναι δυσνόητο σύστημα από άτομα που δεν έχουν γνώσεις λογιστικής με υψηλό κόστος.
2. Το κόστος αφορά τον προσδιορισμό και την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων.
3. Το σύστημα αυτό έχει σχεδιαστεί για να μετρά το κέρδος. Η έννοια αυτή δεν υφίσταται όμως στο δημόσιο τομέα.

4. Επικεντρώνεται στη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων και όχι στην παροχή πληροφοριών σχετικά με την αξία τους.
5. Μπορεί να εμφανίσει κέρδη στα βιβλία πριν ακόμη αυτά εισπραχθούν, οπότε θα πρέπει να γίνουν εκτιμήσεις για το μέλλον και αυτό ελλοχεύει κίνδυνο.
6. Είναι ένα πολύπλοκο σύστημα το οποίο χρειάζεται εξειδικευμένες γνώσεις τόσο από όσους το χειρίζονται όσο και από τους ελεγκτές του δημοσίου.
7. Παρουσιάζει προβλήματα σχετικά με την κατανομή των διαθέσιμων πόρων (Καϋμενάκης 2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Η Δημόσια Διοίκηση.

Η Διοίκηση σύμφωνα με τον Pestrit (όπ. αναφ. στους Suciu L. E. & Lazar I., 2010) θεωρείται έννοια ταυτόσημη με τη διακυβέρνηση, αφού αποτελεί την εκτελεστική και επιχειρησιακή πλευρά της διακυβέρνησης, με ιστορία τόσο παλιά όσο και η διακυβέρνηση.

Η δημόσια διοίκηση χρησιμοποιεί διαχειριστικές πολιτικές και δικαστικές διαδικασίες και θεωρίες κατά τη διαδικασία εφαρμογής των κυβερνητικών εντολών νομοθετικού εκτελεστικού και δικαστικού χαρακτήρα προκειμένου να τηρηθούν οι κανόνες και οι υπηρεσίες για όλη την κοινωνία. Για τον προσδιορισμό των ορίων της δημόσιας διοίκησης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τόσο όροι που σχετίζονται με τη διοίκηση όσο και όροι που αναφέρονται στην κυβέρνηση και στην πολιτική διαδικασία γενικά. Επίσης η πορεία της δημόσιας διοίκησης εξαρτάται από τον καθορισμό των ορίων μεταξύ δημόσιου, ιδιωτικού και εθελοντικού τομέα (Suciu & Lazar, 2010)

Με τον όρο Δημόσια Διοίκηση ο Φαναριώτης ορίζει το σύνολο των Δημόσιων Οργανισμών και υπηρεσιών οι οποίοι μέσα από τη δράση τους επιδιώκουν ως αποτέλεσμα την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος πάντα υπό άμεση κρατική επίβλεψη (Σβαρνά, 2018). Ο όρος δημόσια διοίκηση περιλαμβάνει τόσο την κεντρική διοίκηση αλλά και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα στον οποίο ανήκουν οι δημόσιοι οργανισμοί και επιχειρήσεις. Όμως ο δημόσιος τομέας ως έννοια δεν είναι σαφής από τη νομοθεσία αφού άλλοτε παρουσιάζεται σε διευρυμένο και άλλοτε σε συρρικνωμένο επίπεδο. Αυτή η συνεχής εναλλαγή έχει άμεση σχέση με τις τάσεις που κυριαρχούν παγκοσμίως, με την οικονομική κατάσταση που επικρατεί σε διεθνές επίπεδο καθώς και

με την κοινωνική πολιτική που εφαρμόζεται από τις εκάστοτε κυβερνήσεις σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο. Έτσι η φύση αλλά και η αποστολή του δημόσιου τομέα έχουν μια δυναμική η οποία καθιστά δυσδιάκριτα τα όρια των όρων: δημόσιος και ιδιωτικός τομέας (Rossidis & Ρομπόκου, 2011).

Ο ακρογωνιαίος λίθος της αποστολής της δημόσιας διοίκησης είναι ο σεβασμός αλλά και η εξυπηρέτηση του πολίτη με στόχο όχι μόνο την διεκπεραίωση των θεσμικά καθορισμένων αρμοδιοτήτων αλλά και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, όπως υπαγορεύονται από τη σύγχρονη διοικητική επιστήμη και τις τάσεις που επικρατούν στον ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο.²

Σκοποί της Νέας Δημόσιας Διοίκησης αποτελούν το δημόσιο συμφέρον, η καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, η κοινωνική δικαιοσύνη, η συμβολή της για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας και την ανάπτυξη και πρόοδο της χώρας (Σβαρνά, 2018).

2.2 Διαφορές και Ομοιότητες Δημόσιας Διοίκησης και Διοίκησης των Επιχειρήσεων.

Τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της Δημόσιας Διοίκησης τα οποία και τη διαφοροποιούν από τη Διοίκηση του Ιδιωτικού τομέα είναι τα εξής:

Η απουσία της έννοιας του κέρδους. Το ενδιαφέρον της Δημόσιας Διοίκησης εστιάζεται στην καλύτερη παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες και στην προώθηση του κοινού καλού. Έχοντας ως στόχο το δημόσιο συμφέρον η κυβέρνηση λειτουργεί παρέχοντας υπηρεσίες υψηλού κόστους και χωρίς την επίτευξη κέρδους. Από την άλλη πλευρά ο στόχος των ιδιωτικών οργανισμών είναι το κέρδος ενώ οι δημόσιοι οργανισμοί έχουν πολύπλοκους, ασαφείς και άυλους στόχους (Khan & Khandaker, 2016).

Στη Δημόσια διοίκηση υπάρχει αλληλένδετη **σχέση** μεταξύ της παρεχόμενης **υπηρεσίας και του κόστους** το οποίο βαρύνει τον πολίτη που απολαμβάνει την υπηρεσία αυτή. Ο πολίτης χρεώνεται μέσω της φορολογίας μόνο με το ποσό που αντιστοιχεί στην υπηρεσία που του παρέχεται. Σε αντίθεση στον ιδιωτικό τομέα το εισόδημα που προέρχεται από τα κεφάλαια είναι υψηλότερο από τις αντίστοιχες

²Βλ. ΠΟΛ 1047/02-04-2009 Εισαγωγή Συστήματος διοίκησης μέσω στόχων - Καθορισμός Δεικτών μέτρησης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των Υπηρεσιών στον Τομέα Οικονομικών του Υπουργείου Οικονομικών <https://www.forin.gr/articles/article/4224/pol-1047-2009> (πρόσβαση 10-02-2021)

δαπάνες, αφού επιδιώκει να εισπράξει υψηλότερα ποσά από τους πολίτες (Kumar, 2016).

Η Δημόσια Διοίκηση ασχολείται με πολλούς τομείς της ζωής των πολιτών. Από την άλλη η Διοίκηση των Επιχειρήσεων ασχολείται κυρίως με ανάγκες οικονομικής φύσεως (Kumar, 2016).

Η Δημόσια Διοίκηση είναι συνεπής με συγκεκριμένες διαδικασίες και ανταποκρίνεται με τον ίδιο τρόπο απέναντι στους πολίτες. Η συναλλαγή με τον πολίτη γίνεται χωρίς διακρίσεις, σε αντίθεση, η ιδιωτική διοίκηση δεν υπόκειται σε τέτοιου είδους απαιτήσεις.

Η Δημόσια Διοίκηση είναι υπεύθυνη απέναντι στους πολίτες. Έρχεται αντιμέτωπη με το κοινό, τον τύπο και τις πιέσεις από τα πολιτικά κόμματα.

Η αποδοτικότητα αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της λειτουργίας κάθε οργανισμού. Ο Δημόσιος τομέας όμως θεωρείται ότι δεν είναι πολύ αποδοτικός εξαιτίας της γραφειοκρατίας και της διαφθοράς που τον χαρακτηρίζει. Εν αντιθέσει ο ιδιωτικός τομέας έχοντας ως κινητήριο μοχλό το κέρδος οδηγεί τα άτομα στο να εργάζονται περισσότερο (Kumar, 2016).

Οι δημόσιοι λειτουργοί που κατέχουν υψηλές θέσεις στην κυβέρνηση κατέχουν μεγαλύτερη ισχύ και κύρος σε σχέση με τους αντίστοιχους λειτουργούς του ιδιωτικού τομέα ιδιαίτερα δε σε αναπτυσσόμενες χώρες.

Η Δημόσια διοίκηση έχει συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο στο οποίο λειτουργεί. Έχει συγκεκριμένες υπευθυνότητες οι οποίες καθορίζονται νομοθετικά, με νόμους και ρυθμίσεις και μέσα σ' αυτό το πλαίσιο λειτουργούν οι κυβερνητικοί υπάλληλοι (Marume at al., 2016).

Οι δημόσιες σχέσεις στη δημόσια διοίκηση έχουν μικρότερη βαρύτητα σε σχέση με αυτή που έχουν στη διοίκηση των ιδιωτικών οργανισμών.

Η Δημόσια διοίκηση αποτελεί μονοπώλιο της κυβέρνησης αφού δεν επιτρέπει ιδιωτικούς τομείς να την ανταγωνιστούν. Έτσι δε δίνεται η δυνατότητα σε κανένα άτομο ή ομάδες ατόμων να δημιουργήσουν υπηρεσίες οι οποίες να σχετίζονται με αυτές του Δημόσιου Τομέα, δεδομένου ότι αυτές οι υπηρεσίες που σχετίζονται με την κοινωνική ευημερία, ανήκουν αποκλειστικά στην κυβέρνηση και στις δράσεις της.

Αντίθετα στον ιδιωτικό τομέα υπάρχουν πολλοί οργανισμοί οι οποίοι παρέχουν ίδια ή παρόμοια αγαθά οπότε ανταγωνίζονται μεταξύ τους.

Η Δημόσια Διοίκηση θα πρέπει να μεταχειρίζεται με σύνεση το δημόσιο χρήμα ακολουθώντας κάθε προβλεπόμενη διαδικασία. Το νομοθετικό σώμα ασκεί οικονομικό έλεγχο στις εκτελεστικές αρχές προκειμένου να διαπιστώσει τη νομιμότητα των δαπανών. Αντίθετα στον ιδιωτικό τομέα δεν προβλέπεται δημοσιονομικός έλεγχος των οικονομικών τους.

Η Δημόσια Διοίκηση πρέπει να έχει κοινωνική συνέπεια αφού οι πράξεις της έχουν άμεσο αντίκτυπο στους πολίτες, γεγονός που δεν ισχύει στη διοίκηση του ιδιωτικού τομέα αφού οι επιπτώσεις θα είναι αμελητέες στους πολίτες.

Η Δημόσια Διοίκηση έχει χαρακτήρα πολιτικό αφού λειτουργεί μέσα σε πολιτικό περιβάλλον. Οι δημόσιοι λειτουργοί ενεργούν υπό την πολιτική καθοδήγηση και τον πολιτικό έλεγχο. Υπό αυτό το πρίσμα η Δημόσια Διοίκηση εκτελεί τις πολιτικές που εκπονήθηκαν από τα εκλεγμένα μέλη του νομοθετικού σώματος και των πολιτικών στελεχών (Naidu, 1996). Από την άλλη πλευρά η Διοίκηση του Ιδιωτικού Τομέα επηρεάζεται και λειτουργεί από τους νόμους της αγοράς και μόνο σε περιόδους έκτακτης ανάγκης επηρεάζεται από το πολιτικό περιβάλλον.

Εκτός από τις διαφορές μεταξύ Δημόσιας Διοίκησης και Διοίκησης των επιχειρήσεων θα μπορούσαμε να παρουσιάσουμε και ορισμένα σημεία που παρουσιάζουν ομοιότητες.

1. Τόσο η δημόσια όσο και η διοίκηση επιχειρήσεων στηρίζονται σε κοινές τεχνικές που αφορούν με τον προγραμματισμό, την οργάνωση, τον προϋπολογισμό, την ανάθεση, τον έλεγχο και τα παρόμοια.
2. Και οι δύο έχουν κοινές μεθόδους και πρακτικές που αφορούν την τήρηση λογαριασμών, συντήρηση αρχείων κ.λπ..
3. Μέχρι σήμερα ο κύριος στόχος των ιδιωτικών επιχειρήσεων ήταν το κέρδος και ο Δημόσιος Τομέας στόχευε μόνο στην εξυπηρέτηση του κοινού καλού. Πλέον η έννοια του κέρδους απαντάτε και σε οργανισμούς του Δημόσιου Τομέα.
4. Οι επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα έχουν καλλιεργήσει την έννοια της κοινωνικής ευθύνης, χαρακτηριστικό που υπήρχε μόνο στο δημόσιο τομέα

και η παροχή των υπηρεσιών τους έχει αναπτύξει την αίσθηση της κοινοτικής υπηρεσίας.

5. Στη διαχείριση προσωπικού οι ιδιωτικοί οργανισμοί έχουν επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από τις πρακτικές της δημόσιας οργάνωσης. Τα τελευταία χρόνια οι δημόσιοι οργανισμοί προσπάθησαν επίσης να υιοθετήσουν μεθόδους και πρακτικές ιδιωτικών επιχειρήσεων. Για παράδειγμα, οι δημόσιες εταιρείες που δημιουργήθηκαν για τη διαχείριση των οικονομικών και εμπορικών δραστηριοτήτων που ανήκουν στο δημόσιο αντιμετωπίζονται όπως οι ιδιωτικές επιχειρήσεις και έχουν παρόμοια φύση με αυτές.
6. Στη σύγχρονη εποχή η δράση των ιδιωτικών επιχειρήσεων υπόκειται επίσης σε πολλούς νομικούς περιορισμούς. Η κυβέρνηση ασκεί μεγάλο έλεγχο στις επιχειρήσεις μέσω της φορολογίας, της νομισματικής πολιτικής και των πολιτικών αδειοδότησης περιορίζοντας την ελευθερία τους (Naidu, 1996).

2.3 Η Φύση της Δημόσιας Διοίκησης

Όσον αφορά τη φύση της Δημόσιας Διοίκησης υπάρχουν δύο βασικές αλληλοσυγκρουόμενες θεωρίες, η ολοκληρωτική (integral view) και η διαχειριστική (managerial view).

Για την ολοκληρωτική σχολή η Δημόσια Διοίκηση περιλαμβάνει ένα σύνολο δραστηριοτήτων (όχι μόνο διευθυντικές και τεχνικές αλλά και χειρωνακτικές και γραμματειακές) οι οποίες αναλαμβάνονται έχοντας ως κύριο στόχο την υλοποίηση της δημόσιας πολιτικής. Οι δραστηριότητες όλων των ατόμων από πάνω προς τα κάτω συμβάλλουν στην υλοποίηση της πολιτικής, αν και έχουν διαφορετική σημασία για τη λειτουργία του διοικητικού συστήματος (Sri. Jipson, 2011).

Κατά τον L.D. White, η δημόσια διοίκηση αποτελείται από όλες αυτές τις λειτουργίες που έχουν ως σκοπό την εκπλήρωση ή επιβολή της δημόσιας πολιτικής. Έτσι, η δημόσια διοίκηση καλύπτει τις τρεις βασικές δραστηριότητες της οργάνωσης που περιλαμβάνει την επίτευξη στόχων, τη διατήρηση της οργανωτικής ζωτικότητας και την υπεράσπιση του οργανισμού. Η ολοκληρωτική άποψη, επομένως, δείχνει την έκταση και τον πολλαπλασιασμό του πεδίου της δημόσιας διοίκησης σε οποιοδήποτε κράτος έθνος, δεδομένου ότι περιλαμβάνει ένα πλήθος από ετερογενείς δραστηριότητες (Uchem, 2013; Naidu, 1996).

Σύμφωνα με τη διαχειριστική θεωρία η Δημόσια Διοίκηση αποσυνδέεται από δραστηριότητες που δεν έχουν σχέση με διοικητικές δραστηριότητες όπως χειριστικές γραφικές και τεχνικές (Naidu 1996). Η θεωρία αυτή εξετάζει τη διοίκηση με τη στενότερη έννοια. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, η Δημόσια Διοίκηση είναι ένας τομέας όπου σημαντικά θεωρούνται τα άτομα τα οποία ασχολούνται με δραστηριότητες που σχετίζονται με τον προγραμματισμό, την οργάνωση, τη διοίκηση, το συντονισμό και τον έλεγχο, στηρίζεται δηλαδή, στις δράσεις των ατόμων που βρίσκονται σε υψηλές θέσεις και ασκούν διοίκηση (Ramakrishnan., 2017). Κατά τους Luther Gulick, Herbert Simon, Smithburg, and Thompson που αποτελούν τους εκφραστές της άποψης αυτής, η Δημόσια Διοίκηση εστιάζει στο «τί πρέπει να γίνει» οι εργασίες δηλαδή που πρέπει να γίνουν, σε αντιδιαστολή με την άλλη σχολή η οποία θεωρεί διοίκηση το «κάνω πράγματα» δηλαδή το να υλοποιούνται πράγματα.³

Οι ανωτέρω θεωρίες έχουν διαφορές. Συγκεκριμένα:

1) Η ολοκληρωτική άποψη περιλαμβάνει όλες τις δράσεις των ατόμων που μετέχουν στη διοίκηση ενώ σύμφωνα την διαχειριστική άποψη η διοίκηση περιορίζεται μόνο στις πράξεις των ατόμων που βρίσκονται στην κορυφή δηλαδή κατέχουν θέσεις ισχύος και ασκούν διοίκηση.

2) Η ολοκληρωτική άποψη περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες από πρακτικές έως διαχειριστικές και από μη τεχνικές σε τεχνικές. Από την άλλη πλευρά η διαχειριστική άποψη λαμβάνει υπόψη μόνο τις διαχειριστικές δραστηριότητες του οργανισμού.

3) Η ολοκληρωτική άποψη υποστηρίζει ότι θα υπάρχει διαφορά στη διαχείριση από τη μια σφαίρα στην άλλη ανάλογα με το αντικείμενο, γεγονός όμως που δεν ισχύει στη διαχειριστική άποψη.

4) Οι δύο απόψεις διαφέρουν στις έννοιες διαχείριση και λειτουργία ή διαφορετικά στη λήψη και στην πραγματοποίηση πραγμάτων. Ο πραγματικός ορισμός της διοίκησης εξαρτάται από το πλαίσιο στο οποίο λειτουργεί.

³ Dash, J. K., & Barik, R. (χ.χ.). *Administrative Theory Principles and Approaches*. University of Delhi. Ανακτήθηκε 11 Ιουνίου 2021, από <https://www.coursehero.com/file/44980250/PAPER-2-public-adminpdf/>

Συνοπτικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Ολοκληρωτική άποψη ασχολείται με το «κάνω πράγματα» ενώ η Διαχειριστική άποψη ασχολείται με «το να γίνουν τα πράγματα από άλλους».⁴

2.4 Το Πεδίο της Δημόσιας Διοίκησης.

Το πεδίο δράσης της δημόσιας διοίκησης εξαρτάται πάντα από τις προσδοκίες των ατόμων σχετικά με το τι θέλουν να τους προσφέρει η Δημόσια Διοίκηση.⁵ Η Δημόσια Διοίκηση περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες της κυβέρνησης και πιο συγκεκριμένα αυτές που σχετίζονται με την κοινωνική ευημερία και κοινωνική ασφάλεια.

Το πεδίο της Δημόσιας Διοίκησης είναι εκτενές και περιλαμβάνει ένα ευρύ τομέα μελέτης που δεν μπορεί να προσδιοριστεί με σαφήνεια.

Κατά τον Luther Gulick και Lyndall Urwick, η διοίκηση είτε αφορά τον ιδιωτικό είτε το δημόσιο τομέα θα πρέπει να έχει POSDCORB (ακρωνύμιο) δηλαδή τα κάτωθι επτά χαρακτηριστικά:

- 1) P=Planning, Σχεδιασμός
- 2) O=Organizing, Οργάνωση
- 3) S=Staffing, Στελέχωση
- 4) D=Directing, Διοίκηση
- 5) CO=Coordinating, Συντονισμό
- 6) R=Reporting, Αναφορά
- 7) B=Budgeting, Προϋπολογισμό

Σχεδιασμός: Ο σχεδιασμός περιλαμβάνει όλα τα πράγματα που πρέπει να γίνουν τις μεθόδους που πρέπει να υιοθετηθούν έτσι ώστε να επιτευχθεί ο σκοπός.

⁴ Prasad Adhikari, H. (2017). *Perspective Views on Public Administration*. 115–122.
<http://nkcs.org.np/moga/elibrary/?r=916>

⁵ Ομοίως ως ανωτέρω

Οργάνωση: Η οργάνωση περιλαμβάνει τη δημιουργία μιας επίσημης δομής της εξουσίας όπου μέσα από την οποία ένα έργο υποδιαιρείται, τακτοποιείται και συντονίζεται.

Στελέχωση: Η οποία σημαίνει ότι προσλαμβάνεται και εκπαιδεύεται προσωπικό και καθορίζονται οι συνθήκες εργασίας.

Διοίκηση: Σημαίνει ότι λαμβάνονται αποφάσεις, εκδίδονται οδηγίες και εντολές.

Συντονισμός: Σημαίνει τη διασύνδεση των έργων διαφόρων υποδιαιρέσεων, τομέων και μερών του οργανισμού.

Αναφορά: Σημαίνει τη ενημέρωση του οργανισμού μέσω του αρμόδιου υπάλληλου που είναι υπεύθυνος για το τι συμβαίνει.

Προϋπολογισμός: Σημαίνει σταθερός προγραμματισμός έλεγχος και λογιστική (Shantanu & Dhruva Pratim Sharma, 2019).

2.5 Η Εξέλιξη της Δημόσιας Διοίκησης.

Η Δημόσια Διοίκηση από τις αρχές του 19ου αιώνα έως τις αρχές του 1990 στηρίχθηκε στο μοντέλο της Παραδοσιακής Δημόσιας Διοίκησης. Ο ορισμός αυτός περικλείει όλες τις μεθόδους που εφαρμόζονταν στο Δημόσιο Τομέα. Το μοντέλο αυτό κυριάρχησε με την εμφάνιση κεντρικών κυβερνήσεων που εκλέχθηκαν σε πολλές περιοχές του κόσμου. Προς το τέλος του 19ου αιώνα προέκυψε η ανάγκη για την ύπαρξη ενός πιο εξειδικευμένου και μόνιμου δημόσιου τομέα ο οποίος λαμβάνει την προστασία των κυβερνώντων. Η ρευστή κατάσταση που επικρατούσε παγκοσμίως επηρέαζε τη δημόσια διοίκηση, η οποία άλλαζε ανάλογα με τα αποτελέσματα της εκλογικής διαδικασίας και αυτό είχε ως συνέπεια την δημιουργία φαινομένων διαφθοράς και αναποτελεσματικότητας.

Κύριοι εκφραστές του μοντέλου της παραδοσιακής δημόσιας διοίκησης αποτελούν οι Gullick (1937), Taylor (1911), Weber (1987), Wilson (1887) (Καϊμενάκης, 2018).

Τα βασικά χαρακτηριστικά του παραδοσιακού μοντέλου είναι:

1. Μηχανιστική δομή, όπου η εξουσία συγκεντρώνεται στην κορυφή και οι υπάλληλοι λειτουργούν υπό τον έλεγχο της εξουσίας.

2. Αυστηροί κοινωνικοί και εθιμικοί κανόνες.
3. Σχέσεις εξουσίας, οι οποίες στηρίζονται στην ιεραρχία που προκύπτει από τα οργανογράμματα και το δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα.
4. Εμφάνιση της γραφειοκρατίας σε κάθε είδος δημόσιας δραστηριότητας και λειτουργίας.
5. Συγκεντρωτισμός της εξουσίας στα ανώτατα στελέχη.
6. Καθορισμένο πλαίσιο αρμοδιοτήτων των δημοσίων λειτουργών, όπως προκύπτει από τους νόμους και τα προεδρικά διατάγματα (Φατσέας & Καπότη, 2013). Ένα από τα βασικά μειονεκτήματα της παραδοσιακής διοίκησης αποτέλεσε η έλλειψη της λογοδοσίας όσων ασκούσαν δημόσια πολιτική.

2.6 Η Γραφειοκρατία

Το υπόδειγμα της Π.Δ.Δ. στηρίχθηκε στην έννοια της γραφειοκρατίας. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή το κράτος πρόνοιας στηρίζεται σε διοικητικές δομές (bureaux), οι οποίες λειτουργούν κάτω από καθορισμένους κανόνες και διαδικασίες προκειμένου να ληφθούν αποφάσεις που αφορούν αγαθά και υπηρεσίες που διανέμονται σε διάφορες κοινωνικές ομάδες σε συγκεκριμένες ποσότητες (Καϊμενάκης, 2018).

Ενώ όλοι συμφωνούν για τη χρησιμότητα των δομών αυτών, υπάρχει διαφωνία ως προς τα χαρακτηριστικά τα οποία προσδιορίζουν τη συμπεριφορά των ομάδων αυτών (Lynn, 2006). Σύμφωνα με τον Weber, οι διοικητικές μονάδες λειτουργούν με γραφειοκρατικές διαδικασίες επιτυγχάνοντας έναν υψηλό βαθμό αποδοτικότητας. Υπάρχουν όμως εκφραστές της αντίθετης άποψης οι οποίοι υποστηρίζουν ότι οι διοικητικές μονάδες λειτουργούν με ανορθολογικό τρόπο έχοντας χαρακτηριστικά τη διοικητική σπατάλη και αρνητική οικονομική αποδοτικότητα (Καϊμενάκης, 2018).

Η οργάνωση της Δημόσιας Διοίκησης έχει ως βάση τις αρχές της γραφειοκρατίας του Max Weber ο οποίος θεωρεί τη γραφειοκρατία ως ένα ορθολογικά οργανωμένο γραφειοκρατικό μηχανισμό (Σβαρνά, 2018). Η γραφειοκρατία αποτελεί έναν «ιδεατό τύπο» οργάνωσης, ο οποίος απαρτίζεται από θεωρητικά χαρακτηριστικά τα οποία μπορούν να συγκριθούν στην πραγματικότητα.

Εικόνα 3 Characteristics of bureaucratic administration Πηγή: Επισυναπτόμενο από Ferreire et al., 2004, σελ. 24 και 25

Ο Julien Freund (1996) αναλύοντας τη θεωρία του Weber ορίζει την γραφειοκρατία ως ένα τυπικό παράδειγμα νομικής κυριαρχίας, το οποίο στηρίζεται στις κάτωθι βασικές αρχές:

- 1) Υπάρχουν καθορισμένες υπηρεσίες και αρμοδιότητες οι οποίες διέπονται από μια σειρά από αυστηρούς νόμους ή κανονισμούς δημιουργώντας σαφές πλαίσιο δράσης κάθε εργαζόμενου. Ο εργαζόμενος έχει δικαιοδοσία για μια σειρά δραστηριοτήτων που μπορεί να κάνει ανάλογα με την ιεραρχική βαθμίδα που ανήκει, καθώς επίσης του έχουν εκχωρηθεί απαραίτητη εξουσία για τη λήψη αποφάσεων, προκειμένου να εκπληρώσει τα καθήκοντα της θέσης του.
- 2) Ύπαρξη ενός καταστατικού το οποίο θα αποτελεί την προστασία των εργαζομένων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Ουσιαστικά υπάρχει ιστορική συνέχεια για τους δημόσιους υπαλλήλους, οι οποίοι επιλέγουν να γίνουν δημόσιοι υπάλληλοι υπηρετώντας το Κράτος ως κύριο επάγγελμα (Altay, 1999).
- 3) Καθορισμένο Ιεραρχικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων. Η ύπαρξη της ιεραρχίας λειτουργιών όπου το διοικητικό σύστημα είναι δομημένο σε δευτερεύουσες υπηρεσίες και θέσεις διαχείρισης, έχοντας της δυνατότητα οι εργαζόμενοι να μετακινηθούν από κατώτερο επίπεδο σε ανώτερο. Η δομή αυτή έχει χαρακτηρα μονοκρατικό που στοχεύει στην μεγαλύτερη δυνατή συγκέντρωση. Εδώ ισχύει η αρχή της «ενότητας της εντολής» σύμφωνα με την οποία η εντολή δίδεται από την

κορυφή με ροή προς τα κάτω, ενώ η πληροφόρηση έχει την αντίθετη ροή δηλαδή από κάτω προς τα πάνω.

4) Η πρόσληψη των εργαζομένων γίνεται με βάση τα τυπικά χαρακτηριστικά (πτυχία, κλπ.) μέσα από ένα σύστημα που αξιολογεί τα τυπικά προσόντα που διαθέτει ο εργαζόμενος, γεγονός που προϋποθέτει εξειδικευμένη κατάρτιση.

5) Η χρηματική αμοιβή των εργαζομένων έχει τη μορφή μηνιαίου μισθού, στην περίπτωση των ενεργών υπαλλήλων και σύνταξης στην περίπτωση των συνταξιούχων, ο οποίος καταβάλλεται σταθερά και το ύψος του εξαρτάται από τη θέση που έχει ο εργαζόμενος στην ιεραρχία της διοίκησης καθώς και από τη θέση ευθύνης που κατέχει.

6) Η ύπαρξη ενός συστήματος ελέγχου του έργου των δημοσίων υπαλλήλων σε όλες τις βαθμίδες της ιεραρχίας, μέσα από την ύπαρξη μιας πειθαρχικής επιτροπής.

7) Η δυνατότητα των εργαζομένων να εξελίσσονται κατά τη διάρκεια της καριέρας τους μέσα από ένα σύστημα αντικειμενικής αξιολόγησης και όχι από τις κρίσεις των αρχών.

8) Ύπαρξη διαχωρισμού μεταξύ της λειτουργίας και του υπαλλήλου που την εκτελεί, αφού κανένας υπάλληλος δεν είναι ιδιοκτήτης της θέσης που κατέχει, αλλά ούτε και των μέσων διοίκησης (Serpa & Ferreira, 2019).

Όλα τα ανωτέρω χαρακτηριστικά συνθέτουν το ορθολογικό μοντέλο της γραφειοκρατίας. Σύμφωνα με αυτή τη θεώρηση ο οργανισμός αποτελείται από ένα σύνολο σχέσεων μεταξύ ατόμων με καθορισμένα καθήκοντα, με μια ιεραρχική δομή που αποτελείται από τους υπαλλήλους και έναν ηγέτη, από ένα σύνολο κανόνων οι οποίοι καθορίζουν τρόπους συμπεριφοράς των ατόμων μέσα στον οργανισμό (Rycko Amelza, 2020).

Η γραφειοκρατία θεωρείται μια ανώτερη από τεχνική άποψη μορφή οργάνωσης από την οποία προέκυψε και εξελίχθηκε η καπιταλιστική κοινωνία (Σβαρνά, 2018). Καθώς ο εξορθολογισμός αυξάνεται το γραφειοκρατικό σύστημα αποσυνδέεται από τις σχέσεις με τα συγκεκριμένα άτομα της κοινωνίας και διαχωρίζεται από όλους εκείνους που πρέπει να εξυπηρετήσει. Ακολουθεί μια παράλληλη πορεία με τον καπιταλισμό και οδηγεί στην συγκέντρωση της δύναμης σε ένα περιορισμένο αριθμό ατόμων (Stojanovski κ.ά., 2014). Το γραφειοκρατικό σύστημα στηρίζεται ένα πλήθος από

κανόνες και ρυθμίσεις που πηγάζουν από τη νομοθεσία αποτελώντας ένα υποστηρικτικό σύστημα απέναντι στην πολιτική εξουσία (Pfiffner, 2004).

Ο Weber μελετά τη δημόσια διοίκηση όχι από τη σκοπιά του γενικού συμφέροντος το οποίο υπηρετεί το κράτος, αλλά μελετάει τη δημόσια διοίκηση ως προς τον τρόπο με τον οποίο το κράτος εγκαθιδρύει την κυριαρχία του στην κοινωνία μέσα από τις πρακτικές και τα μέσα που χρησιμοποιεί για να το πετύχει. Σύμφωνα με τη θεωρία του το κράτος προσπαθεί να επιβάλλει την κυριαρχία του δημιουργώντας έναν τύπο μονοκρατικής κυριαρχίας όπου υπάρχει ένα σύστημα ελέγχου που ξεκινάει από την κορυφή και καταλήγει στη βάση.

Ο Weber διαχωρίζει την εξουσία από τη δύναμη σε μια οργανωσιακή δομή. Η δύναμη είναι η δυνατότητα που έχει ένα άτομο να επιβάλλει τη δική του θέληση, παρόλο που ενδέχεται να υπάρχει αντίσταση στη θέληση αυτή και ανεξάρτητα με το που στηρίζεται αυτή δυνατότητα. Η δύναμη ασκείται συνειδητά και σκόπιμα και επιβάλλει στα άτομα την υποταγή στα σχέδια και στους σκοπούς κάποιων άλλων ατόμων.⁶ Η εξουσία είναι σύμφωνα με το Weber «είναι η πιθανότητα ότι μια ομάδα ανθρώπων θα υπακούσουν σε μια εντολή με ένα συγκεκριμένο περιεχόμενο (Weber, 1921,53).

Ο M.W. διέκρινε τρεις κατηγορίες νομιμοποίησης της εξουσίας

1. Την Παραδοσιακή
2. Την Χαρισματική
3. Και την ορθολογική/Νομική

Ο σύγχρονος πολιτισμός στηρίζεται στον νομικό ορθολογικό τύπο της γραφειοκρατίας που αποτελεί τη βάση της θεωρίας του Weber. Η λειτουργία των γραφειοκρατικών οργανισμών στηρίζεται σε κανόνες οι οποίοι δημιουργήθηκαν με ορθολογικό τρόπο μέσα από μια σειρά νόμων και ρυθμίσεων (Rycko Amelza,2020).

⁶ Σεραφετινίδου Μελίνα (2002), Εισαγωγή στην Πολιτική Κοινωνιολογία σελ 56-65 Αθήνα, εκδόσεις Gutenberg

<http://oldeclass.uop.gr/modules/document/file.php/PEDIS362/%CE%A3%CE%B5%CF%81%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%BD%CE%AF%CE%B4%CE%BF%CF%85%20%CF%83%CE%B5%CE%BB.%2051-65.pdf>

Βέβαια ο «ιδεατός τύπος» γραφειοκρατίας απείχε πολύ από την πραγματικότητα και αυτό οδήγησε στην ανάπτυξη νέων θεωριών οι οποίες θεωρούσαν τη γραφειοκρατία ως ένα «φυσικό σύστημα» στο οποίο εμπεριέχονται χαρακτηριστικά ορθολογικά και μη, τυπικά και άτυπα καθώς προσωπικά και απρόσωπα (Σβαρνά, 2018).

2.7 Η Ελληνική Διοικητική Πραγματικότητα.

Η Ελληνική διοικητική πραγματικότητα αποτελεί ένα ιδιαίτερο μοντέλο διοίκησης το οποίο αποκαλείται ως «μη βεμπεριανή γραφειοκρατία». Η βάση του μοντέλου αυτού περιλαμβάνει εξωτερικά μορφολογικά χαρακτηριστικά που υπάρχουν στο κλασσικό μοντέλο της βεμπεριανής γραφειοκρατίας, που όμως διαφοροποιείται στο ότι δεν παρουσιάζει τις αντίστοιχες προβλεπόμενες λειτουργίες και τα αναμενόμενα αποτελέσματα που εμφανίζει το βεμπεριανό μοντέλο.

Τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το μοντέλο αυτό είναι:

1. Η οργανωσιακή δομή η οποία προσδιορίζεται από επιδιώξεις σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο από το πολιτικό και διοικητικό προσωπικό και όχι από τις επιχειρησιακές ανάγκες.

2. Η πολιτική του ανθρώπινου δυναμικού στηρίζεται στο «πελατειακό κράτος» όπου προωθούνται ατομικές και συλλογικές επιδιώξεις που εμπορευματοποιούν τη σχέση κράτους πολίτη. Οι πολίτες δημιουργούν πελατειακές σχέσεις με το κράτος επιδιώκοντας ιδιωτικά συμφέροντα και το κράτος από την άλλη εξασφαλίζει την εύνοια και τους ψήφους των πολιτών (Σβαρνά, 2018).

3. Η τρέχουσα λειτουργία χαρακτηρίζεται από σχολαστική τυπολατρία και ανοχή στις παρατυπίες. Το ανθρώπινο σύστημα προσδιορίζεται από ατομικά, αφανή και ιδιοτελή κίνητρα τα οποία δεν συνάδουν με την επίτευξη των αποτελεσμάτων που διακηρύσσονται. Έτσι το σύστημα αυτό δημιουργεί μια δομή η οποία στηρίζεται σε μια σειρά από κανόνες, εξαιρέσεις και υπεξαιρέσεις οι οποίες χρησιμοποιούνται από τα άτομα για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων στρατηγικών. Τα δρώντα υποκείμενα προκειμένου να εξυπηρετήσουν στρατηγικά τους συμφέροντα υιοθετούν «άτυπες» και παράτυπες συμπεριφορές τις οποίες θεωρούν ορθολογικές (Τσέκος ,2007).

Το μοντέλο της Ελληνική Δημόσιας Διοίκησης χαρακτηρίζεται από παθογένειες οι οποίες δεν επιτρέπουν τη Δημόσια Διοίκηση να εξελιχθεί σε μια σύγχρονη και λειτουργική Δημόσια Διοίκηση (Iakovidis, 2012). Οι κυριότεροι λόγοι της που

μπλοκάρουν την εξέλιξη της Δημόσιας Διοίκησης σύμφωνα με τον Καρκατσούλη⁷ είναι:

Ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας της Δημόσιας Διοίκησης. Οι ουσιαστικές αποφάσεις λαμβάνονται από τα υπουργεία και τους πολιτικούς διαχειριστές της εξουσίας, ως μοναδικούς και αποκλειστικούς φορείς λήψης αποφάσεων και ουσιαστικών κέντρων έκδοσης εντολών, παραγκωνίζοντας την περιφερειακή και αυτοδιοικητική δομή της χώρα. Η περιφέρεια ουσιαστικά υπακούει και υλοποιεί τις αποφάσεις της κεντρικής κυβέρνησης (Rossidis, κ.ά., 2016)

Η Πολυνομία. Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός διατάξεων οι οποίες είναι αλληλένδετες μεταξύ τους, αλλά και μια σωρεία απαρχαιωμένων νόμων που βρίσκονται σε ισχύ, δημιουργώντας μια χαοτική κατάσταση και προκαλώντας προβλήματα σχετικά με την απονομή δικαιοσύνης με τους θεσμούς, την οικονομία αλλά και απώλεια χρόνου των πολιτών που συναλλάσσονται με το δημόσιο. Οι υπάλληλοι αρκούνται μόνο στην εφαρμογή των εγκυκλίων και των νόμων. Ο νομικός φορμαλισμός δεν μείωσε τον κρατικό παρεμβατισμό αλλά είχε αντίθετα αποτελέσματα. Τα περιθώρια της διακριτικής ευχέρειας είναι ανύπαρκτα και κατά συνέπεια δεν υπάρχουν διοικητικές διαδικασίες και λειτουργίες που να οδηγούν σε αύξηση της αποτελεσματικότητας (Rossidis, κ.ά., 2016). Το νομικό αυτό πλαίσιο δεν επιτρέπει την πρωτοβουλία αλλά οδηγεί μόνο τη τυπική τήρηση των διοικητικών διαδικασιών χωρίς να υπάρχει εμπάθυνση στην ουσία του έργου της Δημόσιας Διοίκησης (Iakovidis, 2012).

1. **Αναποτελεσματική πολιτική και οργανωτική δομή της Δημόσιας Διοίκησης.** Η άσκηση της Δημόσιας Διοίκησης χαρακτηρίζεται από ανισότητες μεταξύ των υπαλλήλων αλλά και από εφαρμογή αναξιοκρατικών μεθόδων για τοποθέτηση υπαλλήλων σε θέσεις ευθύνης. Σύμφωνα με την έκθεση του ΟΟΣΑ για τη Δημόσια Διοίκηση διαπιστώθηκε ελλιπής καταγραφή στοιχείων, σε γνώσεις για την επεξεργασία τους, σε οργάνωση για την πρακτική τους

⁷ Καρκατσούλης, Π. (χ.χ.). *Δημόσια Διοίκηση και αυτοΔιοίκηση Χρηστή διακυβέρνηση, ανάπτυξη, καλύτερες υπηρεσίες στον πολίτη*. Ανακτήθηκε 11 Ιούνιος 2021, από <https://www.kefim.org/wp-content/uploads/2019/04/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-2021-%CE%94%CE%B7%CE%BC%CF%8C%CF%83%CE%B9%CE%B1-%CE%94%CE%B9%CE%BF%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%91%CF%85%CF%84%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7.pdf>

- αξιολόγηση αλλά και στην απαραίτητη συνεργασία μεταξύ των τμημάτων των Υπουργείων (Rossidis, κ.ά., 2016).
2. **Διασπορά των υπηρεσιών χωρίς να υπάρχει μεταξύ τους συνεννόηση και συντονισμός.** Η έλλειψη επικοινωνίας παρατηρείται τόσο στο εσωτερικό των υπηρεσιών όσο και στην επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών υπηρεσιών. Αυτή η αδυναμία προκαλεί σοβαρά προβλήματα λειτουργίας του Δημόσιου Τομέα.
 3. **Ανισομερής κατανομή του προσωπικού** μεταξύ των διαφόρων δημόσιων υπηρεσιών με υποστελέχωση κάποιων υπηρεσιών και υπερστελέχωση κάποιων άλλων (Μακρυδημήτρης, 2011). Οι υποστελεχωμένες δημόσιες υπηρεσίες δεν είναι αποτελεσματικές γιατί είτε είναι ανενεργές είτε δεν έχουν το απαραίτητο ανθρώπινο δυναμικό που θα βοηθήσει στην υλοποίηση του έργου τους. Παρόλα αυτά επιβαρύνουν τον προϋπολογισμό με το κόστος λειτουργίας τους (Κατσιμάρδος & Μπούας 2011). Γενικότερα ο κατακερματισμός των δομών καθώς και η διάσπαση των αρμοδιοτήτων συντελεί στην ύπαρξη ενός κοστοβόρου διοικητικού συστήματος το οποίο χαρακτηρίζεται από προβλήματα λειτουργίας.
 4. **Γραφειοκρατία,** η πιστή τήρηση των τύπων και των νόμων, η ευθυνοφοβία αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξη της πρωτοβουλίας για την επίλυση προβλημάτων (Καρκατσούλης, 2014).
 5. **Έλλειψη της ουσιαστικής μείωσης των διοικητικών βαρών και απλούστευσης διαδικασιών.** Έτσι διάφορες διοικητικές διαδικασίες που με νόμους φαίνεται ότι καταργούνται ουσιαστικά μετακυλίνουν σε άλλες υπηρεσίες δυσχεραίνοντας το έργο τους αφού επιβαρύνονται με νέες αρμοδιότητες και δημιουργούνται προβλήματα στη δράση της δημόσιας διοίκησης.
 6. **Μικρή ενσωμάτωση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης** στη Δημόσια Διοίκηση και η έλλειψη υποδομών που θα διευκόλυναν την εφαρμογή της (Rossidis, κ.ά., 2016).
 7. **Μειωμένη αποδοτικότητα του Δημόσιου Τομέα.** Η μείωση της αποδοτικότητας εντοπίζεται στο χαμηλό ηθικό των υπαλλήλων στις χαμηλές απολαβές στην ύπαρξη της αναξιοκρατίας, στη συνεχή επιβάρυνση κατηγοριών υπαλλήλων με χαμηλή συντεχνιακή δύναμη αλλά και στην πεποίθηση ότι δεν υπάρχει πιθανότητα βελτίωσης των συνθηκών εργασίας. Αυτό με τη σειρά του οδηγεί στην παροχή χαμηλής ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών. Επίσης η ποιότητα και η καταλληλότητα του προσωπικού συντελεί και αυτή με τη σειρά

της στο είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών του δημοσίου (Μακρυδημήτρης, 2011).

Στην έκθεση του ο ΟΟΣΑ αναφέρει ότι *«Συνολικά η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση δε διαθέτει τα πρακτικά εργαλεία, την κουλτούρα και την ικανότητα να σχεδιάσει, να εκτελέσει και να ελέγξει την εφαρμογή μιας παραγωγικής πολιτικής»*. Επίσης, επισημαίνεται η έλλειψη στρατηγικής και κοινού οράματος για την πορεία της κοινωνίας και της οικονομίας της Ελλάδας.⁸

8. Έλλειψη οργανωσιακής μνήμης και μαθησιακών μηχανισμών.
9. Αδυναμία επιμερισμού καθηκόντων, ελλιπής λογοδοσία, ατιμωρησία και διαφθορά.
10. Έλλειψη εφαρμογής σύγχρονων εργαλείων διοίκησης.
11. Παρεμβάσεις των πολιτικών κομμάτων που παραβιάζουν την αρχή της ανεξαρτησίας της δημόσιας διοίκησης.

2.8 Η Αποκέντρωση

2.8.1 Η Αποκέντρωση ως έννοια και ως διαδικασία.

Η αποκέντρωση στην ευρύτερη ερμηνεία της αποτελεί θέμα συζήτησης εδώ και αιώνες (Pollitt, 2005). Ως έννοια θεωρείται ασαφής αφού μπορεί να δηλώσει την κατάσταση της αποξένωσης ή τη διαδικασία να γίνει έτσι (Fesler, 1965; Prud'homme, 2003; Treisman, 2002). Αυτή η διχομετρία μιας δυναμικής διαδικασίας έναντι ενός στατικού σημείου προβολής, αντικατοπτρίζει το πρώτο στοιχείο στο οποίο διαφέρουν οι ορισμοί. Η διαδικασία αποκέντρωσης της δημόσιας διοίκησης αναφέρεται στην αποκέντρωση ως μεταρρύθμιση και η κατάσταση της αποκέντρωσης αναφέρεται στην αποκέντρωση ως δομή.

Η αποκέντρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι μια πολύ σημαντική διαδικασία για τη δημοκρατική ανάπτυξη μιας χώρας (Isufaj, 2014) και γι' αυτό θεωρείται πολύπλοκη τόσο ως έννοια, όσο και ως διαδικασία. Όπως αναφέρει ο Bray, για τους McGinn και Steet, η αποκέντρωση ως έννοια είναι πολύπλοκη και έχει διαφορετική έννοια για κάθε άνθρωπο. Σύμφωνα με την κλασσική θεώρηση, αυτή η έννοια συνεπάγεται τη μεταφορά εξουσίας, υπευθυνότητας και πόρων από την κεντρική

⁸ Έκθεση: OECD Public Governance Reviews-2011-Greece: Review of the Central Administration

διοίκηση προς τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης επηρεάζοντας αποφασιστικά τις μεταξύ τους σχέσεις (Ozmen, 2014). Οι ορισμοί που έχουν δοθεί είναι πολλοί. Ένας από τους επικρατέστερους είναι αυτός που έχει δώσει ο ΟΟΣΑ.

Ο ΟΟΣΑ λαμβάνοντας υπόψη τα διεθνή στοιχεία που έχει στη διάθεση του από τα κράτη μέλη, τον Ευρωπαϊκό Χάρτη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και τις γενικές κατευθυντήριες οδηγίες της UN – Habitat που αφορούν την ενδυνάμωση των τοπικών αρχών, δίνει έναν ορισμό της αποκέντρωσης ο οποίος είναι ευρέως αποδεκτός διατυπώνοντας ότι «*Η αποκέντρωση συνίσταται στη μεταφορά εξουσιών, αρμοδιοτήτων και πόρων από την κεντρική κυβέρνηση στους ΟΤΑ, οι οποίες ορίζονται ως νομικές οντότητες εκλεγμένες με καθολική ψηφοφορία και με κάποιο βαθμό αυτονομίας*» (Γκέκας, 2019).

Η αποκέντρωση ως διαδικασία αποτελείται από 1) την πολιτική αποκέντρωση, 2) τη φορολογική αποκέντρωση και από την 3) αποκέντρωση της λήψης αποφάσεων από περιφερειακά όργανα γεγονός που την καθιστά δύσκολα εφαρμόσιμη.

Εικόνα 4 Πολιτική, Διοικητική και Φορολογική Αποκέντρωση Πηγή: ΟΟΣΑ

Αυτές οι διαδικασίες αποτελούν και τις διαστάσεις της αποκέντρωσης. Πιο συγκεκριμένα:

Η Πολιτική αποκέντρωση: αποτελεί τη μεταφορά εξουσιών από την κεντρική κυβέρνηση στην τοπική αυτοδιοίκηση. Κύριος στόχος είναι η ανάθεση περισσότερων αρμοδιοτήτων στους εκλεγμένους αντιπροσώπους και στους πολίτες προκειμένου να λάβουν αποφάσεις για το κοινό καλό. Αυτή η μορφή αποκέντρωσης ουσιαστικά προωθεί την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στην τοπική διακυβέρνηση για την προώθηση και εφαρμογή τοπικών πολιτικών και σχεδίων. Η εφαρμογή αυτής της μορφής

αποκέντρωσης απαιτεί συνταγματικές και νομοθετικές ρυθμίσεις (*WHO / Decentralisation, χ.χ.*).

Η Δημοσιονομική αποκέντρωση: αποτελεί μεταφορά ευθύνης για τη διαχείριση των εσόδων και εξόδων της περιφέρειας στους κατά τόπους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Ουσιαστικά καθορίζεται ο βαθμός οικονομικής αυτονομίας. Οι μεταφορά των απαραίτητων οικονομικών πόρων στις κατά τόπους τοπικές ή περιφερειακές αρχές δίνει τη δυνατότητα να εκτελέσουν το έργο που τους έχει ανατεθεί από την κεντρική διοίκηση, γεγονός που ενισχύει τη λογοδοσία και τη νομιμότητα.

Στη Δημοσιονομική αποκέντρωση θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη: 1) Το ύψος της ευθύνης για τις δαπάνες που πληρώνει τη τοπική αυτοδιοίκηση, 2) η ευθύνη για την αύξηση των εσόδων που θα προκύψει μέσα από την επιβολή φόρων από τις τοπικές αρχές και 3) οι διακυβερνητικές μεταβιβάσεις χρημάτων στα διάφορα επίπεδα της κυβέρνησης με στόχο την εξίσωση των ανισορροπιών.

Το κράτος παρεμβαίνει όταν υπάρχουν αστοχίες της αγοράς με κύριο προσανατολισμό τη δίκαιη κατανομή του εισοδήματος και τη μεγιστοποίηση της οικονομική αποδοτικότητα και τη μακροοικονομική σταθερότητα (*Böckenförde, χ.χ.*). Η οικονομική αυτοδυναμία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης είναι απαραίτητο στοιχείο προκειμένου να μπορεί να εφαρμόσει τις αποκεντρωτικές λειτουργίες που μεταβιβάζονται από την κεντρική διοίκηση, όπως επίσης και η εξουσιοδότηση για λήψη αποφάσεων που αφορούν τις δαπάνες που θα εκτελέσουν (*Ozmen, 2014*).

Η Δημοσιονομική αποκέντρωση έχει διάφορες μορφές έτσι μπορεί να περιλαμβάνει:

1. Αυτοχρηματοδότηση ή κάλυψη του κόστους της παροχής των δημόσιων υπηρεσιών μέσα από τη χρέωση των χρηστών που λαμβάνουν τις υπηρεσίες αυτές.
2. Ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στην παροχή των υπηρεσιών και υποδομών μέσα από χρηματικές ή εργασιακές εισφορές,
3. Αύξηση των εσόδων της τοπικής αυτοδιοίκησης μέσω της επιβολής φορολογίας στην ιδιοκτησία, στις πωλήσεις ή σε έμμεσους φόρους

4. Μεταβιβάσεις εσόδων που εισπράττονται από την κεντρική κυβέρνηση και αφορούν φόρους στην τοπική αυτοδιοίκηση για χρήσεις γενικές και ειδικές.
5. Εξουσιοδότηση για την σύναψη δημοτικών δανείων με εγγύηση πόρους εθνικούς ή τοπικούς.⁹

2.9 Η Διοικητική αποκέντρωση.

Κατά τον Rondinelli (1999), η διοικητική αποκέντρωση αποτελεί τη μεταφορά εξουσίας, ευθύνης και των οικονομικών πόρων για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών από την κεντρική κυβέρνηση σε τοπικές κυβερνητικές υπηρεσίες, σε υποεθνικές κυβερνήσεις ή ημιαυτόνομες δημόσιες αρχές ή εταιρίες (Isufaj, 2014).

Η Διοικητική αποκέντρωση διακρίνεται σε τρία επίπεδα:

Αποσυγκέντρωση (Deconcentration): Σύμφωνα με την οποία ένα μέρος των εργασιών των υπηρεσιών της κεντρικής διοίκησης μεταφέρεται στην περιφέρεια και φέρνει την κυβέρνηση κοντά με τους πολίτες. Στην αποσυγκέντρωση υπάρχει διασπορά των εργασιών της κεντρικής διοίκησης σε μονάδες της περιφέρειας οι οποίες ανήκουν στην κεντρική διοίκηση και λειτουργούν με βάση τους κανόνες της. Ουσιαστικά γίνεται η μεταβίβαση διοικητικής εξουσίας από τα ανώτερα στρώματα της κεντρικής διοικητικής δομής, στα κατώτερα, χωρίς όμως να τους δίνεται η εξουσία να λαμβάνουν αποφάσεις (Φαναριώτης, 1999 σ.212).

Η αποσυγκέντρωση επιβάλλεται γιατί μεγαλώνουν οι αρμοδιότητες της κεντρικής διοίκησης ενώ η αποκέντρωση είναι επιβεβλημένη γιατί με αυτή ενισχύεται ο θεσμός της δημοκρατίας (Ροκανά-Μιχαλακάκου, n.d). Συνήθως δε συνοδεύεται από αλλαγές του υπάρχοντος νομικού πλαισίου. Η αποσυγκέντρωση αποτελεί μια ήπια μορφή αποκέντρωσης αφού δεν υπάρχει μεταφορά ουσιαστικής δύναμης στις τοπικές κυβερνήσεις (Utomo, 2009).

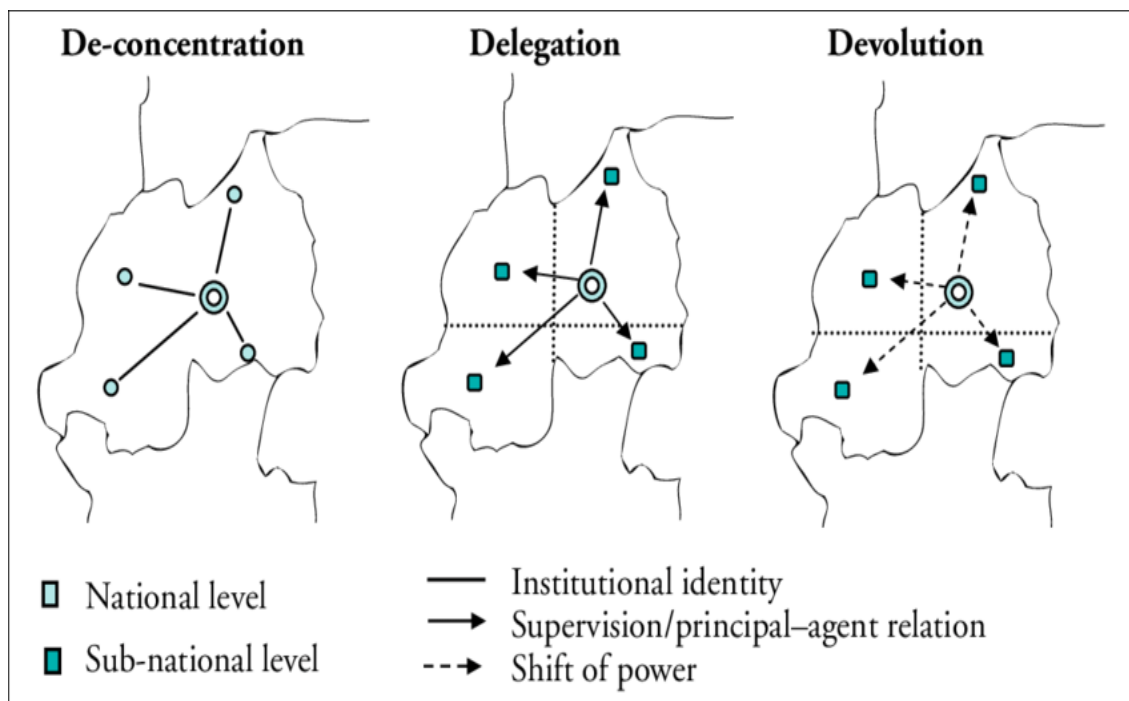
Εξουσιοδότηση (Delegation): Αποτελεί την ανάθεση ευθύνης και εξουσίας σε τοπικούς οργανισμούς και ημιαυτόνομους δημόσιους φορείς, για την εκτέλεση μιας συγκεκριμένης σειράς καθηκόντων. Οι οργανισμοί αυτοί έχουν διακριτική ευχέρεια και αυτονομία σχετικά με τη λήψη αποφάσεων και διέπονται από διαφορετικό νομικό

⁹ *Decentralization.* (χ.χ.). [Text/HTML]. World Bank. Ανακτήθηκε 8 Ιούνιος 2021, από <https://www.worldbank.org/en/topic/communitydrivendevelopment/brief/Decentralization>

καθεστώς. Δεν ελέγχονται από την κεντρική κυβέρνηση αλλά λογοδοτούν σε αυτή για τις δράσεις τους (Schneider, 2003σελ.38). Συνήθως η εξουσιοδότηση συνοδεύεται από μεταβολές του νομικού καθεστώτος που αφορά την ίδρυση νέων δημοσίων οργανισμών, το πλαίσιο που καθορίζει τη φύση των καθηκόντων τους, των εξουσιών τους, της ευθύνης τους καθώς και της σχέσης με την κεντρική διοίκηση. Οι οργανισμοί που εξουσιοδοτούνται έχουν μεγάλη ευχέρεια στη λήψη αποφάσεων και μπορούν να χρεώνουν αμέσως τους χρήστες για τη λήψη διαφόρων υπηρεσιών (Rondinelli, 1999 σελ.3).

Επίσης μπορεί να υπάρξει νομοθετικό πλαίσιο με βάση το οποίο θα ελέγχονται οι αποφάσεις των οργανισμών αυτών δεδομένου ότι αυτές θα πρέπει να συμβαδίζουν με τους ευρύτερους στόχους της κυβερνητικής πολιτικής (Utomo ,2009).

Μεταβίβαση(Devolution): Η μεταβίβαση αποτελεί την ισχυρότερη μορφή αποκέντρωσης. Το κεντρικό κράτος μεταβιβάζει εξουσίες πολιτικές, οικονομικές και διοικητικές σε σχεδόν αυτόνομες διοικητικές μονάδες, στην τοπική αυτοδιοίκηση. (Isufaj, 2014).

Εικόνα 5 Αποκέντρωση, Αποσυγκέντρωση και Μεταβίβαση, διαχωρισμοί. Πηγή: Böckenförde, M., Decentralization from a Legal Perspective: Options and Challenges (Gießen: TransMIT,2010).

Υπάρχουν διάφορα μοντέλα που μπορεί να περιλαμβάνουν τη μεταβίβαση περιορισμένων εξουσιών που αφορούν την εφαρμογή εθνικών νόμων που αφορούν έναν συγκεκριμένο τομέα, δίνοντας διακριτική ευχέρεια ως προς την εφαρμογή τους, ή οι υπομονάδες αυτές να έχουν νομοθετικές εξουσίες και να υιοθετούν κανόνες, πολιτικές και να εφαρμόζουν στρατηγικές έχοντας χαρακτηριστικά της τοπικής αυτοδιοίκησης (Böckenförde, χ.χ)

Η τοπική αυτοδιοίκηση διοικείται από εκλεγμένους δημάρχους και συμβούλια, έχουν δικούς τους προϋπολογισμούς εσόδων, καθώς επίσης έχουν και την εξουσία να δρουν ανεξάρτητα λαμβάνοντας επενδυτικές αποφάσεις. Το νομικό και γεωγραφικό πλαίσιο στο οποίο ασκούν διοικητικές λειτουργίες είναι σαφώς προσδιορισμένο. (Decentralization, χ.χ.).

Η κεντρική κυβέρνηση μπορεί να παρεμβαίνει σε μικρό βαθμό ή καθόλου ανάλογα με το βαθμό αποκέντρωσης που υπάρχει. Η μεταβίβαση σύμφωνα με τον Rondinelli βασίζεται στην πολιτική αποκέντρωση. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι η κεντρική κυβέρνηση δεν επιβάλλει κυρώσεις για τις υποομάδες, αλλά το ρόλο αυτόν έχει το εκλογικό σώμα με την ψήφο τους στις τοπικές εκλογές (Böckenförde, χ.χ.).

Κάποιοι ερευνητές αναφέρουν και ένα τέταρτο επίπεδο αποκέντρωσης την Ιδιωτικοποίηση (Privatization). Με τον τύπο αυτό όρο περιγράφεται η μεταφορά από το δημόσιο τομέα στον ιδιωτικό και σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς περιουσιακά στοιχεία μεταβιβάζοντας ταυτόχρονα την ιδιοκτησία, τη διαχείριση, τον έλεγχο και τη χρηματοδότηση των στοιχείων αυτών. Με τη στενή έννοια όρου εννοείται η πώληση δημόσιων περιουσιακών στοιχείων στον ιδιωτικό τομέα.

Με μια άλλη οπτική η ιδιωτικοποίηση συνδέεται με τις τάσεις της κεντρικής κυβέρνησης για εφαρμογή πολιτικών απελευθέρωσης και απορρύθμισης.¹⁰ Αυτή η μεταφορά εξουσίας από την κεντρική διοίκηση στην περιφέρεια ουσιαστικά είναι προσπάθεια μείωσης της μονοπωλιακής δύναμης που κατέχει το κεντρικό κράτος στη λήψη αποφάσεων. Συνήθως απαντάται σε χώρες αναπτυσσόμενες, καθώς και σε χώρες στις οποίες έχουν συντελεστεί σημαντικές πολιτικές μεταρρυθμίσεις και είναι

¹⁰ *The Impact of Decentralization and Privatization on Municipal Services Report for discussion at the Joint Meeting on the Impact of Decentralization And Privatization of Municipal Services Geneva, 15-19 October* (Press Release JMMS/2001). (2001). International Labour Organization. Retrieved March 11, 2021, from http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_007862/lang--en/index.htm

συνυφασμένη με τον εκδημοκρατισμό των χωρών αυτών σε παγκόσμιο επίπεδο. Κύριοι στόχοι της διαδικασίας αυτής αποτελούν:

1. Η σταθεροποίηση του δημοκρατικού συστήματος.
2. Η αύξηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της κυβέρνησης.
3. Η δημιουργία των απαραίτητων προδιαγραφών που θα αποτελέσουν τη βάση για οικονομική ανάπτυξη σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.
4. Η ενίσχυση της διαφάνειας της κυβέρνησης.
5. Η δημιουργία των προϋποθέσεων για συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων (Isufaj, 2014).

2.10 Εδαφική και Λειτουργική Αποκέντρωση.

Η Εδαφική αποκέντρωση αποτελεί την ίδρυση διοικητικών μονάδων στην περιφέρεια, τα οποία ανήκουν στην κεντρική κυβέρνηση. Οι μονάδες αυτές λειτουργούν κατά τρόπο ανεξάρτητο αφού τους έχει δοθεί η εξουσία να έχουν αποφασιστική αρμοδιότητα σε καθορισμένες γεωγραφικές περιοχές. Ο τύπος αυτός της αποκέντρωσης αναφέρεται και ως οριζόντια αποκέντρωση (Horizontal).

Η Λειτουργική αποκέντρωση είναι η αποκέντρωση όπου η κεντρική εξουσία παραχωρεί τη δυνατότητα λήψης αποφάσεων στις εξειδικευμένες μονάδες (Marume & Jubenkanda, 2016).

Εδώ μπορούν να καταταχθούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και οργανισμοί όπου η κεντρική διοίκηση τους δίνει την αρμοδιότητα της διοίκησης συγκεκριμένης υπόθεσης. Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε ότι στην περίπτωση που δεν υπήρχαν οι ανωτέρω οργανισμοί την αρμοδιότητα αυτή θα την ασκούσε το κεντρικό κράτος. Η μορφή αυτή της Λειτουργικής αποκέντρωσης ταυτίζεται με την καθ' ύλην αυτοδιοίκηση. Επίσης η μορφή αυτή της αποκέντρωσης συναντάται και με τον όρο Κάθετη (Vertical) Αποκέντρωση (Φαναριώτης, 1999).

Πολλές φορές τα όρια μεταξύ των ορισμών της λειτουργικής και εδαφικής αποκέντρωσης είναι δυσδιάκριτα δεδομένου ότι πολλές φορές οι δύο αυτές μορφές αποκέντρωσης συνυπάρχουν, π.χ. ένας κεντρικός μεγάλος οργανισμός μπορεί να έχει παραρτήματα σε όλη την επικράτεια όμως η αρμοδιότητα τους να επικεντρώνεται μόνο στη λήψη αποφάσεων σε θέματα της δικαιοδοσίας τους.

Επίσης μπορεί να υπάρχουν οργανισμοί των οποίων η σύσταση έγινε με γεωγραφικά κριτήρια και η αρμοδιότητα τους να είναι εξειδικευμένη σε συγκεκριμένο τομέα πχ. Οργανισμοί Λιμένων. Πάντως ανεξάρτητα με τις ανωτέρω διακρίσεις οι μορφές αποκέντρωσης που αναφέρθηκαν στοχεύουν στην καλύτερη υλοποίηση των σκοπών του Κράτους (Φαναριώτης, 1999).

2.11 Συστήματα Διοικητικής Οργάνωσης.

2.11.1 Ορισμός διοικητικού συστήματος οργάνωσης.

Η αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης εξαρτάται από το σύστημα οργάνωσής της. Το σύστημα οργάνωσης είναι αυτό που θα οδηγήσει στην αποτελεσματικότητα το φορέων της εκτελεστικής εξουσίας προκειμένου να προαχθεί το κοινό καλό. Επομένως θα πρέπει να επιλεγθεί το μοντέλο εκείνο που θα οδηγήσει στην αριότερη εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος σε κρατικό περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (Μπαμπαλιούτας, 2003).

Ο Κοϊμτζόγλου (2005) ορίζει ως *«Συστήματα διοικητικής οργάνωσης είναι οι τρόποι με τους οποίους οργανώνεται η άσκηση εξουσίας που φέρει η Δημόσια Διοίκηση, έτσι ώστε η εξουσία αυτή αφενός να ασκείται σε ολόκληρη την επικράτεια και αφετέρου να επιλύει όλα τα προβλήματα της κοινωνικής και πολιτειακής ζωής στο πλαίσιο λειτουργίας του Κράτους Δικαίου»*. Τα συστήματα διοικητικής οργάνωσης έχουν ως κύριο σκοπό την προάσπιση του γενικού συμφέροντος που με τη σειρά του θα οδηγήσει στην εξασφάλιση της ισόρροπης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξής του.

Η έννοια της αποκέντρωσης ως σύστημα οργάνωσης της Διοίκησης διακρίνεται με βάση 1) το όργανο που ασκεί την αποφασιστική αρμοδιότητα και 2) το βαθμό ευθύνης που συνδέει το όργανο με την κεντρική διοίκηση (Φαναριώτης, 1999 σ. 212).

Τα επικρατέστερα συστήματα διοικητικής οργάνωσης:

1. Το συγκεντρωτικό σύστημα
2. Το αποκεντρωτικό σύστημα και
- 3.το σύστημα Διοικητικής αυτοδιοίκησης.

1. **Το Συγκεντρωτικό Σύστημα (centralization)** όπου η αποφασιστική αρμοδιότητα ανήκει στα κεντρικά όργανα της δημόσιας διοίκησης. Τα περιφερειακά όργανα

έχουν μόνο εκτελεστικό ρόλο. Θεωρείται απαραίτητο σύστημα για την ύπαρξη της ενότητας και της ασφάλειας οποιουδήποτε κράτους. Επιπλέον στο συγκεντρωτικό σύστημα το κέντρο είναι αυτό που θα κατευθύνει οικονομικά και τεχνικά μέσα αλλά και το ανθρώπινο δυναμικό. Δημιουργείται έτσι ένας πολύπλοκος ιστός δραστηριοτήτων που παραπέμπουν σε ένα συγκεντρωτικό σύστημα διοίκησης (Ροκανά- Μιχαλακάκου, χ.χ.)

2. **Το αποκεντρωτικό σύστημα (decentration)** σύμφωνα με το οποίο υπάρχουν τα κεντρικά διοικητικά όργανα και ταυτόχρονα δημιουργούνται περιφερειακά όργανα διοίκησης τα οποία έχουν αποφασιστική και εκτελεστική αρμοδιότητα για υποθέσεις που ανήκουν στη γεωγραφική διοικητική περιφέρειά τους, όπως αυτή έχει οριστεί από νόμο (Μπαμπαλιούτας, 2003).
3. **Το σύστημα διοικητικής αυτοδιοίκησης (self governance)** σύμφωνα με το οποίο ορισμένες διοικητικές υποθέσεις ασκούνται από ξεχωριστά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με ξεχωριστή νομική υπόσταση τα οποία δεν ανήκουν στις κρατικές υπηρεσίες. Οι αυτοδιοικούμενοι οργανισμοί έχουν υποχρεώσεις, απέναντι στους πολίτες που διοικούν, αλλά και δικαιώματα. Τα όργανά τους εκλέγονται από τους πολίτες και η εξουσία που ασκούν είναι δημόσια και όχι κρατική εξουσία και εκδίδουν διοικητικές πράξεις ατομικού και κανονιστικού περιεχομένου (Ακριβοπούλου, & Ανθόπουλος, 2015). Όταν οι υποθέσεις αφορούν ορισμένο τόπο τότε μιλάμε για τοπική αυτοδιοίκηση ενώ όταν αφορούν συγκεκριμένο είδος αναγκών τότε μιλάμε για καθ' ύλην αυτοδιοίκηση (Κοϊμτζόγλου, 2005).

2.11.2 Το σύστημα διοικητικής οργάνωσης στην Ελλάδα

Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα όπως αναφέρει το Σύνταγμα ασκείται σε κεντρικό περιφερειακό και αυτοδιοικούμενο επίπεδο (Σ. άρθρα 81, 101 και 102)

Στην Ελληνική επικράτεια ισχύει το αποκεντρωτικό σύστημα οργάνωσης του Κράτους το οποίο αποτελεί συνταγματικά κατοχυρωμένο θεσμό. Το άρθρο 101 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζει «1. Η διοίκηση του Κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα».

Στις παραγράφους 2 και 3 του Συντάγματος αναλύονται τα στοιχεία του συστήματος αυτού, καθώς γίνεται αναφορά για τη διοικητική διαίρεση της χώρας με βάση γεωοικονομικές, κοινωνικές και συγκοινωνιακές προϋποθέσεις. Διακρίνονται περιφερειακά και κεντρικά όργανα του Κράτους με διαφορετικές αρμοδιότητες. Στα περιφερειακά όργανα δίδεται αποφασιστική αρμοδιότητα μόνο ζητήματα που αφορούν

την περιοχή της επικράτειας τους, ενώ τα κεντρικά όργανα έχουν ειδικές αρμοδιότητες, δίνουν γενικές κατευθύνσεις και συντονίζουν και ελέγχουν τις δράσεις των περιφερειακών οργάνων σύμφωνα με το νόμο γεγονός που καταδεικνύει τη θέση ισχύος της κεντρικής κυβέρνησης σε σχέση με τις περιφερειακές διοικήσεις.

Επίσης με το άρθρο 102 αναφέρεται ότι η διοίκηση των τοπικών υπόθεσεων γίνεται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού οι οποίοι είναι αρμόδιοι να διαχειριστούν τοπικές υποθέσεις όπως αυτές ορίζονται από το νόμο. Επίσης με νόμο καθορίζονται οι αρμοδιότητες που μπορούν να ασκήσουν υπηρετώντας πάντα την κύρια αποστολή του Κράτους.

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου έχουν οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια. Η διοίκησή τους προκύπτει μετά από εκλογές. Το κεντρικό κράτος έχει μόνο την εποπτεία χωρίς να μπορεί να παρεμβαίνει στη δράση τους και μεριμνά με διάφορα μέτρα νομοθετικού, κανονιστικού και δημοσιονομικού χαρακτήρα για την εξασφάλιση των απαραίτητων πόρων για την εκτέλεση της αποστολής και των αρμοδιοτήτων τους. Έχουν τη δική τους περιουσία την οποία και διαχειρίζονται, συντάσσουν τους δικούς τους προϋπολογισμούς τους οποίους και διαχειρίζονται. Στοχεύουν στην αύξηση των ιδίων εσόδων τους μέσα από την είσπραξη φόρων, τελών και δικαιωμάτων κινητής και ακίνητης περιουσίας. Επίσης μέσω των οργάνων τους μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις και να τις εφαρμόζουν δεδομένου ότι έχουν την εξουσιοδότηση λήψης αποφάσεων (Γκέκας, 2019).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Η οικονομική ανάλυση του κράτους κατά την περίοδο της κρίσης.

Τα προβλήματα και οι αδυναμίες της Ελληνικής οικονομίας αναδείχθηκαν ύστερα από μια μακρά πορεία, με κορύφωση τη διεθνή αναταραχή του 2008, με την οποία αποτέλεσε πολλαπλασιάστηκαν οι επιπτώσεις τους. Τόσο η Ελλάδα όσο και άλλες χώρες εφάρμοσαν επεκτατικά μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής προκειμένου να αντιμετωπίσουν την κρίση. Τα μέτρα αυτά οδήγησαν σε διόγκωση των χρεών και των ελλειμμάτων των κρατών.

Η ελληνική περίπτωση είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση αφού παρουσίασε «δίδυμα» ελλείμματα», δηλαδή μεγάλα ελλείμματα και χρέη του δημόσιου τομέα,

μεγάλο έλλειμμα των τρεχουσών συναλλαγών καθώς και μεγάλο εξωτερικό χρέος. Η αδυναμία του ελληνικού κράτους να ασκήσει μια δημοσιονομική πολιτική η οποία θα αντιμετώπιζε το δημοσιονομικό έλλειμμα άλλα και η ταυτόχρονη μείωση της ανταγωνιστικότητας, η μείωση της αποταμίευσης και η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, οδήγησαν σε μια περίοδο χαμηλών αναπτυξιακών επιδόσεων η οποία δυσκόλεψε τη δημοσιονομική προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα.¹¹

Από το 2008-2016 η Ελλάδα παρουσίασε μια επιδείνωση της μακροοικονομικής της κατάστασης, με απώλειες άνω του ¼ του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, με αύξηση της ανεργίας κατά 16 ποσοστιαίες μονάδες, με ένα τεράστιο κύμα μετανάστευσης μορφωμένων Ελλήνων (brain drain), με απώλεια της αγοραστικής ισοδυναμίας (κατά μέσο όρο της ΕΕ) που το 2018 φτάνει σε επίπεδο 67,4% κατακεφαλήν ΑΕΠ, σε σύγκριση με το 93,3% που ήταν το 2008, με μείωση των επενδύσεων και με οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Τα ελληνικά νοικοκυριά παρουσίαζαν προβλήματα αποπληρωμής των δανειακών τους υποχρεώσεων, όπως επίσης την ίδια εικόνα είχε και ο ιδιωτικός τομέας με επίπτωση αρχικά στο ενεργητικό των τραπεζών και τελικά στην δυνατότητα χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας.

Η διάρκεια και η ένταση της κρίσης στην Ελλάδα εξαρτήθηκε από πολλούς παράγοντες:¹²

1. Οι μακροοικονομικές ανισορροπίες της Ελλάδος ήταν μεγαλύτερες σε σχέση με αυτές που παρουσίαζαν άλλα κράτη-μέλη, γεγονός που δυσκόλεψε τη δημοσιονομική προσαρμογή.
2. Οι δημοσιονομικοί πολλαπλασιαστές παρουσίασαν μεγαλύτερη αύξηση από αυτή των αρχικών προβλέψεων, γεγονός που οδήγησε την οικονομία σε λιτότητα και ύφεση.
3. Η προσπάθεια μείωσης των δημοσιονομικών ανισορροπιών στηρίχθηκε κυρίως σε μέτρα φορολογικής πολιτικής ενώ λιγότερο σε μέτρα όπως η περικοπή δαπανών, η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, οι αναπτυξιακές μεταρρυθμίσεις, η αναδιοργάνωση του δημόσιου τομέα και οι ιδιωτικοποιήσεις.

¹¹ Πολίτης, Τ. (2010) «Μια συζήτηση για την κρίση Ομιλία στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών», σελ.17 https://www.bankofgreece.gr/Publications/TOMOS_POLITH_web.pdf

¹² Στουρνάρας, Γ. (2010) «Η ελληνική οικονομία 10 χρόνια μετά την κρίση και διδάγματα για το μέλλον τόσο για την Ελλάδα όσο και για τη ζώνη του ευρώ https://www.bankofgreece.gr/Publications/TOMOS_POLITH_web.pdf

4. Οι διαθρωτικές μεταρρυθμίσεις εστίασαν κυρίως στην αγορά εργασίας και όχι στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών και οδήγησαν σε μεγαλύτερη μείωση της αγοραστικής δύναμης των πολιτών από αυτή των τιμών, με αποτέλεσμα, η ελληνική οικονομία να μπει σε ακόμη μεγαλύτερη ύφεση. Η ιδιωτική κατανάλωση περιορίστηκε αφού η ονομαστική μείωση των μισθών περιόρισε την αγοραστική δυνατότητα των νοικοκυριών.
5. Η μη δυνατότητα αποπληρωμής των δανείων που προέκυψε λόγω της ύφεσης καθώς και διάφορες νομοθετικές ρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν όπως η αναστολή πλειστηριασμών πρώτης κατοικίας, η κατάχρηση του νομικού πλαισίου προστασίας από τις κατασχέσεις κλπ. καθώς και η κωλυσιεργία για νομοθετικές αλλαγές που θα επίλυαν το πρόβλημα αυτό, οδήγησαν στη μεγέθυνση του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων.
6. Πολλές μεταρρυθμίσεις εφαρμόστηκαν με καθυστέρηση αφού από τη μια υπήρχε η μη οικειοποίηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων, η λαϊκιστική ρητορική, η ασυμφωνία στο πολιτικό σκηνικό και η αντίσταση από την άλλη της απώλειας των κεκτημένων δικαιωμάτων τα οποία υπήρχαν ως τότε.
7. Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας επήλθε με καθυστέρηση παρόλο που το Euro group το Νοέμβριο του 2012 είχε αποφασίσει περαιτέρω ελάφρυνση του χρέους, απόφαση που όμως εφαρμόστηκε τον Ιούνιο του 2018. Αυτό είχε ως συνέπεια οι πολιτικές αυτές διαβουλεύσεις με τους εταίρους της ζώνης του ευρώ να οδηγήσουν στην παράταση της κρίσης, επηρεάζοντας αρνητικά την αναπτυξιακή προοπτική της Ελλάδος.

3.2 Τα χαρακτηριστικά της ελληνικής ύφεσης.

Η ελληνική κρίση χαρακτηρίστηκε από μια δημοσιονομική κρίση, από ελλείμματα σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, κατόπιν από προβλήματα φερεγγυότητας του κράτους και των τραπεζών και κρίσης του ισοζυγίου πληρωμών. Όπως αναφέρουν ο Cerra και Saxena (2008 όπ. αναφ. στον Ζονζήλο, 2010) η δημοσιονομική κρίση ακολουθείται από κρίση του ισοζυγίου και κατόπιν από τραπεζική κρίση, συνήθως περιλαμβάνει και πολιτική αστάθεια, η οποία μεγαλώνει την αβεβαιότητα και οδηγεί σε υστέρηση (hysteresis)¹³ σε ύφεση δηλαδή με μεγάλη επιμονή και διάρκεια.

¹³ Μουρμούρας, Ι. Α. (2015). *Η Διπλή Κρίση Δημόσιου Χρέους-Τραπεζών Τόμος Α' Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ• ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΛΥΣΗ: τ. Α* (2ο έκδ.). Γερμανός.

Προκειμένου να αποφευχθεί η δημοσιονομική κρίση θα πρέπει να ληφθούν μέτρα μείωσης των δημοσίων δαπανών, και κατά συνέπεια θα πρέπει να διαφυλαχθεί και η αξιοπιστία της κυβέρνησης.¹⁴ Όταν τα φαινόμενα αυτά υποχωρήσουν και η οικονομία σταθεροποιηθεί, τότε θα υπάρχει μια υποτονική και βραδεία ανάκαμψη της.

Στην Ελλάδα τα φαινόμενα αυτά ήταν έντονα λόγω των δυσκαμψιών στην αγορά εργασίας και προϊόντων και της αναποτελεσματικότητας σε πολλούς τομείς. Τα δημοσιονομικά μέτρα ήταν ιδιαίτερα αυστηρά και ενίσχυσαν την ύφεση αφού δεν υπήρξαν οι αναγκαίες διαθρωτικές μεταρρυθμίσεις τόσο στην αγορά προϊόντων όσο και σε όλη την οικονομία, με αποτέλεσμα την περαιτέρω επιβάρυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Πιο συγκεκριμένα η συνεχής υπερφορολόγηση επηρέασε αρνητικά την τρέχουσα δραστηριότητα και επιβράδυνε το δυναμικό ρυθμό ανόδου της οικονομίας. Υπήρχε αδυναμία εκτέλεσης των επενδυτικών προγραμμάτων των επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η ζήτηση για επενδύσεις, αλλά να επηρεάζεται αρνητικά η μεσοπρόθεσμη ισχύ της οικονομίας μέσα από την απομείωση του κεφαλαιακού αποθέματος που προκύπτει.¹⁵

Η χαμηλή ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής οικονομίας είναι μια ακόμη παράμετρος που συντέλεσε στην ύφεση στην χώρα μας. Η Ελλάδα είναι μια εισαγωγική και υπερκαταναλωτική οικονομία η οποία αναζητούσε εξωτερικό δανεισμό προκειμένου να κάλυψε τις ανάγκες της. Με την μείωση των εξαγωγών και την αύξηση των εισαγωγών, καθώς επίσης και την εστίασή της στην παροχή υπηρεσιών, η χώρα οδηγήθηκε στην απώλεια της αυτάρκειάς της.

Όσον αφορά την παραγωγικότητα αυτή ήταν χαμηλή δεδομένου ότι ελληνική παραγωγή δεν είχε την ευελιξία να υιοθετήσει εύκολα νέες τεχνολογίες οι οποίες θα μετέτρεπαν το παραγωγικό σύστημα της Ελλάδος σε κλάδο μέσης και υψηλής τεχνολογίας. Αυτή η δυσκαμψία στο παραγωγικό σύστημα επηρέασε αρνητικά και τις εξαγωγές μειώνοντας την ανταγωνιστικότητα της χώρας.

https://www.bankofgreece.gr/RelatedDocuments/3_%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%91%CE%A3_%CE%94%CE%99%CE%A0%CE%9B%CE%97%20%CE%9A%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%97_%CE%A4%CE%9F%CE%9C%CE%9F%CE%A3_%CE%91.pdf

¹⁴ Μιχοπούλου Στέλλα, (2014). «Κρίση χρέους, δημοσιονομική λιτότητα και οικονομική κρίση στην Ευρωζώνη», Μελέτη ΓΕΣΕΕ 2015 <https://inegsee.gr/wp-content/uploads/2015/05/Meleti-30.pdf>

¹⁵ Ζόνζηλος Ν. (2010) «Οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές της ελληνικής οικονομίας –Περιορισμοί και προκλήσεις» https://www.bankofgreece.gr/Publications/TOMOS_POLITH_web.pdf

Επιπλέον η ανταγωνιστικότητα επηρεάστηκε και από έναν ακόμη παράγοντα που ήταν οι επενδύσεις σε έρευνα και καινοτομία, οι οποίες υλοποιούνταν μέσω δημοσίων φορέων όπως πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα και όχι από επιχειρήσεις. Αντί λοιπόν να προωθηθεί η έρευνα, η ελληνική οικονομία στράφηκε στην εισαγωγή προϊόντων και υπηρεσιών που περιλάμβαναν καινοτόμα στοιχεία.

Εδώ θα μπορούσαμε να αναφέρουμε και το χαμηλό ποσοστό των ιδιωτικών επενδύσεων λόγω της ύπαρξης της γραφειοκρατίας που κυριαρχούσε στη χώρα που απέτρεπε την προσέλκυση επενδύσεων αφού τα φαινόμενα διαφθοράς, της αδιαφάνειας, η φορολογία, το γηράσκον εργατικό δυναμικό αλλά και το πολύπλοκο ασφαλιστικό σύστημα αποτέλεσαν τροχοπέδη της ανάπτυξης.

Το εθνικό σύστημα υγείας της Ελλάδος επιβάρυνε το δημόσιο χρέος αφού συγκρίνοντας τις δαπάνες για την υγεία σε σχέση με άλλες χώρες αυτές υπολείπονται από 1% έως 2,7%. Η επιβάρυνση προερχόταν τόσο από τις δαπάνες για προμήθειες που ήταν ιδιαίτερα αυξημένες και είχαν διαμορφωθεί σε ποσοστά μεγαλύτερα από 0,4% έως 0,9% του ΑΕΠ αλλά και από τις δαπάνες του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.) αποτελούσαν το 50% της συνολικής δαπάνης για την υγεία.

Ο εξαιρετικά δαπανηρός δημόσιος τομέας με τις υπέρογκες μισθολογικές δαπάνες αποτέλεσαν έναν ακόμη παράγοντα που βοήθησε την ύφεση. Συγκεκριμένα ο μέσος μισθός στην χώρα αυξήθηκε κατά 107,03% έναντι του 35,3% στη Ευρωζώνη κατά το χρονικό διάστημα 1999-2008.¹⁶

Η διάρκεια και η έκταση της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα επηρεάστηκε από την ένταση του αντίκτυπου που είχε η παγκόσμια ύφεση στην εγχώρια οικονομία και από την εσωστρέφεια που την χαρακτηρίζει η οποία δεν άφησε να αποτυπωθεί ο αντίκτυπος αυτός στις ελληνικές τράπεζες άμεσα. Αυτό συνέβη γιατί οι ελληνικές τράπεζες δεν ήταν εκτεθειμένες σε τοξικά πιστωτικά προϊόντα και ο ιδιωτικός τομέας είχε χαμηλό ποσοστό δανεισμού σε σχέση με το μέσο όρο της ευρωζώνης¹⁷. Συγκεκριμένα:

¹⁶ Φίλος, Νεραντζίδης, Μ., Κουτούπης, Α., & Κοντογεώργης, Γ. (2011). Η Οικονομική Κρίση και η Επισκόπηση της Ελληνικής Οικονομίας: Μία Θεωρητική Προσέγγιση. Proceedings of the 11th International Conference of the Economic Society of Thessaloniki, ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ Thessaloniki 2011. *Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης*, 163–179. http://www.eoth.eu/wp-content/uploads/2015/12/Praktika_Sinedriou_6_4_2011.pdf

¹⁷ Μουρμούρας, Ι. Α. (2015). *Η Διπλή Κρίση Δημόσιου Χρέους-Τραπεζών Τόμος Α' Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ• ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΛΥΣΗ: τ. Α* (2ο έκδ.). Γερμανός,

1) Ο βαθμός μόχλευσης αξίας ενεργητικού προς ίδια κεφάλαια τους ήταν 15-16 φορές σε σχέση με 35 φορές που είχαν οι ευρωπαϊκές τράπεζες.

2) Η εξάρτηση από τις κεφαλαιαγορές για άντληση ρευστότητας με σχέση δανείων προς καταθέσεις ήταν περίπου 115% ενώ άλλα τραπεζικά συστήματα όπως της Ισπανίας, της Ιρλανδίας και της Μεγάλης Βρετανίας βρισκόταν μεταξύ 170%-200%.

3) Είχαν κεφαλαιακή επάρκεια με τα βασικά ίδια τους κεφάλαια να είναι άνω των 8% συγκρίνοντάς τα με το σταθμισμένο ενεργητικό τους. Το ποσοστό αυτό ήταν επίσης υψηλότερο από αυτό που διέθεταν οι ευρωπαϊκές τράπεζες.

4) τέλος χρησιμοποίησαν μικρό μέρος του κυβερνητικού πακέτου στήριξης των 28 δις ευρώ (που ήταν από τα χαμηλότερα της Ευρώπης) κυρίως για την αντιμετώπιση της ρευστότητας που είχαν με την κρίση.¹⁸

3.3 Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στους Ο.Τ.Α..

Οι επιπτώσεις που επήλθαν από τα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής επηρέασαν με αρνητικό τρόπο την Τοπική Αυτοδιοίκηση αφού:

1. Μειώθηκαν οι κρατικές επιχορηγήσεις περίπου κατά 60%.
2. Η εισπραξιμότητα των ιδίων εσόδων ενώ αρχικά εμφάνιζε μια στασιμότητα στην πορεία της κρίσης μειώθηκε και εξαιτίας της κρίσης και λόγω της κοινωνικής πολιτικής για την αντιμετώπιση της φτώχειας και της ενίσχυσης των τοπικών επιχειρήσεων.
3. Όσον αφορά τις χρηματοδοτήσεις που προερχόταν από το ΕΣΠΑ αυτές δεν ήταν αρκετές για την προώθηση των τοπικών επενδύσεων και την αναβάθμιση των υπαρχόντων υποδομών. Η χρηματοδότηση των τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και των υποδομών από δανεισμό είχε σταματήσει και τα μόνα δάνεια που λάμβαναν αφορούσαν αναχρηματοδότηση των οικονομικών της οφειλών.

https://www.bankofgreece.gr/RelatedDocuments/3_%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%91%CE%A3_%CE%94%CE%99%CE%A0%CE%9B%CE%97%20%CE%9A%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%97_%CE%A4%CE%9F%CE%9C%CE%9F%CE%A3%CE%91.pdf

¹⁸ Καραμούζης, Ν. (2009) «Τα Αίτια της Διεθνούς Χρηματοπιστωτικής Κρίσης και Ο Ρόλος του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος» Ομιλία στην Ημερίδα του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων με θέμα: «Από την Κρίση του 1929 στην Κρίση του 2009», Αθήνα 12/11/2009.

<https://www.eurobank.gr/Uploads/Reports/EconomyMarketsIV8.pdf>

4. Οι Ο.Τ.Α. ήταν υποστελεχωμένοι και δεν υπήρχε το απαραίτητο προσωπικό που θα βοηθούσε την υλοποίηση του μεταρρυθμιστικού προγράμματος «Καλλικράτης».
5. Υπήρξε κατακόρυφη πτώση του προσωπικού λόγω συνταξιοδοτήσεων, της εφεδρείας, της διαθεσιμότητας αλλά και του περιορισμού των συμβάσεων προσωπικού ορισμένου χρόνου.
6. Οι νέοι δημοσιονομικοί κανόνες και διαδικασίες και οι νέες δομές οικονομικού ελέγχου που θεσπίστηκαν (Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.), απαιτούσαν επιπλέον οικονομικούς πόρους αυξάνοντας έτσι το διαχειριστικό κόστος.
7. Η χρηματοδότηση των κοινωνικών δομών (παιδικοί σταθμοί, Κ.Δ.Α.Π., βοήθεια στο σπίτι, κ.α.) και κοινωνικών πρωτοβουλιών (συσσίτια, κοινωνικά παντοπωλεία, ιατρεία, φαρμακεία, κ.α.) που είχαν συσταθεί για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων που προήλθαν από την κρίση, αποτελούσαν έναν ακόμη λόγο που μείωναν τα οικονομικά της τοπικής αυτοδιοίκησης.¹⁹

3.4 Το Διεθνές εμπόριο και η Ελληνική κρίση.

Το διεθνές εμπόριο έχει άμεση σχέση με τις μεταβολές του ΑΕΠ. Σύμφωνα με προβλέψεις του Δ.Ν.Τ. κατά το 2009 το παγκόσμιο ΑΕΠ προβλεπόταν ότι θα μειωθεί και 1,1% και αναμενόταν μια μείωση του διεθνούς εμπορίου κατά 2,9%. Όμως όπως αναφέρει η Freund (2009, όπ. αναφ. στον Χαρδούβελη 2009) σύμφωνα με τα δεδομένα των προηγούμενων υφέσεων το διεθνές εμπόριο μειώθηκε κατά 4,8 φορές περισσότερο από το ΑΕΠ, ενώ τα δεδομένα του 2009 δείχνουν μια πτώση του διεθνούς εμπορίου μεγαλύτερη του -14% που οφείλεται στη σύνθεση του διεθνούς εμπορίου και την παγκοσμιοποίηση (Baldwin (2009) όπ. αναφ. στον Χαρδούβελη 2009).

Η ανασφάλεια που προκλήθηκε από την ύφεση μείωσε την παραγωγή και την κατανάλωση κάποιων διαρκών καταναλωτικών αγαθών καθώς και των ενδιάμεσων αγαθών που αφορούσαν την παραγωγή τους πχ., πλαστικά και χημικά. Έτσι μειώθηκε η παγκόσμια ζήτηση για τα αγαθά αυτά τα οποία από την μια αποτελούσαν μέρος της παγκόσμιας παραγωγής αλλά από την άλλη αποτελούσαν το σύνολο σχεδόν του διεθνούς εμπορίου, με συνέπεια την μείωση του.

¹⁹ Μιχοπούλου Στέλλα, (2014). «Κρίση χρέους, δημοσιονομική λιτότητα και οικονομική κρίση στην Ευρωζώνη», Μελέτη ΓΕΣΕΕ 2015 <https://inegsee.gr/wp-content/uploads/2015/05/Meleti-30.pdf>

Η παγκοσμιοποίηση δημιούργησε διεθνείς αλυσίδες παραγωγής αγαθών οι οποίες οδήγησαν με τη σειρά τους στην αύξηση της παραγωγής και στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου και στη κατάργηση πολλών περιορισμών στο εμπόριο. Βασικός μοχλός του διεθνούς εμπορίου ήταν η μεταφορά πρώτων υλών στις χώρες που παράγουν μέρος των προϊόντων, η μεταφορά τους κατόπιν σε χώρες για τη συναρμολόγηση τους και τέλος η μετακίνηση των ολοκληρωμένων προϊόντων στους τελικούς καταναλωτές. Επιπλέον η εισαγωγή των μεθόδων just-in-time από τις επιχειρήσεις σε συνδυασμό με την ανωτέρω διαδικασία επιτάχυνε τη διάδοση των απότομων μεταβολών στη ζήτηση προϊόντων μέσω από τις διεθνείς αλυσίδες παραγωγής.²⁰ Η μείωση της κατανάλωσης μεταφέρθηκε σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα η οποία μείωσε με τη σειρά την προμήθεια πρώτων υλών και ενδιάμεσων αγαθών, με αποτέλεσμα τη μείωση τόσο των εισαγωγών όσο και των εξαγωγών.

Επιπλέον η κατανάλωση μειώθηκε δεδομένου ότι το μέλλον ήταν ζοφερό και οι καταναλωτές, οι επενδυτές και οι επιχειρήσεις ανέβαλαν την κατανάλωση προσδοκώντας την εξομάλυνσή της κατάστασης όμως αυτό οδήγησε σε κατάσταση σοκ την παγκόσμια οικονομία και η αγορά διαρκών και καταναλωτικών αγαθών αναβλήθηκε αφού επικράτησε ο φόβος της απώλειας της ρευστότητας (Σταμιόπουλος, 2015).

Κατά τη διάρκεια της κρίσης οι ελληνικές εξαγωγές δεν παρουσίασαν αύξηση παρόλο που υπήρξαν παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας μέσα από τη μείωση των μισθών δεδομένου ότι το σύστημα παραγωγής στηριζόταν σε χαμηλής έντασης τεχνολογίες. Η Ελλάδα στήριζε τις εξαγωγές της σε αγροτικά προϊόντα που απαιτούσαν χαμηλή και χαμηλή προς μέση τεχνολογία προϊόντων ενώ οι εξαγωγές προϊόντων υψηλής τεχνολογίας ήταν μηδαμινές σε σχέση με τις άλλες χώρες του νότου.

Υπήρξε προσπάθεια αύξησης της ανταγωνιστικότητας στρέφοντας την παραγωγή σε υψηλής τεχνολογίας προϊόντα τα οποία θα επέτρεπαν τη χώρα να εισχωρήσει νέες σε αγορές, αλλά η πορεία ήταν αργή και με μικρά αποτελέσματα βελτίωσης της. Βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες της προσπάθειας αυτής ήταν: α) η μείωση της ρευστότητας κατά την περίοδο 2010-2014 κατά 35 δις ευρώ, β) η ύφεση του μεταποιητικού κλάδου που συνοδεύτηκε με μείωση της παραγωγής, με μείωση της

²⁰ Χαρδούβελης, Γ.(2009, December 2009) «Η χρηματοοικονομική κρίση και το μέλλον της παγκόσμιας οικονομίας», «Η κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές» Eurobank Research, Τόμος IV, Τεύχος 8, Δεκέμβριος 2009
<https://www.eurobank.gr/Uploads/Reports/EconomyMarketsIV8.pdf>

απασχόλησης και των παραγωγικών δυνατοτήτων της χώρας η οποία περιόρισε την περαιτέρω μεγέθυνση και ανάπτυξη της χώρας.

Από την άλλη πλευρά οι εισαγωγές προϊόντων μειώθηκαν λόγω της μείωσης των επενδύσεων και της παραγωγής, άλλα και λόγω της απώλειας εισοδημάτων, που με τη σειρά τους οδήγησαν σε μείωση της ζήτησης προϊόντων.²¹

3.5 Μετανάστευση και χρηματοδότηση προγραμμάτων ένταξης κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Ο όρος μετανάστευση πραγματεύεται ένα πολυδιάστατο και πολυεπίπεδο φαινόμενο εγγενές της ανθρώπινης εξέλιξης και επηρεάζει τομείς όπως την πολιτική, τον πολιτισμό, την κοινωνιολογία και την ψυχολογία. Ως μετανάστευση λοιπόν θα μπορούσαμε να ορίσουμε τη μεταβολή του τόπου εγκατάστασης (μόνιμη ή προσωρινή) ενός ατόμου, μιας ομάδας ή ενός κοινωνικού συνόλου.

Η μετανάστευση πληθυσμιακών ομάδων τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό μιας χώρας οφείλεται σε παράγοντες όπως: η αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης και ευημερίας, η οικογενειακή επανένωση, αλλά και η απομάκρυνση από χώρες οι οποίες είναι είτε εμπόλεμες περιοχές είτε κυριαρχούν αυταρχικά καθεστώτα τα οποία απειλούν τη ζωή των ατόμων παραβιάζοντας ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες.²²

Η ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία αποτελεί βασικό παράγοντα για την ευημερία και την πρόοδό της, γι' αυτό μια συντονισμένη δράση μέσω πόλεων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των χωρών της Ε.Ε. αλλά και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών θεωρείται απαραίτητη. Επομένως κάθε κράτος υιοθετεί συγκεκριμένα μέτρα και πολιτικές προκειμένου να διαχειριστεί την είσοδο, τη διαμονή και την απασχόληση των μεταναστών, των δικαιούχων πολιτικής προστασίας αλλά και όσους ήδη διαμένουν στη χώρα υποδοχής. Οι πολιτικές και τα μέτρα κάθε κράτους διαφέρουν και διαμορφώνονται ανάλογα με τις εκάστοτε πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές

²¹ Ζωγραφάκης Σταύρος & Καστέλλη Ιωάννα. (2015). Είναι αλήθεια ότι η μείωση του μισθολογικού κόστους αρκεί για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας; *Παρατηρητήριο για την Κρίση*. <http://crisisobs.gr/2015/02/stavros-zografakis/>

²² Εθνική στρατηγική για την ένταξη 2018

https://www.eydamth.gr/lib/articles/newsite/ArticleID_615/ESKE.pdf

συνθήκες που επικρατούν τόσο στη χώρα όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά και τις διακρατικές συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών.²³

Η δράση της μεταναστευτικής πολιτικής χωρίζεται σε δύο πυλώνες. Ο πρώτος αφορά τις πολιτικές και τους νόμους οι οποίοι έχουν σαν στόχο τη νόμιμη αδειοδότηση για εγκατάσταση στη χώρα υποδοχής των μεταναστών και όσων δικαιούνται διεθνή προστασία. Επίσης συμπεριλαμβάνονται και πολιτικές επιστροφών όσων δεν τηρούν τα απαραίτητα κριτήρια.

Ο δεύτερος πυλώνας αφορά τις πολιτικές που εφαρμόζει κάθε κράτος ξεχωριστά αλλά και αυτές της ευρωπαϊκής ένωσης για την υποδοχή των μεταναστών, τη στέγαση, τη εκπαίδευση και την εργασία. Κύριος στόχος των πολιτικών αυτών είναι η ομαλή ένταξη τους στη χώρα υποδοχής.

Η Ευρωπαϊκή ένωση κατά την περίοδο 2007-2013 χορήγησε στα κράτη μέλη 3,7 δις ευρώ μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής και του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων πόρους προκειμένου να υποστηρίξει τη νόμιμη και παράνομη μετανάστευση, την επιστροφή, το άσυλο, τη διαχείριση των συνόρων και της ένταξης. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές είχαν τη μορφή βοήθειας λόγω εκτάκτου ανάγκης. Για την περίοδο 2014-2020 η αρχή γίνεται μέσω του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας — Σύνορα και θεωρήσεις, μέσω των οποίων χορηγούνται απευθείας στα κράτη μέλη 3,6 δις. ευρώ.

Η Ελλάδα χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων προκειμένου να μπορέσει να δημιουργήσει τα κέντρα φιλοξενίας προσφύγων, παρέχοντας στέγαση σε περίπου 1000 άτομα τα οποία έχρηζαν από ανάγκη διεθνούς προστασίας. Επίσης παρείχαν υγειονομική περίθαλψη αλλά και ψυχολογική υποστήριξη στους υπηκόους τρίτων χωρών που ζητούσαν διεθνή προστασία .

Οι δράσεις του προγράμματος εστιαζόταν:

α) Παροχή υπηρεσιών υγείας και ψυχολογικής υποστήριξης σε μετανάστες που έχουν συλληφθεί και διαμένουν στα Κέντρα Κράτησης ή κρατούνται στα τμήματα της μεθοριακής αστυνομίας στον Έβρο, καθώς και στα σημεία εξόδου, την Πάτρα και την Ηγουμενίτσα, σε συνεργασία με τους γιατρούς χωρίς σύνορα της Ελλάδος.

²³ Εθνική στρατηγική 2013 https://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/ethniki_stratigiki.pdf

β) Παρακολούθηση των συνόρων και παροχή νομικής βοήθειας σε μετανάστες και πρόσφυγες στα Κέντρα Υποδοχής και Κράτησης, σε συνεργασία με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

γ) Παροχή υπηρεσιών υγείας σε μετανάστες και πρόσφυγες στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, σε συνεργασία με την «Praxis».

δ) Σεμινάρια και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε στόχο την ενδυνάμωση και την κοινωνική ένταξη νόμιμων μεταναστών, σε συνεργασία με το «Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών».

ε) Διοργάνωση ημερίδας με θέμα «Μετανάστευση, Πολυπολιτισμικότητα και Κοινωνική Συνοχή», σε συνεργασία με το «Κέντρο Ερευνών Προοδευτικής Πολιτικής».²⁴

Επίσης χρηματοδοτήθηκε η δημιουργία της οργανωμένης δομής για την ανάλυση πληροφοριών που αφορούν το οργανωμένο έγκλημα (Analysis of Criminal Intelligence on Organised Crime) στο πλαίσιο της παράνομης μετανάστευσης. Το πρόγραμμα αυτό είχε σαν στόχο τον εξοπλισμό της Ελληνικής Αστυνομίας για την αξιοποίηση πληροφοριών και ανάλυση δεδομένων που αφορούσαν εγκληματικές οργανώσεις, παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων στο χώρο Σένγκεν.²⁵

Μέχρι τον Ιούλιο 2017 μέσω του Μηχανισμού Στήριξης έκτακτης ανάγκης η Επιτροπή διάθεσε 401 εκατ. Ευρώ για να χρηματοδοτήσει το προσφυγικό ζήτημα.

Βασικό έργο της Επιτροπής αποτέλεσε το πρόγραμμα «Υποστήριξη Έκτακτης Ανάγκης για Ενσωμάτωση και Στέγαση» (ESTIA). Το πρόγραμμα αυτό παρείχε στέγαση στους πρόσφυγες και στις οικογένειές τους, ενοικιάζοντας διαμερίσματα για στέγαση έως και 30.000 ατόμων. Το έργο αυτό ύψους 93,5 εκατομμυρίων ευρώ υλοποιήθηκε από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες (UNHCR) παρέχοντας καλύτερες συνθήκες διαβίωσης μέσα από 22.000 θέσεις φιλοξενίας σε διαμερίσματα.

²⁴ Πρόγραμμα Στήριξης Προσφύγων και Μεταναστών—Χρηματοδότηση προγράμματος—Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. (n.d.). Retrieved May 15, 2021, from <http://www.snf.org/el/dorees/apodektes/p/programma-stiriksis-prosfygon-kai-metanaston/hrimatodotisi-programmatos/>

²⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή Χρηματοδότηση στους τομείς της μετανάστευσης και της διαχείρισης των συνόρων https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/funding_country_sheet_el_el.pdf

Μια άλλη δράση του προγράμματος αυτού ήταν η χορήγηση προπληρωμένων καρτών για τους ζητούντες άσυλο προκειμένου να καλύψουν βασικές τους ανάγκες προκειμένου να ζουν με αξιοπρεπή τρόπο. Το έργο αυτό ύψους 57,6 εκατ. Ευρώ και υλοποιήθηκε από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες.²⁶

Από το 2020 το πρόγραμμα ESTIA II συνεχίζει να υλοποιείται από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής παρέχοντας εστίαση στους αιτούντες άσυλο.

Στα πλαίσια του προγράμματος ESTIA εντάσσεται το έργο RE.A.C.T. (Refugee Assistance Collaboration in Thessaloniki) το οποίο αποτελεί μέρος του προγράμματος Στήριξης Έκτακτης Ανάγκης για την Ένταξη και τη Στέγαση – ESTIA, που υλοποιείται από την Ύπατη Αρμοστεία, σε συνεργασία με Δήμους και ΜΚΟ σε όλη την Ελλάδα, με τη χρηματοδότηση του τμήματος Πολιτικής Προστασίας και Ανθρωπιστικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Για την υλοποίηση του προγράμματος δημιουργήθηκε κοινωνική σύμπραξη με συντονιστή το Δήμο Θεσσαλονίκης και με εταίρους το Δήμο Νεάπολης – Συκεών, το Δήμο Καλαμαριάς, την ANATOLIKH A.E., την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, τη ΧΑΝΘ και τις ΜΚΟ ΑΡΣΙΣ και PRAKSIS. Η δράση του προγράμματος εστιάζεται στην αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα, εντοπίζοντας, εγκαθιστώντας και διατηρώντας 830 θέσεις στέγασης σε ιδιωτικά διαμερίσματα και 28 θέσεις στο Κέντρο Αιτούντων Άσυλο – «Φιλοξενείο».²⁷

Επίσης το πρόγραμμα παρέχει υπηρεσίες διερμηνείας, μεταφοράς και συνοδείας, υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης παιδιών κλπ., μέσα από ένα δίκτυο των συμμετεχόντων οργανισμών.²⁸

Σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό σχέδιο για τη μετανάστευση θα πρέπει να υπάρξουν οι κατάλληλες χρηματοδοτήσεις των τοπικών κοινωνιών προκειμένου να εφαρμοστούν πολιτικές οι οποίες θα βοηθήσουν στην ένταξη των προσφύγων στην τοπική κοινωνία. Με το Ν.4368/2016 προβλέφθηκε η λειτουργία των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (Κ.Ε.Μ.), ως παραρτήματα των Κέντρων Κοινότητας των δήμων.

²⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ευρωπαϊκές πράξεις πολιτικής προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας. https://europa.eu/european-union/topics/humanitarian-aid-civil-protection_el

²⁷ RE.A.C.T. “Πρόγραμμα Ύπατης Αρμοστείας Ο.Η.Ε. για Πρόσφυγες.” (n.d.). Retrieved May 15, 2021, from <https://thessaloniki.gr>

²⁸ Σεπτέμβριος 2016 – REACT. (n.d.). Retrieved May 15, 2021, from <https://www.react-thess.gr/2016/09/>

Τα Κέντρα κοινότητας έχουν διπλό ρόλο αφού από τη μια στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη και κοινωνικοποίηση των μεταναστών. Από την άλλη στα Κέντρα Κοινότητας μπορούν να είναι παραρτήματα των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (Κ.Ε.Μ.) με βάση τις αρχές του Κώδικα Μετανάστευσης από τη μια και με βάση τους κανονισμούς, τις αποφάσεις, τις ανακοινώσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και να υπάρξει η κοινωνική ένταξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Η λειτουργία των Κ.Ε.Μ και των Κέντρων Κοινότητας θα αποτελέσει σημείο αναφοράς για τα κοινωνικά προγράμματα και τις υπηρεσίες που παρέχονται στους πολίτες τρίτων χωρών, στους αιτούντες άσυλο και στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, αποτελώντας μέρος της συντονισμένης δράσης που ασκείται στα πλαίσια του κράτους.²⁹

3.6 Κοινωνική πολιτική των ΟΤΑ κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Η έννοια του «Κράτους Πρόνοιας» εμφανίστηκε μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο προωθώντας την παρεμβατική ρυθμιστική και παροδική δράση του κράτους με στόχο την εξάλειψη των κοινωνικών ανισοτήτων και την παροχή βοήθειας στους ασθενέστερα οικονομικά πολίτες. Βέβαια η έννοια αυτή ταυτίστηκε με τον όρο «κοινωνική πολιτική» αφού η κοινωνική πολιτική καθορίζεται από τον τρόπο κάλυψης των κοινωνικών αναγκών των πολιτών.

Το κράτος πρόνοιας λειτουργεί α) με στόχο την αναδιανομή δηλαδή τη μεταφορά πόρων από ανώτερα οικονομικά στρώμα του πληθυσμού προς τα κατώτερα τα οποία χρίζουν βοήθειας β) την αποταμίευση δηλαδή προστασία των πολιτών από τις κοινωνικές αντιξοότητες κυρίως μέσω συντάξεων και γ) την κοινωνική επένδυση την ανάπτυξη του κοινωνικού κεφαλαίου με την εφαρμογή προγραμμάτων όπως η δια βίου εκπαίδευση, κρατική εκπαίδευση, φροντίδα μικρών παιδιών κλπ. (Νοικοκυράκης, Σαράφης, 2018). Στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της κρίσης η κοινωνική πολιτική υπέστη τις επιδράσεις την ύφεσης και της μείωσης των πόρων όμως οι ανάγκες των πολιτών είχαν συνεχή αύξηση. Όπως αναφέρει ο Παπαθεοδώρου (2016) κατά το διάστημα 2009-2014 το μέσο εισόδημα της χώρας μειώνεται κατά 37%, αυξάνοντας το επίπεδο της φτώχειας από 18% που ήταν το 2009 σε 49% το 2013 με σταθερές τιμές. (Παπαθεοδώρου, 2016).

²⁹ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη

https://www.eydamth.gr/lib/articles/newsite/ArticleID_615/ESKE.pdf.

Η κοινωνική πολιτική της Ελλάδος παρουσίαζε ένα διπλό παράδοξο αφού από τη μια τα επιδόματα και οι παροχές προς τους πολίτες είχαν περικοπεί εμφανίζοντας μεγάλα κενά και πόλωση, επηρεαζόμενα από τη γραφειοκρατία και από τις πελατειακές σχέσεις οι οποίες ήταν καθοριστικές για την πρόσβαση τους κοινωνικούς πόρους. Από την άλλη οι ανάγκες για δραστική παρέμβαση της κοινωνικής προστασίας αυξήθηκαν αφού υπήρξε συρρίκνωση των εισοδημάτων και αύξηση της ανεργίας σε όλη την περίοδο της κρίσης. Χαρακτηριστικό είναι ότι για πολλά άτομα ευάλωτων κοινωνικών ομάδων η πρόσβαση σε επιδόματα ήταν δύσκολη λόγω της γραφειοκρατίας, ενώ αντιθέτως άτομα τα οποία φοροδιέφευγαν και εμφανίζοντας χαμηλά εισοδήματα είχαν ευκολότερη πρόσβαση.

Στα πλαίσια της οικονομικής κρίσης οι χρηματοπιστωτικές αγορές αλλά και οι πολιτικοί των ισχυρών κρατών χρησιμοποίησαν το χρέος ως βασικό επιχείρημα για την εφαρμογή μέτρων «τιμωρητικού» χαρακτήρα σε χώρες με έντονα ελλείμματα όπως η Ελλάδα. Η εφαρμογή των μνημονίων αποτέλεσε το μηχανισμό μέσω του οποίου υλοποιήθηκαν περικοπές στις δαπάνες κοινωνική πολιτικής. Στις χώρες αυτές σημαντικό ρόλο παίζουν οι χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση οι οποίες καλύπτουν το μεγαλύτερο ποσοστό χρηματοδοτήσεων των δράσεων τη κοινωνικής πολιτικής. Επίσης ενισχύθηκε ο ρόλος των ΜΚΟ, των χρηματοδοτήσεων από ιδιωτικές επιχειρήσεις και φιλανθρωπικά ιδρύματα μέσω πρακτικών εταιρική κοινωνικής ευθύνης.³⁰

Η Ελλάδα τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχει περιορίσει τις κοινωνικές μεταβιβάσεις μόνο στις συντάξεις γεγονός που δείχνει την αδυναμία της ουσιαστικής μείωσης της φτώχειας. Το κοινωνικό σύστημα της Ελλάδος είναι αναποτελεσματικό αφού από τη μια δεν μπορεί να διαχειρίζεται σωστά τους διαθέσιμους πόρους και από την άλλη στα πλαίσια της δημοσιονομικής πειθαρχίας και των δανειακών συμβάσεων οι πόροι που διατίθενται για κοινωνικές μεταβιβάσεις (εξαιρουμένων των συντάξεων) μειώνονται συνεχώς (Dafermos, Papatheodorou, 2011). Η κοινωνική πολιτική έπρεπε να συμβαδίζει με τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες του περιορισμού των ελλειμμάτων για το λόγο αυτό υποβαθμίστηκε η σπουδαιότητα της ή θα έπρεπε να είναι αποτέλεσμα της προηγούμενης ταμειακής επάρκειας του δημοσίου.

³⁰ Κουραχάνης, (2017). Το Μίγμα Ενημερίας στις Πολιτικές Αντιμετώπισης της Έλλειψης Στέγης στην Ελλάδα και οι Ευρύτερες Συνδηλώσεις του. *Κοινωνική Πολιτική*, 5, 64 - 79. doi:<https://doi.org/10.12681/sp.10601>

Το κοινωνικό κράτος θα έπρεπε να έχει μειωμένη αναδιανεμητική επίδραση περιορισμένων παροχών προς τους πολίτες προκειμένου να επιτευχθούν οι δημοσιονομικοί στόχοι και να υπάρξουν πρωτογενή πλεονάσματα τα οποία θα αποκαθιστούσαν τη δημοσιονομική αξιοπιστία της χώρας. Με βάση το σκεπτικό αυτό η κοινωνική πολιτική της Ελλάδας υιοθέτησε χαρακτηριστικά του νεοφιλελεύθερου μοντέλου σύμφωνα με το οποίο α) υπήρχε μια φθίνουσα τάση τόσο στο ύψος των επιδομάτων που χορηγούταν όσο και στον αριθμό των δικαιούχων, β) τα επιδόματα χορηγούταν ύστερα από έλεγχο των πόρων των δικαιούχων (means tested), γ) έπρεπε να υπάρξει αποχώρηση του δημοσίου τομέα από τη διαδικασία παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών και από την χρηματοδότηση της κοινωνικής ευημερίας από φόρους στην εργασία και όχι στο κεφάλαιο.

Επομένως το κράτος θα έπρεπε να εφαρμόζει την αρχή του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού δηλαδή σε κάθε παροχή προς τους πολίτες, θα έπρεπε να υπάρχουν και τα αντίστοιχα φορολογικά έσοδα, τα οποία θα δικαιολογούσαν την παροχή αυτή και θα συμβάδιζαν με τα όσα είχαν συμφωνηθεί για τη δημοσιονομική προσαρμογή της χώρας. Έτσι η παροχή της κοινωνικής βοήθειας του κράτους απευθυνόταν κυρίως σε μια ειδική κατηγορία, τους ακραία φτωχούς.

Η οικονομική πολιτική του κράτους επικεντρώθηκε στη επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων και διαχωρίστηκε από την κοινωνική ευημερία. Ενώ η υιοθέτηση νεοφιλελεύθερων απόψεων απομάκρυνε το κράτος από την ενεργό οικονομική δραστηριότητα σε μια απορρυθμισμένη αγορά και ο κοινωνικός του χαρακτήρας υποβαθμίστηκε.³¹

Κατά τον Σκαμνάκη (2006, όπ. αναφ. στον Chardas, Skamnakis, 2016) μέρος των δημόσιων πολιτικών κοινωνικής προστασίας πραγματοποιείται από την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση, μέσω της οποίας ασκούνται κεντρικές και τοπικές πολιτικές.

Σε τοπικό επίπεδο η κοινωνική πολιτική του κράτους ασκείται από τους Ο.Τ.Α. οι οποίοι αντιμετωπίζουν διπλό έλλειμμα κοινωνικής πολιτικής και αυτονομίας της δράσης τους. Οι μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν κατά το διάστημα 2010-2018 ουσιαστικά δεν οδήγησαν στην απεξάρτηση των Ο.Τ.Α. από το κεντρικό κράτος άλλα

³¹ Μισσός, Β. (2019) «Δίκτυο προστασίας: Η πολιτική οικονομία της εισοδηματικής φτώχειας στην Ελλάδα της κρίσης» *Κοινωνική Πολιτική*, 11, 74 – 114
<http://eekp.gr/wp-content/uploads/2019/11/PERIODIKO-T11-74-114.pdf>

και από την άλλη, η κοινωνική προστασία καθοριζόταν κεντρικά χωρίς ουσιώδη αποτελέσματα δημιουργώντας κενά και προβλήματα στην εκπλήρωση του ρόλου τους. (Σκαμνάκης, Χάρδας, 2017).

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση συμμετέχει ολοένα και περισσότερο στην άσκηση της κοινωνικής πολιτικής όμως πάντα υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση του κεντρικού κράτους. Έτσι ο ρόλος της είναι διττός. Από τη μια αναλαμβάνει να διανέμει στους δικαιούχους δικαιώματα σύμφωνα όμως με τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις που θέτει το κεντρικό κράτος και η εμπλοκή τους περιορίζεται σε διαχειριστικά θέματα, λειτουργώντας ως τοπικά παραρτήματα των κεντρικών μηχανισμών και του κράτους. Η χρηματοδότηση αυτών των δράσεων προέρχεται από εθνικούς και τοπικούς πόρους γεγονός που παρέχει κάποια αυτονομία αφού εστιάζονται στις τοπικές ανάγκες της κοινωνίας.

Από την άλλη η αυτοδιοίκηση συμμετέχει σε ευρύτερους σχηματισμούς στους οποίους συμμετέχουν διάφοροι φορείς και σχεδιάζουν και υλοποιούν έργα και παρεμβάσεις στα πλαίσια της κοινωνικής πολιτικής του κράτους σε τοπικό επίπεδο. Τα έργα αυτά υλοποιούνται υπό την αιγίδα των επίσημων φορέων, με την παροχή υφιστάμενων υποδομών και τη θεσμική έκφραση των τοπικών κοινοτήτων. Η χρηματοδότηση των δράσεων αυτών προέρχεται από διαρθρωτικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο της πολιτικής της χώρα και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σκαμνάκης, Χαρδάς, 2017).

Οι δράσεις των Δήμων όσον αφορά την κοινωνική προστασία στοχεύουν στην παροχή πρόνοιας και φροντίδας. Κατά τη διάρκεια της κρίσης η χώρα έλαβε χρηματοδότηση για τη δημιουργία Κοινωνικών Δομών για την άμεση αντιμετώπιση της φτώχειας σε Δήμους σε όλη τη χώρα. Κύριος στόχος των δομών αυτών αποτέλεσε η οργάνωση παροχών δημιουργώντας ένα δίκτυο ελάχιστης κοινωνικής προστασίας

Πίνακας 1 Δομές αντιμετώπισης της φτώχειας. Πηγή: Χλέπας, Γούπιος και Σαουνάκης 2014 :119

Κατηγορία	Δομές	Κατηγορία	Δομές
Κοινωνικά παντοπωλεία	49	Υπνωτήρια	5
Κέντρα ημερήσιας υποδοχής άστεγων	14	Συσσίτια	39
Δημοτικοί λαχανόκηποι	29	Τράπεζες χρόνου	39
Γραφεία διαμεσολάβησης	45	Κοινωνικά φαρμακεία	44
Σύνολο	137	Σύνολο	127

Στις κοινωνικές δομές κυρίαρχο ρόλο έχουν τα κοινωνικά παντοπωλεία τα οποία παρέχουν δωρεάν διανομή τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης σε οικογένειες με οικονομικά προβλήματα.

Τα κοινωνικά φαρμακεία συλλέγουν φάρμακα από ανθρώπους που δεν τα χρειάζονται και τα διανέμουν σε άτομα τα οποία δεν έχουν τους πόρους για να καλύψουν την ιατροφαρμακευτική τους περίθαλψη.

Τα Γραφεία διαμεσολάβησης αποτελούν δομές οι οποίες αποτελούν τη βάση επικοινωνίας των πιθανόν ωφελούμενων παρέχοντάς τους ενημέρωση για υπηρεσίες που παρέχονται από τους Δήμους.

Η Κοινωνική πολιτική των δήμων εξακολουθεί να δραστηριοποιείται και σε υπηρεσίες όπως οι παιδικόι σταθμοί, τα κέντρα ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων, τα κέντρα δημιουργικής απασχόλησης, και τα κέντρα δημιουργικής απασχόλησης ΑΜΕΑ, όμως εξαρτάται άμεσα από τη χρηματοδότηση των δράσεων τους, που είναι περιορισμένη.

3.7 Πολιτιστική πολιτική.

Ο πολιτισμός ως έννοια είναι δύσκολο να οριστεί δεδομένου ότι περιλαμβάνει τόσο τις καλές τέχνες όσο ήθη, έθιμα, δοξασίες αξίες και παραδόσεις που εκφράζονται μέσω της γλώσσας, των τεχνών, των μύθων και της θρησκείας των ανθρώπων. Έχει άμεση σχέση με τις συνήθειες και την ταυτότητα των ατόμων αλλά και των τοπικών κοινοτήτων (Παπάζογλου, 2015).

Ο πιο αποδεκτός ορισμός του πολιτισμού αποτελεί αυτός που δόθηκε από την Οικουμενική Διακήρυξη της Ουνέσκο (02/11/2001) ο οποίος ορίζει ότι *«ο πολιτισμός θα πρέπει να θεωρείται ως το σύνολο των διακριτών πνευματικών υλικών διανοητικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών της κοινωνίας ή μιας κοινωνικής ομάδας, και ότι περιλαμβάνει, εκτός από τις τέχνες τα γράμματα, τον τρόπο ζωής τους τρόπους συμβίωσης, τα συστήματα αξιών, τις παραδόσεις και τα πιστεύω»*.³²

Μια άλλη έννοια η οποία ταυτιζόταν με αυτή του πολιτισμού, ήταν η έννοια της κουλτούρας. Με το πέρασμα των αιώνων δόθηκαν διάφοροι ορισμοί και προσεγγίσεις, χαρακτηριστική είναι αυτή που δόθηκε από το Taylor το 1871 ο οποίος τη θεωρεί ως έκφραση του ανθρώπινου βίου η οποία ενέχει μια πολυπλοκότητα αφού αποτελεί έναν

³² Declaration cultural diversity www.UNESCO.org.

συγκερασμό από τις γνώσεις, τις πίστεις, τα ήθη, τα έθιμα, τους νόμους στοιχεία τα οποία δημιουργήθηκαν από τη συμμετοχή του ανθρώπου στην κοινωνία. Η κουλτούρα έχει ένα δυναμικό χαρακτήρα οποίος επηρεάζεται από πολιτικές συγκρούσεις και οικονομικές ανισότητες, μεταβάλλεται, δέχεται νέες επιδράσεις και στοιχεία την οποία τη διαφοροποιούν, ενσωματώνοντας τα χαρακτηριστικά αυτά και μέσω αυτής εκφράζονται ήθη αξίες πρακτικές και κοσμοαντιλήψεις.³³

Ο πολιτισμός όπως αναφέρουν πολλές μελέτες βοηθά στην ανάπτυξη σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Κατά τον Geffe (2015) ο πολιτισμός δημιουργεί:

1) Σημεία αναφοράς τόσο για τους φορείς όσο και τους εμπλεκόμενους στη διαδικασία ανάπτυξης και βοηθά στις κοινές πρωτοβουλίες.

2) Δημιουργεί ένα περιβάλλον το οποίο επηρεάζει θετικά τόσο τους κατοίκους όσο και τους επισκέπτες.

3) Δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για την δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και νέων θέσεων εργασίας συνδυάζοντας τη χρηστική με την αισθητική διάσταση.

Έτσι ο πολιτισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε ως μοχλός ανάπτυξης της τοπικής κοινωνίας είτε ως στοιχείο για προβολή των πόλεων και μέρος των στρατηγικών διεθνοποίησης είτε ως μέσο με το οποίο επιτυγχάνεται η ενότητα αφού μέσα από αυτόν α) μειώνονται οι κάθε είδους διακρίσεις φυλετικές, κοινωνικές εθνικές, αλλά επίσης αμβλύνονται οι κοινωνικές ανισότητες και ενθαρρύνεται η κοινωνική συνοχή αφού δημιουργείται μια νέα κοινωνική ταυτότητα (Παπάζογλου, 2015).

Η πολιτιστική πολιτική ή πολιτική του πολιτισμού είναι η πολιτική που ασκεί ένα κράτος σε εθνικό επίπεδο ή περιφερειακό επίπεδο και όπως λέει ο Έντγκαρ Μορέν «η νέα ιδέα της πολιτικής πολιτισμού είναι ότι το κράτος δημιουργεί τις δομές». Τα ζωντανά κοινωνικά κύτταρα του τόπου θα χρησιμοποιήσουν τις δομές αυτές προκειμένου να δράσουν και να αναπτύξουν την πολιτιστική τους δημιουργικότητα. Οι δομές αυτές θα πρέπει να έχουν έναν πολυδιάστατο χαρακτήρα μιας και η αγορά του πολιτισμού διευρύνεται (Ζορμπά, 2008).

³³ Τζαναβάρα Τόνια. (n.d.). *Η έννοια του πολιτισμού*. Retrieved May 17, 2021, from <http://pinakothiki-korinthos.gr/vivliografia/item/45-%CE%B7-%CE%AD%CE%BD%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D>

Όταν αναφερόμαστε σε εθνικό επίπεδο τότε μιλάμε για την Εθνική Πολιτιστική Πολιτική ενώ όταν αναφερόμαστε σε ένα συγκεκριμένο τόπο μιλάμε για Αστική ή Τοπική ή Περιφερειακή Πολιτιστική Πολιτική. Τέλος όταν η πολιτική αναφέρεται σε συγκεκριμένη δράση μιλάμε για Ειδική Κλαδική Πολιτική.³⁴

Κύριοι στόχοι της πολιτισμικής πολιτικής θα μπορούσαν να διακριθούν από ανθρωπιστική πλευρά και από τεχνοκρατική πλευρά. Στην πρώτη περίπτωση η πολιτιστική πολιτική εστιάζεται στην συγκρότηση ταυτότητας, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, στη ψυχαγωγία και στη κοινωνική δικαιοσύνη. Στη δεύτερη περίπτωση η πολιτιστική πολιτική ασχολείται με την οικονομική ανάπτυξη, το κέρδος, τις βιομηχανικές στρατηγικές, την ανάπτυξη του τουρισμού, τον αστικό σχεδιασμό τα μέσα μεταφοράς και την παροχή προγραμμάτων εκπαίδευσης .

Η πολιτιστική πολιτική κάθε κράτους διαμορφώνεται με βάση χαρακτηριστικά τα οποία είναι διαφορετικά από χώρα σε χώρα. Πιο συγκεκριμένα ιδιαίτερη σημασία έχουν α) οι στάσεις κάθε κράτους απέναντι στον πολιτισμό και την πολιτιστική πολιτική, β) η ιδεολογία των τοπικών αρχών, γ) η αυτονομία που υπάρχει σε τοπικό επίπεδο, δ) η προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων, ε) η διαμόρφωση της γεωγραφίας των εθνικών πολιτιστικών οικονομιών, στ) η φύση και το μέγεθος της τοπικής αγοράς και η επίδραση που έχουν ξένα μοντέλα πολιτιστικής πολιτικής (Bianchini, 1994, σελ. 19).

Βέβαια στη πολιτιστική πολιτική σημαντική είναι και η συμβολή του ανθρώπινου παράγοντα, όπως των δημιουργών, των καλλιτεχνών οι οποίοι προσθέτουν νέα στοιχεία στην αντίληψη για τον κόσμο, οι κοινωνικοί συνομιλητές (πολιτιστικοί φορείς, σύλλογοι και συνδικαλιστές), οι διανοούμενοι, τα ΜΜΕ, η αγορά (Ζορμπά, 1997). Θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε τον ορισμό της πολιτιστικής πολιτικής στον εξής: *«Πολιτιστική πολιτική είναι ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων, που συνδυάζονται σε ένα πρόγραμμα για να επιτευχθεί η γνώση, η ενίσχυση και η διάδοση του πολιτιστικού φαινομένου μιας κοινότητας για μια δεδομένη χρονική περίοδο»* (Κόνσολα, 2006 σελ.28).

Στην Ελλάδα η πολιτιστική πολιτική διαμορφώνεται και ασκείται κεντρικά από το Υπουργείο Πολιτισμού και έχει σαν βασικούς πυλώνες δράσης την ενίσχυση και την ανάδειξη του συγχρόνου ελληνικού πολιτισμού αλλά και την διατήρηση και προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Ο ρόλος του κράτους μέσα από την εφαρμογή της

³⁴ Μοντέλα πολιτιστικής διοίκησης ΕΚΔΔ https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/12/2/354.pdf

πολιτιστικής πολιτικής έγκειται στη συντήρηση και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην προώθηση και διάδοση των πολιτιστικών αγαθών. Τα αγαθά αυτά αφορούν κινητά και ακίνητα αγαθά τα οποία είναι σημαντικά για την πολιτιστική κληρονομιά μιας χώρας σύμφωνα με τα όσα ορίζει η συμφωνία της Χάγης (1954) (Παπάζογλου, 2015).

Είναι πολύ σημαντικό πριν από το σχεδιασμό οποιασδήποτε πολιτιστικής πολιτικής να υπάρξουν έρευνες οι οποίες θα δείξουν τι σημαίνουν οι έννοιες πολιτισμός και τέχνη για τους νέους. Συνήθως υπάρχει άμεση εξάρτηση η αντίληψη των εννοιών αυτών με την ηλικιακή ομάδα καθώς και με την κοινωνική και οικονομική θέση στην οποία ανήκουν οι νέοι, γιατί αυτά τα στοιχεία καθορίζουν τις πεποιθήσεις και τις στάσεις ζωής τους.

Βασικά στοιχεία για τη χάραξη μιας τέτοιας πολιτικής είναι επιλογές στοχευμένων δράσεων οι οποίες θα έχουν στόχο την εξάλειψη των συνθηκών αποκλεισμού των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων καθώς και των κοινωνικών ανισοτήτων και τη διεύρυνση του πολιτισμικού τους ορίζοντα. Επιπλέον θα πρέπει να ενισχυθεί η συμπεριληπτικότητα και η συμμετοχικότητα των ομάδων αυτών, οι κατάλληλες υποδομές, το υποστηρικτικό περιβάλλον, θεσμικό πλαίσιο το οποίο θα εξασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή τους χωρίς να καλλιεργούνται από τις πολιτικές αυτές διακρίσεις οποιαδήποτε τύπου παλιές ή νέες.³⁵

Το μοντέλο της Ελλάδος δεν εστιάζεται μόνο στις δράσεις των φορέων του κεντρικού κράτους (Υπουργείου Πολιτισμού) αλλά και στις δράσεις των περιφερειακών και τοπικών οργανισμών οι οποίοι ασχολούνται με την ανάπτυξη και την υλοποίηση προγραμμάτων στην επικράτεια τους.

Η συμβολή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στην άσκηση της πολιτιστικής πολιτικής είναι σημαντική, αφού η αποκέντρωση των εξουσιών προς την περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση, αλλά και οι αλλαγές που συντελούνται στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, συντέλεσαν ώστε οι υπεύθυνοι λήψης των αποφάσεων να καταλάβουν τη σπουδαιότητα των πολιτιστικών πολιτικών ως εργαλείο

³⁵ Ζορμπά Μυρσίνη. (2018, Αύγουστος 11). *Περιφερειακή πολιτισμική πολιτική στην Ελλάδα: Πόροι, οργάνωση, οικονομία, διαχείριση*. «Είναι η Τέχνη Πρωτεύουσα; / Is the Art Capital?», Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Δυτικής Αττικής. <https://www.culture.gov.gr/el/Information/SitePages/view.aspx?nID=2456>

για την ποικιλομορφία της τοπικής οικονομίας αλλά και της κοινωνικής συνοχής (Bianchini, 1994).

Κύριος στόχος της δράσης της Τοπικής αυτοδιοίκησης είναι η τοπική κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, η ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας και της κληρονομιάς της περιοχής, προωθώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής μέσα από δράσεις που γίνονται με συνέργειες σε τοπικό και υπερτοπικό επίπεδο αλλά και μέσα από την αξιοποίηση νέων εφαρμογών τεχνολογίας (Κουρής, 2016).

Ένας δήμος στα πλαίσια της πολιτιστικής πολιτικής του μπορεί να συμβάλλει ηθικά και οικονομικά σε πρωτοβουλίες ομόλογων φορέων ή προσώπων, μπορεί ο ίδιος να παράγει πολιτιστικά αγαθά άμεσα ή έμμεσα αλλά και μπορεί σχεδιάζει και να προωθεί τη δημιουργία ενός σχεδίου πολιτιστικής πολιτικής (Νούτσος, 2005). Η νοοτροπία της πολιτιστικής πολιτικής της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα πρέπει να ξεφύγει από το στενό πλαίσιο της παροχής δωρεάν εκδηλώσεων και θα πρέπει να αναπτύξει δράσεις οι οποίες θα συνιστούν ένα πιο σύνθετο και πολυμορφικό πλαίσιο δράσης, όπως την εκπαίδευση, ψυχαγωγία, φεστιβάλ, εκθέσεις, σύνδεση με ξένη κουλτούρα κλπ..³⁶

Με τον Καλλικράτη δόθηκαν επιπλέον αρμοδιότητες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση οι οποίες δημιούργησαν ένα θετικό περιβάλλον για την πολιτιστική ανάπτυξη. Βέβαια η οικονομική κρίση που μάστιζε την Ελλάδα οδήγησε σε μια μείωση των κρατικών επιχορηγήσεων που χρηματοδοτούσαν την πολιτιστική πολιτικών των Ο.Τ.Α. αλλά και των χορηγήσεων από ιδιώτες.

Παραδοσιακά οι μορφές χρηματοδότησης προέρχονταν α) από δημόσιους φορείς μέσα από την εφαρμογή άμεσης χρηματοδότησης (επιδοτήσεις, επιχορηγήσεις, κλπ.) και έμμεσης (δημιουργία και επιβολή μέτρων φορολογικού, χρηματοπιστωτικού κλπ. χαρακτήρα) β) από τον ιδιωτικό τομέα μέσα από χορηγίες εταιρικά δάνεια κλπ. δ) από φυσικά πρόσωπα μέσα από δωρεές σε χρήμα και σε είδος, από τον εθελοντισμό κλπ. ε) από Ιδρύματα/ Καταπιστεύματα τα οποία αποτελούν τους μεσάζοντες προκειμένου να εξυπηρετηθούν ειδικοί σκοποί τους μέσα από τα κεφάλαια των ιδρυμάτων στ) από τα έσοδα που προέρχονται από πολιτιστικές δραστηριότητες όπως εισοδήματα, συνδρομές κλπ..

³⁶ Γασπαράτος Κ. Δημοτικοί Κινηματογράφοι Πρακτικά συνεδρίου Πόλη και πολιτισμός Ζακυνθος 18-22 Απριλίου 2002

3.8 Εταιρική κοινωνική Ευθύνη.

Μια νέα ιδέα η οποία λειτουργεί ως μοχλός πολιτιστικής ανάπτυξης εκτός από τη χορηγία και τη δωρεά είναι και η ιδέα τη εταιρικής κοινωνικής ευθύνης εταιριών και εύπορων δημοτών. Η έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης θεωρείται απαραίτητο συστατικό για το σχεδιασμό της στρατηγικής ενός Ο.Τ.Α..³⁷

Υπάρχει μια πληθώρα ορισμών σχετικά με εταιρική κοινωνική ευθύνη δεδομένου ότι κάθε κοινωνία υπακούει σε διαφορετικούς ηθικούς κανόνες, έχει τη δική της φιλοσοφία και τις δικές της αξίες. Επιπλέον κάθε κράτος έχει διαφορετικό, προσανατολισμό προς την ανάπτυξη, διαφορετικές προτεραιότητες, διαφορετικούς κοινωνικούς σχηματισμούς και κοινωνική διαστρωμάτωση και συνοχή. Τα ανωτέρω στοιχεία καθιστούν δύσκολο το να υπάρξει ένας ενιαίος ορισμός της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.³⁸

Χαρακτηριστικά θα μπορούσαμε να αναφέρουμε:

Τον ορισμό που έδωσε το 1998 το Διεθνές Επιχειρηματικό Συμβούλιο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Δ.Ε.Σ.Β.Α., 2 World Business Council for Sustainable Development) *«Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η διαρκής δέσμευση μιας επιχείρησης, να συμπεριφέρεται ηθικά και να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη, ενώ ταυτόχρονα να βελτιώνει την ποιότητα ζωής των εργαζομένων και των οικογενειών τους, καθώς επίσης και της τοπικής κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα»* (Παπατριανταφύλλου, 2008).

Ενώ η Ε.Κ.Ε. έδωσε μια νέα προοπτική του ορισμού ύστερα από διεθνή έρευνα η όπου: *«Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, είναι η δέσμευση των επιχειρήσεων να συμβάλλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και να προσπαθούν μαζί με τους εργαζόμενους, τις οικογένειες τους, την τοπική κοινωνία γενικότερα, να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους».*

Η πράσινη βίβλος της Ευρωπαϊκής Ένωση³⁹ έδωσε τον κάτωθι ορισμό :

³⁷ Γρηγοράκος Παναγιώτης. (2020, February 28). Ο.Τ.Α. και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ). *ΟΤΑ VOICE*. <https://www.otavoice.gr/panagiotis-grigorakos/2020/02/o-t-a-kai-etairiki-koinoniki-eythyni-eke/>

³⁸ Παπαγεωργίου Μ.,(2015) «Διεξαγωγή Έρευνας Σχετικά με την Εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στις Ελληνικές Εισηγμένες Επιχειρήσεις» Αθήνα

³⁹ Η πράσινη βίβλος «Από τις προκλήσεις στις ευκαιρίες: προς ένα κοινό πλαίσιο στρατηγικής για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕ <http://www.opengov.gr/ypepth/wp-content/plugins/download-monitor/download.php?id=57>

«ΕΚΕ είναι η έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους, με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη».

Το Ελληνικό Δίκτυο για την Κοινωνική Συνοχή, το δικό της ορισμό για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη λέγοντας εξής :

«Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η οικειοθελής δέσμευση των επιχειρήσεων για ένταξη στις επιχειρηματικές τους πρακτικές κοινωνικών και περιβαλλοντικών δράσεων, που είναι πέρα και πάνω από όσα επιβάλλονται από τη νομοθεσία και έχουν σχέση με όλους όσους επηρεάζονται από τις δραστηριότητές τους (εργαζόμενοι, μέτοχοι, συνεργάτες, προμηθευτές, επενδυτές, καταναλωτές, κοινότητες μέσα στις οποίες είναι δραστηριοποιημένες, κ.λπ.)» (Παπατριανταφύλλου, 2010).

3.9 Χαρακτηριστικά της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Υπάρχουν ορισμένα χαρακτηριστικά τα οποία προκύπτουν από τους διάφορους ορισμούς της. Πιο συγκεκριμένα η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι: ⁴⁰

1. Μια αυτοδέσμευση η οποία δεν προσδιορίζεται από τη νομοθεσία.
2. Είναι διαρκής.
3. Σχετίζεται με κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά θέματα.
4. Απευθύνεται στο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης.
5. Εντάσσεται σε ένα στρατηγικό επιχειρηματικό μοντέλο.
6. Στοχεύει στην ισόρροπη ανάπτυξη μέσα από την εξισορρόπηση του κόστους.

3.10 Διαστάσεις της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

1. Εσωτερική Διάσταση

Η εσωτερική διάσταση της ΕΚΕ αφορά το εσωτερικό μιας επιχείρησης και κυρίως πρακτικές που αφορούν τους υπαλλήλους. Κύριοι τομείς ενδιαφέροντος αποτελούν θέματα επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό, η υγεία και η ασφάλεια εργαζομένων, η

⁴⁰ ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΚΕ | Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων. (n.d.). Retrieved May 20, 2021, from <http://www.opengov.gr/ypoiar/?p=5185>

διαχείριση της αλλαγής και περιβαλλοντικά υπεύθυνες πρακτικές διαχείρισης φυσικών πόρων που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή.

Διαχείριση του Ανθρώπινου Δυναμικού. Η προσέλκυση αλλά και η συγκράτηση εξειδικευμένου προσωπικού υψηλού επιπέδου αποτελεί βασικό στόχο για κάθε επιχείρηση. Η εφαρμογή πρακτικών για τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού μπορεί να περιλαμβάνει πρακτικές όπως η δια βίου μάθηση, η παραχώρηση αρμοδιοτήτων και εξουσιών στους εργαζομένους, σωστή ενημέρωση σε όλη την επιχείρηση, εξισορρόπηση μεταξύ εργασίας οικογένειας και ελεύθερου χρόνου, αύξηση της ποικιλομορφίας του εργατικού δυναμικού, ίση αμοιβή ανδρών και γυναικών καθώς και προοπτικές για τη σταδιοδρομία των γυναικών, καταμερισμό κερδών και των συστημάτων παροχής μεριδίων του μετοχικού κεφαλαίου, προβληματισμό σχετικά με την απασχόληση και την εξασφάλιση της εργασίας. Αποδείχθηκε ότι η ενεργός εποπτεία και η διαχείριση των υπάλληλων που απουσιάζουν από την εργασία λόγω αναπηρίας ή τραυματισμού συνεπάγεται τη μείωση των δαπανών.

Όσον αφορά τις προσλήψεις του προσωπικού η επιχείρηση θα πρέπει να προσανατολίζεται στην εξάλειψη των διακρίσεων των ατόμων που προσλαμβάνει. Υπεύθυνες πρακτικές που θα μπορούσε να υιοθετήσει είναι απασχόληση εργατικού δυναμικού μειονοτήτων, ατόμων μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων, γυναίκες μακροχρόνια άνεργοι και μειονεκτούντα άτομα.

Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία. Το θέμα της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία στηρίζεται κυρίως σε νομοθετικά και εκτελεστικά μέτρα. Ωστόσο, είναι ολοένα και συχνότερη η ανάθεση εργασιών σε εργολάβους και προμηθευτές από τις εταιρίες, οι οποίες εξαρτώνται όλο και περισσότερο από τις επιδόσεις των εργολάβων τους στα ζητήματα της υγείας και της ασφάλειας.

Για την περαιτέρω προώθηση της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων απαιτούνται εθελοντικά προγράμματα, τα οποία θα λειτουργούν συμπληρωματικά προς τις δραστηριότητες νομοθεσίας και ελέγχου από τις δημόσιες αρχές. Τα προγράμματα αυτά υιοθετούνται από τις εταιρίες για την περαιτέρω προώθηση της υγείας και της ασφάλειας, χρησιμοποιώντας αυτές τις δύο παραμέτρους ως κριτήρια για την προμήθεια των προϊόντων ή των υπηρεσιών τους.

Προσαρμογή στην Αλλαγή. Στην περίπτωση της αναδιάρθρωσης η προκειμένου αυτή να γίνει με κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο απαιτείται η συμμετοχή όλων εκείνων των ομάδων που θίγονται και ευνοούνται από τις αλλαγές και τις αποφάσεις της εταιρείας. Αυτό συντελείται με την ανάμειξη των ενδιαφερόμενων μερών μέσω της ανοικτής ενημέρωσης και των διαβουλεύσεων.⁴¹

Διαχείριση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και των Φυσικών Πόρων . Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να υιοθετούν κοινωνικά υπευθύνους τρόπους δράσης, οι οποίοι στοχεύουν στη μείωση των πόρων που καταναλώνονται ή των ρυπογόνων εκπομπών και αποβλήτων, οι οποίοι έχουν μικρή επίδραση στο περιβάλλον και αποτελούν ευκαιρίες διπλού κέρδους για το περιβάλλον και τις επιχειρήσεις.

2. Εξωτερική Διάσταση

Η εξωτερική κοινωνική ευθύνη σχετίζεται με την επέκταση της ευθύνης της εταιρείας στην τοπική κοινότητα. Ενδιαφερόμενοι είναι εργαζόμενοι, μέτοχοι, επιχειρηματικοί εταίροι, προμηθευτές, πελάτες, δημόσιες αρχές και Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί (ΜΚΟ), οι οποίοι λειτουργούν ως εκπρόσωποι των τοπικών κοινοτήτων ή ασχολούνται με το περιβάλλον

Εικόνα 6 Πηγή: "Εισαγωγή στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Βιώσιμη Ανάπτυξη", Ντίλη, Α., 2018

⁴¹ Kotler, P., Lee, N. (2009), Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη-Πώς να προσφέρετε το καλύτερο δυνατό στην εταιρεία και στο σκοπό της επιλογής σας: Βέλτιστες πρακτικές από τη Hewlett- Packard, την Ben & Jerry's και άλλες μεγάλες εταιρείες-. *Economia Publishing*.

Σε **τοπικό επίπεδο** οι δράσεις της ΕΚΕ στηρίζονται κυρίως σε πρωτοβουλίες συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και των τοπικών κοινοτήτων και στοχεύουν σε έναν κοινό σκοπό, από τον οποίο μπορούν να καρπωθούν οφέλη και οι δύο πλευρές. Στις τοπικές κοινότητες οι επιχειρήσεις αναπτύσσονται δημιουργούν θέσεις εργασίας παρέχοντας μισθούς στους εργαζομένους, κοινωνικές παροχές και πληρώνοντας φόρους (Πετρομανωλάκη, 2017). Από την άλλη η ευημερία των επιχειρήσεων εξαρτάται από την υγεία, τη σταθερότητα και την ευημερία των τοπικών κοινοτήτων που ανήκουν.

Υπάρχει αμφίδρομη σχέση μεταξύ των εταιριών και του τοπικού περιβάλλοντος, αφού ορισμένες στηρίζουν την παραγωγή ή την προσφορά υπηρεσιών τους στο καθαρό περιβάλλον. Επίσης οι τοπικές κοινωνίες απαιτούν την προστασία και τη διαφύλαξη του τοπικού φυσικού πλούτου, την προστασία του πρασίνου και των υδάτων, τη μειωμένη ατμοσφαιρική ρύπανση, τη σωστή διαχείριση αποβλήτων μέσα από τη λήψη κατάλληλων μέτρων (Πετρομανωλάκη, 2017)

Η σύγχρονη βιβλιογραφία διακρίνει τρεις κατηγορίες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης οι οποίες δεν εξαρτώνται από το εάν επιβάλλεται από την τοπική κοινωνία και εάν τα οφέλη που προκύπτουν από τέτοια προγράμματα τα καρπώνονται όσοι συμμετέχουν σε τέτοιες δράσεις (csrindex.gr). (‘Κατηγορίες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης’, 2015)

Ηθική Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στοχεύει στην ικανοποίηση των υποχρεώσεων νομικής και οικονομική φύση της επιχείρησης και στοχεύει στο όφελος για την κοινωνία και στην αποφυγή οποιασδήποτε επιβλαβούς δράσης στην κοινωνία. Η υπευθυνότητα της επιχείρησης έχει άμεση σχέση με την υλοποίηση των ηθικών της καθηκόντων. Έτσι παρόλο που μπορεί βραχυπρόθεσμα να παρουσιάζεται μείωση των κερδών μεταγενέστερα η εικόνα αυτή ανατρέπεται. Η ηθική λειτουργία της επιχείρησης βελτιώνει τη φερεγγυότητα της δημιουργεί ένα πλαίσιο εμπιστοσύνης με τους πελάτες, προμηθευτές, εργαζόμενους κλπ..

Στρατηγική Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη η στρατηγική κοινωνική ευθύνη συνδέεται με τους στρατηγικούς στόχους που έχει μια επιχείρηση. Μια επιχείρηση εφαρμόζει δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης εστιάζοντας στα μακροπρόθεσμα οικονομικά οφέλη που μπορεί να αποκομίσει από αυτή. Επομένως η επιχείρηση που εφαρμόζει πολιτικές ΕΚΕ μακροπρόθεσμα επιδιώκει τη μεγιστοποίηση του κέρδους. Βραχυπρόθεσμα η εφαρμογή τέτοιων πολιτικών μπορεί να έχουν αρνητικό αντίκτυπο

στην οικονομική εικόνα της επιχείρησης μακροπρόθεσμα όμως η επιχείρηση, υιοθετώντας δράσεις ΕΚΕ, βελτιώνει τη φήμη της στους ήδη πελάτες της αλλά και ταυτόχρονα γίνεται ελκυστική στους εν δυνάμει πελάτες οι οποίοι μπορούν να ενισχύσουν τη χρηματοδοτική απόδοση της επιχείρησης.

Η Στρατηγική ΕΚΕ πολλές φορές έρχεται σε σύγκρουση με τα συμφέροντα των συμμετεχόντων. Υπάρχουν έρευνες που αποδεικνύουν ότι βραχυπρόθεσμα, τα στελέχη εταιριών που υιοθετούν τέτοιου είδους πολιτικές έχουν άλλοτε αύξηση και άλλοτε μείωση των κερδών. Μακροπρόθεσμα όμως οι εταιρίες που επενδύουν σε πολιτικές ΕΚΕ έχουν απόδοση.

Ανθρωπιστική Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σχετίζεται με δράσεις των επιχειρήσεων οι οποίες στοχεύουν έκτος από την αποφυγή ηθικής βλάβης στη δημιουργία των προϋποθέσεων για εξάλειψη των κοινωνικών προβλημάτων όπως το χαμηλό βιοτικό επίπεδο, η εγκληματικότητα, τα ναρκωτικά, η έλλειψη παιδείας, τα οποία οδηγούν σε ένα υποβαθμισμένο επίπεδο ζωής το οποίο χαρακτηρίζεται από κοινωνικές ανισότητες. Η ανθρωπιστική περιλαμβάνει δράσεις, πολιτικές και ενέργειες, άμεσου χαρακτήρα από τις επιχειρήσεις, με κατανομή των πόρων βάση των κοινωνικών αναγκών. Χαρακτηριστικές δράσεις της ανθρωπιστικής κοινωνικής ευθύνη αποτελούν πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος, δωρεές σε φιλανθρωπικά ιδρύματα, η συμμετοχή της επιχείρησης σε προγράμματα εύρεσης εργασίας μακροχρόνια ανέργων καθώς και σε άλλες πολιτικές που στοχεύουν στη βελτίωση των όρων και των συνθηκών ζωής.⁴²

3.11 Αρχές της ΕΚΕ.

Η ΕΚΕ στηρίζεται στις κάτωθι αρχές:

Βιωσιμότητα: Η εταιρία αξιοποιεί το ανθρώπινο δυναμικό και διαχειρίζεται τους περιβαλλοντικούς πόρους μέσα από δράσεις που βοηθούν την ανάπτυξη της τοπικής κοινότητας που δρα. Η οικονομική ανάπτυξη είναι μια διαδικασία την οποία προσπαθεί η εταιρεία να τη διατηρήσει με το πέρασμα του χρόνου

⁴² Κατηγορίες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. (2015, December 11). *CSR Index*. <https://csrindex.gr/%ce%ba%ce%b1%cf%84%ce%b7%ce%b3%ce%bf%cf%81%ce%af%ce%b5%cf%82%ce%b5%cf%84%ce%b1%ce%b9%cf%81%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%82%ce%ba%ce%bf%ce%b9%ce%bd%cf%89%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%82-%ce%b5%cf%85%ce%b8/>

Διαφάνεια: Η διαφάνεια αφορά την ακρόαση και το διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη είτε ανήκουν στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό περιβάλλον της εταιρείας.

Ποιότητα: Η ποιότητα σχετίζεται τόσο με τα προϊόντα που παράγονται (π.χ. από βιοδιασπώμενα υλικά, με μείωση συσκευασιών) αλλά και τις παραγωγικές διαδικασίες που ακολουθούνται (μείωση των αποβλήτων, κυκλική οικονομία, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πιστοποιημένες πρώτες ύλες).

Ενσωμάτωση: Η έννοια της ενσωμάτωσης περιλαμβάνει την υλοποίηση του οράματος μέσα από το συντονισμό των δράσεων των διαφόρων τομέων οι οποίες είναι σύμφωνες με τους στόχους και τις αξίες που ισχύουν στην τοπική κοινότητα που εδρεύει και λειτουργεί η επιχείρηση.

Μια επιχείρηση προκειμένου να είναι βιώσιμη θα πρέπει να ενσωματώσει δράσεις ΕΚΕ οι οποίες θα αυξήσουν το συγκριτικό της πλεονέκτημα σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ίδια περιοχή. Η υιοθέτηση πρακτικών ΕΚΕ βοηθά τις επιχειρήσεις: ⁴³

Στο Επιχειρηματικό κλίμα: Η παραγωγικότητα μιας επιχείρησης αυξάνει όσο πιο πολλά είναι τα κίνητρα για διάλογο και για συμμετοχή των εργαζομένων σε δράσεις.

Σχέσεις με την τοπική κοινότητα: Οι δράσεις ΕΚΕ που υλοποιεί μια εταιρεία έχουν άμεση σχέση με την τοπική κοινότητα που δρα. Έτσι όταν η εταιρεία είναι γνωστή των αναγκών και των απαιτήσεων της τοπικής κοινότητας και υλοποιεί δράσεις οι οποίες βοηθούν αυτές τις ανάγκες, τότε και η εικόνα που έχουν οι πολίτες για την επιχείρηση είναι θετική.

Συνεκτικές πολιτικές ΕΚΕ για τις οποίες έχουν εφαρμοστεί σωστές επικοινωνιακές στρατηγικές, τότε αυτές δημιουργούν πιστούς πελάτες και ένθερμους υποστηρικτές

⁴³ ETRES : *European Educational & Training Resources for Environment & Sustainability: Social EEL*. (n.d.). Retrieved May 20, 2021, from <https://etreserasmus.eu/?SocialEEL> Camilla Bettio, Tomaso Colombo, Francesca Sordini

Σχέσεις με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Όσο πιο φερέγγυα είναι μια εταιρεία με χαμηλό επιχειρηματικό κίνδυνο τόσο πιο εύκολη είναι η πρόσβασή της σε περισσότερες χρηματοδοτήσεις.

Έτσι οι εταιρείες που εφαρμόζουν πολιτικές ΕΚΕ βοηθούν στη αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής, σεβόμενες το περιβάλλον, δημιουργώντας υποδομές στην τοπική κοινότητα θέτοντας τα θεμέλια για μια μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της, δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας, διασφαλίζουν βιώσιμα πρότυπα ανάπτυξης, ενθαρρύνεται η καινοτομία, η συνεργασία και οι ανταλλαγές.

3.12 Τα οφέλη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Τα αποτελέσματα έρευνας που έγινε το 2015 Cone Communications/Ebiquity Global CSR Study σχετικά με την ΕΚΕ έδειξαν ότι το 91% των καταναλωτών παγκοσμίως πιστεύουν ότι οι επιχειρήσεις θα αναλάβουν δράση για κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα και το 84% αναφέρει ότι αναζητεί υπεύθυνα προϊόντα όταν είναι εφικτό. Η ανάγκη για υιοθέτηση τέτοιων πολιτικών θεωρείται απαραίτητη για τις επιχειρήσεις καθώς υπάρχουν πολλαπλά οφέλη που αποκομίζουν όπως:

1. Βελτίωση της εταιρικής εικόνας

Η ενασχόληση μιας εταιρείας με δράσεις που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, την ορθολογική χρήση των απαιτούμενων πόρων, την προσεκτική διαχείριση των αποβλήτων, αλλά και την παροχή δίκαιων και ηθικών θέσων εργασίας, αποτελούν στοιχεία που επιδρούν θετικά στην εικόνα της επιχείρησης προς τους καταναλωτές. Η δράση τους γίνεται γνωστή μέσα από την αύξηση της προβολής τους από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και οι καταναλωτές επηρεάζονται θετικά απέναντι σε επιχειρήσεις για τις οποίες γνωρίζει ότι δρουν εξοικονομώντας πόρους.

2. Αυξάνει τη φήμη της επωνυμίας της

Η υιοθέτηση πρακτικών ΕΚΕ οι οποίες δημοσιοποιούνται στο κοινό, επιδρά με θετικό τρόπο αύξηση της θετικής φήμης της επιχείρησης σε ενδιαφερόμενους (πελάτες, επενδυτές, προμηθευτές, κυβέρνηση), γεγονός που δημιουργεί ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και μακροπρόθεσμα αυξάνουν την οικονομικής της απόδοση.⁴⁴

3. Δημιουργεί συγκριτικό πλεονέκτημα

⁴⁴ Stawiski, S., Deal, J. J., & Gentry, W. (2010). Employee perceptions of corporate social responsibility. Center for Creative Leadership, Greensboro, NC.

Οι εταιρείες που έχουν προγράμματα και δράσεις ΕΚΕ αποκτούν συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με αυτές που δεν το κάνουν.

4. Ενθαρρύνει την αφοσίωση των πελατών

Για την υιοθέτηση δράσεων ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ενδιαφέροντα και οι ανησυχίες των πολιτών. Όταν οι καταναλωτές πιστεύουν ότι οι εταιρείες εφαρμόζουν δράσεις οι οποίες είναι σύμφωνες με τον τρόπο ζωής τους και το πλαίσιο της ηθικής τους, τότε συνήθως είναι υποστηρικτές των εταιριών αυτών και άμεσοι διαφημιστές τους και σε άλλους.

5. Κάνει τους υπάλληλους πιο χαρούμενους και αποδοτικούς

Επίσης από την έρευνα προκύπτει ότι το 80% των υπαλλήλων δηλώνει ότι όταν η εταιρεία που εργάζονται υιοθετεί πρακτικές που βοηθούν το περιβάλλον τότε και αυτοί αισθάνονται πιο αποδοτικοί αλλά και πιο χαρούμενοι που εργάζονται σε μια τέτοια εταιρεία. Επίσης κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις προσελκύουν εργαζόμενους με εξειδικευμένα προσόντα.⁴⁵

6. Μειώνει το κόστος της

Η εφαρμογή εταιρικών δράσεων σύμφωνα με έρευνες έχει αποδείξει ότι βραχυπρόθεσμα μπορεί να επηρεάζει τα κέρδη τους όμως μακροπρόθεσμα τα κέρδη αυξάνουν αφού εξοικονομούνται πόροι. Η εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών από τις επιχειρήσεις τις βοηθά να μειώσουν το κόστος τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η General Mills η οποία εγκατέστησε σύστημα παρακολούθησης ενέργειας το οποίο τη βοήθησε να εξοικονομήσει εκατομμύρια δολάρια ανά έτος.

7. Προσελκύει επενδυτές

Οι εταιρείες που υιοθετούν πρακτικές ΕΚΕ καθίστανται πιο ελκυστικές σε επενδυτές οι οποίοι ενδιαφέρονται για την προστασία του περιβάλλοντος, μέσα από δράσεις που ενισχύουν τη βιωσιμότητα, την αφοσίωση των καταναλωτών και την ανταγωνιστικότητα.

8. Οι καταναλωτές είναι πρόθυμοι να πληρώσουν περισσότερο

⁴⁵ Weigner, A., (2014). Why Corporate Social Responsibility is important today. Business 2 Community, March 5. Available at: <https://www.business2community.com/social-business/corporate-socialresponsibility-important-today-0801268>

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω οι καταναλωτές επιλέγουν εταιρείες οι οποίες υιοθετούν πρακτικές ΕΚΕ αλλά επίσης οι περισσότεροι από τους μισούς σύμφωνα με έρευνα (Nielsen Global Survey) είναι πρόθυμοι να πληρώσουν περισσότερο για την αγορά προϊόντων και υπηρεσιών από εταιρίες που εφαρμόζουν τέτοιες δράσεις. Έτσι δημιουργούνται προοπτικές για είσοδο των εταιρειών σε νέες αγορές.

Εκτός από τις θετικές επιδράσεις στις επιχειρήσεις, ωφελούνται και η κοινωνία και το περιβάλλον, αφού οι δράσεις αυτές συμβάλλουν στην επίλυση των παγκόσμιων προβλημάτων του πλανήτη μας.

Σύμφωνα με την ομιλία του Michael Porter στο TEDx, *The case of letting business solve the social problems*, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως η λύση του προβλήματος, και όχι ως ο δημιουργός του προβλήματος (παρόλο που πολλές φορές είναι). Οι επιχειρήσεις έχουν τους κατάλληλους πόρους που μπορούν να τους διαθέσουν μέσω την Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, για να βοηθήσουν στην επίλυση των παγκοσμίων προβλημάτων του πλανήτη, αφού οι κυβερνήσεις και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις αδυνατούν από μόνες τους στην επίλυση των προβλημάτων αυτών (Βαΐτση,2020).

3.13 Δημόσιος τομέας και ΕΚΕ.

Η έννοια της ΕΚΕ περιλαμβάνει την άποψη ότι ουσιαστικά κυβερνήσεις και ιδιωτικός τομέας είναι το ίδιο υπεύθυνες. Παραδοσιακά προβλήματα που αρχικά την ευθύνη έφερε ο δημόσιος τομέας, με την ΕΚΕ η ευθύνη αυτή μοιράζεται και με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, μεταβάλλοντας τα όρια κράτους και αγοράς. Η ΕΚΕ συμβάλλει από τη μια στο μοίρασμα της ευθύνης μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα προκειμένου να επιτευχθεί το κοινό καλό και από την άλλη παροτρύνει τις κυβερνήσεις να προσέξουν τα αποτελέσματα αυτής της συνεργασίας μεταξύ πολιτικής και αγορών.

Οι κυβερνήσεις των κρατών ενδιαφέρονται για την ΕΚΕ σύμφωνα με τις απόψεις που υπάρχουν στη διεθνή βιβλιογραφία γιατί:

Οι κυβερνήσεις σήμερα έχουν να αντιμετωπίσουν προβλήματα όπως η ανεργία ο κοινωνικός αποκλεισμός και η ανισότητα. Η μέχρι τώρα πολιτική που εφαρμοζόταν είχε τη μορφή νόμων και κανονισμών που επιβαλλόταν (Ashley, 2010).

Το κράτος στην παραδοσιακή του μορφή είχε κυρίαρχο ρόλο σε σχέση με τις επιχειρήσεις όσον αφορά τις πολιτικές που εφαρμόζε. Στη σύγχρονη

παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα, οι ρόλοι έχουν αντιστραφεί λόγω της οικονομικής εξουσίας, το κράτος βρίσκεται σε εξαρτώμενη θέση από τις επιχειρήσεις οι οποίες διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο.

Οι κυβερνήσεις στην παραδοσιακή μορφή είχαν την πολιτική εξουσία να νομοθετούν. Τα δεδομένα άλλαξαν με την παγκοσμιοποίηση δημιουργώντας νέες πολιτικές προκλήσεις, όπως το κράτος πρόνοιας και οδήγησαν σε πιο σύγχρονες μορφές διακυβέρνησης σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Μέσα στο πλαίσιο αυτό οι δράσεις ΕΚΕ συντελούν στην εξεύρεση νέων τρόπων συνεργασίας μεταξύ οργανισμών, κυβερνήσεων και επιχειρήσεων οι οποίες δημιουργούν καινοτόμους τρόπους διακυβέρνησης (Albareda, 2008).

Η ΕΚΕ συνδέεται με τη βιώσιμη ανάπτυξη, την προστασία του περιβάλλοντος, τα ανθρώπινα δικαιώματα, και την ανάπτυξη. Οι διεθνείς και εθνικοί πολιτικοί στόχοι επιτυγχάνονται όταν οι εθελοντικές δραστηριότητες αφομοιώνονται με οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους. Όταν οι εθελοντικές δράσεις συμπεριλαμβάνουν και οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους, τότε η ΕΚΕ μπορεί να βοηθήσει και στην επίτευξη εθνικών και διεθνών πολιτών στόχων (Moon, 2002).

Η ΕΚΕ απαιτεί ενεργές δράσεις οι οποίες ξεπερνούν τα όρια της διαχείρισης και οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να ανταποκριθούν σ' αυτές, με συνέπεια να απαιτείται πιο ενεργητική δράση από τις κυβερνήσεις.

Βέβαια υπάρχουν διαφωνίες για το ρόλο που μπορεί να έχει το κράτος. Οι υποστηρικτές των πιο κανονιστικών προσεγγίσεων για την ΕΚΕ υπογραμμίζουν ότι *"η ΕΚΕ πρέπει να είναι κάτι παραπάνω από το «πέρα από τη συμμόρφωση».* *Ότι θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει προσπάθειες για την αύξηση των προτύπων συμμόρφωσης."* (Epstein, 2009, Vogel, 2005, Neal, 2008, όπ. αναφ. στην Ashley, 2010). Με αυτή την εκδοχή, η ΕΚΕ φαίνεται να περιλαμβάνει το συντονιστικό ρόλο των κυβερνήσεων αλλά και την ενεργή τους δράση (Ashley, 2010).

3.14 Δημόσιες πολιτικές και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Κατά την τελευταία δεκαετία οι κυβερνήσεις καθώς και νέα ενδιαφερόμενα μέρη, μέσα από τη συνεργασία τους με διακυβερνητικές οργανώσεις αντιλήφθηκαν τη σημασία που έχουν οι κυβερνητικές πολιτικές για την προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Αρχικά οι κυβερνητικές δράσεις σύγκλιναν με αυτές που

υιοθετούσαν παγκόσμιοι οργανισμοί όπως η UN Global Compact και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι οποίοι είχαν αντιληφθεί τη σπουδαιότητα του ρόλου της δημόσιας διοίκησης και των δημόσιων πολιτικών για την προώθηση της ΕΚΕ (Albareda et.al, 2008).

Η σχέση της κυβερνητικής πολιτικής και της ΕΚΕ μέσα από τη διεθνή βιβλιογραφία εξετάστηκε α) μέσα από την παγκόσμια οπτική, όπου εξετάζονται οι σχέσεις των δημόσιων πολιτικών της ΕΚΕ και των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων που δημιουργήθηκαν από την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και β) μέσα από την άμεση ανάλυση των πρωτοβουλιών που αναπτύσσουν οι κυβερνήσεις καθώς και των πολιτικών πλαισίων μέσα στο οποίο εφαρμόζονται οι δημόσιες πολιτικές.

Η παγκοσμιοποίηση επηρέασε τις πολιτικές των επιχειρήσεων απέναντι στην κοινωνία. Το κράτος έπαψε να έχει κυρίαρχο ρόλο ως προς τη θέσπιση νόμων και κανονισμών. Οι παγκόσμιες αλλαγές και η αύξηση της οικονομικής δύναμης των επιχειρήσεων ανέτρεψαν την προϋπάρχουσα κατάσταση, δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για συνεργασίες μεταξύ του δημοσίου, των επιχειρήσεων και των τοπικών κοινωνιών μέσα από την υιοθέτηση δημόσιων πολιτών που ενίσχυαν τη χρήση δράσεων ΕΚΕ προκειμένου να αντιμετωπιστούν η κρίση και τα επακόλουθά της όπως η ανεργία η φτώχεια και η κοινωνική κατάρρευση μέσα από καινοτόμες μεθόδους διακυβέρνησης.

Η κρίση της κοινωνικής ευημερίας δημιούργησε την ανάγκη συλλογικών δράσεων μέσα από συνεργασίες μεταξύ των κυβερνήσεων, των δημοσίων οργανισμών και των εταιριών προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι κοινωνικές απαιτήσεις που δεν μπορούσαν να ικανοποιηθούν από το δημόσιο. Οι κυβερνήσεις κλήθηκαν να δημιουργήσουν έναν τρόπο σχεδιασμού και εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής ο οποίος θα στηρίζονταν στην ηγεσία και στην εταιρική σχέση δημιουργώντας καινοτομία. Κύριος στόχος τους ήταν να ωφεληθούν όσο το δυνατόν περισσότερο από τις καινοτομίες αυτές και να κερδίσουν η συστηματική αποδοχή και εφαρμογή τους από τον ευρύτερο επιχειρηματικό κόσμο.

Η βιβλιογραφία που μελετά την ανάλυση των πολιτικών πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν οι κυβερνήσεις, εστιάζει κυρίως στους ρόλους που μπορούν να υιοθετήσουν οι κυβερνήσεις για την προώθηση της ΕΚΕ. Ο Zadek (2001) θεωρεί ότι η

συμμετοχή του κράτους στο πλαίσιο της ΕΚΕ αποτελεί το τρίτο στάδιο της εξέλιξης της ΕΚΕ αφού ο ρόλος του κράτους είναι πρωταγωνιστικός.

Το βασικό ζήτημα ήταν αν το κράτος θα έπρεπε να εμμείνει στον αρχικό του ρόλο μέσα από τον οποίο θεσπίζει νόμους και καθιστούσε υποχρεωτικές τις δράσεις της ΕΚΕ. Ο ρόλος του κράτους ως θεσπιστής νόμων που καθιστούσε υποχρεωτικές τις δράσεις της ΕΚΕ εξελίχθηκε στην εφαρμογή «μαλακής παρέμβασης» ή «μαλακής ρύθμισης» των δημοσίων πολιτικών της ΕΚΕ προκειμένου να διαμορφώσουν την εθελοντική συμπεριφορά των εταιρειών (Albareda et.al, 2008).

Η στάση των κυβερνήσεων απέναντι στην ΕΚΕ μπορεί να αναλυθεί μέσα από τρεις προοπτικές: (1) τις πολιτικές αντιπαραθέσεις για το ποιοί είναι οι κατάλληλοι στόχοι και οι ενέργειες για τη διευκόλυνση της ΕΚΕ ("CSR Policity"), 2) τις θεσμικές ανησυχίες, για παράδειγμα, σχετικά με το ποιος είναι υπεύθυνος για το τι ("CSR COLITY"), και τέλος, (3) τα πραγματικά κυβερνητικά μέτρα και δράσεις που αποσκοπούν στην επιρροή της συμπεριφοράς των εταιρειών και των ιδιωτών (Steurer, 2013).

3.15 Στρατηγικός σχεδιασμός και ΕΚΕ.

Όλο και περισσότερες κυβερνήσεις θεωρούν την ΕΚΕ ως βασικό εργαλείο για την ενίσχυση των στρατηγικών ανάπτυξης καθώς και εθνικών στρατηγικών που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα τους σε σχέση με ξένες να έχουν μερίδιο στις εξαγωγές παγκοσμίως και να επιτυγχάνουν στόχους όπως η δημόσια τάξη και η φτώχεια. Σε εθνικό επίπεδο η ΕΚΕ συμβάλλει στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας αφού αυξάνει η παραγωγικότητα της οικονομίας και η συνολική ανταγωνιστικότητα ενδυναμώνεται από επιχειρήσεις που προσέχουν τις κοινωνικές οικονομικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις. Οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν πρακτικές που παρουσιάζουν θετικά κοινωνικά περιβαλλοντικά και οικονομικά αποτελέσματα επιβραβεύονται για τη δράση τους από τη μια και από την άλλη υπάρχει οικονομική επιτυχία για τα έθνη που ενθαρρύνουν την ανάπτυξη τέτοιων δημοσίων πολιτικών, κοινωνικών κανόνων και δράσεων των πολιτών.

Οι σύγχρονες μορφές διακυβέρνησης στηρίζονται κυρίως σε δύο στοιχεία: α) στην ύπαρξη εταιρικών σχέσεων μεταξύ της τοπικής κοινότητας και του ιδιωτικού τομέα τόσο για την χάραξη της πολιτικής όσο και για την εφαρμογή της. β) Επίσης στηρίζεται στον εθελοντισμό, στο διάλογο και στη διαμοίραση της γνώσης (Leroutre et

al., 2007). Η επαφή των τοπικών κοινοτήτων με πολιτικές ΕΚΕ παγκόσμιας εμβέλειας δημιουργούν τη ζήτηση για ύπαρξη τοπικά προσαρμοσμένο πολιτικών ΕΚΕ. Αυτό συνεπάγεται ότι το κράτος πρέπει να έχει πιο δραστικό ρόλο για τη διαμόρφωση πολιτικών ΕΚΕ μεταξύ των πολιτών και των επιχειρήσεων (Almatrooshi et.al, 2018).

Για τη δημιουργία μιας ευρύτερης στρατηγικής ΕΚΕ, το κράτος θα πρέπει :

1. Να δημιουργήσει ένα σκεπτικό το οποίο θα δικαιολογεί τους λόγους για τους οποίους είναι επιθυμητή η συμμετοχή του σε δράσεις ΕΚΕ. Το σκεπτικό αυτό διαμορφώνεται με βάση τις κοινωνικοοικονομικές καταστάσεις που επικρατούν στη χώρα, τις πολιτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει, αλλά και τις προτεραιότητες που θέτει ως στόχους. Καθοριστικοί παράγοντες για τη διαμόρφωση του αποτελούν η φύση της οικονομίας του κράτους, αλλά και ο βαθμός ολοκλήρωσής της στην παγκόσμια οικονομία.
2. Θα πρέπει να προσδιορίσει το σημείο στο οποίο θα τοποθετηθεί η πολιτική της ΕΚΕ μέσα στην κυβερνητική διάθρωση. Κατά κύριο λόγο στις πολιτικές της ΕΚΕ συμμετέχουν πολλά κυβερνητικά τμήματα. Όμως οι πολιτικές της ΕΚΕ απαιτούν ένα πιο ολιστικό πλαίσιο δράσης με τη δημιουργία διυπουργικών ομάδων εργασίας. Επιπλέον, ουσιαστικό ρόλο έχουν οι θεσμικοί οργανισμοί που θα ασχολούνται με την προώθηση της ΕΚΕ για την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας για την προώθηση της ΕΚΕ.
3. Θα πρέπει να καθορίσει τις κυβερνητικές πολιτικές παρέμβασης. Ο επιτυχία μιας κυβερνητικής πολιτικής προώθησης της ΕΚΕ εξαρτάται από την ποικιλία των μέσων που θα χρησιμοποιηθούν. Το ποιο μέσο θα επιλεγεί, εξαρτάται από το θέμα και από το κράτος στο οποίο θα εφαρμοστεί. Εδώ διακρίνονται ιδρύματα τα οποία δεν χαρακτηρίζονται ως ιδρύματα ΕΚΕ ή που δεν είναι σαφώς συνδεδεμένα με τον όρο αυτό, αλλά υποστηρίζουν τις πολιτικές ΕΚΕ για τις επιχειρήσεις και απαιτούν ή ενθαρρύνουν τις δράσεις που σχετίζονται με αυτήν, όπως οι δίκαιες βιομηχανικές σχέσεις ή η ευαισθητοποίηση των εκπομπών CO₂. Αυτά αποτελούν το σιωπηρό πλαίσιο δράσης των πολιτικών της ΕΚΕ. Υπάρχουν επίσης τα θεσμικά όργανα τα οποία δημιουργήθηκαν για την προώθηση της ΕΚΕ με σκοπό να παράσχουν μια πιο στρατηγική και συνεπή προσέγγιση της και αποτελούν το ρητό πλαίσιο δράσης των πολιτικών της ΕΚΕ.
4. Θα πρέπει να δημιουργήσει ένα πλαίσιο παρακολούθησης, αξιολόγησης και επανεξέτασης των πολιτικών της ΕΚΕ. Τα σχέδια δράσης και οι στρατηγικές

είναι χρήσιμα εργαλεία τα οποία βοηθούν στην μέτρηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών αυτών.⁴⁶

3.16 Τύποι κυβερνητικής παρέμβασης στην ΕΚΕ.

Κατά την επιλογή των κατάλληλων τύπων παρέμβασης πολιτικής, οι κυβερνήσεις πρέπει να λάβουν υπόψη τα τοπικά κοινωνικοοικονομικά, πολιτικά και πολιτιστικά πλαίσια καθώς και τα συγκεκριμένα προβλήματα ή τις περιοχές δράσης μέσα και μέσω των οποίων επιθυμείται η κοινωνική αλλαγή. Οι κυβερνήσεις ενδέχεται να επιθυμούν να συνδυάσουν διαφορετικούς τύπους παρεμβάσεως προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι κοινωνικές προκλήσεις.

Υπάρχουν τουλάχιστον τέσσερις τύποι κυβερνητικής παρέμβασης που μπορούν να διακριθούν χρήσιμοι (Fox et al.,2002).

Τα μέσα ευαισθητοποίησης αποτελούν ένα σημαντικό εργαλείο για τις κυβερνήσεις τόσο για τη διάδοση της ιδέας της ΕΚΕ όσο και για την παροχή κινήτρων προς τις επιχειρήσεις και τα ενδιαφερόμενα μέρη για συμμετέχουν σε τέτοιες δράσεις. Όσο περισσότεροι άνθρωποι γνωρίζουν τις κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις, τόσο πιο πιθανό η προσοχή θα επικεντρωθεί στην ανάπτυξη λύσεων για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων (Team, 2018).

Από την πλευρά των επιχειρήσεων είναι σημαντικό να αντιληφθούν στη σπουδαιότητα που έχουν οι δράσεις της ΕΚΕ για την αειφόρο ανάπτυξη τόσο από τις επιχειρήσεις όσο και από τα ενδιαφερόμενα μέρη τους. Από την πλευρά του κράτους η ευαισθητοποίηση αποτελεί ένα βήμα προς τη δέσμευση του δημοσίου τομέα για την υιοθέτηση τέτοιων πολιτικών.

Συνεργασία. Τα μέθοδοι συνεργασίας θεωρούνται σημαντικές για τη δημόσια πολιτική της ΕΚΕ. Οι εταιρικές σχέσεις συνδυάζουν την εμπειρογνωμοσύνη, τις αρμοδιότητες και τους πόρους του δημόσιου τομέα με τις επιχειρήσεις και άλλους κοινωνικούς φορείς για την αντιμετώπιση των τομέων δράσης της ΕΚΕ, δημιουργώντας έτσι όφελος για όλους. Σε αυτές τις συμπράξεις, οι κυβερνήσεις μπορούν να έχουν το ρόλο του εκκινητή, του συντονιστή ή του διαμεσολαβητή. Για παράδειγμα, οι

⁴⁶ European Commission. Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities. (2011). *corporate social responsibility: National public policies in the European Union*. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2767/29577>

κυβερνήσεις μπορούν να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις με πολλαπλούς φορείς, να αναλάβουν συλλογικές προσπάθειες δράσης ή να χτίσουν ισχυρούς δεσμούς με τις δράσεις των επιχειρήσεων, να προσκαλέσουν διάφορους ενδιαφερόμενους προκειμένου να συμμετέχουν σε προκαθορισμένες τυπικές διαδικασίες ή απλώς να κινητοποιήσουν τη χρήση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων. Πολυάριθμες εταιρικές σχέσεις έχουν δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια με στόχο την αντιμετώπιση θεμάτων όπως η μείωση της φτώχειας, η πρόσβαση στην υγεία και την ασφάλεια και η εκπαιδευτική υποδομή.

Μαλακοί νόμοι. Οι παρεμβάσεις με μαλακούς νόμους για την προώθηση της ΕΚΕ είναι μη κανονιστικές παρεμβάσεις. Παραδείγματα μαλακών νομοθετικών παρεμβάσεων είναι η υιοθέτηση γενικά αποδεκτών αρχών όπως του UN Global Compact και οι κατευθυντήριες οδηγίες του OCED για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, η ενσωμάτωση των κριτηρίων εταιρικής ευθύνης στις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων και η θέσπιση εθνικού σχεδίου δράσης για την ΕΚΕ. Οι «μαλακοί νόμοι» μπορούν να συμπληρώνουν τη νομοθεσία παρέχοντας μια ευέλικτη προσέγγιση που μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί σε διάφορους τομείς πολιτικής, εν αντιθέσει με τους υποχρεωτικούς νόμους οι οποίοι συχνά απαιτούν μακρές και εντατικές διεργασίες διαπραγμάτευσης, τα όργανα μαλακών νόμων μπορούν να παρέχουν μια ευέλικτη προσέγγιση που μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί σε διάφορους τομείς πολιτικής.

Εντολή (μέσω της νομοθεσίας). Η εισαγωγή εντολών νομοθετικού και κανονιστικού χαρακτήρα, οι οποίοι καθορίζουν τα ελάχιστα πρότυπα απόδοσης των επιχειρήσεων σε τομείς της ΕΚΕ, όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η μείωση της διαφθοράς και οι εργατικοί νόμοι, αποτελούν μια ακόμη μορφή κρατικής παρέμβασης. Αυτά τα πρότυπα εμφανίζονται με τη μορφή νόμων, κανονισμών ή κυρώσεων που ρυθμίζουν και επιβάλλουν επιχειρηματικές δραστηριότητες. Τα νομικά πλαίσια για την εταιρική ευθύνη ποικίλλουν ευρέως ανάλογα με το κοινωνικοοικονομικό και πολιτιστικό πλαίσιο της χώρας. Παρόλο που η ΕΚΕ αποτελεί ένα εθελοντικό εργαλείο, ορισμένες κυβερνήσεις έχουν εφαρμόσει υποχρεωτικά μέτρα τα τελευταία χρόνια, οι οποίες υποχρεώνουν τις εταιρείες λογοδοτούν μέσω εκθέσεων σχετικά με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την ΕΚΕ ή των αποτελεσμάτων των πρωτοβουλιών που προκύπτουν από τις εταιρικές σχέσεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα .

Οι εκθέσεις αυτές προτρέπουν επίσης τις εταιρείες να γνωστοποιήσουν τις ρυθμίσεις εταιρικής διακυβέρνησης που ισχύουν ενισχύοντας το επίπεδο διαφάνειας

των δράσεων - ένα παράδειγμα ενός άλλου σημαντικού ρόλου που εκτελεί η κυβέρνηση. Η ικανότητα της κυβέρνησης προβάλλει συνεχώς με καλύτερο και διαφανή τρόπο τις πρακτικές της συχνά κρυφής κοινωνικής ευθύνης εντός της ιδιωτικής σφαίρας, είναι το κλειδί για την οικοδόμηση ευρύτερης εμπιστοσύνης στον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων (Team, 2018).

3.17 Τομείς δράσης της τοπικής αυτοδιοίκησης για την προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Υπάρχουν διάφοροι λόγοι για τους οποίους οι τοπικές κυβερνήσεις πρέπει να ενδιαφέρονται για την ΕΚΕ.⁴⁷

Πρώτον, πολλοί από τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης είναι παρόμοιοι με τους στόχους της ΕΚΕ των εταιρειών.

Δεύτερον, οι προσπάθειες ΕΚΕ περιλαμβάνουν δημόσια οφέλη που επηρεάζουν τις τοπικές κοινότητες που διοικούνται από τους δήμους.

Τρίτον, το δημόσιο συμφέρον για τη βιωσιμότητα και την ΕΚΕ αποτελεί υψηλή προτεραιότητα ελκύνοντας με αυτόν τον τρόπο το πολιτικό ενδιαφέρον για τη δημιουργία σχέσεων μεταξύ της ΕΚΕ και της κοινωνικής βιωσιμότητας

Οι τοπικές κυβερνήσεις χρησιμοποιούν διάφορους μηχανισμούς για να προωθήσουν την ιδέα της ΕΚΕ στις τοπικές επιχειρήσεις. Τα τοπικά αυτά προγράμματα δράσης, είναι λογικό να στηρίζονται και να αποτελούν επέκταση των κυβερνητικών τύπων παρέμβασης, τους οποίους έχουμε αναφέρει στην προηγούμενη ενότητα περιλαμβάνοντας τα εργαλεία που υιοθετεί η κεντρική κυβέρνηση.

Όπως αναφέρεται στο Local Government Guide to Fostering Corporate Responsibility, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης υιοθετούν:⁴⁸

Μηχανισμούς ευαισθητοποίησης (Awareness-raising) προκειμένου να ευαισθητοποιήσουν τις επιχειρήσεις για θέματα που αφορούν το περιβάλλον και την

⁴⁷ Mathias, L. (2005). *Corporate social responsibility and social sustainability: A role for local government* [Thesis, Master of Public Policy Program - Simon Fraser University]. <http://summit.sfu.ca/item/5418>

⁴⁸ Scott, H. (2016). *Local Government Guide to Fostering Corporate Responsibility*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.36083.53288>

τοπική κοινωνία, να παροτρύνουν τις δράσεις τους και στον τομέα της ΕΚΕ παρέχοντας κίνητρα και πόρους. Στους μηχανισμούς αυτούς περιλαμβάνονται:

- Βραβεία επιχειρήσεων που παρουσιάζουν βιώσιμες πρακτικές.
- Πλατφόρμες πληροφοριών, οι οποίες είναι είτε online είτε σε έντυπη μορφή παρέχοντας στις επιχειρήσεις πρόσβαση σε σχετικές γνώσεις.
- Οι καμπάνιες γενικά αφορούν ένα συγκεκριμένο θέμα με ορισμένη χρονική διάρκεια που εφαρμόζεται από την τοπική κυβέρνηση. Οι καμπάνιες μπορούν να δημιουργηθούν από ΜΚΟ, άλλα επίπεδα κυβέρνησης ή εταιρικών σχέσεων και μπορεί να λειτουργούν σε πολλές περιοχές.
- Εργαλεία που παρέχουν καθοδήγηση βήμα προς βήμα και οδηγίες για να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν τα συγκεκριμένα κοινωνικά ή περιβαλλοντικά ζητήματα.
- Η εκπαίδευση μπορεί να γίνει είτε από την τοπική κυβέρνηση, είτε από τρίτους παρόχους.
- Υιοθέτηση υπεύθυνων κοινωνικών και περιβαλλοντικών πρακτικών από τις τοπικές κυβερνήσεις ή προτύπων απόδοσης τα οποία παρουσιάζουν τα οφέλη από την υιοθέτηση τέτοιων πρακτικών ΕΚΕ στις τοπικές επιχειρήσεις ('Walking the talk').

Μηχανισμούς Διευκόλυνσης (Facilitation) ως μέσο εμπλοκής της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την ΕΚΕ αφού λειτουργούν ως μεσάζοντες που διευκολύνουν τις συνεργασίες μεταξύ των επιχειρήσεων και άλλων φορέων δράσης δημιουργώντας καινοτόμα αποτελέσματα σε όλους τους τομείς. Αυτή η διαδικασία γίνεται πρόσφορη μέσα από την τόνωση του ενδιαφέροντός των επιχειρήσεων και της συμμετοχής τους, η οποία απαιτεί την δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης και κατανόησης των αναγκών των τοπικών επιχειρήσεων από την τοπική αυτοδιοίκηση. Εδώ περιλαμβάνονται:

- Ο συντονισμός τοπικών επιχειρηματικών δικτύων και φόρουμ μέσα από τους οποίους μπορούν να συζητήσουν τις ανάγκες και τα ζητήματά τους με τις τοπικές αρχές (που δεν περιορίζονται σε ερωτήσεις αιεφορίας), καθώς και στο δίκτυο. Τα δίκτυα επιτρέπουν τα συμβούλια και τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν μια παραγωγική, εμπιστευτική σχέση που μπορεί να οδηγήσει σε ευκαιρίες για βιωσιμότητα.
- Η διευκόλυνση των συμμαχιών για την αιεφορία που αφορά συγκεκριμένα έργα.

- Η υποστήριξη σε είδος περιλαμβάνει μια μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων: από την παροχή χώρου και υλικών ή επιχειρήσεων που εμπλέκονται προληπτικά σε βιώσιμη συμπεριφορά, σε συμβουλές.
- Δίκτυα (τοπικών κυβερνήσεων) που βοηθούν περιφερειακή και παγκόσμια επιχειρηματική σύνδεση. Αυτά τα δίκτυα μπορεί να είναι διεθνή, όπως ICLEI - Τοπικές κυβερνήσεις για τη βιωσιμότητα, ή περιφερειακά, όπως η πλατφόρμα για τις βιώσιμες πόλεις της ΕΕ .

Μηχανισμούς Συνεργασίας (Partnering) μέσα από τη σύναψη νομικών συμφωνιών, με συγκεκριμένες επιχειρήσεις προς την επίτευξη αποτελεσμάτων βιώσιμης ανάπτυξης της τοπικής κοινωνίας. Αυτές οι εταιρικές σχέσεις τείνουν να στοχεύουν συγκεκριμένες ενέργειες και να απαιτούν διαπραγμάτευση one-on-one με την κάθε επιχείρηση.

- Χαρακτηριστικά θα μπορούσαμε να αναφέρουμε:
- Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), όπου οι τοπικές κυβερνήσεις συμπράττουν με τις επιχειρήσεις για την επίτευξη αποτελεσμάτων τοπικής αειφόρου ανάπτυξης. Συνήθως τέτοιες συμπράξεις αφορούν έργα υποδομής ή ανάπτυξης με συμβόλαια που περιλαμβάνουν δεσμευτικούς όρους για περιβαλλοντικά και κοινωνικά αποτελέσματα από τις δράσεις τους.
- Συμφωνίες περιβαλλοντικής προστασίας οι οποίες στοχεύουν στον περιορισμό της ρύπανσης ή των διαδικασιών που υποβαθμίζουν το περιβάλλον.
- Συνεργασίες αειφορίας μεταξύ των τοπικών κυβερνήσεων και επιχειρήσεων με ορίζοντα επίτευξης μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων βιωσιμότητας.

Μηχανισμούς μαλακών νόμων (soft law) που όπως αναφέραμε αποτελούν μη νομοθετικές παρεμβάσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης οι οποίες περιλαμβάνουν:

- Στρατηγικές και πρακτικές προμηθειών που εγκρίθηκαν από την τοπική κυβέρνηση απαιτώντας από τους προμηθευτές να πληρούν ορισμένα περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια, προωθώντας τις επιχειρήσεις που πληρούν αυτά τα πρότυπα επηρεάζοντας και άλλους ιδιωτικούς φορείς δράσης να υιοθετήσουν την προτιμώμενη συμπεριφορά. Επίσης ανταμοιβές προς τις επιχειρήσεις που αποδεικνύουν ότι υιοθετούν δράσεις ΕΚΕ μέσα από παραδειγματικά περιβαλλοντικά και κοινωνικά διαπιστευτήρια.

- Οι κώδικες δεοντολογίας οι οποίοι μπορούν να εφαρμοστούν σε σημαντικά έργα, όπου οι εργολάβοι πρέπει να εφαρμόζουν συμπεριφορές σύμφωνα με συγκεκριμένα περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια που καθορίζονται από τον ανάδοχο.
- Κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις από την τοπική η κυβέρνηση στοχεύουν στην επένδυση σε κονδύλια όπως η σύνταξη ή τα ταμεία αποζημίωσης. Οι τοπικές κυβερνήσεις μπορούν να επιλέξουν να επενδύσουν σε όργανα που πληρούν ορισμένα περιβαλλοντικά ή κοινωνικά πρότυπα, επηρεάζοντας την αγορά μέσω της συσσωρευμένης οικονομικής δύναμης.
- Έγκριση διεθνών προτύπων, όπως για παράδειγμα ένα πιστοποιητικό σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης όπως το ISO 14001, επιδεικνύει δέσμευση από την τοπική κυβέρνηση. Όταν οι αλλαγές γνωστοποιούνται στην επιχειρηματική κοινότητα, αυτό μπορεί επίσης να συμβάλει εκκίνηση της δράσης των επιχειρήσεων.

Μηχανισμούς Χρηματοδότησης (Financing) που περιλαμβάνουν άμεσα οικονομικά κίνητρα για καλύτερη επιχειρηματική συμπεριφορά, όπως:

- Επιχορηγήσεις για την εφαρμογή του περιβαλλοντικών βελτιώσεων, όπως η μέτρηση αποδοτικότητας μέτρων που αφορούν την ενέργεια ή το νερό.
- Επιβολή χρεώσεων με διαφοροποιημένη διαβάθμιση στις επιχειρήσεις, με βάση κοινωνικά ή περιβαλλοντικά κριτήρια ευαισθητοποίησης.
- Πρόσβαση σε ειδικούς μηχανισμούς χρηματοδότησης. Όταν οι τοπικές κυβερνήσεις παρέχουν κάποια ασφάλεια για τα δάνεια, βοηθώντας τις επιχειρήσεις να εξασφαλίσουν είτε καλύτερες τιμές είτε καλύτερους όρους αποπληρωμής.

Μηχανισμούς Σχεδιασμού (Planning).

Η λειτουργία σχεδιασμού της χρήσης γης της τοπικής αυτοδιοίκησης αναγνωρίζεται ευρέως ως ισχυρός τρόπος. Οι δήμοι μπορούν να αλλάξουν εταιρικές πρακτικές και πολλές δικαιοδοσίες. Αυτός ο μηχανισμός ανήκει κάπου μεταξύ του «μαλακού νόμου» και της «υποχρέωσης» ανάλογα με την προσέγγιση και την εξουσία της τοπικής κυβέρνησης στο σύστημα σχεδιασμού. Οι συγκεκριμένοι μηχανισμοί των συστημάτων σχεδιασμού ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των δικαιοδοσιών, ωστόσο, και μπορεί περιλαμβάνουν:

- Πολιτικές που θεσπίζει η τοπική κυβέρνηση για μια συγκεκριμένη περιοχή, σε σχέση στην κληρονομιά, τη διατήρηση της άγριας ζωής ή την υπαίθρια διαφήμιση, καθοδηγώντας συγκεκριμένες δραστηριότητες.
- Ζώνες που περιορίζουν διαφορετικές δραστηριότητες συγκεκριμένες γεωγραφικές τοποθεσίες, όπως για παράδειγμα βιομηχανικές ζώνες συγκρινόμενες με ζώνες όπου εδρεύουν εμπορικές επιχειρήσεις .
- Ειδικές κανόνες ή συνθήκες που επιβάλλουν πρόσθετα κριτήρια σχετικά με ορισμένες περιοχές γης, καθώς και επιπρόσθετες απαιτήσεις για τη επιχειρήσεων.

Μηχανισμούς Εντολών (Mandating).

Οι μηχανισμοί αυτοί είναι αμφισβητήσιμοι γιατί όταν υπάρχει η υποχρέωση της εφαρμογής τους, τότε παύει να ισχύει συνθήκη της εθελοντικής συνεισφορά που ισχύει για την ΕΚΕ

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν:

1. Οι νόμοι ή οι τοπικοί κώδικες, οι διατάξεις ή οι κανονισμοί είναι δημοτικοί νόμοι τοπικού επιπέδου που μπορούν να περιλαμβάνουν άμεση ρύθμιση και αδειοδότηση των επιχειρήσεων.
2. Εφαρμογή κρατικής / εθνικής νομοθεσίας σε βασικούς τομείς, όπως τα εθνικά πρότυπα υγείας και ασφάλειας, απαιτήσεις χειρισμού τροφίμων ή πρότυπα ελέγχου της ρύπανσης. Το απαιτούμενο πρότυπο καθορίζεται από μια κυβέρνηση υψηλότερου επιπέδου αλλά παρακολουθείται και επιβάλλεται από τους τοπικούς διοικητές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Οικονομικές Καταστάσεις.

Οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν γραπτές αναφορές στις οποίες περιλαμβάνονται λογιστικές πληροφορίες των οικονομικών μονάδων και ενδιαφέρουν τους εσωτερικούς και εξωτερικούς χρήστες των μονάδων αυτών (Παπαδέας, 2010 σελ. 34).

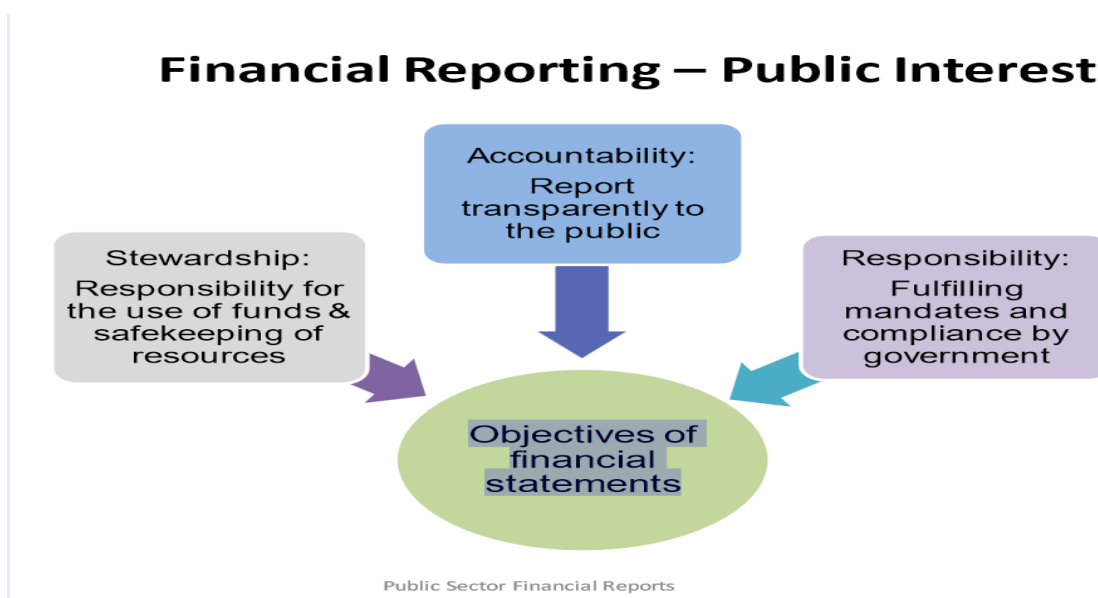
Ο στόχος των οικονομικών καταστάσεων είναι η παροχή πληροφοριών σε όλους τους ενδιαφερόμενους χρήστες των πληροφοριών σχετικά με την οικονομική θέση, τις

οικονομικές επιδόσεις και τις ταμειακές ροές μιας οντότητας, προκειμένου να πάρουν οικονομικές αποφάσεις. Οι οικονομικές καταστάσεις είναι επίσης τα μέσα με τα οποία η διοίκηση ή το διοικητικό όργανο μιας οικονομικής οντότητας λογοδοτεί στους χρήστες των οικονομικών πληροφοριών μέσα από τις οικονομικές εκθέσεις που υποβάλλουν. Αποτελούν το βασικό εργαλείο λογοδοσίας των δημοσίων οργανισμών τόσο ως προς την κεντρική κυβέρνηση όσο και ως προς τους πολίτες.⁴⁹

4.2 Οικονομική Ανάλυση.

Οικονομική Ανάλυση είναι η διαδικασία κατά την οποία εξετάζονται οι οικονομικές πληροφορίες που προκύπτουν από τα χρηματοοικονομικά δεδομένα μιας οικονομικής οντότητας (Τσαουσέλη, 2015).

Η οικονομική ανάλυση εφαρμόζει εργαλεία ανάλυσης στις οικονομικές καταστάσεις και σε άλλα οικονομικά δεδομένα προκειμένου τα δεδομένα αυτά να μπορούν να ερμηνεύσουν τις τάσεις και τις σχέσεις με συνεπή και πειθαρχημένο τρόπο και να μετατραπούν σε πληροφορίες. Τις πληροφορίες αυτές θα τις χρησιμοποιήσουν οι αναλυτές ως διαγνωστικό μέσο για την εξέταση και την πρόβλεψη των πληροφοριών (van Greuning, 2009).

Εικόνα 7 Πηγή: South African Institute of Professional Accountant

Στόχοι της οικονομικής ανάλυσης είναι η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής κατάστασης της οικονομικής οντότητας, η παροχή χρήσιμων πληροφοριών στο

⁴⁹Preparation of Financial Statements by Public Sector Entities. (2009). Australian National Audit Office.

εσωτερικό της οντότητας για τη χάραξη της στρατηγικής της καθώς και η παροχή οικονομικών πληροφοριών για τους εξωτερικούς ενδιαφερόμενους της επιχείρησης όπως επενδυτές, προμηθευτές, κρατικούς οργανισμούς, τράπεζες. Η χρησιμότητα της ανάλυσης οικονομικών καταστάσεων είναι σημαντική για τους ενδιαφερόμενους δεδομένου ότι αυτοί δεν έχουν άμεση πρόσβαση στα οικονομικά δεδομένα των οργανισμών.

Οι οικονομικές καταστάσεις είναι αυτές οι οποίες θα μελετηθούν και θα οδηγήσουν στη λήψη αποφάσεων τους εσωτερικούς και εξωτερικούς χρήστες των οικονομικών πληροφοριών.⁵⁰ Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην έκδοση του South African Institute of Professional Accountant οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο που διατέθηκαν οι δημόσιοι πόροι κατά την προσπάθεια υλοποίησης των κυβερνητικών εντολών που αφορούν τους δημόσιους οργανισμούς. Αποτελούν ένα από τα θεμέλια της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης (OCED. (n.d.).

Γενικότερα οι οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες υψηλής ποιότητας οι οποίες θα βοηθήσουν:

1. **Να κριθεί η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των πόρων των οργανισμών.** Με τις χρηματοοικονομικές εκθέσεις δίνεται η δυνατότητα ελέγχου από τους νομοθέτες, τον ελεγκτικό μηχανισμό και τους πολίτες να αξιολογηθούν τα οικονομικά αποτελέσματα των κυβερνήσεων/οργανισμών.
2. **Να προσδιοριστεί η αποτελεσματικότητα του ιδρύματος / οργανισμού στις κοινότητες και στις κοινωνίες.** Οι οικονομικές καταστάσεις παρέχουν ουσιώδη πληροφόρηση για τις αγορές και τους άλλους ενδιαφερόμενους οι οποίες θα τους βοηθήσουν προκειμένου να κατανοήσουν τις χρηματοοικονομικές δράσεις της κυβέρνησης καθώς και τον αντίκτυπο τους στις δικές τους οικονομικές αποφάσεις. Για να ληφθούν ενημερωμένες οικονομικές αποφάσεις αφού οι εκάστοτε κυβερνήσεις θα αποφασίζουν στηριζόμενες στην πρόσφατη ενημέρωση και στη πλήρη κατανόηση της οικονομικής κατάστασης των δημόσιων οργανισμών (OCED. (n.d.).

⁵⁰ Γκούμας, Σ., & Λεκαράκου, Α. (χ.χ.). *Διπλογραφικό Λογιστικό Σύστημα – Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων. Εκπαιδευτικό Υλικό ΕΚΔΔ* σελ. 150. Ανακτήθηκε 11 Ιούνιος 2021, από <https://resources.ekdd.gr/index.php/2021-06-03-11-00-09/162-dls>

Οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες, όπως αναφέρει η Τουρνά – Γερμανού (2015), προκειμένου να βοηθήσουν στη λήψη οικονομικών αποφάσεων θα πρέπει να έχουν ορισμένες θεμελιώδεις ιδιότητες:

1. **Συνάφεια (Relevance).** Η λήψη μιας οικονομικής απόφασης έχει άμεση σχέση με τον εάν η οικονομική πληροφορία που παρέχεται είναι συναφής ή σχετική (relevant). Όταν η οικονομική πληροφορία συνδράμει στην πρόβλεψη μελλοντικών γεγονότων και στη διαμόρφωση των μελλοντικών προσδοκιών των επενδυτών τότε λέμε ότι έχει προγνωστική αξία, όταν βοηθάει στην επιβεβαίωση ή στη διόρθωση παρελθοντικών προσδοκιών τότε λέμε ότι η οικονομική πληροφορία έχει επιβεβαιωτική αξία. Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε ότι τυχόν παραλείψεις ή ανακρίβειες επηρεάζουν τη σημαντικότητα της οικονομικής πληροφόρησης δεδομένου ότι μπορεί να επηρεαστούν και οι αποφάσεις των χρηστών που στηρίζονται σε αυτή. Οι οικονομικές πληροφορίες που παρέχονται θα πρέπει να είναι συναφείς και να παρέχονται εγκαίρως στους χρήστες, για να έχουν αξία στη λήψη οικονομικών αποφάσεων (Obaidat, 2007; Χαράμης, 2017).
2. **Αξιοπιστία στην παρουσίαση (faithful representation).** Αυτό σημαίνει ότι οι οικονομικές πληροφορίες θα πρέπει να έχουν πλήρη απεικόνιση με όλες τις απαραίτητες περιγραφές και επεξηγήσεις, να υπάρχει ουδετερότητα ως προς την παρουσίασή τους χωρίς διακρίσεις και ευεργετήσεις διαφόρων ενδιαφερομένων μερών και τέλος θα πρέπει να είναι χωρίς λάθη ή παραλείψεις (free from error). Βέβαια όταν γίνονται εκτιμήσεις υπάρχει πάντα κίνδυνος ανακρίβειας. (Χαράμης, 2017)
3. **Συνοχή:** Τα λογιστικά γεγονότα πρέπει να έχουν σταθερότητα και συνοχή. Σε περίπτωση που υπάρχουν αλλαγές αυτές θα πρέπει να δημοσιοποιούνται από την επιχείρηση.
4. **Κατανόηση:** Οι λογιστικές πληροφορίες θα πρέπει να έχουν σαφήνεια και απλότητα ώστε να είναι κατανοητές από τους ενδιαφερόμενους.

Σύμφωνα με τον OCED υπάρχουν τρία βασικά κριτήρια για υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομικές εκθέσεις:

- 1) η πληρότητά τους, όσον αφορά τη φύση των χρηματοοικονομικών πράξεων που αναφέρονται,
- 2) την πληρότητα τους, όσον αφορά τις οντότητες που καλύπτονται και

3) την ακεραιότητά τους, όσον αφορά τον βαθμό εξωτερικής επικύρωσης.

Οι οικονομικές καταστάσεις διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει οικονομικές καταστάσεις οι οποίες σχετίζονται με την πληροφόρηση των εσωτερικών χρηστών και συνήθως δεν ακολουθούν συγκεκριμένους κανόνες αρχές και μεθόδους. Η πληροφόρηση αυτή συνήθως είναι εμπιστευτική.

Η δεύτερη κατηγορία αποτελείται από δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις οι οποίες ενδιαφέρουν τους εξωτερικούς χρήστες της οικονομικής μονάδας κατά κύριο λόγο αλλά και τους εσωτερικούς χρήστες. Συνήθως οι καταστάσεις αυτές προβλέπονται από το νόμο και αποτελούν τις λεγόμενες Χρηματοοικονομικές καταστάσεις. (Παπαδέας, 2010 σελ.35).

4.3 Είδη Ανάλυσης Οικονομικών Καταστάσεων.

Ανάλογα με τη θέση του αναλυτή διακρίνουμε την εσωτερική ανάλυση και την εξωτερική ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων.

Στην **εσωτερική ανάλυση** των οικονομικών καταστάσεων οι αναλυτές είναι άτομα τα οποία ανήκουν στο εσωτερικό της οικονομικής μονάδας οι οποίοι ελέγχουν τις διάφορες μεθόδους και διαδικασίες που εφαρμόστηκαν και ταυτόχρονα ερμηνεύουν τα οικονομικά αποτελέσματα τα οποία χρησιμοποιεί η ίδια οικονομική μονάδα. Οι αναλυτές αυτοί έχουν άμεση πρόσβαση στις λογιστικές πληροφορίες και στα λογιστικά βιβλία (Αποστόλου, 2015).

Η εσωτερική ανάλυση κυρίως προσπαθεί να προσδιορίσει το βαθμό αποδοτικότητας του οργανισμού και να ερμηνεύσει τις μεταβολές της οικονομικής του θέσης. Επίσης βοηθάει τη διοίκηση να προσδιορίσει την πρόοδο που έχει επιτελεστεί σε σχέση με τα διάφορα προγράμματα που εφαρμόζει. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτή η ανάλυση βοηθά στον καλύτερο έλεγχο της λειτουργίας ενός οργανισμού (Γκίκας, 2002).

Η **εξωτερική οικονομική ανάλυση** υλοποιείται από αναλυτές που δεν ανήκουν στην οικονομική μονάδα αλλά που ενδιαφέρονται να προσδιορίσουν το ύψος των καθαρών κερδών και τη σταθερότητα τους αλλά και την πορεία που μπορεί να έχουν

τα κέρδη στο μέλλον.⁵¹ Οι αναλυτές έχουν στη διάθεσή τους μόνο δημοσιευμένες οικονομικές πληροφορίες (Ισολογισμό, τους λογαριασμούς Αποτελεσμάτων Χρήσης και Διανομής Κερδών, το Πιστοποιητικό του Ελεγκτή, ενδεχομένως την Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου και την Ετήσια Έκθεση της Εταιρείας (Annual Report) καθώς και οποιαδήποτε πληροφορία έχει καταγραφεί στον οικονομικό τύπο (Αποστόλου, 2015). Το έργο των εξωτερικών αναλυτών δυσκολεύει όσο πιο συνοπτικές είναι οι πληροφορίες που δημοσιεύει ο εκάστοτε οργανισμός.

Ανάλογα με τα στάδια της διενέργειας της ανάλυσης διακρίνουμε την τυπική και την ουσιαστική ανάλυση.

Η **τυπική ανάλυση** αποτελεί τον πρόδρομο της ουσιαστικής ανάλυσης. Είναι το προπαρασκευαστικό στάδιο το οποίο ελέγχει την εξωτερική διάρθρωση του ισολογισμού και του λογαριασμού των αποτελεσμάτων χρήσης, προβαίνει στις ενδεικνυόμενες διορθώσεις, στρογγυλοποιήσεις, ομαδοποιήσεις, ανακατατάξεις και ανασχηματισμούς και συμπληρώνει τα κενά σε απόλυτους αριθμούς με σχετικούς αριθμούς (αριθμούς σε ποσοστά επί τοις εκατό).

Από την άλλη η **ουσιαστική ανάλυση** έχει ως βάση τα στοιχεία της τυπικής ανάλυσης όμως προσανατολίζεται στη δημιουργία και εφαρμογή δεικτών οι οποίοι είναι αντιπροσωπευτικοί της πραγματικής οικονομικής κατάστασης του οργανισμού. (Γκίκας, 2002; Νιάρχος, 2004 σελ.30).

Η μελέτη χρηματοοικονομικών καταστάσεων εξετάζει τη σχέση δυο στοιχείων μεταξύ τους αλλά και το πώς μεταβάλλεται σε μέγεθος και κατεύθυνση διαχρονικά.⁵² Οι κυριότερες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται είναι:

- 1) Διαστρωματική ή Κάθετη Ανάλυση ή Ανάλυση Κοινού Μεγέθους
- 2) Συγκριτική ή Διαχρονική Ανάλυση
- 3) Ανάλυση με Αριθμοδείκτες

Όταν οι αναλύσεις γίνονται για μια σειρά διαδοχικών ετών τότε μιλάμε για διαχρονικές συγκρίσεις (Time series analysis) στην κατηγορία αυτή διακρίνουμε:

- 1) την Οριζόντια ανάλυση –Ανάλυση τάσεων
- 2) Χρήση Αριθμοδεικτών.

⁵¹ Σημειώσεις 6^ο εξαμήνου, ανάλυση λογιστικών καταστάσεων www.dap-papei.gr.

⁵² Διακομιχάλης Μιχαήλ. Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων. <https://eclass.teiep.gr/courses/ACC106/>

4.3.1 Κάθετη ή διαστρωματική ανάλυση ή ανάλυση κοινού μεγέθους (Common size statement – vertical analysis).

Με την κάθετη ή διαστρωματική ανάλυση ή ανάλυση κοινού μεγέθους, μπορούμε να συγκρίνουμε τα στοιχεία ενός οργανισμού για μια σειρά ετών, αλλά και μπορούμε να συγκρίνουμε οργανισμούς διαφορετικού μεγέθους.⁵³ Στην ανάλυση αυτή κάθε στοιχείο του ενεργητικού ή του παθητικού διαιρείται με το άθροισμα του ισολογισμού ενώ κάθε στοιχείο των αποτελεσμάτων χρήσης διαιρείται με τις καθαρές πωλήσεις. Επίσης ονομάζεται και κοινού μεγέθους γιατί η άθροιση των επιμέρους ποσοστών των επιμέρους Ισολογισμών –Αποτελεσμάτων χρήσης είναι 100%.

Η μέθοδος αυτή είναι χρήσιμη επιτρέπει τη σύγκριση οργανισμών διαφορετικού μεγέθους. Ένα στοιχείο του ισολογισμού μπορεί να συγκριθεί με το αντίστοιχο ενός άλλου οργανισμού διαφορετικού μεγέθους. Η κατακόρυφη ανάλυση είναι εξαιρετικά χρήσιμη κατά τη χαρτογράφηση μιας ανάλυσης παλινδρόμησης ή μιας ανάλυσης τάσης αριθμοδείκτη. Επιτρέπει στον λογιστή να βλέπει σχετικές αλλαγές στους εταιρικούς λογαριασμούς για μια δεδομένη χρονική περίοδο.⁵⁴

Η ανάλυση είναι ιδιαίτερα βολική για να γίνει σε συγκριτική βάση. Μια οικονομική οντότητα μπορεί να συγκρίνει τα ποσοστά των στοιχείων της με αυτά του μέσου όρου των επιχειρήσεων που ανήκουν στον ίδιο κλάδο. Με τις καταστάσεις κοινού μεγέθους δίνονται πληροφορίες που αφορούν την αποτελεσματικότητα του οργανισμού αλλά και εντοπίζονται ανεπάρκειες που θα περνούσαν απαρατήρητες (Αποστόλου, 2015).

Οι τύποι υπολογισμού της κάθετης ανάλυσης είναι οι κάτωθι:

Ποσοστό κατακόρυφης ανάλυσης = (Στοιχείο γραμμής δήλωσης / Σύνολο βασικού αριθμού) * 100

Τύπος κάθετης ανάλυσης (Κατάσταση εισοδήματος) = Στοιχείο Κατάστασης Εισοδήματος / Συνολικές Πωλήσεις * 100

⁵³ Διακομιχάλης Μιχαήλ. Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.
<https://eclass.teiep.gr/courses/ACC106/>

⁵⁴ <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/accounting/vertical-analysis/>

Τύπος κάθετης ανάλυσης (Ισολογισμός) = Στοιχείο ισολογισμού / Σύνολο περιουσιακών στοιχείων (υποχρεώσεις) * 100⁵⁵

4.3.2 Δυναμική ή οριζόντια ανάλυση ή ανάλυση τάσεων (Trend- Horizontal Analysis).

Η οριζόντια ανάλυση γνωστή και ως ανάλυση τάσεων παρουσιάζει τις διαχρονικές μεταβολές των οικονομικών στοιχείων που υπάρχουν στις οικονομικές καταστάσεις για μια σειρά ετών. Η οριζόντια ανάλυση στοχεύει στον εντοπισμό της αυξήσεων ή μειώσεων σε συγκεκριμένες τιμές που έχουν πραγματοποιηθεί.⁵⁶

Τα στοιχεία που πρόκειται να εξεταστούν κατατάσσονται σε κατηγορίες και εξετάζονται για μια σειρά ετών. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν όταν οι συγκρίσεις γίνονται με τα στοιχεία προηγούμενων οικονομικών χρήσεων.

Εδώ θα μπορούσαμε να διακρίνουμε:

Την **Οριζόντια Ανάλυση με προηγούμενη περίοδο**, όπου τα δεδομένα δυο διαδοχικών περιόδων παρουσιάζονται το ένα δίπλα στο άλλο και μελετάται η διαφορά των στοιχείων από τη μια περίοδο στην άλλη.

Την **Οριζόντια Ανάλυση με σταθερή περίοδο** που είναι χρήσιμη όταν μελετάμε μια μικρή χρονική περίοδο, ενώ δεν αναδεικνύεται για τη μελέτη μεγάλων χρονικών διαστημάτων αφού γίνεται χρονοβόρα και κοστοβόρα.⁵⁷

Η οριζόντια ανάλυση εξετάζει τα στοιχεία εκείνα που προσδιορίζουν την οικονομική απόδοση ενός οργανισμού και βοηθά στο να εντοπιστούν οι τάσεις και τα μοτίβα ανάπτυξης που έχουν τα χαρακτηριστικά της εποχικότητας. Η προσέγγιση αυτή αναλύει τις ιστορικές τάσεις. Αποτελεσματικότερος τρόπος εξέτασης των μεταβολών των στοιχείων είναι η δείκτες με βάση το εκατό (100). Αυτοί οι δείκτες ονομάζονται Αριθμοδείκτες τάσεως – Trend percentages. Συνήθως η ανάλυση αυτή χρησιμοποιεί δεδομένα δύο ή περισσότερων ετών.⁵⁸

Εδώ θεωρούμε ως έτος βάσης το πρώτο έτος της περιόδου που μελετάμε και τα στοιχεία των επόμενων ετών συγκρίνονται με τα στοιχεία του έτους βάσης. Ο τύπος

⁵⁵ <https://askanydifference.com/difference-between-horizontal-and-vertical-analysis/>

⁵⁶ <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/finance/horizontal-analysis/>

⁵⁷ Διακομιχάλης Μιχαήλ. Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.
<https://eclass.teiep.gr/courses/ACC106/>

⁵⁸ Διακομιχάλης Μιχαήλ. Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.
<https://eclass.teiep.gr/courses/ACC106/>

που παρουσιάζει τις διαχρονικές μεταβολές (Year over Year, YoY) διαιρεί την τιμή της περιόδου N με την τιμή της περιόδου N-1 και κατόπιν αφαιρείται το 1 από τον αριθμό αυτό για να ληφθεί η ποσοστιαία αλλαγή.⁵⁹

Συνοψίζοντας παρουσιάζουμε τους κάτωθι τύπους της Οριζόντιας Ανάλυσης:

Οριζόντια ανάλυση (απόλυτο) = Ποσό σε έτος σύγκρισης - Ποσό σε έτος βάσης

Ποσοστό οριζόντιας ανάλυσης = [(Ποσό σε έτος σύγκρισης - Ποσό σε έτος βάσης) / Ποσό σε έτος βάσης] * 100

4.3.3 Κύριες διαφορές μεταξύ οριζόντιας και κάθετης ανάλυσης.

1. Η οριζόντια ανάλυση λαμβάνει υπόψη όλα τα ποσά στις οικονομικές καταστάσεις για πολλά χρόνια, ενώ η κάθετη ανάλυση λαμβάνει υπόψη τα ποσά που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις ξεχωριστά ως ποσοστό του συνόλου.
2. Η οριζόντια ανάλυση συγκρίνει απλώς την τάση του στοιχείου σε πολλές περιόδους συγκρίνοντας την αλλαγή στα ποσά στην κατάσταση. Η κάθετη ανάλυση δείχνει τα σχετικά μεγέθη των λογαριασμών που υπάρχουν στην οικονομική κατάσταση.
3. Ο στόχος της οριζόντιας ανάλυσης είναι η αξιολόγηση της τάσης ενός αντικειμένου. Ο σκοπός της κάθετης ανάλυσης είναι να αξιολογηθεί η τάση ενός συγκεκριμένου αντικειμένου με ένα καθημερινό αντικείμενο εντός του τρέχοντος έτους.
4. Η οριζόντια ανάλυση μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο όταν εξετάζουμε μια ενδοεπιχειρησιακή σύγκριση, ενώ η κάθετη ανάλυση χρησιμοποιείται όταν μιλάμε για διεπιχειρησιακή και ενδοεταιρική.
5. Η οριζόντια ανάλυση λαμβάνει υπόψη πολλές περιόδους ή έτη, όπως μια δεκαετία. Και η κάθετη ανάλυση αφορά τα στοιχεία που παρουσιάζονται κατά την τρέχουσα χρήση.

⁵⁹ [https://www.investopedia.com/terms/h/horizontal analysis.asp](https://www.investopedia.com/terms/h/horizontal%20analysis.asp)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ⁶⁰		
Παράμετροι σύγκρισης	Οριζόντια ανάλυση	Κάθετη ανάλυση
Ορισμός	Μελετούνται όλα τα δεδομένα των οικονομικών καταστάσεων για μια σειρά ετών. Αποτελούν ποσοστό του συνόλου.	Μελετούνται τα δεδομένα των οικονομικών καταστάσεων ξεχωριστά ως ποσοστό του συνόλου.
Στόχος	Αξιολογούνται οι τάσεις που υπάρχουν σε σχέση με συγκεκριμένα στοιχεία για μια σειρά πολλών ετών.	Εκτιμάται η ενός συγκεκριμένου στοιχείου με ένα καθημερινό στοιχείο εντός του τρέχοντος έτους.
Σκοπός	Συγκρίνοντας την τάση, η ανάλυση βοηθά μια επιχείρηση να κατανοήσει την ανάπτυξη ενός αντικειμένου σε όρους οικονομικών παραγόντων.	Βοηθά στην εμφάνιση των σχετικών μεγεθών των λογαριασμών που υπάρχουν στην οικονομική κατάσταση.
Τύπος	Ποσοστό οριζόντιας ανάλυσης = [(Ποσό σε έτος σύγκρισης - Ποσό σε έτος βάσης) / Ποσό σε έτος βάσης] * 100	Ποσοστό κάθετης ανάλυσης = (Στοιχείο γραμμής δήλωσης / Σύνολο βασικού αριθμού) * 100
Χρονικό διάστημα	Εξετάζει ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, όπως μια δεκαετία.	Εξετάζει δεδομένα που υπάρχουν κατά την τρέχουσα χρήση.
Σύγκριση	Η οριζόντια ανάλυση μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο όταν κάνουμε μια ενδοεπιχειρηματική σύγκριση.	Η κάθετη ανάλυση χρησιμοποιείται όταν μιλάμε για διεπιχειρησιακή και ενδοεταιρική.

4.4 Ανάλυση Οικονομικών καταστάσεων με χρήση Αριθμοδεικτών.

4.4.1 Αριθμοδείκτες.

Ο Αριθμοδείκτης εκφράζει μια ποσοτική σχέση μεταξύ δύο μεταβλητών. Μπορεί να εμφανίζεται σαν λόγος αυτών ή σαν ποσοστό τους. Χρησιμεύει για την κατανόηση της οικονομικής θέσης ενός οργανισμού και της απόδοσής του μέσα από τη

⁶⁰ <https://askanydifference.com/difference-between-horizontal-and-vertical-analysis/>

μελέτη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και χρησιμοποιείται για λήψη αποφάσεων.⁶¹

Με τους αριθμοδείκτες αξιολογείται η παραγωγικότητα και η αποδοτικότητα ολόκληρης της επιχείρησης αλλά των επιμέρους τομέων ή κλάδων και με βάση τα αποτελέσματα που προκύπτουν η επιχείρηση μπορεί να κάνει πιο ορθή χρήση των πόρων, των μέσων και των παραγωγικών συντελεστών που έχει στη διάθεσή της. Επίσης οι αριθμοδείκτες παρέχουν σε επενδυτές και μετόχους την απαραίτητη πληροφόρηση για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης και μπορούν να λάβουν ορθολογικές αποφάσεις για την επένδυσή τους.⁶²

Οι αριθμοδείκτες θα πρέπει να εκφράζουν κάποιες σχέσεις μεταξύ των μεγεθών που να έχουν νόημα. Οι αριθμοδείκτες δεν είναι από μόνοι τους ισχυρά εργαλεία διαχείρισης αφού αποτελούν ενδείξεις. Για να έχουν αξία πρέπει να συγκριθούν με άλλους ιστορικούς δείκτες της οικονομικής μονάδας, με δείκτες άλλων οικονομικών μονάδων ίδιας κατηγορίας και λειτουργίας, καθώς και με τους μέσους δείκτες του κλάδου που ανήκουν.⁶³ Θα πρέπει δηλαδή να υπάρχει λογική σχέση μεταξύ των μεγεθών που εξετάζονται δηλαδή να είναι συγκρίσιμα, να υπάρχει συνάρτηση μεταξύ τους καθώς και να υπάρχει βάση υπολογισμού τους.⁶⁴ Συνδράμουν στην ποιοτική αξιολόγηση των οικονομικών επιδόσεων ενός οργανισμού αφού συνοψίζουν μεγάλες ποσότητες οικονομικών δεδομένων (Jiru, et.al, 2014).

Οι αριθμοδείκτες αποτελούν ένα λογιστικό εργαλείο μέσα από το οποίο παρουσιάζονται οι λογιστικές μεταβλητές με τρόπο απλό, συνοπτικό, σαφή, κατανοητό, παρουσιάζουν τη σχέση μεταξύ διαφόρων οικονομικών παραμέτρων σε μια επιχείρηση οι οποίοι προσδιορίζουν την αξία της οντότητας και σκοπό τον οποίο υπηρετεί. Μέσα από την ανάλυση των αριθμοδεικτών μπορεί να γίνει καλύτερη διάγνωση της κατάστασης της επιχείρησης αλλά και της πρόγνωσης της μελλοντικής της θέσης. (Babalola & Abiola, 2013). Αποτελούν μέσο σύγκρισης αφού η οικονομική μονάδα δραστηριοποιείται σε ένα δυναμικό περιβάλλον στοχεύοντας στην μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητάς της. Ο τρόπος που θα επιτευχθεί κάτι τέτοιο είναι υποκειμενικός

⁶¹ Q.1. What is Ratio Analysis? Discuss Importance and limitations of Ratio Analysis. (2019, March 10). Play Accounting. <https://www.playaccounting.com/qa/mqa/ra/q-1-what-is-ratio-analysis-discuss-importance-and-limitations-of-ratio-analysis/>

⁶² Λαζαρίδης Θεμιστοκλής. (2015). *Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*, ΤΕΙ Ηπείρου.

⁶³ Εκπαιδευτικό υλικό ΕΚΔΔΑ σσελ 160.

⁶⁴ Κυριαζόπουλος Γεώργιος. *Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων .Ενότητα 2 ΑΝΑΛΥΣΗ Αριθμοδεικτών Ratios Analysis, ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας*

και εξαρτάται από μεταβλητές οι οποίες μεταβάλλονται διαχρονικά αλλά και ανάλογα με τον κλάδο στον οποίο ανήκει η οικονομική μονάδα.

Είναι σημαντικό να επιλέγονται οι κατάλληλοι δείκτες και όχι να υπολογίζεται ο κάθε πιθανός. Για να είναι έγκυρα τα αποτελέσματά τους με μικρό ποσοστό λάθους θα πρέπει να συγκρίνονται με περισσότερα πρότυπα όπως:

α) να εξετάζονται οι δείκτες της ίδιας οικονομικής μονάδα διαχρονικά συγκρίνοντας με τα μεγέθη των παλαιότερων χρήσεων, όσο και

β) να εξετάζονται αριθμοδείκτες των μέσων όρων του κλάδου που ανήκει η οικονομική μονάδα σε δεδομένη χρονική περίοδο (διαστρωματική σύγκριση) (Παπαδέας, 2015); Γκούμας & Λεκαράκου, χ.χ.:σελ .161).

γ) να εξετάζονται κατάλληλα επιλεγμένοι αριθμοδείκτες ανταγωνιστριών επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου

δ) να εφαρμόζει λογικά και εμπειρικά πρότυπα ο αναλυτής που προέρχονται λόγω πείρας.⁶⁵

Επίσης θα πρέπει οι μονάδες να εφαρμόζουν τις ίδιες λογιστικές μεθόδους και διαδικασίες κάθε έτος. Οι μεταβολές που θα προκύπτουν ανά έτος θα πρέπει να οφείλονται στην επιχειρηματική δραστηριότητα και όχι στην αλλαγή των λογιστικών μεθόδων. Τυχόν αλλαγές των λογιστικών μεθόδων θα πρέπει να γνωστοποιούνται. Συνεπώς είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι οικονομικές καταστάσεις να παρέχουν συνεπείς και αξιόπιστες πληροφορίες που με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε σωστούς δείκτες.⁶⁶

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι και η εξέταση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών που επικρατούν και επηρεάζουν τη διαμόρφωση των αριθμοδεικτών και κυρίως ο εντοπισμός της αίτιας που μεταβάλλει την τιμή τους. Ο προσδιορισμός της αιτίας συμβάλλει καθοριστικά στην εξαγωγή σωστών συμπερασμάτων για την εφαρμογή της

⁶⁵ Xidonas, P. (n.d.). *4η Διάλεξη—Χρηματοοικονομική ανάλυση & αριθμοδείκτες*

⁶⁶ Κυριάκος Πατατούκας, & Νικόλαος Α. Παπάκης. (2015, December 16). Η εφαρμογή της τυποποίησης συστήματος αριθμοδεικτών στην έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ACCOUNTANCY GREECE, 19. <https://www.accountancygreece.gr/%CE%B7-%CE%B5%CF%86%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B3%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%82%CF%84%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%CF%83%CF%85%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF/>

στρατηγικής της οικονομικής μονάδας και της αποτελεσματικότητας της σε σχέση με τους στόχους της, και οδηγεί στη δημιουργία προβλέψεων για το μέλλον.⁶⁷

4.4.2 Πλεονεκτήματα χρήσης Αριθμοδεικτών.

Οι αριθμοδείκτες αποτελούν χρήσιμο εργαλείο το οποίο βοηθά να προσδιοριστεί η οικονομική θέση της επιχείρησης στο παρόν αλλά και στο παρελθόν εντοπίζοντας τα δυνατά και τα αδύνατα στοιχεία της και βοηθάει τους ενδιαφερόμενους να αποκτήσουν ολοκληρωμένη άποψη σχετικά με αυτή.

Τα κυριότερα πλεονέκτημα τους αποτελούν:

1. Η συμβολή τους στο σχεδιασμό και την πρόβλεψη. Μέσα από τη χρήση των αριθμοδεικτών παρουσιάζονται οι διάφορες τάσεις των παραγόντων που εξετάζονται με αυτούς. Με τον τρόπο αυτό οι οικονομικές μονάδες μπορούν να σχεδιάζουν τη δράση τους για το μέλλον προβλέποντας τις πιθανές τάσεις.
2. Στη μέτρηση της αποδοτικότητας. Σύμφωνα με τον Pandey (2010 όπ. αναφ. στους Innocent et al., 2013) οι αριθμοδείκτες αποτελούν ένα χρήσιμο εργαλείο της οικονομικής ανάλυσης το οποίο αποτελεί σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση της οικονομικής θέσης και της επίδοσης μιας επιχείρησης.
3. Λήψη αποφάσεων. Η ανάλυση των αριθμοδεικτών αποτυπώνει την οικονομική θέση μιας οικονομικής μονάδας αφού απεικονίζει την πραγματική οικονομική της κατάσταση σε ιδιοκτήτες πιστωτές επενδυτές και τραπεζίτες οδηγώντας τους στη λήψη ορθολογικών αποφάσεων. Κατά τον Osisoma (1996 όπ. αναφ. στους Innocent et al., 2013) μέσα από την ανάλυση των χρηματοπιστωτικών λογαριασμών ερμηνεύονται μεταφράζονται τα γεγονότα και τα δεδομένα που υπάρχουν στις οικονομικές καταστάσεις και διατυπώνονται συμπεράσματα σχετικά με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, την οικονομική θέση και τις μελλοντικές προοπτικές της οικονομικής μονάδας. Η δημιουργία μιας ομάδας κατάλληλων δεικτών αποτελεί χρήσιμο εργαλείο στη διοίκηση του οικονομικού οργανισμού αφού δίνει την δυνατότητα της παρακολούθησης της κερδοφορίας και της φερεγγυότητας της οικονομικής μονάδας (Faello, 2015).
4. Απλοποίηση της πληροφόρησης που προέρχονται από τις οικονομικές καταστάσεις. Οι οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν μια πληθώρα πληροφοριών που αφορούν την επιχείρηση. Οι αριθμοδείκτες μετατρέπουν όλα

⁶⁷ Εκπαιδευτικό υλικό ΕΚΔΔΑ, σελ 161

τα οικονομικά δεδομένα σε πληροφορίες που είναι κατανοητές από τους εσωτερικούς και εξωτερικούς ενδιαφερόμενους για την οικονομική μονάδα.⁶⁸

5. Εντοπισμός των αδύνατων σημείων. Με τους αριθμοδείκτες μπορεί να αναλυθεί κάθε πτυχή της οικονομικής μονάδας και να δοθούν τα απαραίτητα στοιχεία τα οποία θα οδηγήσουν στην εξάλειψη των αδυναμιών της.
6. Σύγκριση μεταξύ των επιχειρήσεων. Η ανάλυση των αριθμοδεικτών επιτρέπει στην επιχείρηση της σύγκρισή της με άλλη επιχείρηση ή τη σύγκρισή της με τις επιχειρήσεις του κλάδου. Με τον τρόπο αυτό παρέχονται στοιχεία τα οποία επιτρέπουν στην αποκάλυψη των αποτελεσματικών και αναποτελεσματικών επιχειρήσεων (Παπαδέας, 2015).

4.4.3 Περιορισμοί της ανάλυσης με αριθμοδείκτες:⁶⁹

1. Οι αριθμοδείκτες εξετάζουν πληροφορίες δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων οι οποίες αφορούν παρελθοντικές περιόδους και δεν παρουσιάζουν την τωρινή θέση της επιχείρησης. Τα αποτελέσματα των μετρήσεων μπορεί να μην αποτελούν δείκτη της μελλοντικής απόδοσης της εταιρίας.
2. Περιορισμοί των οικονομικών καταστάσεων. Οι οικονομικές καταστάσεις από μόνες τους παρουσιάζουν περιορισμούς που επηρεάζουν τους αριθμοδείκτες που χρησιμοποιούν τις πληροφορίες τους (Αποστόλου, 2015).
3. Διαφορές στις λογιστικές μεθόδους. Προκειμένου να εξαχθούν σωστά συμπεράσματα για τη θέση και την απόδοση μιας επιχείρησης, απαιτείται οι λογιστικές μέθοδοι που εφαρμόζονται να είναι ίδιες από χρήση σε χρήση. Επίσης η εφαρμογή διαφορετικών λογιστικών μεθόδων δεν επιτρέπει τη σύγκριση των στοιχείων της ίδιας της εταιρείας αλλά και τη σύγκριση με άλλες εταιρείες του ίδιου κλάδου, αφού τα αποτελέσματα που καταγράφονται μετά την αλλαγή διαφέρουν με αυτά που είχαν καταγραφεί μετά την αλλαγή με συνέπεια να μην είναι δυνατή η σύγκρισή τους. Τυχόν αλλαγές θα πρέπει να γνωστοποιούνται με σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων προκειμένου να τις λάβει υπόψη ο εκάστοτε αναλυτής για τη διεξαγωγή σωστών συμπερασμάτων.
4. Πληθωριστικά αποτελέσματα. Οι οικονομικές καταστάσεις δημοσιεύονται σε διαφορετικές χρονικές περιόδους και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να

⁶⁸ Advantages and Disadvantages of Ratio Analysis. (2020, March 15).

<https://commercemates.com/advantages-and-disadvantages-of-ratio-analysis/>

⁶⁹ <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/finance/limitations-ratio-analysis/>

παραβλέπουν τυχόν μεταβολές στα επίπεδα πληθωρισμού και να καθίσταται ανέφικτη η σύγκρισή τους. Επομένως οι αριθμοδείκτες θα πρέπει να τροποποιούνται κάθε φορά που μεταβάλλεται το γενικό επίπεδο των τιμών, προκειμένου να παρέχουν αξιόπιστη πληροφόρηση στους ενδιαφερόμενους.⁷⁰

5. Εποχικές επιπτώσεις. Οι αριθμοδείκτες θα πρέπει να έχουν κανονικές περιόδου υπολογισμού καθώς επίσης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και παράγοντες εποχικότητας οι οποίοι πιθανόν να οδηγήσουν σε περιορισμούς της ανάλυσης τους.⁷¹

Επομένως η ανάλυσή τους θα πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα με τους παράγοντες αυτούς, προκειμένου να οδηγήσει σε σωστά αποτελέσματα

6. Ο χειρισμός των οικονομικών καταστάσεων (window-dressing). Πολλές φορές η χρήση των οικονομικών πληροφοριών που περιέχονται στις οικονομικές καταστάσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να εμφανιστεί βελτιωμένη η εικόνα της απόδοσης της εταιρίας οδηγώντας σε παραπλανητικά αποτελέσματα, καθώς η εσφαλμένη εικόνα δεν μπορεί να προσδιοριστεί από την απλή ανάλυση.
7. Αιτιώδης σχέση: Πρέπει να επιλεχθούν τα δεδομένα των οικονομικών καταστάσεων που έχουν σχέση αιτίας και αποτελέσματος. Ειδάλλως θα παρουσιάζονται παραπλανητικοί αριθμοδείκτες
8. Ποσοτική ανάλυση: Με τους αριθμοδείκτες γίνεται ποσοτική ανάλυση χωρίς να λαμβάνονται υπόψη και ποιοτικές μεταβλητές. Συγκεκριμένα αριθμοδείκτες εξετάζουν πάντα μια μεταβλητή χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τους και άλλους παράγοντες όπως η κυβερνητική πολιτική, οι οικονομικές συνθήκες, οι διαθέσιμοι πόροι κλπ. και κατά συνέπεια να μην υπάρχει σωστή ερμηνεία των αποτελεσμάτων τους. Επομένως για τη διεξαγωγή ορθών αποτελεσμάτων καθίσταται υποχρεωτικό να λαμβάνονται περισσότεροι παράγοντες υπόψη κατά την ανάλυση με αριθμοδείκτες.
9. Έλλειψη «ιδανικών» προτύπων σύγκρισης. Ο Ezeamama (2010 όπ. αναφ. στον Innocent et al., 2013) υποστηρίζει ότι οι αριθμοδείκτες ερμηνεύουν με πιο αποτελεσματικό τρόπο τις οικονομικές καταστάσεις όταν συγκρίνονται με ένα

⁷⁰ Κυριάκος Πατατούκας, & Νικόλαος Λ. Παπάκης. (2015, December 16). Η εφαρμογή της τυποποίησης συστήματος αριθμοδεικτών στην έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ACCOUNTANCY GREECE, 19. <https://www.accountancygreece.gr/%CE%B7-%CE%B5%CF%86%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B3%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%82%CF%84%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%CF%83%CF%85%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF/>

⁷¹ Ομοίως ως ανωτέρω

πρότυπο. Ένας αριθμοδείκτης από μόνος του δεν μπορεί να παρουσιάσει μια ευνοϊκή ή μια δυσμενή θέση της επιχείρησης αλλά πρέπει να συγκριθεί με ένα σημείο αναφοράς ή πρότυπο πριν ερμηνευτεί. Στους αριθμοδείκτες θα πρέπει να υπάρχει η αρχή της αναλογικότητας (proportionality) αφού είναι σημαντικό να υπάρχει λογική συσχέτιση των μεγεθών που επιλέγονται από τις οικονομικές καταστάσεις και συνθέτουν το δείκτη (Πατατούκας, & Παπάκης, 2015).

10. Δεν είναι δυνατή η ύπαρξη ενός σταθερού προτύπου που θα διαμορφώνει τους ιδανικούς αριθμοδείκτες, αλλά ανάλογα με τους παράγοντες που θα μετρηθούν θα δημιουργηθούν και τα κατάλληλα πρότυπα με αποτέλεσμα να είναι δύσκολη η ερμηνεία τους (Pant, 2015 ; Αποστόλου 2015).
11. Υποκειμενικότητα: Πολλές φορές η ερμηνεία των αριθμοδεικτών έγκειται στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τα αποτελέσματα οι αναλυτές εμπεριέχεται. Έτσι πολλές φορές ένας αριθμοδείκτης μπορεί ερμηνεύεται διαφορετικά από αναλυτή σε αναλυτή (Αποστόλου, 2015).

4.5 Οι αριθμοδείκτες των Ο.Τ.Α.

Στην ελληνική επικράτεια με τον νόμο 3463/2006 (Δ.Κ.Κ.) το άρθρο 165 παρ. 2 αναφέρει τη δημιουργία δεικτών αξιολόγησης της οικονομικής διαχείρισης των Ο.Τ.Α.. Έτσι οι Ο.Τ. Α. θα πρέπει να υπολογίζουν δείκτες απόδοσης οι οποίοι θα ενημερώνουν τη βάση δεδομένων «Οικονομικά στοιχεία δήμων» του ΥΠ.ΕΣ., όπως καθορίστηκε με την έκδοση της με αριθμό 74712/2010 (ΦΕΚ 2043/Β΄/30-12-2010) Υπουργικής απόφασης.

Το άρθρο 6 της ανωτέρω Υπουργικής Απόφασης διακρίνει δύο κατηγορίες αριθμοδεικτών:

- α) Αριθμοδείκτες με βάση τον προϋπολογισμό και απολογισμό των Δήμων και
- β) αριθμοδείκτες με βάση το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των Ο.Τ.Α.

Στην περίπτωση μας θα ασχοληθούμε μόνο με τους αριθμοδείκτες με βάση τον προϋπολογισμό και απολογισμό των Δήμων.

4.6 Αριθμοδείκτες με βάση τον προϋπολογισμό - απολογισμό των δήμων

4.6.1 Αριθμοδείκτες δομής εσόδων/εξόδων:

είναι η ποσοστιαία συμμετοχή κάθε κατηγορίας και υποκατηγορίας εσόδων στα συνολικά έσοδα/έξοδα, καθώς και ανά υπηρεσία.

Δείκτης Αυτονομίας: Σύνολο Τακτικών Εσόδων /Συνολικά Έσοδα

Δείχνει τι ποσοστό αποτελούν τα τακτικά έσοδα στο σύνολο των εσόδων. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερη η αυτονομία του Δήμου. Τα τακτικά έσοδα αποτελούν τη βασική πηγή χρηματοδότησης της λειτουργίας του. Παρόλα αυτά το μέγεθος των εκτάκτων εσόδων είναι σημαντικό γιατί μια μείωση των εκτάκτων εσόδων σημαίνει ότι ο Δήμος δεν επιδιώκει να βρει πόρους χρηματοδότησης από εθνικά ή κοινοτικά προγράμματα.

Δείκτης Αστάθειας: Σύνολο Έκτακτων Εσόδων /Συνολικά Έσοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό αποτελούν τα έκτακτα έσοδα στο σύνολο των τακτικών εσόδων. Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη τόσο λιγότερη είναι η δυνατότητα αυτόνομης δράσης του. Η δράση του Δήμου στηρίζεται κυρίως σε έσοδα έκτακτης φύσης που δεν είναι δυνατόν να ελεγχθούν οι πηγές προέλευσής τους.

Δείκτης Ανεξαρτησίας: Ίδια Έσοδα/Συνολικά Έσοδα

Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη τόσο πιο ανεξάρτητα μπορεί να λειτουργήσει ο Δήμος αφού στηρίζεται κυρίως σε ίδια έσοδα και όχι σε επιχορηγήσεις, δάνεια κλπ. Έτσι μπορεί να προβεί σε καλύτερο και αποδοτικότερο οικονομικό προγραμματισμό των δράσεών του. Ο δείκτης αυτός έχει ιδιαίτερη σημασία σε περιόδους οικονομικής κρίσης δεδομένου ότι τότε ο Δήμος στηρίζεται μόνο στα ίδια έσοδα του.

Δείκτης Εξάρτησης: Σύνολο Επιχορηγήσεων /Συνολικά Έσοδα

Δείχνει τι ποσοστό των εσόδων του Δήμου αντιστοιχούν οι επιχορηγήσεις. Όσο αυξάνει η τιμή του δείκτη τόσο πιο περιορισμένη αυτονομία έχει και τόσο πιο εξαρτημένος είναι από τις επιχορηγήσεις (τακτικές και έκτακτες). Από την άλλη πλευρά όσο μειώνεται η τιμή του δείκτη δείχνοντας αδυναμία του Δήμου να απορροφήσει χρηματοδοτήσεις.

Δείκτης Λειτουργικής Αυτονομίας: Ίδια Τακτικά Έσοδα/Σύνολο Τακτικών Εσόδων

Δείχνει το ποσοστό συμμετοχής των ιδίων τακτικών εσόδων στο σύνολο των τακτικών εσόδων. Όσο αυξάνει η τιμή του δείκτη τόσο λιγότερο εξαρτάται από

χρηματοδοτήσεις που προέρχονται από την Κεντρική Διοίκηση και μπορεί να πραγματοποιήσει τις δράσεις που έχει προγραμματίσει στηριζόμενος σε ίδια έσοδα.

Δείκτης Απαιτήσεων : Σύνολο Εισπρακτέων Υπολοίπων/Συνολικά Έσοδα

Εκφράζει τι ποσοστό των συνολικών εσόδων αποτελούν οι απαιτήσεις του Δήμου δηλαδή τα ανείσπρακτα έσοδα. Όσο πιο μικρή είναι η τιμή του δείκτη, τόσο μικρότερο είναι το ποσοστό των εσόδων που δεν εισπράχθηκαν από οφειλές παρελθόντων ετών.

Δείκτης Χρηματικού Υπολοίπου: Χρηματικό Υπόλοιπο/Συνολικά Έσοδα

Εκφράζει τι ποσοστό των συνολικών εσόδων αποτελούν τα χρηματικά διαθέσιμα του Δήμου. Όσο πιο μεγάλη είναι η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερη είναι η δυνατότητα του Δήμου να χρηματοδοτήσει τη δράση του.

Δείκτης Λειτουργικών Δαπανών: Σύνολο Εξόδων Χρήσης/Συνολικά Έξοδα

Δείχνει τι ποσοστό αποτελούν οι λειτουργικές δαπάνες στα συνολικά έξοδα χρήσης. Μια μεγάλη τιμή του δείκτη εκφράζει ότι ο δήμος υλοποιεί περισσότερες δαπάνες για τη λειτουργία του και κατά συνέπεια να περιορίζει τις επενδυτικές δράσεις του.

Δείκτης Επενδύσεων: Σύνολο Επενδύσεων/Συνολικά Έξοδα

Δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εξόδων αποτελούν οι επενδυτικές δαπάνες. Όσο πιο μεγάλη είναι η τιμή του δείκτη τόσο πιο πολλές είναι οι δαπάνες που υλοποιούνται για επενδυτικούς σκοπούς.

Δείκτης Υποχρεώσεων ΠΟΕ: Σύνολο Οφειλών ΠΟΕ/Σύνολο Εξόδων

Δείχνει τι ποσοστό αποτελούν οι οφειλές ΠΟΕ σε σχέση με τα συνολικά έξοδα. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη τόσο πιο μεγάλες είναι οι υποχρεώσεις που έχει ο Δήμος προς τρίτους. Το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας ελέγχει το δείκτη αυτό μέσω του μητρώου δεσμεύσεων.

4.6.2 Αριθμοδείκτες οικονομικής επίδοσης:

Ταμειακώς Βεβαιωθέντα Έσοδα/Προϋπολογισθέντα Έσοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό από τα προϋπολογισθέντα έσοδα έχουν βεβαιωθεί ταμειακώς μέσα στο έτος.

Ενταλθέντα Έξοδα/ Προϋπολογισθέντα Έξοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό των προϋπολογισθέντων εξόδων έχουν ενταλματοποιηθεί. Δείχνει δηλαδή σε ποιο βαθμό εκτελέστηκε ο προϋπολογισμός εξόδων, εάν έχουν εκδοθεί χρηματικά εντάλματα πληρωμής για τις δαπάνες που έκανε. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα ποσά που χρησιμοποιούνται αφορούν δαπάνες πριν τη 31/12 αφού μετά τη λήξη του έτους τα ανεξόφλητα χρηματικά εντάλματα ακυρώνονται, ειδάλλως τα ενταλθέντα θα ισούνται με τα πληρωθέντα.

Πληρωθέντα Έξοδα/Προϋπολογισθέντα Έξοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό των εξόδων που έχουν προϋπολογιστεί πληρώθηκαν εντός του έτους

Εισπραχθέντα Έσοδα/ Βεβαιωθέντα Έσοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό των βεβαιωθέντων εσόδων έχουν εισπραχθεί εντός της χρήσης. Μια μικρή τιμή του δείκτη εκφράζει αδράνεια, προβλήματα και καθυστέρηση στην είσπραξη των εσόδων που έχουν βεβαιωθεί.

Εισπραχθέντα Έσοδα/Προϋπολογισθέντα Έσοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό από τα προϋπολογισθέντα έσοδα έχει εισπραχθεί κατά τη διάρκεια τους έτους. Μια υψηλή τιμή του δείκτη μας δείχνει το ρεαλιστικό χαρακτήρα του προϋπολογισμού .

4.6.3 Δείκτες ανθρώπινου δυναμικού δήμων:

Δείκτης κόστους απασχόλησης/Συνολικά έξοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εξόδων του Δήμου αποτελεί το κόστος για τη μισθοδοσία του προσωπικού. Μια υψηλή τιμή του δείκτη σημαίνει ότι ο δήμος έχει περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες να χρηματοδοτήσει νέες δράσεις αλλά μπορεί επίσης να δείχνει ότι απασχολεί μεγάλο αριθμό εργαζομένων.

Δείκτης κόστους απασχόλησης /Έξοδα χρήσης

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εξόδων μιας οικονομικής χρήσης αποτελεί το κόστος απασχόλησης των εργαζομένων. Ο δήμος κυρίως δραστηριοποιείται στην παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες επομένως, η τιμή του δείκτη προσδοκάζεται ότι θα είναι υψηλή. .

4.6.4 Αριθμοδείκτες συσχέτισης εσόδων -εξόδων:

Δείκτης επιχορηγήσεων ως προς τις δαπάνες: Σύνολο επιχορηγήσεων/Συνολικά έξοδα

Ο δείκτης αυτό δείχνει τι ποσοστό από τα συνολικά έξοδα του Δήμου καλύπτεται από επιχορηγήσεις. Μια υψηλή τιμή του δείκτη δείχνει ότι ο δήμος έχει εξάρτηση από τις επιχορηγήσεις που λαμβάνει και ότι δεν έχει επαρκές ποσό από ίδια έσοδα για να καλύψει τα έξοδά του.

Δείκτης κάλυψης λειτουργικού κόστους: Έξοδα χρήσης/ Τακτικά έσοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει το αν ο δήμος είναι δυνατόν να καλύψει τις λειτουργικές του δαπάνες από τακτικά έσοδα. Όσο αυξάνει η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερο είναι το ποσό των τακτικών εσόδων που θα πρέπει να δεσμεύσει προκειμένου να ανταποκριθεί στα λειτουργικά του έξοδα.

Δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδοσίας: Αμοιβές και έξοδα προσωπικού/Τακτικά έσοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει το ποσοστό των τακτικών εσόδων που απαιτούνται να δεσμευτούν για την κάλυψη του μισθοδοτικού κόστους. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης τόσο περισσότερα τακτικά έσοδα απαιτούνται για την κάλυψη των δαπανών μισθοδοσίας. Επισημαίνουμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.2307/95 το κόστος μισθοδοσίας θα πρέπει να μην είναι μεγαλύτερο του 50% των τακτικών εσόδων του Δήμου.

Δείκτης Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.): Κ.Α.Π./Λειτουργικές δαπάνες.

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό των λειτουργικών δαπανών καλύπτεται από τους Κ.Α.Π.

Δείκτης αυτοχρηματοδότησης επενδύσεων: Επιχορηγήσεις και Δάνεια για Επενδύσεις/Επενδυτικές Δαπάνες και Τοκοχρεολύσια Επενδυτικών Δανείων

Ο Δείκτης δείχνει τη συνάρτηση που υπάρχει μεταξύ εσόδων που εισπράττονται από επιχορηγήσεις και δάνεια που λαμβάνει ο Δήμος κατά τη διάρκεια του έτους για επενδύσεις και τις για επενδυτικές δαπάνες και τα χρεολύσια που γίνονται γι' αυτές.

Δείκτης αποπληρωμής Δανειακών Υποχρεώσεων: Τοκοχρεολύσια/Σύνολο Τακτικών Εσόδων

Ο δείκτης αυτός μας δείχνει τι ποσοστό των συνολικών τακτικών εσόδων χρησιμοποιείται για την εξυπηρέτηση δανείων του Δήμου. Επιπλέον με το δείκτη αυτόν

μπορούμε να δούμε εάν ο Δήμος καταφέρνει να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις του από δάνεια. Επομένως από το δείκτη αυτό μπορεί να κριθεί η δανειοληπτική ικανότητα του Δήμου. Όσο αυξάνει η τιμή του δείκτη τόσο και μεγαλύτερο μέρος των τακτικών εσόδων χρησιμοποιείται για την πληρωμή δανείων του Δήμου και μειώνεται η πιστοληπτική του ικανότητα για σύναψη μελλοντικών δανείων.

4.6.5 Αριθμοδείκτες Εσόδων/Εξόδων ανά Κάτοικο

Οι αριθμοδείκτες αυτοί χρησιμοποιούνται κυρίως όταν κάνουμε συγκρίσεις μεταξύ Δήμων. Επιπλέον οι δείκτες αυτοί στηρίζονται στην τελευταία απογραφή του πληθυσμού, οπότε και δεν μπορούν να λάβουν υπόψη τον πραγματικό πληθυσμό που υπάρχει σήμερα.

Διακρίνουμε:

Συνολικά Έσοδα/ Κάτοικο

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το τι ποσό εσόδων αντιστοιχεί ανά κάτοικο. Όσο αυξάνει η τιμή του δείκτη τόσο υψηλότερο είναι το ποσό που μπορεί να διαθέσει ο Δήμος από τα έσοδα του ανά κάτοικο.

Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης Δημοτών: Ίδια Έσοδα/Κάτοικο

Ο δείκτης αυτός παρουσιάζει πόσο κατά μέσο όρο επιβαρύνεται ο κάθε δημότης από την είσπραξη των ιδίων εσόδων.

Δείκτης επιβάρυνσης ανταποδοτικών εσόδων ανά κάτοικο: Ανταποδοτικά Έσοδα/Κάτοικο

Παρουσιάζει το ύψος των ανταποδοτικών εσόδων που επιβαρύνει κάθε δημότη.

Επιχορηγήσεις / Κάτοικο

Ο δείκτης δείχνει το ποσό των επιχορηγήσεων που παίρνει ο δήμος ανά κάτοικο από διάφορες επιχορηγήσεις.

Συνολικά Έξοδα/Κάτοικο

Ο δείκτης αυτός δείχνει το ύψος των δαπανών που μπορεί να κάνει ο Δήμος ανά κάτοικο. Όσο αυξάνει η τιμή του δείκτη τόσο υψηλότερο είναι το ποσό που μπορεί να διαθέσει ο Δήμος ανά κάτοικο.

Έξοδα Χρήσης ανά Κάτοικο

Ο δείκτης αυτός δείχνει το ποσό που κατά μέσο όρο που χρειάζεται να ξοδευτεί προκειμένου να λειτουργήσει ο Δήμος. Όταν ο δείκτης είναι υψηλός αυτό μπορεί να οφείλεται είτε από αύξηση των δράσεων του είτε από αύξηση του κόστους παροχής υπηρεσιών παρόμοιου επιπέδου.

Επενδύσεις ανά Κάτοικο.

Ο δείκτης αυτός δείχνει κατά μέσο όρο το ποσό το οποίο δαπάνα ο δήμος για επενδύσεις. Μια μεγάλη τιμή του δείκτη αντιστοιχεί με περισσότερους πόρους οι οποίοι επενδύονται τόσο για τη διατήρηση όσο και για την ανάπτυξη των δράσεων του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 Μελέτη περίπτωσης

Ο Δήμος Νεάπολης-Συκεών ανήκει στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, είναι δήμος που ανήκει στην Περιφερειακή ενότητα Θεσσαλονίκης και βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης.

Εικόνα 8 Πηγή: wikipedia

Προήλθε από τη συνένωση των δήμων Νεάπολης, Συκεών, Αγ. Παύλου και Πεύκων το 2011 στα πλαίσια της Μεταρρύθμισης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης» του Ν.3852/2010.

Η έδρα του Δήμου βρίσκεται στις Συκιές.

Ο Δήμος έχει τέσσερις δημοτικές ενότητες τη δημοτική ενότητα των Συκεών με έδρα τις Συκιές, τη δημοτική ενότητα Νεαπόλεως με έδρα τη Νεάπολη, τη δημοτική ενότητα Αγ. Παύλου με έδρα τον Αγ. Παύλο και τη Δημοτική Ενότητα Πεύκων με έδρα το Ρετζίκι.

Η έκταση του Δήμου ανέρχεται σε 12.903 στρέμματα. Ειδικότερα:

Πίνακας 3 Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών 2015-2019

ΔΗΜΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΣΥΕ ΣΕ km²	ΕΚΤΑΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΩΩΝ ΔΗΜΩΝ ΣΕ km²
Αγ. Παύλος	1.953	1.953
Νεάπολη	1.168	1.168
Συκιές	7.982	3.800
Πεύκα	1.8	6.030
Σύνολο	12.903	12.951

Η δημοτική ενότητα του Αγ. Παύλου βρίσκεται πολύ κοντά με το κέντρο της Θεσσαλονίκης Νοτιανατολικά της ιστορικής Άνω Πόλης. Περιλαμβάνει τον οικισμό του Αγ. Παύλου και της Ευαγγελίστριας.

Η δημοτική ενότητα Νεάπολης βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της παλιάς Θεσσαλονίκης. Περιλαμβάνει οκτώ πολεοδομικές συνοικίες:

Πίνακας 4 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών 2015-2019

1. Νεάπολης
2. Πυροπαθών

3. Κάτω Αναγεννήσεως
4. Άνω Αναγεννήσεως
5. Κουντουριώτη
6. Τρωάδος
7. Ρήγα Φερραίου
8. Υδραγωγείο

Η δημοτική ενότητα Πεύκων συνορεύει βόρεια, νότια και ανατολικά με το Δήμο Πυλαίας-Χορτιάτη, δυτικά με τη δημοτική ενότητα Συκεών και το Δήμο Παύλου – Μελά. Περιλαμβάνει πέντε πολεοδομικές ενότητες:

Πίνακας 5 Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών 2015-2019

1. Βυζάντιο
2. Πηγών
3. Παράδεισος
4. Ακροπόλεως
5. Αγ. Τριάδος

Η δημοτική ενότητα Συκεών περιλαμβάνει δέκα πολεοδομικές ενότητες:

Πίνακας 6 Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών 2015-2019

1. Κολοκοτρώνη
2. Ειρήνη - Καστέλο
3. Βάρνα
4. Ρήγα Φεραίου

5. Αρμενοχώρι
6. Κρυονέρι
7. Εθν. Αντιστάσεως
8. Δεντροφυτεία
9. Κάστρα
10. Καλλιθέα

Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 με βάση τα στοιχεία της ΕΣΥΕ ο μόνιμος πληθυσμός του δήμου ανέρχεται σε 84.741 κατοίκους και ο de facto πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται σε 83.610 κατοίκους. (στοιχεία από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου). Αποτελεί έναν ιδιαίτερα πυκνοκατοικημένο δήμο με 6.567,54 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.

Πίνακας 7 Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών 2015-2019

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αγ. Παύλου	6.767
Νεάπολης	26.613
Συκεών	37.308
Πεύκων	12.922
Σύνολο	83.610

Η συνένωση των τεσσάρων αυτών δήμων δημιούργησε προβλήματα λόγω ύπαρξης ελλειμμάτων σε κάποιους από αυτούς. Το γεγονός αυτό δημιούργησε προβλήματα στη μετάβαση αφού ο νέος δήμος κλήθηκε να καλύψει τα ελλείμματα αυτά.

5.2 Αριθμοδείκτες Δήμου Νεάπολης-Συκεών

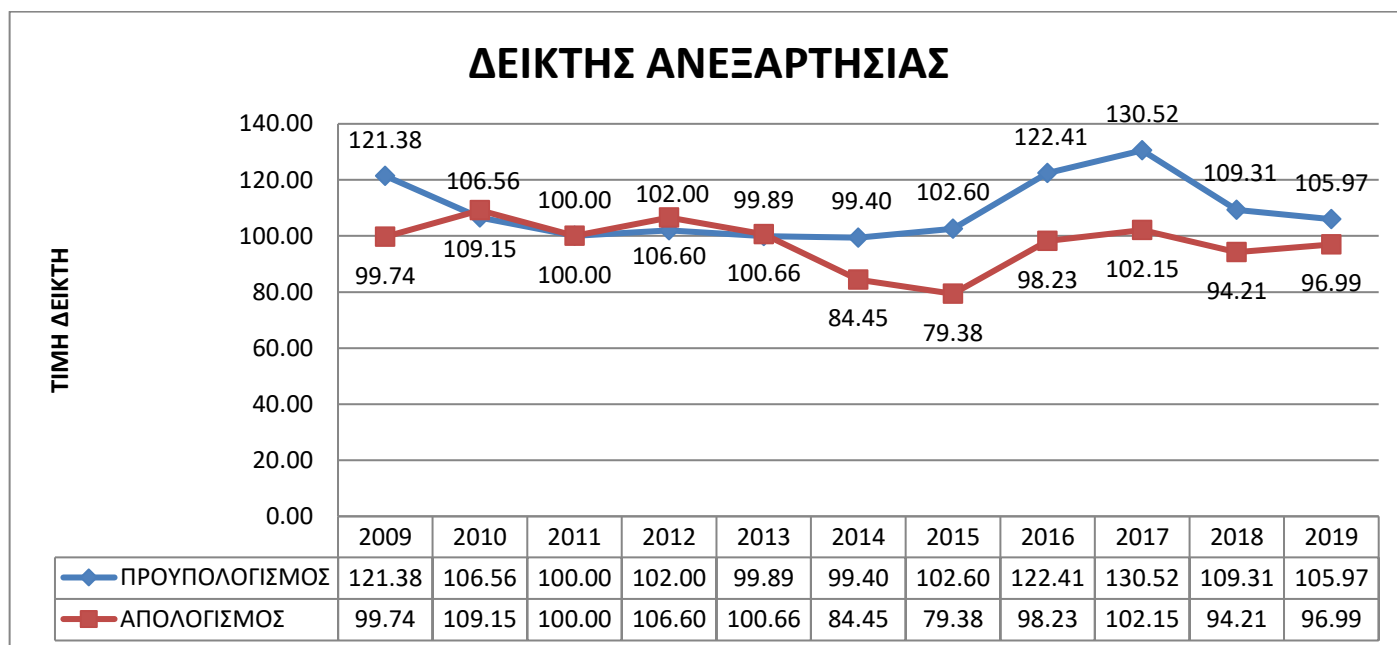
Στην έρευνα αυτή αρχικά οι δείκτες υπολογίστηκαν για το διάστημα 2011-2019 με έτος βάσης το 2011. Προκειμένου όμως να έχουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα ενός διαστήματος δεκαετίας, μελετήθηκαν και τα στοιχεία των ετών 2009 και 2010, με

το ίδιο έτος βάσης (2011). Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε ότι για τα έτη αυτή λάβαμε υπόψη τα οικονομικά στοιχεία των τεσσάρων δήμων τα οποία τα μελετήσαμε ως έναν δήμο.

5.2.1 Δείκτης Ανεξαρτησίας: Ίδια Έσοδα/Συνολικά Έσοδα

Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη τόσο πιο ανεξάρτητα μπορεί να λειτουργήσει ο Δήμος αφού στηρίζεται κυρίως σε ίδια έσοδα και όχι σε επιχορηγήσεις, δάνεια κλπ. Έτσι μπορεί να προβεί σε καλύτερο και αποδοτικότερο οικονομικό προγραμματισμό των δράσεών του. Ο δείκτης αυτός έχει ιδιαίτερη σημασία σε περιόδους οικονομικής κρίσης δεδομένου ότι τότε ο Δήμος στηρίζεται μόνο στα ίδια έσοδα του.

Πίνακας 8 : Δείκτης Ανεξαρτησίας

Η μετάβαση στον Καλλικράτη δεν συνοδεύτηκε με την μεταφορά των αντίστοιχων πόρων στους Δήμους προκειμένου να υπάρξει ομαλή προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα.⁷² Παρατηρούμε ότι ο δείκτης κατά τα έτη 2012-2013 παρουσιάζει μια σχετικά ανοδική πορεία γεγονός που καταδεικνύει την αύξηση της είσπραξης ιδίων εσόδων από το δήμο στην προσπάθειά του να καλύψει τα ελλείμματα τα οποία προήλθαν από τη συνένωση. Βέβαια κατά

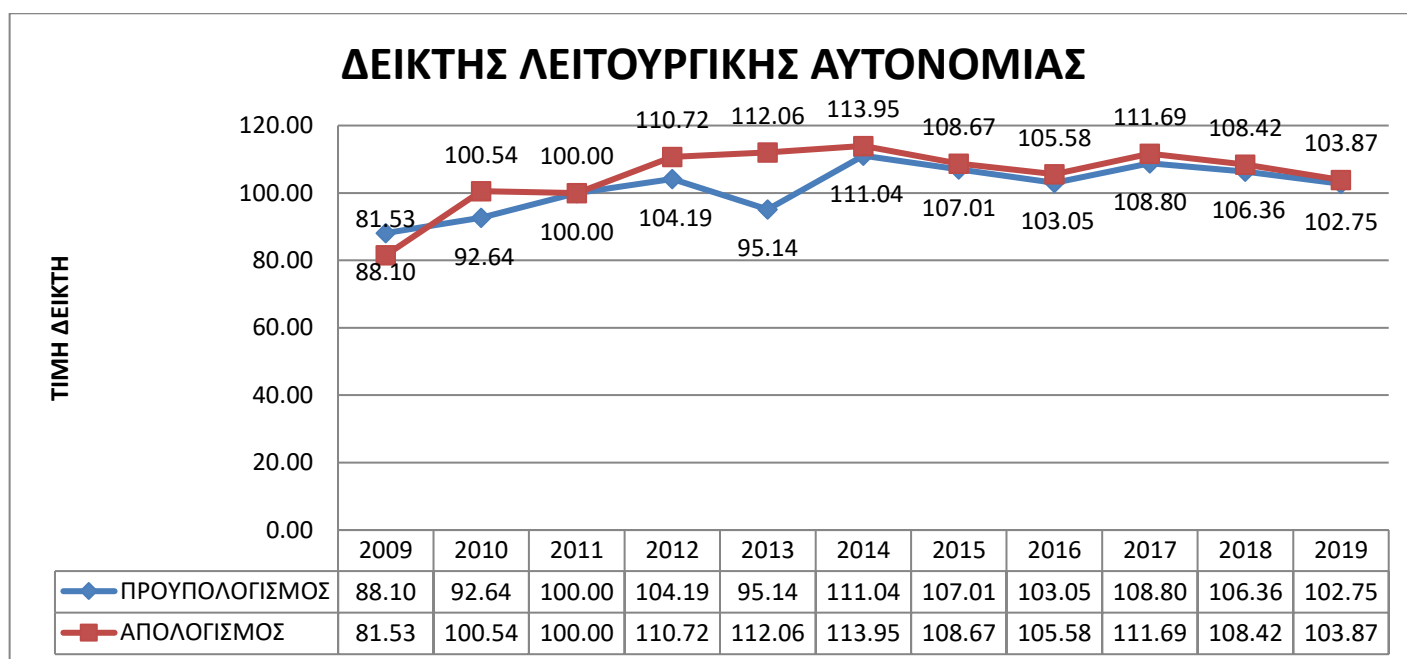
⁷² Hlepas, N.-K. (2015). Is it the twilight of decentralization? Testing the limits of functional reforms in the era of austerity. *International Review of Administrative Sciences*, 82. <https://doi.org/10.1177/0020852315581994>

την πορεία των ετών υπάρχει μια πτωτική τάση της είσπραξης των ιδίων εσόδων γεγονός που οφείλεται στην οικονομική κρίση η οποία μείωσε τη φοροδοτική ικανότητα των πολιτών.⁷³

5.2.2 Δείκτης Λειτουργικής Αυτονομίας: Ίδια Τακτικά Έσοδα/Σύνολο Τακτικών Εσόδων

Δείχνει το ποσοστό συμμετοχής των ιδίων τακτικών εσόδων στο σύνολο των τακτικών εσόδων. Όσο αυξάνει η τιμή του δείκτη τόσο λιγότερο εξαρτάται από χρηματοδοτήσεις που προέρχονται από την Κεντρική Διοίκηση και μπορεί να πραγματοποιήσει τις δράσεις που έχει προγραμματίσει στηριζόμενος σε ίδια έσοδα.

Πίνακας 9: Δείκτης Λειτουργικής Αυτονομίας

Αναλογικά ο δείκτης παρουσιάζει μια καλή εικόνα, αφού τα δεδομένα προϋπολογισμού και απολογισμού συγκλίνουν. Διακυμάνσεις παρουσιάζονται κατά την περίοδο 2009-2011 όπου υπήρχε χωριστή οικονομική διαχείριση μιας και ήταν τέσσερις ξεχωριστοί Δήμοι. Το 2011 ως το 2013 υπάρχουν διακυμάνσεις λόγω των δυσκολιών που προέκυψαν σε όλους τους τομείς, από τη συνένωση των τεσσάρων δήμων γεγονός που είναι ιδιαίτερα εμφανές το 2013 όπου μειώνεται ο δείκτης του προϋπολογισμού σε 95,14 μονάδες. Κατά τα επόμενα έτη υπάρχει μια επιστροφή στην κανονικότητα.

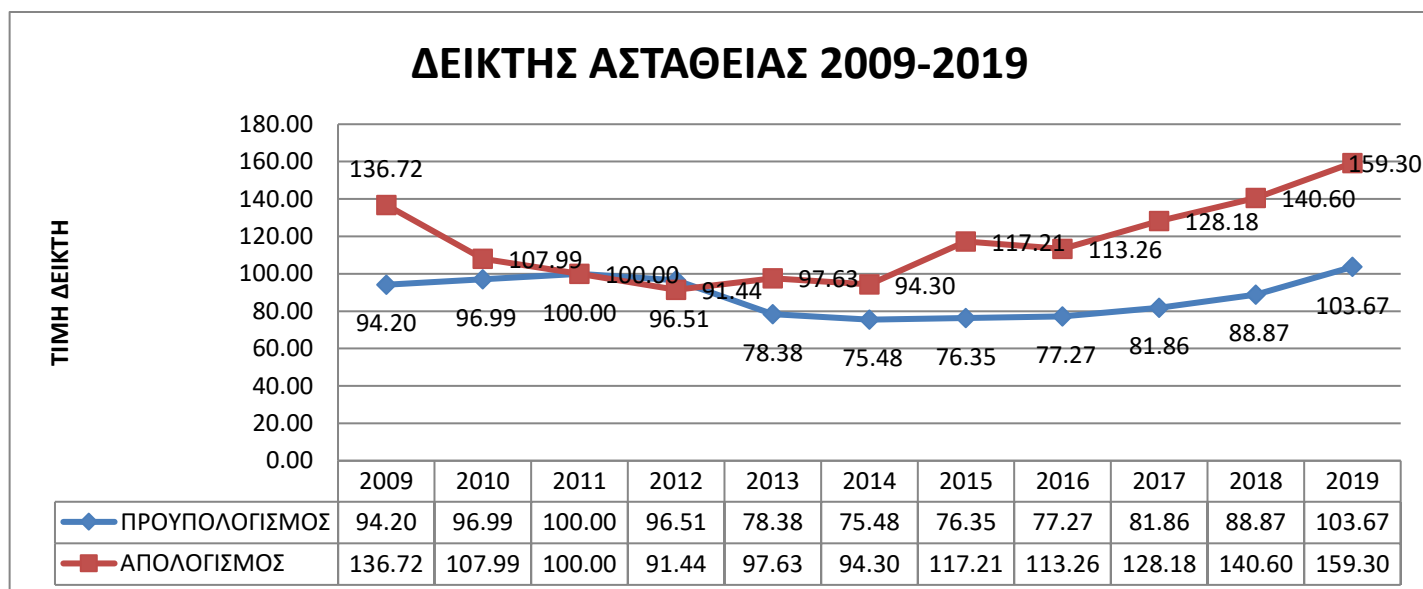
5.2.3 Δείκτης Αστάθειας: Σύνολο Έκτακτων Εσόδων /Συνολικά Έσοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό αποτελούν τα έκτακτα έσοδα στο σύνολο των τακτικών εσόδων. Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη τόσο λιγότερη είναι η δυνατότητα

⁷³ ΚΕΔΕ «Ελάχιστο κόστος λειτουργίας των Δήμων» (2013), ΕΕΤΑΑ Α.Ε., Αθήνα

αυτόνομης δράσης του. Η δράση του Δήμου στηρίζεται κυρίως σε έσοδα έκτακτης φύσης που δεν είναι δυνατόν να ελεγχθούν οι πηγές προέλευσής τους.

Πίνακας 10: Δείκτης Αστάθειας

Ο δείκτης διαχρονικά παρουσιάζει μια αυξητική τάση γεγονός που καταδεικνύει ότι υπάρχει αύξηση των εκτάκτων εσόδων. Αφού οι δήμοι δεν μπόρεσαν να λειτουργήσουν αποδοτικά εισπράττοντας από τους πολίτες φόρους, τέλη και δικαιώματα, προκειμένου να καλύψουν τα ελλείμματα τους από ίδια έσοδα, λόγω της οικονομικής κρίσης η οποία μείωσε τη φοροδοτική ικανότητα των πολιτών, προσπάθησαν να αντλήσουν χρήματα από άλλες πηγές. Η εισροή χρημάτων από δημόσιους φορείς και από την Ευρωπαϊκή Ένωση ουσιαστικά αύξησε το ύψος των εκτάκτων εσόδων που με τη σειρά του αύξησε την τιμή του δείκτη. Έτσι η εικόνα του οικονομικά σταθερού δήμου διαχρονικά μεταβάλλεται, αφού στηρίζεται όλο και περισσότερο και πηγές χρημάτων που δεν είναι σταθερές και σίγουρες.

5.2.4 Δείκτης Απαιτήσεων : Σύνολο Εισπρακτέων Υπολοίπων/Συνολικά έσοδα

Εκφράζει τι ποσοστό των συνολικών εσόδων αποτελούν οι απαιτήσεις του Δήμου δηλαδή τα ανείσπρακτα έσοδα. Όσο πιο μικρή είναι η τιμή του δείκτη, τόσο μικρότερο είναι το ποσοστό των εσόδων που δεν εισπράχθηκαν από οφειλές παρελθόντων ετών.

Πίνακας 11: Δείκτης Απαιτήσεων

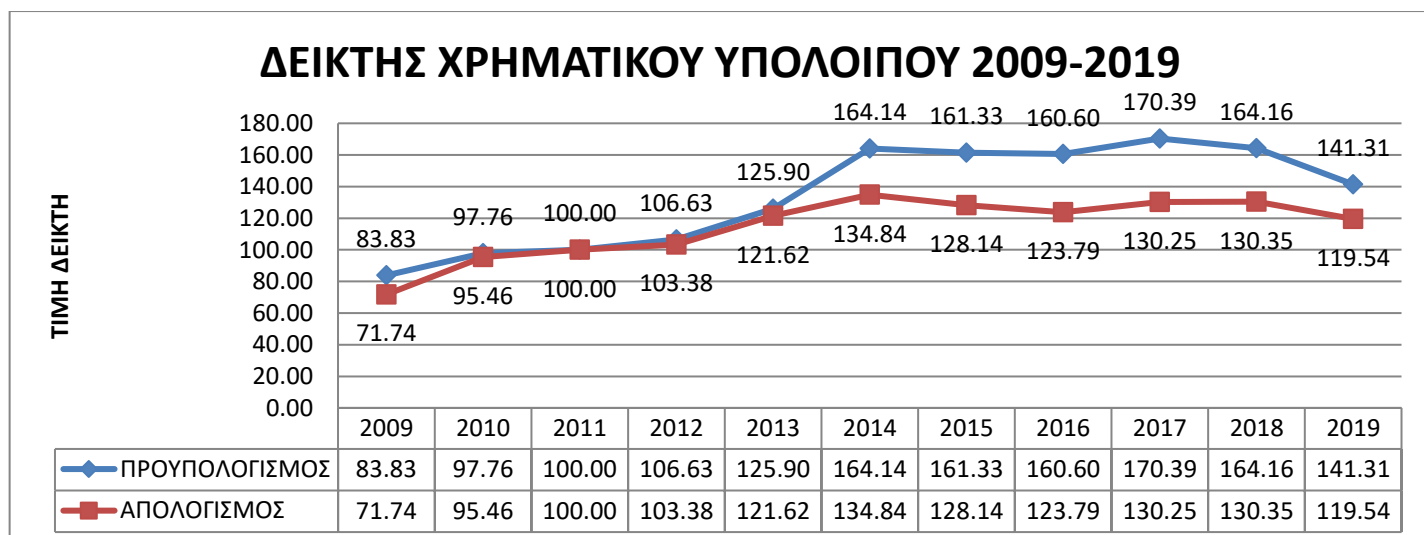

Η απόδοση του δείκτη μειώνεται. Υπάρχει σταθερή πτώση στις πληρωμές απαιτήσεων κατά το διάστημα 2015-2017. Από το 2018 και μετά αποφεύγουν να καλύψουν τις απαιτήσεις από το δήμο.

5.2.5 Δείκτης Χρηματικού Υπολοίπου: Χρηματικό Υπόλοιπο/Συνολικά Έσοδα

Εκφράζει το ποσοστό των συνολικών εσόδων αποτελούν τα χρηματικά διαθέσιμα του Δήμου. Όσο πιο μεγάλη είναι η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερη είναι η δυνατότητα του Δήμου να χρηματοδοτήσει τη δράση του.

Πίνακας 12: Δείκτης Χρηματικού Υπολοίπου

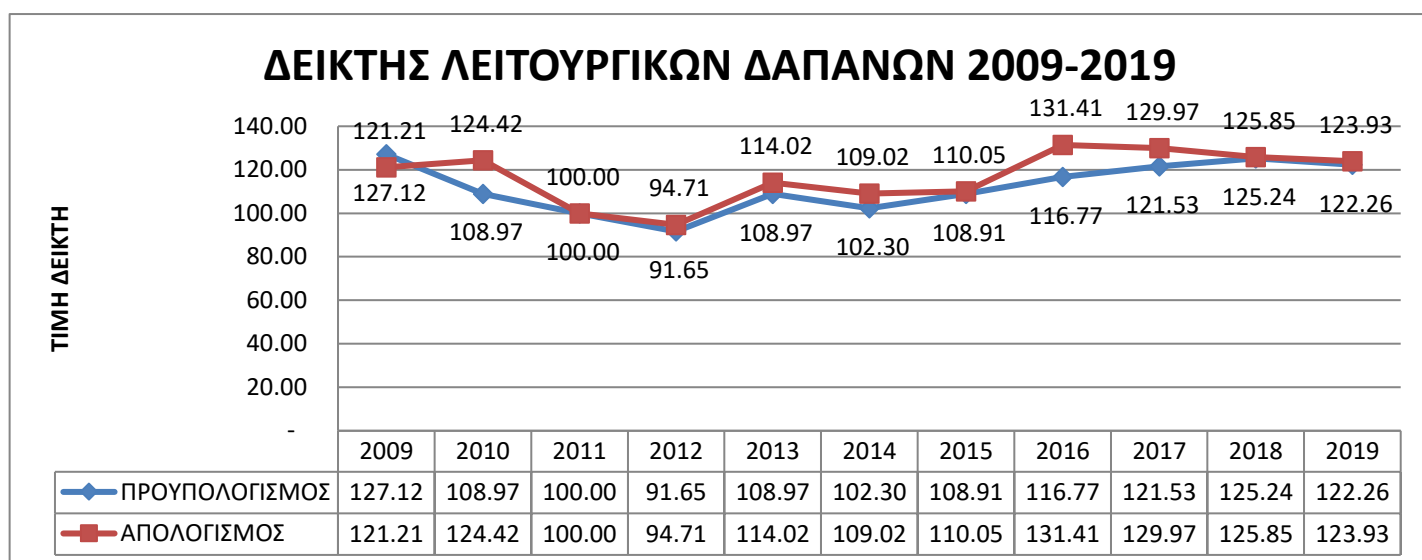

Το 2013 η στάση πληρωμών επηρέασε και το χρηματικό υπόλοιπο όπως φαίνεται ανωτέρω.

5.2.6 Δείκτης Λειτουργικών Δαπανών: Σύνολο Εξόδων Χρήσης/Συνολικά Έξοδα

Δείχνει τι ποσοστό αποτελούν οι λειτουργικές δαπάνες στα συνολικά έξοδα χρήσης, Μια μεγάλη τιμή του δείκτη εκφράζει ότι ο δήμος υλοποιεί περισσότερες δαπάνες για τη λειτουργία του και κατά συνέπεια να περιορίζει τις επενδυτικές δράσεις του.

Πίνακας 13: Δείκτης Λειτουργικών Δαπανών

Παρατηρούμε ότι μειώθηκε ο προϋπολογισμός δαπανών και ο απολογισμός.

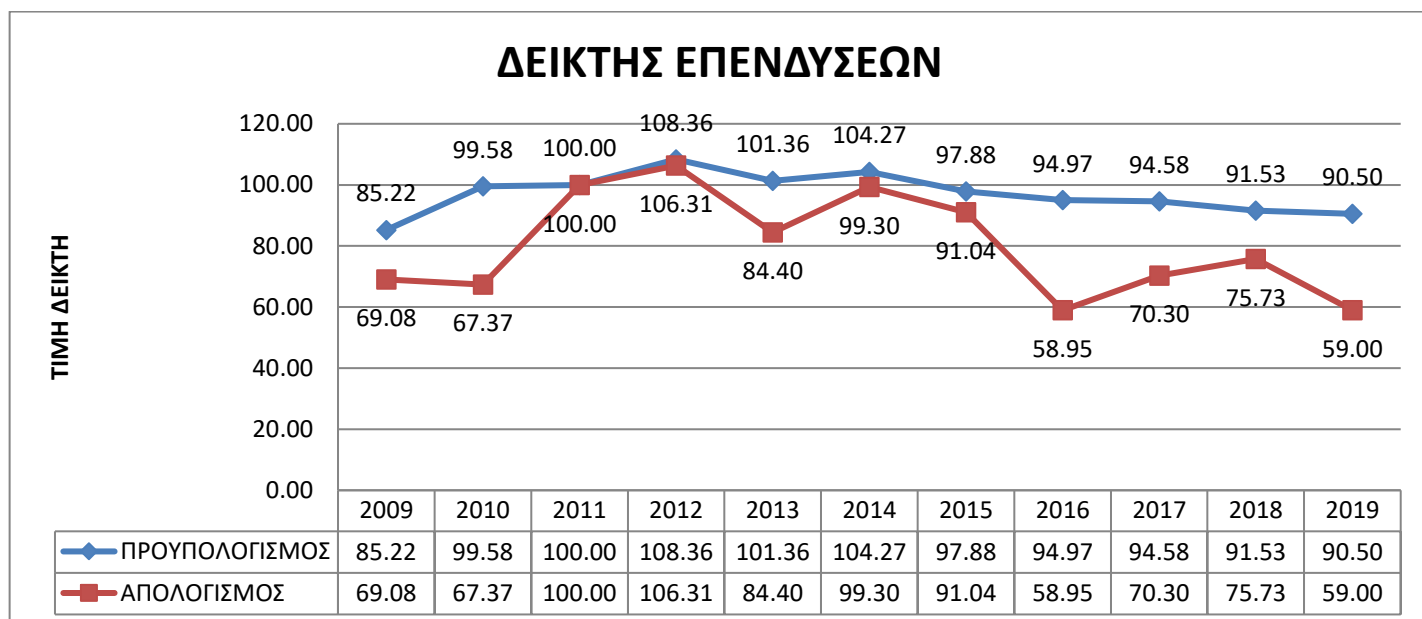
Ο παρόν τρόπος σύνταξης του προϋπολογισμού δεν μπορούσε να προβλέψει τις προηγούμενες χρονιές.

Τα τελευταία δύο χρόνια διαφαίνεται η προσπάθεια ορθολογικότητας ή ορθολογικής διαχείρισης ποσών ή δαπανών. Παράλληλα θα πρέπει να ελεγχθεί κατά πόσο έχει αλλάξει η μέθοδος σύνταξης του προϋπολογισμού καθώς τα ποσά απολογισμού προϋπολογισμού φαίνεται να συγκλίνουν αρμονικότερα σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές. Φυσικά περαιτέρω ανάλυση χρειάζεται καθώς κατά τα έτη 2020 και μετά δε δόθηκαν για ανάλυση. Μια πιθανή συνέχιση της σύγκλισης θα μπορούσε να είναι ένδειξη της ορθολογικότερης διαχείρισης.

5.2.7 Δείκτης Επενδύσεων: Σύνολο Επενδύσεων/Συνολικά Έξοδα

Δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εξόδων αποτελούν οι επενδυτικές δαπάνες. Όσο πιο μεγάλη είναι η τιμή του δείκτη τόσο πιο πολλές είναι οι δαπάνες που υλοποιούνται για επενδυτικούς σκοπούς.

Πίνακας 14: Δείκτης Επενδύσεων

Με εξαίρεση το 2012 Τα αναμενόμενα έσοδα /επιστροφές επενδύσεων έχουν συνεχή απόκλιση καθ' όλη τη δεκαετία με εξαίρεση το 2012

Η κοινωνικοπολιτική αστάθεια η οποία χαρακτήρισε τις αποπληρωμές χρεών και η ραγδαία τεχνολογική, οικονομική αναμόρφωση του τραπεζικού συστήματος είναι πιθανό να επηρέασε τις επιστροφές επενδύσεων. Παράλληλα η επίδραση εξωγενών παραγόντων όπως η επιρροή της σχέση μεταξύ Ελλάδος και Ε.Ε. χρειάζεται περαιτέρω έρευνα κάτι το οποίο διαφαίνεται και από τα δημόσια έσοδα αναλογικά αφού η απόκλιση αυξάνει από το 2014 και μετά.

Η σχέση αυτή πρέπει να επιβεβαιωθεί εάν δηλαδή οι επιδράσεις της σχέσης αυτής αποτελέσαν τη γενεσιουργό αιτία της απόκλισης ή απλώς διόγκωσαν ένα ήδη υπάρχον ζήτημα.

5.2.8 Δείκτης Υποχρεώσεων ΠΟΕ: Σύνολο Οφειλών ΠΟΕ/Σύνολο Εξόδων

Δείχνει τι ποσοστό αποτελούν οι οφειλές ΠΟΕ σε σχέση με τα συνολικά έξοδα. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη τόσο πιο μεγάλες είναι οι υποχρεώσεις που έχει ο Δήμος προς τρίτους. Το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας ελέγχει το δείκτη αυτό μέσω του μητρώου δεσμεύσεων.

Πίνακας 15: Δείκτης Υποχρεώσεων ΠΟΕ

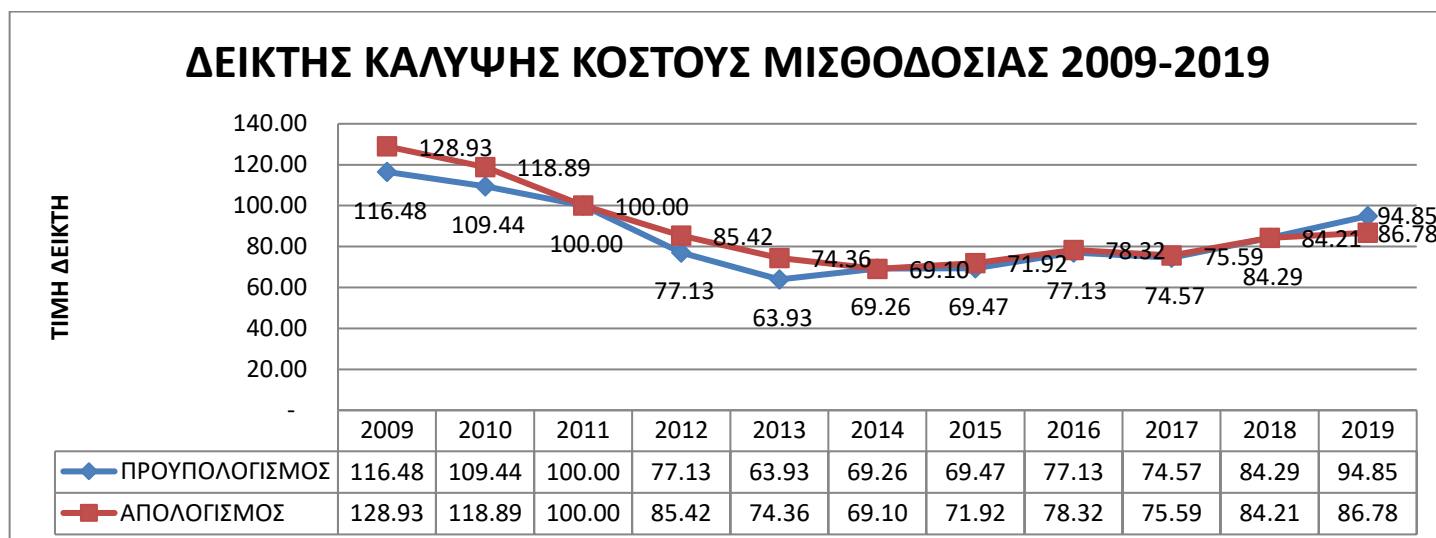

Από την πορεία του δείκτη διαφαίνεται η πιθανότητα εξυγίανσης. Όμως απαιτείται περαιτέρω ανάλυση να επιβεβαιωθεί γιατί δεν προέβαινε διαδικαστικά ζητήματα. Η γραφειοκρατία, τα διαδικαστικά ζητήματα και κάποιοι ελεγκτικοί μηχανισμοί δημιούργησαν την ανάγκη, με βάση τις αρχές της ελεγκτικής, να υπάρξει κατανομή εξουσιών και ευθυνών. Παρόλα αυτά πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη το κόστος και ο χρόνος που απαιτούν αυτοί οι ελεγκτικοί μηχανισμοί (Δρογαλάς, 2019).

5.2.9 Δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδοσίας: Αμοιβές και έξοδα προσωπικού/Τακτικά έσοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει το ποσοστό των τακτικών εσόδων που απαιτούνται να δεσμευτούν για την κάλυψη του μισθοδοτικού κόστους. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης τόσο περισσότερα τακτικά έσοδα απαιτούνται για την κάλυψη των δαπανών μισθοδοσίας. Επισημαίνουμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.2307/95 το κόστος μισθοδοσίας θα πρέπει να μην είναι μεγαλύτερο του 50% των τακτικών εσόδων του Δήμου.

Πίνακας 16: Δείκτης Κάλυψης Κόστους Μισθοδοσίας

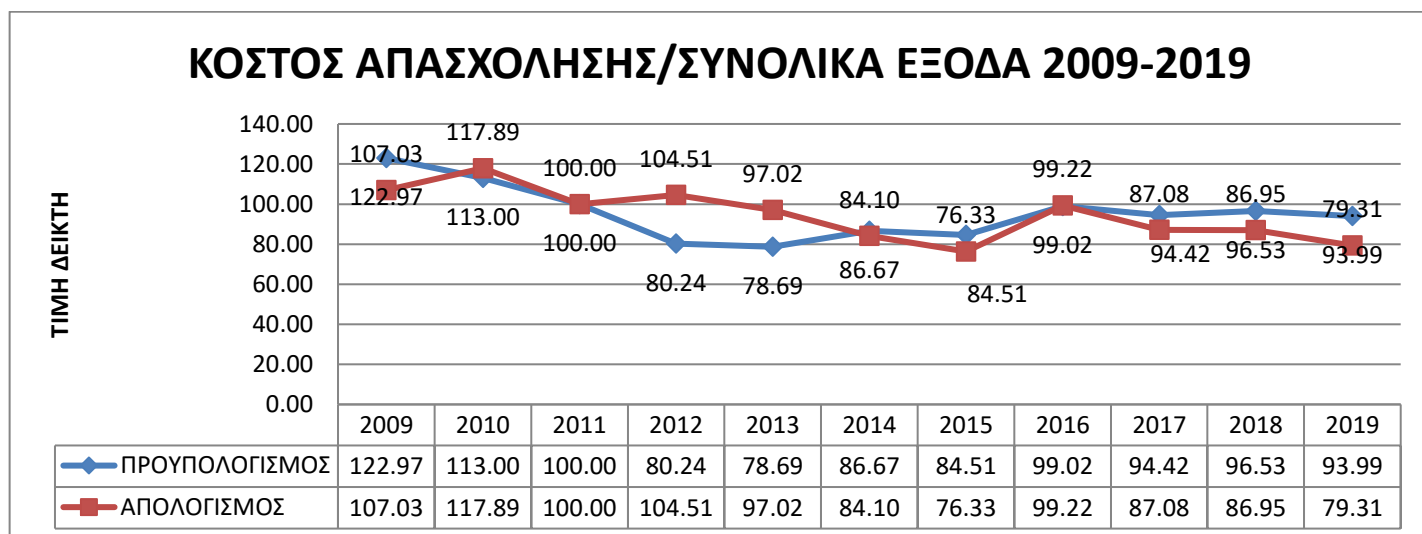

Για το διάστημα 2009-2013 προκύπτει η ανάγκη κάλυψης των ελλειμμάτων που αναφέραμε ανωτέρω, ύστερα από τη συνένωση των τεσσάρων δήμων το 2011. Από το 2013 και μετά παρατηρούμε ότι υπάρχει μια καλύτερη πρόβλεψη. Τα έτη 2018-2019 η τιμή του δείκτη παρουσιάζει μια αύξηση γεγονός που δικαιολογείται από την εισροή προγραμμάτων στο δήμο από φορείς του Δημοσίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.2.10 Δείκτης κόστους απασχόλησης/Συνολικά έξοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εξόδων του Δήμου αποτελεί το κόστος για τη μισθοδοσία του προσωπικού. Μια υψηλή τιμή του δείκτη σημαίνει ότι ο δήμος έχει περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες να χρηματοδοτήσει νέες δράσεις αλλά μπορεί επίσης να δείχνει ότι απασχολεί μεγάλο αριθμό εργαζομένων

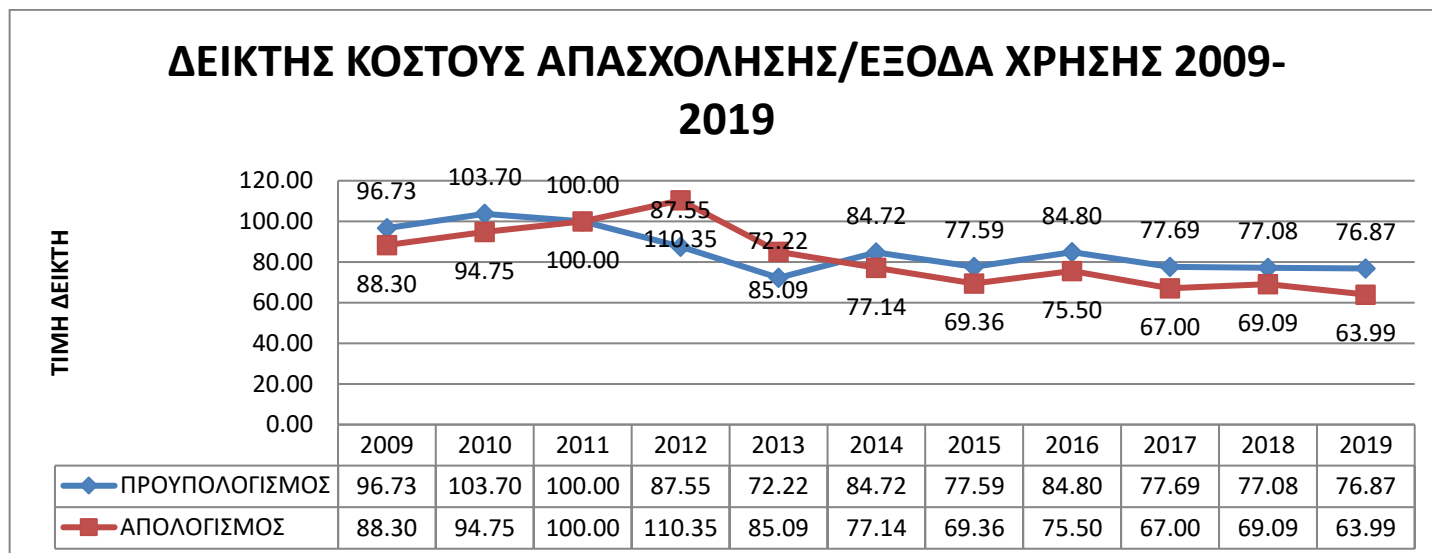
Πίνακας 17 Δείκτης Κόστος Απασχόλησης/Συνολικά Έξοδα

5.2.11 Δείκτης κόστους απασχόλησης / Έξοδα χρήσης

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εξόδων μιας οικονομικής χρήσης αποτελεί το κόστος απασχόλησης των εργαζομένων. Ο δήμος κυρίως δραστηριοποιείται στην παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες επομένως, η τιμή του δείκτη προσδοκείται ότι θα είναι υψηλή.

Πίνακας 18: Δείκτης Κόστους Απασχόλησης/ Έξοδα Χρήσης

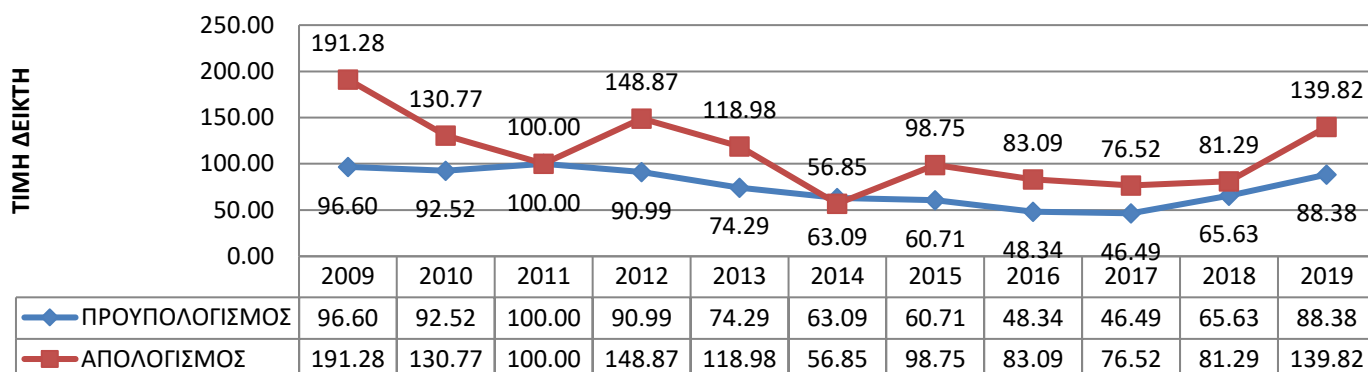

Παρατηρούμε ότι τόσο στον δείκτη κόστους απασχόλησης/Συνολικά Έξοδα όσο και στον δείκτη Κόστους Απασχόλησης/ Έξοδα Χρήσης διαφαίνεται η επίδραση που έχει η συνένωση των δήμων που αναφέρθηκε ανωτέρω (στο δείκτη Κάλυψης Κόστους Μισθοδοσίας).

5.2.12 Δείκτης αυτοχρηματοδότησης επενδύσεων: Επιχορηγήσεις και Δάνεια για Επενδύσεις/Επενδυτικές Δαπάνες και Τοκοχρεολύσια Επενδυτικών Δανείων

Ο Δείκτης δείχνει τη συνάρτηση που υπάρχει μεταξύ εσόδων που εισπράττονται από επιχορηγήσεις και δάνεια που λαμβάνει ο Δήμος κατά τη διάρκεια του έτους για επενδύσεις και τις για επενδυτικές δαπάνες και τα χρεολύσια που γίνονται για αυτές.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ 2009-2019

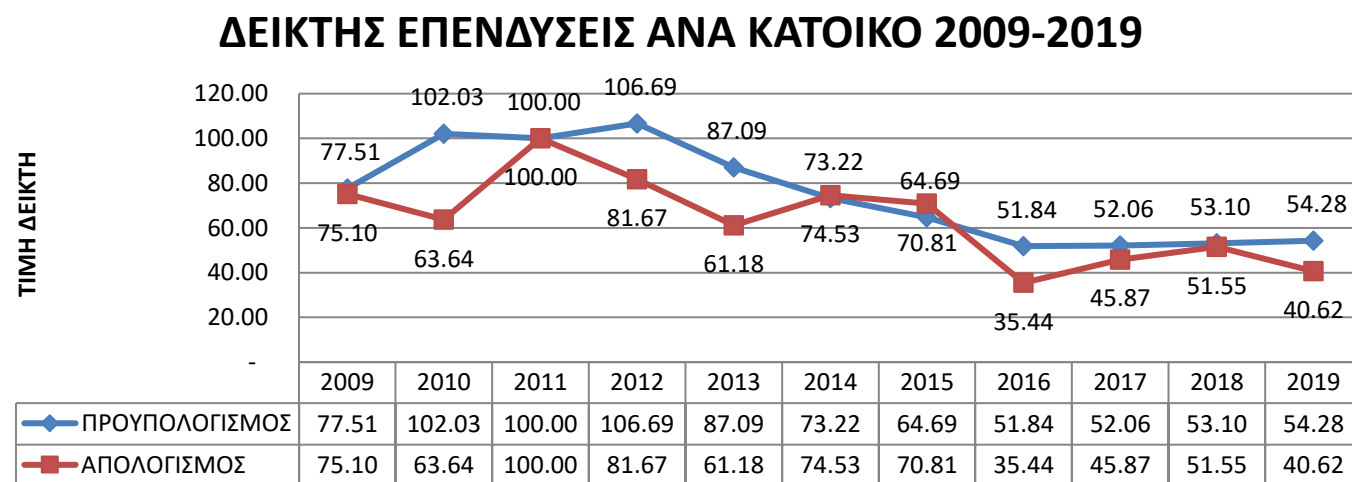

Οι επιδράσεις των ετών 2009-2010 δεν έχουν καταφέρει να προσπελαστούν, κάτι το οποίο διαφαίνεται κατά τα πρώτα έτη μετά τη συνένωση (2011) έως και το 2014. Ο δείκτης αυτός απεικονίζει τα προβλήματα που πρόεκυψαν από τη συνένωση των τεσσάρων δήμων, όμως η προσπάθεια μείωσης της απόκλισης θεωρείται πετυχημένη.

5.2.13 Επενδύσεις ανά Κάτοικο.

Ο δείκτης αυτός δείχνει κατά μέσο όρο το ποσό το οποίο δαπάνα ο δήμος για επενδύσεις. Μια μεγάλη τιμή του δείκτη αντιστοιχεί με περισσότερους πόρους οι οποίοι επενδύονται τόσο για τη διατήρηση όσο και για την ανάπτυξη των δράσεων του.

Πίνακας 20: Δείκτης Επενδύσεων ανά Κάτοικο

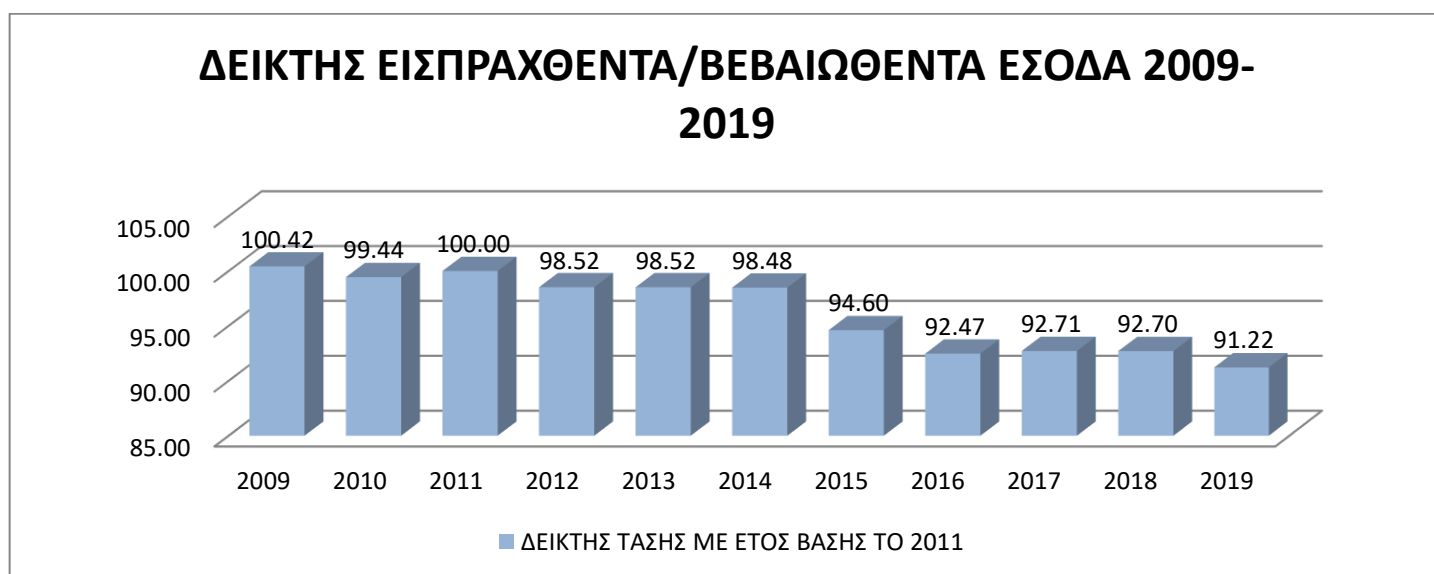

Ο δείκτης αυτός εξηγεί την επίδραση τόσο της συνένωσης των δήμων όσο και της οικονομικής κρίσης από το 2016 και μετά.

5.2.14 Εισπραθθέντα Έσοδα/ Βεβαιωθέντα Έσοδα

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό των βεβαιωθέντων εσόδων έχουν εισπραχθεί εντός της χρήσης. Μια μικρή τιμή του δείκτη εκφράζει αδράνεια, προβλήματα και καθυστέρηση στην είσπραξη των εσόδων που έχουν βεβαιωθεί.

Πίνακας 21 Δείκτης Εισπραθθέντα Έσοδα/Βεβαιωθέντα Έσοδα

Η οικονομική κρίση οδήγησε σε μείωση της εισροής χρημάτων. Η μείωση της εισροής είναι πιθανόν να λειτούργησε και στην ανάγκη εξορθολογισμού και ακριβέστερης οικονομικής διαχείρισης. Παρόλα αυτά ο Δήμος φαίνεται να έχει κάνει καλή διαχείριση των προγραμμάτων και των δημοσίων εσόδων και κατάφερε να απορροφήσει οποιαδήποτε προβλήματα και ζητήματα προέκυψαν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας.

Κεφάλαιο 6 : Συμπεράσματα

1. Η Διοικητική Λογιστική και επακόλουθο η κοστολόγηση είναι μια επιστήμη που ασχολείται με την αποδοτικότερη ερμηνευση ποσοτικών λογιστικών δεδομένων. Η ικανότητά της να προτείνει στρατηγικές εναρμονισμένες με τα κοστολογικά δεδομένα επιτρέπει την αποδοτική αξιοποίηση κονδυλίων και τη μείωση κοστοβόρων παραγόντων. Μέσα από την έρευνα αυτή έγινε μια πρακτική εφαρμογή της διοικητικής λογιστικής και ενός βασικού εργαλείου της

όπως είναι ο προϋπολογισμός στην υπηρεσία ενός Δημόσιου φορέα. Από την ανάλυση των χρηματοοικονομικών δεικτών επετεύχθηκε μια ερμηνεία των διαφορών κοστολογικών αλλά και διοικητικών αποφάσεων σε εύρος μιας δεκαετίας. Η ανάλυση αυτή καταδεικνύει τις επιρροές που είναι να δυνατό να δεχθεί από εξωγενείς παράγοντες ένας Δήμος (στην έρευνά μας ο Δήμος Νεάπολης Συκεών) με τη μορφή συνενώσεων άλλων δήμων, συμμετοχών σε επενδυτικά προγράμματα αλλά και άλλες κοινωνικές δράσεις. Οι χρηματικές εκροές και εισροές που διεξάγονται δημιουργούν ευθύνες και διοικητικές ανάγκες.

Ένα σύστημα ολοκληρωμένης και διευρυμένης κοστολόγησης φαίνεται απαραίτητο. Το σύστημα αυτό θα πρέπει να επιτρέπει την συγκρισιμότητα μεταξύ άλλων παρόμοιων φορέων. Πρέπει να αναφερθεί ότι στο σύστημα κοστολόγησης που αναφέρθηκε, συμπεριλαμβάνονται και αναμορφώσεις και εξελίξεις των παραδοσιακών μεθόδων διοικητικής λογιστικής. Η εξέλιξη αυτή πρέπει να γίνει με προσοχή για τη διασφάλιση της καλύτερης παρουσίασης των κοστολογικών δεδομένων τόσο προς τις τοπικές και κεντρικές διοικήσεις, όσο και προς τα εκάστοτε τμήματα ελέγχου υπεύθυνα για τον κάθε φορέα.

2. Μέσα από την έρευνα αυτή είναι εμφανής η ανάγκη του εξορθολογισμού της οικονομικής διαχείρισης.
3. Θεωρείται απαραίτητο να χρησιμοποιούνται οι αρχές ελέγχων. Πρέπει να προβλεφθεί η δημιουργία λειτουργικού οργανογράμματος με σαφή και ξεκάθαρη κατανομή αρμοδιοτήτων, εξουσιών και ευθυνών. Με αυτό τον τρόπο διενεργείται ο έλεγχος της δραστηριότητας της οικονομικής διαχείρισης και θα μπορέσει να ελευθερωθεί η διαδικασία. Θα υπάρξει μείωση του χρόνου απόκρισης και διαχείρισης των αιτημάτων, των λειτουργιών και των διαδικασιών. Παρόλα αυτά πρέπει να υπάρχει στις αρμοδιότητες αυτές, η εκτέλεση, ο έλεγχος και η έγκριση. Με αυτό τον τρόπο ελέγχεται η μείωση των λαθών ποιοτικής δουλειάς.
4. Χρειάζεται τεχνολογική αναμόρφωση και ένα ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα που θα αποδεσμεύει τα αποτελέσματα της γραφειοκρατίας.
5. Προκύπτει η ανάγκη συμμόρφωσης με δεοντολογικές πρακτικές. Όταν δημιουργείται μια θέση ευθύνης και υπάρχουν και επιπτώσεις, η θέση αυτή θα πρέπει να διέπεται από δεοντολογικές πρακτικές. Θα πρέπει να υπάρξει προσπάθεια ευελιξίας των διαδικασιών καθώς επίσης και η ανάγκη κατάτμησης ευθυνών του ελεγκτικού μηχανισμού.

6. Ο Δήμος λειτουργεί αν και υπήρχαν προβλήματα από τη συνένωση, από κοινωνικοοικονομικές επιδράσεις και από πολιτικές. Θα μπορούσε η έρευνα αυτή να συνεχιστεί εφαρμόζοντας ολοκληρωμένες τεχνικές ελεγκτικής επηρεασμένη από αντίστοιχες έρευνες δημοσιοοικονομικής διαχείρισης. Παράλληλα η έρευνα θα μπορούσε να εξελιχθεί σε ενσωμάτωση νέων ελεγκτικών μηχανισμών αλλά και πολιτικών αποκέντρωσης με στόχο της ευελιξία.
7. Είναι κατανοητό η καθημερινότητα και οι διαδικασίες που απαιτούνται είναι πολυάριθμες και ο έλεγχος είναι απαραίτητος να διασφαλιστεί η ποιότητα, η εξυπηρέτηση, η τήρηση των κανονισμών άρα διαφαίνεται απαραίτητη η στελέχωση όλων των δημόσιων φορέων με επαρκές και κατάλληλα καταρτισμένο προσωπικό.
Με αυτό τον τρόπο θα καθίσταται δυνατή η αντιμετώπιση σύγχρονων ζητημάτων και αναγκών που συνεχώς εμφανίζονται λόγω τεχνολογικών, οικονομικών και πολιτισμικών εξελίξεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Ακριβοπούλου, Χ., & Ανθόπουλος, Χ. (2015). *Η διοικητική οργάνωση του κράτους*.
<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/2534>
- Αποστόλου, Α. (2015). *Ανάλυση Λογιστικών-Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*.
<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3760>
- Βασιλάτου - Θανοπούλου, Ε. (2001). *Εισαγωγή στη χρηματοοικονομική λογιστική*.
Γ' έκδοση
- Γκίκα Δημητρίου Χ. (2002). *Η ανάλυση και η χρήσεις των λογιστικών καταστάσεων*. Γ.
Μπένου
- Γκίνογλου, Δ., Ταχυνάκης, Π., Μωϋσή, Σ. (2005) *Γενική Χρηματοοικονομική
Λογιστική*, εκδ. Rosili, Αθήνα 2005.
- Γκούμας Σπυρίδων & Λεκαράκου Αικατερίνη. (n.d.). *Ανάλυση Χρηματοοικονομικών
Καταστάσεων*. Retrieved March 28, 2021, from
<http://resources.ekdd.gr/gnosis/index.php/5-28/162-dls>.
- Διατριβή: Ο θεσμός της διοικητικής αποκέντρωσης—Κωδικός: 15542*. (n.d.). Retrieved
February 24, 2021, from
<https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/15542#page/59/mode/1up>
- Καραγιώργος Θ. (2011). *Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Λογιστική*.
Θεσσαλονίκη: Έκδοση Μ.Δ. Αλεξοπούλου-Α.Θ.Καραγιώργος
- Καραχάλης, Ν.-Γ. (2007). *Πολιτισμός και τοπική ανάπτυξη: ο ρόλος των πολιτιστικών
και τουριστικών περιοχών στη σύγχρονη πόλη* [Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο
Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Τμήμα Οικονομικής και
Περιφερειακής Ανάπτυξης]. <http://hdl.handle.net/10442/hedi/15382>
- Καϊμενάκης, Ν. (2008). *Διατριβή: Η εισαγωγή της λογιστικής του δεδουλευμένου στους
ελληνικούς οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης: Υλοποίηση και αποτελέσματα—
Κωδικός: 25534* [Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών]. Retrieved January 9,
2021, from <https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/25534#page/29/mode/1up>

- Κοϊμτζόγλου, Ι. Ε. (1999). Στοιχεία Δημοσίου Δικαίου, Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Κόνσολα, Ν.(1999), «Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα.», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- Κόνσολα, Ντ. (2006), «Πολιτιστική ανάπτυξη και πολιτική», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σελ. 28
- Μπαμπαλιούτας, Λ. (2003). *Ο θεσμός της διοικητικής αποκέντρωσης* [Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης]. <http://hdl.handle.net/10442/hedi/15542>
- Μουρμούρας, Ι. Α. (2015). *Η Διπλή Κρίση Δημόσιου Χρέους-Τραπεζών Τόμος Α΄ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ• ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΛΥΣΗ: τ. Α* (2ο έκδ.). Γερμανός.
https://www.bankofgreece.gr/RelatedDocuments/3_%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%91%CE%A3_%CE%94%CE%99%CE%A0%CE%9B%CE%97%20%CE%9A%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%97_%CE%A4%CE%9F%CE%9C%CE%9F%CE%A3_%CE%91.pdf
- Νιάρχος Νικήτας Α., (2004). Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων (7th ed.). Αθ. Σταμούλης
- Παπαγεωργίου Μ., (2015) «Διεξαγωγή Έρευνας Σχετικά με την Εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στις Ελληνικές Εισηγμένες Επιχειρήσεις» Αθήνα.
<https://dspace.lib.ntua.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/42624/%CE%94%CE%B9%CE%B5%CE%BE%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%AE%20%CE%88%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B1%CF%82%20%CE%A3%CF%87%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC%20%CE%BC%CE%B5%20%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%95%CF%86%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B3%CE%AE%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%95%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%20%CE%9A%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%20%CE%95%CF%85%CE%B8%CF%8D%CE%BD%CE%B7%CF%82%20%CF%83%CF%84%CE%B9%CF%82%20%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%95>

B9%CE%BA%CE%AD%CF%82%20%CE%95%CE%B9%CF%83%CE%B7
%CE%B3%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%95%CE%
F%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AE%CF%83%CE%
E%B5%CE%B9%CF%82.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Παπαδέας Π. (2010). ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ:
ΒΑΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
(1/2010 ed.). Παπαδέας Β. Παναγιώτης

Παπαδέας, Π. (2013). Χρηματοοικονομική λογιστική Πληροφόρηση, βασική θεωρία
και χρήση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Αθήνα: Έκδοση ιδίου

Παπαδέας Β. Παναγιώτης. (2015). Διοικητική Λογιστική Έλεγχος αποτελεσματικότητας
και λήψη αποφάσεων. Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2015.
https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/2449/1/00_master_document.pdf.

Παπάζογλου, Γ. (2015). *Η πολιτιστική πολιτική των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ως παράγοντας περιφερειακής και κοινωνικής ανάπτυξης: η περίπτωση του
Δήμου Ξάνθης* [Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και
Πολιτικών Επιστημών. Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής].
<http://hdl.handle.net/10442/hedi/36954>

Πετρομανωλάκη, Ε. (2017). Αποτελεσματική στρατηγική της επιχείρησης μέσω της
εταιρικής κοινωνικής υπευθυνότητας.
<https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/10624>

Σεραφετινίδου Μελίνα (2002), Εισαγωγή στην Πολιτική Κοινωνιολογία, Αθήνα,
εκδόσεις Gutenberg σελ 56-65 [http://old-
eclass.uop.gr/modules/document/file.php/PEDIS362/%CE%A3%CE%B5%CF%
%81%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%BD%CE%
%AF%CE%B4%CE%BF%CF%85%20%CF%83%CE%B5%CE%BB.%2051-
65.pdf](http://old-eclass.uop.gr/modules/document/file.php/PEDIS362/%CE%A3%CE%B5%CF%81%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%BD%CE%AF%CE%B4%CE%BF%CF%85%20%CF%83%CE%B5%CE%BB.%2051-65.pdf).

Σβάρνα, Σ. (2018). *Η συμβολή της διοικητικής μεταρρύθμισης στην αποτελεσματικότερη
σύμπραξη έργων μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) στον κλάδο των
τουριστικών μεταφορών* [Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Σχολή Επιστημών Οικονομίας και

Δημόσιας Διοίκησης. Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης].
<http://hdl.handle.net/10442/hedi/45136>

Σταμόπουλος, Α. (2015). Η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση και οι επιπτώσεις της στο διεθνές εμπόριο [Πανεπιστήμιο Πειραιώς].
<https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/9144>

Τουρνά-Γερμανού, Ε. (2003). Γενική Λογιστική με ΕΓΛΣ(Δ΄ έκδοση). Αθήνα: Έκδοση ιδίας

Τουρνά-Γερμανού, Ε. (2015). Χρηματοοικονομική λογιστική.
<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/946>

Τσαμίλης Ε. (2011) «ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΟΤΑ Α΄ ΒΑΘΜΟΥ, ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ. Ο ΔΗΜΟΣ ΘΗΒΑΙΩΝ»,ΕΚΔΔΑ
https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esta/T4/028/10287.pdf

Τσαουσελη, Ε. (2015). Μελέτη ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων του κλάδου τροφίμων και ποτών στον Νομό Ξάνθης.
<http://localhost:8080/xmlui/handle/123456789/292>

Φατσέας, Μ., Καπότη, Μ.,(2013) ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΘΗΝΑ 2013—Αναζήτηση Google. (n.d). Retrieved March 11, 2021, from <https://www.google.com/search?client=firefox-bd&q=%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%A7%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%97+%CE%95%CE%A1%/01+The+Efficiency+of+Bureaucracy+on+the+Public+Sector>

Φαναριώτης, Π. (1999). Δημόσια Διοίκηση Αποκέντρωση και Αυτοδιοίκηση, Εκδόσεις Σταμούλη

Χαράμης, Δ. (2017). Διατριβή: Η εφαρμογή και ο έλεγχος των διεθνών λογιστικών προτύπων (IAS) στα πλαίσια της επιχειρούμενης ευρωπαϊκής τυποποίησης σε συνδυασμό με τα US GAAP - Κωδικός: 41798.
<https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/41798?lang=el#page/1/mode/2up>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαΐτση, Α. (2020, December 11). Πώς η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη μπορεί να βοηθήσει το περιβάλλον | Περιβάλλον. MAXMAG | Πολιτισμός, Τέχνες, Διασκέδαση, Ομορφιά. <https://www.maxmag.gr/perivallon/pos-i-etairiki-koinoniki-eythyni-mporei-na-voithisei-to-perivallon/>
- Γασπαράτος Κ.(2002). «Δημοτικοί Κινηματογράφοι». Πρακτικά συνεδρίου Πόλη και πολιτισμός ,Ζακυνθος 18-22 Απριλίου 2002
- Γρηγοράκος Παναγιώτης. (2020, February 28). Ο.Τ.Α. και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ). ΟΤΑ VOICE. <https://www.otavoice.gr/panagiotis-grigorakos/2020/02/o-t-a-kai-etairiki-koinoniki-eythyni-eke/>
- Ζόνζηλος Ν. (2010) «Οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές της ελληνικής οικονομίας –Περιορισμοί και προκλήσεις» https://www.bankofgreece.gr/Publications/TOMOS_POLITH_web.pdf
- Ζορμπα, Μ. (1997, May 11). Σε τι χρειάζεται η πολιτιστική πολιτική; Ειδήσεις - νέα - Το Βήμα Online. <https://www.tovima.gr/2008/11/24/opinions/se-ti-xreiazetai-i-politistiki-politiki/>
- Ζορμπά Μ. (2018, Αύγουστος 11). *Περιφερειακή πολιτισμική πολιτική στην Ελλάδα: Πόροι, οργάνωση, οικονομία, διαχείριση.* «Είναι η Τέχνη Πρωτεύουσα; / Is the Art Capital?», Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Δυτικής Αττικής. <https://www.culture.gov.gr/el/Information/SitePages/view.aspx?nID=2456>
- Ζωγραφάκης Σταύρος & Καστέλλη Ιωάννα. (2015). Είναι αλήθεια ότι η μείωση του μισθολογικού κόστους αρκεί για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας; Παρατηρητήριο για την Κρίση. <http://crisisobs.gr/2015/02/stavros-zografakis/>
- Καραμούζης, Ν. (2009) «Τα Αίτια της Διεθνούς Χρηματοπιστωτικής Κρίσης και Ο Ρόλος του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος» Ομιλία στην Ημερίδα του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων με θέμα: «Από την Κρίση του 1929 στην Κρίση του 2009», Αθήνα 12/11/2009. <https://www.eurobank.gr/Uploads/Reports/EconomyMarketsIV8.pdf>

- Κοϊμτζόγλου, Ι. (2005, 7). *Η νομική προσέγγιση της διοικητικής μεταρρύθμισης. Διοικητική Θεωρία και Πράξη-Διοίκηση και Κοινωνία*, Αθήνα. http://www.pspa.uoa.gr/fileadmin/pspa.uoa.gr/uploads/Research/EDE/Conferences/SDE_2005/Papers/Koimtzoglou_Ioannis.pdf
- Κουραχάνης, (2017). Το Μίγμα Ευημερίας στις Πολιτικές Αντιμετώπισης της Έλλειψης Στέγης στην Ελλάδα και οι Ευρύτερες Συνδηλώσεις του. *Κοινωνική Πολιτική*, 5, 64 - 79. doi:<https://doi.org/10.12681/sp.10601>
- Κουρής, Γ. (2016). «Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός ως εργαλείο τοπικής πολιτιστικής ανάπτυξης:... «Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη – Η Μεγάλη Πρόκληση του 21ου Αιώνα», Δημαρχείο Κορυδαλλού. <https://www.slideshare.net/gkouris/ss-70056649>
- Μακρυδημήτρης, Α. (2011). Αποψη: Πώς η δημόσια διοίκηση της χώρας έφτασε ως εδώ (μέρος Α΄) | Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Retrieved March 14, 2021, from <https://www.kathimerini.gr/politics/439406/apopsi-pos-i-dimosia-dioikisi-tis-choras-eftase-os-edo-meros-a>
- Μισσός, Β. (2019) «Δίκτυο προστασίας: Η πολιτική οικονομία της εισοδηματικής φτώχειας στην Ελλάδα της κρίσης» *Κοινωνική Πολιτική*, 11, 74 – 114 <http://eekp.gr/wp-content/uploads/2019/11/PERIODIKO-T11-74-114.pdf>
- Νοικοκυράκης Γ., Σαράφης Π. (2018). «Κοινωνική προστασία και προκλήσεις του κράτους πρόνοιας», *ΑΡΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ* 2018, 35(4):464-471 <https://www.mednet.gr/archives/2018-4/pdf/464.pdf>.
- Νούτσος Π. «Η πολιτική του πολιτισμού» της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 10 Ιουλίου 2005
- Πατατούκας,Κυριάκος & Παπάκης,Νικόλαος Λ. (2015, December 16). Η εφαρμογή της τυποποίησης συστήματος αριθμοδεικτών στην έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου,. *ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ACCOUNTANCY GREECE*, 19. <https://www.accountancygreece.gr/%CE%B7%CE%B5%CF%86%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B3%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%82%CF%84%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%CF%83%CF%85%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF/>

Παπαθεοδώρου, Χ. (2016). «Η επίδραση των πολιτικών λιτότητας στην επιδείνωση των επιπτώσεων της κρίσης στη φτώχεια και την αποστέρηση» εισήγηση στο συνέδριο «Κοινωνική και Πολιτική Εκπροσώπηση Προκλήσεις και Προοπτικές στη Δημοκρατία τον 21ο αιώνα», Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, Αθήνα

Παπατριανταφύλλου Γιώργος. (2010, February 4). ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΠΑΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ. ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ. <https://georgepatriantafillou.com/2010/02/04/%ce%b5%cf%84%ce%b1%ce%b9%cf%81%ce%b9%ce%ba%ce%b7-%ce%ba%ce%bf%ce%b9%ce%bd%cf%89%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%b7-%ce%b5%cf%85%ce%b8%cf%85%ce%bd%ce%b7-%ce%b1%cf%81%ce%b8%cf%81%ce%bf-%cf%84%ce%bf%cf%85-%ce%b3/>

Πολίτης, Τ. (2010) «Μια συζήτηση για την κρίση Ομιλία στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών» , σελ.17
https://www.bankofgreece.gr/Publications/TOMOS_POLITH_web.pdf

Ράλλης, Γ. (2019, September 4). Τι σημαίνει και πως υλοποιείται η Αποκέντρωση; | ΚΕΔΕ. <https://kedke.gr/ti-simainei-kai-pos-ylopoieitai-i-apokentrosi/>

Ροκανά-Μιχαλακάκου, Συνέδριο Αποκέντρωση – Περιφερειακή Ανάπτυξη, Αποκέντρωση Εκδημοκρατισμός, Συμμετοχή). - Αναζήτηση Google. (n.d.). Retrieved March 11, 2021, from http://library.tee.gr/digital/m751_800/m783/m783_rokana.pdf
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjAtI2G5qjvAhXDCewKHcusAqoQFjAAegQIBRAD&url=http%3A%2F%2Flibrary.tee.gr%2Fdigital%2Fm751_800%2Fm783%2Fm783_contents.htm&usg=AOvVaw0h5tKSf7YJV0HQW4KhMyPr

Σκαμνάκης Χριστόφορος, , & Χάρδας, (2017). Κοινωνική πολιτική στο τοπικό επίπεδο, η Υποκλιμάκωση της κοινωνικής προστασίας τα χρόνια της κρίσης. Κοινωνική Πολιτική, 7, 25-42. doi: <https://doi.org/10.12681/sp.14167>

Στουρνάρας, Γ. (2010) «Η ελληνική οικονομία 10 χρόνια μετά την κρίση και διδάγματα για το μέλλον τόσο για την Ελλάδα όσο και για τη ζώνη του ευρώ https://www.bankofgreece.gr/Publications/TOMOS_POLITH_web.pdf

Τζαναβάρα Τόνια. (n.d.). Η έννοια του πολιτισμού. Retrieved May 17, 2021, from <http://pinakothiki-korinthos.gr/vivliografia/item/45-%CE%B7-%>

Τσέκος, Θ. (n.d.). Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ. Retrieved February 23, 2021, from http://publicpolicies.blogspot.com/2007/06/blog-post_28.html

Φατσέας, Μ., & Καπότη, Μ. (2013). *ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ* [ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ]. http://oceanis.lib.teipir.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1590/de_00157.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Φίλος, Νεραντζίδης, Μ., Κουτούπης, Α., & Κοντογεώργης, Γ. (2011). Η Οικονομική Κρίση και η Επισκόπηση της Ελληνικής Οικονομίας: Μία Θεωρητική Προσέγγιση. Proceedings of the 11th International Conference of the Economic Society of Thessaloniki, ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ Thessaloniki 2011. *Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης*, 163–179. http://www.eoth.eu/wp-content/uploads/2015/12/Praktika_Sinedriou_6_4_2011.pdf

Χαρδούβελης, Γ. (2009, December 2009) «Η χρηματοοικονομική κρίση και το μέλλον της παγκόσμιας οικονομίας», «Η κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές» Eurobank Research, Τόμος IV, Τεύχος 8, Δεκέμβριος 2009 <https://www.eurobank.gr/Uploads/Reports/EconomyMarketsIV8.pdf>

ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

Γκούμας, Σ., & Λεκαράκου, Α. (χ.χ.). *Διπλογραφικό Λογιστικό Σύστημα – Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*. Εκπαιδευτικό Υλικό ΕΚΔΔ σελ. 150. Ανακτήθηκε 11 Ιούνιος 2021, από <https://resources.ekdd.gr/index.php/2021-06-03-11-00-09/162-dls>

Διακομιχάλης Μιχαήλ. *Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*. Ανακτήθηκε την Κυριακή, 28 Μαρτίου 2021 από <https://eclass.teiep.gr/courses/ACC106/>

Ζαφειρίου, Γ., Τύπας, Γ., Εκπαιδευτικό υλικό στο πλαίσιο του Έργου «Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων ΙΙ», το οποίο εντάσσεται στο Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ του

ΥΠ.Ε.Π.Θ, Μέτρο 1.1. Ενέργεια 1.1.2.Β. και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.).

ΙΟΒΕ(2017)Ανάλυση των οικονομικών στοιχείων των Καλλικρατικών δήμων και της πορείας τους προς τη λογιστική του δεδουλευμένου).Αθήνα:ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Καρκατσούλης, Π. (χ.χ.). *Δημοσια Διοίκηση και αυτοΔιοίκησηΧρηστή διακυβέρνηση, ανάπτυξη, καλύτερες υπηρεσίες στον πολίτη*. Ανακτήθηκε 11 Ιούνιος 2021, <https://www.kefim.org/wp-content/uploads/2019/04/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-2021-%CE%94%CE%B7%CE%BC%CF%8C%CF%83%CE%B9%CE%B1-%CE%94%CE%B9%CE%BF%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%91%CF%85%CF%84%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7.pdf>

Κατηγορίες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. (2015, December 11). *CSR Index*. <https://csrindex.gr/%ce%ba%ce%b1%cf%84%ce%b7%ce%b3%ce%bf%cf%81%ce%af%ce%b5%cf%82%ce%b5%cf%84%ce%b1%ce%b9%cf%81%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%82%ce%ba%ce%bf%ce%b9%ce%bd%cf%89%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%82-%ce%b5%cf%85%ce%b8/>

ΚΕΔΕ «Ελάχιστο κόστος λειτουργίας των Δήμων» (2013), ΕΕΤΑΑ Α.Ε., Αθήνα

Κυριαζόπουλος Γεώργιος. *Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*. Ανακτήθηκε την Κυριακή, 28 Μαρτίου 2021 από <https://openclass.teiwm.gr/courses/BA-K119/>

Λαζαρίδης Θεμιστοκλής. *Ανάλυση Χρηματοοικονομικών καταστάσεων*. Ανακτήθηκε την Κυριακή, 28 Μαρτίου 2021 από <https://openclass.teiwm.gr/courses/BA-G114/>

Μελέτη Κοινωνικό Πολυκέντρο Μάιος 2014 Αθήνα «Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση: Τα οικονομικά της, η εκχώρηση αρμοδιοτήτων της και οι επιπτώσεις στο ανθρώπινο δυναμικό και στα Δημόσια αγαθά.»—Αναζήτηση Google. (n.d.). Retrieved June 2, 2021,

Μιχοπούλου Στέλλα, (2014). «Κρίση χρέους, δημοσιονομική λιτότητα και οικονομική κρίση στην Ευρωζώνη», Μελέτη ΓΕΣΕΕ 2015 <https://inegsee.gr/wp-content/uploads/2015/05/Meleti-30.pdf>

Μοντέλα πολιτιστικής διοίκησης ΕΚΔΔ

https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/12/2/354.pdf

Μουρμούρας Α. Ιωάννης, (2015) « Η Διπλή Κρίση Δημόσιου Χρέους-Τραπεζών - Τόμος Α»,

https://www.bankofgreece.gr/RelatedDocuments/3_ΜΟΥΡΜΟΥΡΑΣ_ΔΙΠΛΗ%20ΚΡΙΣΗ_ΤΟΜΟΣ_A.pdf

Ντίλη, Α., Εισαγωγή στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Βιώσιμη Ανάπτυξη. Παρουσίαση στο ΙΝΕΠ του Ε.Κ.Δ.Δ.Α, 2018.

Ξυδόντας, Π. (n.d.). *4η Διάλεξη—Χρηματοοικονομική ανάλυση & αριθμοδείκτες*

ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΚΕ | Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων. (n.d.). Retrieved May 20, 2021, from <http://www.opengov.gr/ypoian/?p=5185>

ΠΟΛ 1047/02-04-2009 Εισαγωγή Συστήματος διοίκησης μέσω στόχων - Καθορισμός Δεικτών μέτρησης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των Υπηρεσιών στον Τομέα Οικονομικών του Υπουργείου Οικονομικών <https://www.forin.gr/articles/article/4224/pol-1047-2009> (προσβαση 10-02-2021)

Σημειώσεις του εξαμήνου, Ανάλυση λογιστικών καταστάσεων <https://www.dappapei.gr/index.php/%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82%CE%BF%CE%B4%CE%B5%6%CE%BF%CE%B5%CE%BE%CE%AC%CE%BC%CE%B7%CE%BD%CE%BF/116-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CE%BB%CF%85%CF%83%CE%B7-%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD.html>dap-papei.gr).

ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

Dash, J. K., & Barik, R. (χ.χ.). *Administrative Theory Principles and Approaches*.

University of Delhi. Ανακτήθηκε 11 Ιούνιος 2021, από

<https://www.coursehero.com/file/44980250/PAPER-2-public-adminpdf/>

Jayanta Kumar Dash & Ratnaprava Barik. (n.d.). *Administrative Theory: Principles and Approaches*. Retrieved March 13, 2021, from

<https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Administrative+Theory%3A+Principles+and+Approaches+Dr.+Jayanta+Kumar+Dash+%26+RatnapravaBarik>

Kotler, P., Lee, N. (2009), *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη-Πώς να προσφέρετε το καλύτερο δυνατό στην εταιρεία και στο σκοπό της επιλογής σας: Βέλτιστες πρακτικές από τη Hewlett-Packard, την Ben & Jerry's και άλλες μεγάλες εταιρείες*-. *Economia Publishing*

Naidu, S. P. (2005). *Public Administration: Concepts And Theories*. New Age International

van Greuning, H. (2009). *International Financial Reporting Standards (Fifth Edition): A Practical Guide*. The World Bank. <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-7727-7>

ΆΛΛΕΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΗΓΕΣ

ETRES: European Educational & Training Resources for Environment & Sustainability: SocialEEL. (n.d.). Retrieved May 20, 2021, from <https://etreserasmus.eu/?SocialEEL> Camilla Bettio, Tomaso Colombo, Francesca Sordini

European Commission. Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities. (2011). *Corporate social responsibility: National public policies in the European*

European Union. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2767/29577>

Nature and scope of public administration—PDF Free Download. (n.d.). Retrieved March 10, 2021, from <https://docplayer.net/1670894-Nature-and-scope-of-public-administration.html>

Ramakrishnan., T. K. (2017). THEORIES AND CONCEPTS OF PUBLIC ADMINISTRATION. Στο *THEORIES AND CONCEPTS OF PUBLIC ADMINISTRATION STUDY MATERIAL FIRST SEMESTER CORE COURSE : PS1C04 For M.A.POLITICAL SCIENCE* (σ. 59). UNIVERSITY OF CALICUT SCHOOL OF DISTANCE EDUCATION. <https://docplayer.net/95924850-Theories-and-concepts-of-public-administration.html>

Pfiffner, J. P. (2004). Στο *Traditional Public Administration versus The New Public Management:Accountability versus Efficiency* (σσ. 443–454). nstitutionenbildung in Regierung und Verwaltung: Festschrift fur Klaus Konig.

Preparation of Financial Statements by Public Sector Entities. (2009). Australian National Audit Office

PUBLIC SECTOR ROLES IN STRENGTHENING CORPORATE SOCIALRESPONSIBILITY: A BASELINE STUDY

Sri.Jipson V.Paul, (2011).Public administration. Theories and practice. *University of Calicut*.

Wahiu, W., Hedling, N., Böckenförde, M., & International Institute for Democracy and Electoral Assistance (Eds.). (2011). *A practical guide to constitution building*. International IDEA.

ΔΙΕΘΝΗ ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Abdalla Elmezughi, (2018) Feasibility of Transformation to Accrual Basis of Accounting in the Public Sector: Kingdom of Bahrain Context ,*Academy of Accounting and Financial Studies Journal* Vol: 22 Issue: 6

Adhikari, H.P.,(2017), *Perspective Views on Public Administration Barik The Nepalese Journal of Public Administration*, 128 (April-July 2017), 115-122p. 128—*Αναζήτηση Google*. (n.d.). Retrieved March 10, 2021, from <https://www.google.com/search?client=firefox-b->

- Albareda, L., Lozano, J. M., Tencati, A., Midttun, A., & Perrini, F. (2008). The changing role of governments in corporate social responsibility: Drivers and responses. *Business Ethics: A European Review*, 17(4), 347–363.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-8608.2008.00539.x>
- Almatrooshi, S., Hussain, M., Ajmal, M., & Tehsin, M. (2018). Role of public policies in promoting CSR: Empirical evidence from business and civil society of UAE. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 18(6), 1107–1123. <https://doi.org/10.1108/CG-08-2017-0175>
- Altay, A. (1999). *The Efficiency of Bureaucracy on the Public Sector*.
<http://acikerisim.deu.edu.tr:8080/xmlui/handle/20.500.12397/1644><http://hdl.handle.net/20.500.12397/1644>
- Anessi-Pessina, (2007), “Effects of budgetary accruals accounting coexistence evidence from Italian local governments”, *Financial Accountability & Management*, 23(2), 0267-4424
- Anessi-Pessina, E.Nasi, G. and Steccolini,I.(2008) “Accounting Reforms: Determinants of Local Governments’ Choices”, *Financial Accountability and Management*, Vol.24, No3, pp321-342.
- Angelidis, J. P. and N. A. Ibrahim(1993). Social demand and corporate supply: A corporate social responsibility model, *Review of Business*, 15(1), pp. 7–10.
- Ashley, P. A. (2010). *Interactions between States and Markets in a Global Context of Change: Contribution for Building a Research Agenda on Stakeholders’ Social Responsibility* (SSRN Scholarly Paper ID 1675586). Social Science Research Network. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1675586>
- Babalola A.Y. & Abiola R. F. (2013). Financial Ratio Analysis of Firms: A Tool for Decision Making. *International Journal of Management Sciences*, 1(4), 132–137.
- Bellanca, S., Cultrera, L., & Vermeylen, G. (2015). Analysis of Public Accounting Systems in the European Union. *Research in World Economy*, 6.
<https://doi.org/10.5430/rwe.v6n3p23>

- Böckenförde, M. (χ.χ.). *A Practical Guide to Constitution Building : Decentralized Forms of Government*—Αναζήτηση Google. Ανακτήθηκε 13 Μάρτιος 2021, από <https://www.corteidh.or.cr/tablas/28321.pdf>.
- Bianchini F. (1994) Η ανάπλαση των ευρωπαϊκών πόλεων στο Bianchini F. και Parkinson M. (1994) Πολιτιστική πολιτική και αναζωογόνηση των πόλεων: η εμπειρία της δυτικής Ευρώπης, 17--34, ΕΕΤΑΑ <https://www.eetaa.gr/ekdoseis/pdf/047.pdf>.
- Carlin, Tyrone M., Debating the Impact of Accrual Accounting and Reporting in the Public Sector. *Financial Accountability & Management*, Vol. 21, pp. 309-336, August 2005,
- Cerne, K. (2009). Influential Factors of country's accounting system development. Διαθέσιμο στο <URL:http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:abPujHhoqNIJ:hrcak.srce.hr/index.php%3Fshow%3Dclanak%26id_clanak_jezik%3D60064%26lang%3Den+&cd=1&hl=el&ct=clnk&gl=gr> Πρόσβαση 16/01/2021
- Chardas, Anastassios & Skamnakis, Christoforos. (2016). «*Η κοινωνική πολιτική των ελληνικών Δήμων σε περίοδο οικονομικής κρίσης: Κρατική 'αυτόνομη εμπέδωση' υπηρεσιών κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο*». Aeichoros. https://www.researchgate.net/publication/317035718_E_koinonike_politike_ton_ellenikon_Demon_se_periodo_oikonomikes_krises_Kratike_%27autonome_empedose%27_yperesion_koinonikes_politikes_se_topiko_epipedo
- Dafermos, Y., & Rapaheodorou, C. (2011). Το παράδοξο της κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα: Γιατί η αύξηση των δαπανών για κοινωνική προστασία δεν μείωσε τη φτώχεια; *Κείμενα Πολιτικής (Policy Briefs) - ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ*
- Dash, D. J. K. (n.d.). *Administrative Theory: Principles and Approaches*. 138d&q=Perspective+Views+on+Public+Administration+Hari+Prasad+Adhikar iBarik
- Faello, J. (2015). UNDERSTANDING THE LIMITATIONS OF FINANCIAL RATIOS. *ACADEMY OF ACCOUNTING AND FINANCIAL STUDIES JOURNAL, Volume 19, Number 3*.

Fesler, J. W. (1965). Approaches to the Understanding of Decentralization. *The Journal of Politics*, 27(3), 536–566. <https://doi.org/10.2307/2127739>

[Fox T., Ward H., Howard B., \(2002\) Public sector roles in strengthening Corporate Social Responsibility, World Bank <https://documents.worldbank.org/curated/en/284431468340215496/pdf/346550csr1csr1interior.pdf>](#)

Gray, S.J. (1988). Towards a theory of Cultural influence on the development of accounting systems internationally. *Abacus*. Vol. 24(2). Σελ. 1-15

Helden, G.J.V. (2000) Is Financial Stress an Incentive for the Adoption of Businesslike Planning and Control in Local Government? A Comparative Study of Eight Dutch Municipalities, *Financial Accountability & Management* Vol. 16(1), 83-100.<https://doi.org/10.1111/1468-0408.00098>

Hlepas, N.-K. (2015). Is it the twilight of decentralization? Testing the limits of functional reforms in the era of austerity. *International Review of Administrative Sciences*, 82. <https://doi.org/10.1177/0020852315581994>

Hood, C. (1995) “The New Public Management in the 1980’ “Variations on a Theme”, *Accounting Organizations and Society*, Vol.20, No2/3,pp.93-99

Iakovidis, I. (2012). *Αποψη και ανάλυση της κατάστασης στη Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα-Προτάσεις “View and analysis of the situation in public administration in Greece-proposals”*. 62, 60.
https://www.researchgate.net/publication/339389931_Apopse_kai_analyse_tes_katastases_ste_Demosia_Dioikese_sten_Ellada-Protaseis_View_and_analysis_of_the_situation_in_public_administration_in_Greece-proposals

Implementing Accrual Accounting in the Public Sector Joe Cavanagh, Suzanne Flynn, and Delphine Moretti September 2016(IMF, 2016)

Innocent,E. C., Mary, O. I., & Matthew, O. M. (2013). Financial Ratio Analysis as a Determinant of Profitability in Nigerian Pharmaceutical Industry. *International Journal of Business and Management*, 8(8), p107. <https://doi.org/10.5539/ijbm.v8n8p107>

- Isufaj, M.,(2014). Decentralization and the Increased Autonomy in Local Governments. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 109, 459–463. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.490>
- Jiru, A., Jibrel, A., & Tesfaye, K. (2014). *AN ASSESSMENT OF FINANCIAL PERFORMANCE IN THE CASE OF OROMIA INTERNATIONAL BANK* [St.Mary's University,]. <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/handle/20.500.12413/7708>
- Jones, K. and Pendlebury, I. (1984) “Problems of Cash Accounting”; *International Journal of Public Finance*; 9(1); 134-141
- Khan, Anis & Khandaker, Shahriar. (2016). “Public and Private Organizations: How Different or Similar are They”. *Journal of Siberian Federal University - Humanities and Social Sciencs*. 12. 2873-2885. 10.17516/1997-1370-2016-9-12-2873-2885.
- Lapsley.I. (2008) “The NPM Agenda: Back to the future” *Financial Accountability and Management*, 24(1), 77-96.
- Lepoutre, J., Dentchev, N.A. and Heene, A. (2007), «Dealing with uncertainties when governing CSR policies», *Journal of Business Ethics*, Vol. 73 No. 4, pp. 391
- Lüder, K., & Jones, R. (2003). *Reforming Governmental Accounting and Budgeting in Europe*. Fachverlag Moderne Wirtschafts, Frankfurt am Main, p. 1079.
- Marand, A. A., Shabani, M., & Hnema, M. (2014). THE EFFECTIVENESS OF REPLACING ACCRUAL INSTEAD OF CASH BASE IN THE PUBLIC SECTOR ACCOUNTING AND BUDGETING. *Indian Journal of Fundamental and Applied Life Sciences*, 4, 1198–1211 [http://www.cibtech.org/sp.ed/jls/2014/01/00\(140\).pdf](http://www.cibtech.org/sp.ed/jls/2014/01/00(140).pdf)
- Marume S. B. M. 1. (2016). Centralization and Decentralization . *Quest Journals*, 4(6), 106–110. [https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk00IEuHIFwg5xXcWzfiutqe8WkMh9Q:1615667699260&q=Ce ntralization+and+Decentralization+Dr.+S.+B.+M.+Marume+1,+R.+R.+Jubenka nda+Quest+Journals+Journal+of+Research+in+Humanities+and+Social+Scienc e+Volume+4+~+Issue+6\(2016\)+pp:+106-](https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk00IEuHIFwg5xXcWzfiutqe8WkMh9Q:1615667699260&q=Ce ntralization+and+Decentralization+Dr.+S.+B.+M.+Marume+1,+R.+R.+Jubenka nda+Quest+Journals+Journal+of+Research+in+Humanities+and+Social+Scienc e+Volume+4+~+Issue+6(2016)+pp:+106-)

110&spell=1&sa=X&ved=2ahUKEwiejaiaj67vAhXOCOwKHTSqAu0QBSgAe
gQIARA1&biw=1156&bih=816

- Marume S. B. M., Jubenkanda R. R., Namusi, C. W. (2016) "Comparative Public Administration", *International Journal of Science and Research (IJSR)*, https://www.ijsr.net/search_index_results_paperid.php?id=NOV152468, Volume 5 Issue 1, January 2016, 1025 – 1031
- Mathias, L. (2005). *Corporate social responsibility and social sustainability: A role for local government* [Thesis, Master of Public Policy Program - Simon Fraser University]. <http://summit.sfu.ca/item/5418>
- Moon, J. (2002), «The social responsibility of business and new governance,» *Governments and Opposition*, 37(3), pp. 385-408
- Monsen, N., & Nasi, S. (1998). The Contingency Model of Governmental Accounting Innovations: A discussion. *European Accounting Review*, 7(2), 275–288. <https://doi.org/10.1080/096381898336484>
- Obaidat, A. N. (2007). Accounting Information Qualitative Characteristics Gap: Evidence from Jordan. *International Management Review*, 3(2), 7.
- Ozmen, A. (2014). NOTES TO THE CONCEPT OF DECENTRALIZATION. *European Scientific Journal, ESJ*, 10(10), Article 10. <https://doi.org/10.19044/esj.2014.v10n10p%p>
- Pant, S. (2017), *Ratio Analysis: Meaning, Advantages and Limitations, Accounting*, Available at: <http://www.yourarticlelibrary.com/accounting/ratio-analysis/ratio-analysis-meaning-advantages-and-limitations-accounting/65204>, Last Accessed 28/03/2021.
- Prasad Adhikari, H. (2017). *Perspective Views on Public Administration*. 115–122. <http://nkcs.org.np/moga/elibrary/?r=916>
- Prud'homme, R. (2003). Fiscal decentralisation in Africa: A framework for considering reform. *Public Administration and Development*, 23(1), 17–27. <https://doi.org/10.1002/pad.256>

- Rahman Khan, A., & Khandaker, S. (2016). Public and Private Organizations: How Different or Similar are They. *Journal of Siberian Federal University. Humanities & Social Sciences*, 9(12), 2873–2885. <https://doi.org/10.17516/1997-1370-2016-9-12-2873-2885>
- Rajender Kumar *Differences between Public Administration and Private Administration* Journal of Advances and Scholarly Researches in Allied Education Vol. XI, Issue No.22, July-2016, ISSN 2230-7540
- Rossidis, I., Ασπρίδης, Γ., Κατσιμάρδος, Π., & Μπούας, Κ. (2016). *Το ατέρμονο εγχείρημα της βελτίωσης της παραγωγικότητας των δημοσίων υπαλλήλων στην Ελλάδα*. 22.
- Rossidis, I., & Αγλαία, Ρ. (2011). *Η συμβολή της επιστήμης της Διοίκησης Επιχειρήσεων στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων επιχειρήσεων. Το παράδειγμα της Αγροτικής Τράπεζας*
- Robinson, M.(1998) “Accrual Accounting and the efficiency of the Core Public Sector” *Financial Accountability and Management*,14(1), 21-37 Serpa, S., & Ferreira, C. (2019). The Concept of Bureaucracy by Max Weber. *International Journal of Social Science Studies*, 7, 12. <https://doi.org/10.11114/ijsss.v7i2.3979>
- Rycko Amelza, D. (2020). Cultural Locality and Bureaucracy on the Sukabumi City Police Command. *Sriwijaya Law Review*, 4(1), 23–40. <https://doi.org/10.28946/slrev.Vol4.Iss2.452.pp23-40>
- Schneider, A. (2003). Decentralization: Conceptualization and measurement. *Studies in Comparative International Development*, 38(3), 32–56. <https://doi.org/10.1007/BF02686198>
- Scott, H. (2016). *Local Government Guide to Fostering Corporate Responsibility*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.36083.53288>
- Shantanu, C. & Dhruva Pratim Sharma. (2019). *Public Administration: Concepts and Theories*. Krishna Kanta Handiqui State Open University. <https://kkhsou.ac.in/eslm/E-SLM-for-Learner/2nd%20Sem/Master%20Degree/Political%20Science/PGPS%20S201/B>

- Stawiski, S., Deal, J. J., & Gentry, W. (2010). Employee perceptions of corporate social responsibility. Center for Creative Leadership, Greensboro, NC.
- Stojanovski, S., Denkova, J., & Trajkov, P. (2014). *Weber's models of bureaucracy in the age of globalization*. 874–882. <http://clprmk.org/wp-content/uploads/2014/12/Proceedings-Vol.-2.pdf>
- Steurer, R. (2013). Public Policies on CSR. In S. O. Idowu, N. Capaldi, L. Zu, & A. D. Gupta (Eds.), *Encyclopedia of Corporate Social Responsibility* (pp. 1954–1961). Springer Berlin Heidelberg
- Suciu Leonina-Emilia & Lazar Ioan, 2010. "The Public Administration Compared To Public Management And Other Sciences," *Annals of Faculty of Economics, University of Oradea, Faculty of Economics*, vol. 1(2), pages 1020-1024, December
- Tabara, N., Nistor, C. (2014). Cultural Dimensions in accounting system. *European Journal of Accounting, finance and business*. Vol. 2(1). Σελ. 12-22.
- Team, G. (2018, May 9). Does Government Have a Role to Play in Corporate Social Responsibility? *GivingForce*. <https://www.givingforce.com/does-government-have-a-role-to-play-in-corporate-social-responsibility/>
- Treisman, D. (2002). *Defining and Measuring Decentralization: A Global Perspective*. 38. <https://www.sscnet.ucla.edu/polisci/faculty/treisman/Papers/defin.pdf>
- Uchem, R. O., & Erunke, C. E. (2013). *Nature and scope of public administration*. 2, 177–182. www.isdsnet.com/ijds
- Utomo, T. W. W. (n.d.). *Balancing decentralization and deconcentration: Emerging need for asymmetric decentralization in the unitary states*. 31.
- van Greuning, H. (2009). *International Financial Reporting Standards (Fifth Edition): A Practical Guide*. The World Bank. <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-7727-7>
- Weigner, A., (2014). Why Corporate Social Responsibility is important today. *Business* 2 Community, March 5. Available at:

<https://www.business2community.com/social-business/corporate-socialresponsibility-important-today-0801268>

Zadek, S., (2001), THIRD GENERATION CORPORATE CITIZENSHIP, Public Policy and Business in Society
https://www.files.ethz.ch/isn/20949/Third_Generation_Corporate_Citizenship.pdf

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Ανάλυση και ιστορική εξέλιξη των βασικών εννοιών. (n.d.). Retrieved June 7, 2021, from <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:D2e8qP7ZB8IJ:https://diplographia.gr/wp-content/uploads/2015/10/K01.pdf+&cd=3&hl=el&ct=clnk&gl=gr&client=firefox-b-d>

Δήμος Νεάπολης-Συκεών. (2021). In *Βικιπαίδεια*.

https://el.wikipedia.org/w/index.php?title=%CE%94%CE%AE%CE%BC%CE%BF%CF%82_%CE%9D%CE%B5%CE%AC%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B7%CF%82-%CE%A3%CF%85%CE%BA%CE%B5%CF%8E%CE%BD&oldid=8742807

Δήμος Συκεών—2ο ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΠΟΛΗΣ-ΣΥΚΕΩΝ 2015-2019. (n.d.). Retrieved April 3, 2021, from <http://www.dimosneapolis-sykeon.gr/web/guest/epprogr2>

Εθνική στρατηγική για την ένταξη 2018

https://www.eydamth.gr/lib/articles/newsite/ArticleID_615/ESKE.pdf

Εθνική στρατηγική για τη μεταναστευση 2018 *Πρόγραμμα Στήριξης Προσφύγων και Μεταναστών—Χρηματοδότηση προγράμματος—Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος.* (n.d.). Retrieved May 15, 2021, from <http://www.snf.org/el/dorees/apodektes/p/programma-stiriksis-prosfygon-kai-metanaston/hrimatodotisi-programmatos/>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Χρηματοδότηση στους τομείς της μετανάστευσης και της διαχείρισης των συνόρων». <https://ec.europa.eu/home->

[affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/funding_country_sheet_el_el.pdf](https://europa.eu/european-union/topics/humanitarian-aid-civil-protection_el).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ευρωπαϊκές «Πράξεις πολιτικής προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας.» https://europa.eu/european-union/topics/humanitarian-aid-civil-protection_el

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001), «Πράσινο Βιβλίο – Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη», Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, COM (2001) 366 Τελικό, 18.07.2001, Βρυξέλλες

Η πράσινη βίβλος «Από τις προκλήσεις στις ευκαιρίες: προς ένα κοινό πλαίσιο στρατηγικής για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕ <http://www.opengov.gr/ypepth/wp-content/plugins/download-monitor/download.php?id=57>

Declaration cultural diversity www.UNESCO.org.

Advantages and Disadvantages of Ratio Analysis. (2020, March 15). <https://commercemates.com/advantages-and-disadvantages-of-ratio-analysis/>

Conference, I. (2010). ICIB-2010-PROCEEDINGS_SITE.pdf. *ICIB Conference PROCEEDINGS. INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERNATIONAL BUSINESS*, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. https://www.academia.edu/38199851/ICIB_2010_PROCEEDINGS_SITE_pdf

<https://diplographia.gr/wp-content/uploads/2015/10/K01.pdf>

Decentralization. (χ.χ.). [Text/HTML]. World Bank. Ανακτήθηκε 8 Ιούνιος 2021, από <https://www.worldbank.org/en/topic/communitydrivendevelopment/brief/Decentralization>

Difference Between Horizontal and Vertical Analysis (With Table) – Ask Any Difference. (n.d.). Retrieved March 31, 2021, from <https://askanydifference.com/difference-between-horizontal-and-vertical-analysis/>

Limitations of Ratio Analysis—Ratios are Popular, Learn About the Problems. (n.d.). Corporate Finance Institute. Retrieved March 31, 2021, from <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/finance/limitations-ratio-analysis/>

OCED. (χ.χ.). *Greece: Review of the Central Administration* [Text]. Ανακτήθηκε 11 Ιουνίου 2021, από https://www.oecd-ilibrary.org/governance/greece-review-of-the-central-administration_9789264102880-en

(OCED. (n.d.). *Methods of financial statements in public sector*. Retrieved March 20, 2021, from https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj7w4Suxb7vAhWLwAIHHSoFDfA4ChAWMAB6BAgEEAM&url=https%3A%2F%2Fwww.oecd-ilibrary.org%2Fquality-of-governments-financial-reporting_5jfrmmrncztf.pdf&usg=AOvVaw2aI1DGkZZR-zEikmHrzy5F

RE.A.C.T. “Πρόγραμμα Ύπατης Αρμοστείας Ο.Η.Ε. για Πρόσφυγες.” (n.d.). Retrieved May 15, 2021, from <https://thessaloniki.gr/%ce%b8%ce%ad%ce%bb%cf%89%ce%b1%cf%80%cf%8c%cf%84%ce%bf%ce%bd%ce%b4%ce%ae%ce%bc%ce%bf/%ce%ba%ce%bf%ce%b9%ce%bd%cf%89%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%80%ce%bf%ce%bb%ce%b9%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ae/%ce%bc%ce%b5%cf%84%ce%b1%ce%bd%ce%ac%cf%83%cf%84%ce%b5%cf%82%cf%80%cf%81%cf%8c%cf%83%cf%86%cf%85%ce%b3%ce%b5%cf%82/%cf%80%cf%81%cf%8c%ce%b3%cf%81%ce%b1%ce%bc%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b7%cf%82%cf%8d%cf%80%ce%b1%cf%84%ce%b7%cf%82%ce%b1%cf%81%ce%bc%ce%bf%cf%83%cf%84%ce%b5%ce%af%ce%b1%cf%82-%cf%84%ce%bf%cf%85-%ce%bf/>

The Impact of Decentralization and Privatization on Municipal Services Report for discussion at the Joint Meeting on the Impact of Decentralization And Privatization of Municipal Services Geneva, 15-19 October (Press Release JMMS/2001). (2001). International Labour Organization. Retrieved March 11, 2021, from http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_007862/lang--en/index.htm

Financial Ratio Analysis of Firms A Tool for Decision Making https://www.academia.edu/5180572/Financial_Ratio_Analysis_of_Firms_A_Tool_for_Decision_Making

Vertical Analysis—Overview, Advantages, Examples. (n.d.). Corporate Finance Institute. Retrieved March 31, 2021, from <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/accounting/vertical>

WHO / Decentralisation. (n.d.). WHO; World Health Organization. Retrieved March 11, 2021, from <http://www.who.int/health-laws/topics/governance-decentralisation/en/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Δείκτης Ανεξαρτησίας:											
Ίδια έσοδα/ Συνολικά έσοδα											
$(0 - 06) + (1 - 12 - 13) + (2 - 2212) + (3 - 31 - 3222) / (0 + 1 + 2 + 3 + 4 + 5)$											
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΕΜΟ Σ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(0 - 06)+ (1 - 12 - 13)+ (2 - 2212) +(3 -31 - 3222)	22.371.943,35	21.640.070,87	19.640.432,46	20.076.196,97	17.383.173,15	14.312.671,57	13.710.025,74	14.376.904,71	15.606.930,25	13.176.667,62	13.268.077,04
(0+1+2+3+4)	98.631.140,55	108.677.241,83	105.104.690,71	105.327.457,64	93.130.354,39	77.059.638,13	71.508.780,56	62.854.133,15	63.990.125,96	64.509.071,95	67.001.999,15
ΑΝΕΞΑΡΤΗ ΣΙΑΣ	22,68%	19,91%	18,69%	19,06%	18,67%	18,57%	19,17%	22,87%	24,39%	20,43%	19,80%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(0 - 06)+ (1 - 12 - 13)+ (2 - 2212) +(3 -31 - 3222)	12.944.969,38	13.266.624,50	12.368.550,20	12.147.678,66	11.555.776,27	9.434.275,85	8.510.940,09	9.538.578,32	10.182.641,64	9.114.170,93	9.148.096,68
(0+1+2+3+4)	66.472.166,62	62.250.072,50	63.344.220,36	58.359.050,54	58.796.081,99	57.210.331,58	54.911.484,43	49.731.513,28	51.053.255,82	49.548.523,54	48.306.258,96
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗ ΣΙΑΣ	19,47%	21,31%	19,53%	20,82%	19,65%	16,49%	15,50%	19,18%	19,95%	18,39%	18,94%
ΔΕΙΚΤΗΣ Α ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΕΜΟ Σ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
22,68%	19,91%	18,69%	19,06%	18,67%	18,57%	19,17%	22,87%	24,39%	20,43%	19,80%	
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
19,47%	21,31%	19,53%	20,82%	19,65%	16,49%	15,50%	19,18%	19,95%	18,39%	18,94%	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
121,38	106,56	100,00	102,00	99,89	99,40	102,60	122,41	130,52	109,31	105,97	
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
99,74	109,15	100,00	106,60	100,66	84,45	79,38	98,23	102,15	94,21	96,99	

Δείκτης Λειτουργικής Αυτονομίας=Ιδια έσοδα/Σύνολο τακτικών εσοδων (0+(-06)+21+321+511/0+21+321+511)											
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0+(-06)+21+321+511	30.068.882,74	34.833.367,61	35.540.333,10	37.927.488,94	35.759.313,10	34.682.338,51	30.571.307,63	25.664.983,19	26.945.501,98	25.117.382,84	21.705.864,45
0+21+321+511	51.418.007,26	56.645.765,16	53.543.849,92	54.842.774,42	56.625.682,65	47.054.422,10	43.041.239,61	37.522.554,85	37.311.732,10	35.578.232,96	31.825.306,74
ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ	58,48%	61,49%	66,38%	69,16%	63,15%	73,71%	71,03%	68,40%	72,22%	70,60%	68,20%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0+(-06)+21+321+511	22.936.830,42	28.341.281,15	30.088.354,88	31.314.185,97	31.894.944,17	31.317.696,78	26.991.428,96	24.194.095,53	25.260.753,93	22.931.098,38	19.664.279,58
0+21+321+511	44.253.078,85	44.339.281,63	47.328.761,24	44.487.087,07	44.769.895,73	43.230.698,94	39.068.963,48	36.044.930,39	35.577.155,02	33.268.486,32	29.779.360,08
ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ	51,83%	63,92%	63,57%	70,39%	71,24%	72,44%	69,09%	67,12%	71,00%	68,93%	66,03%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	58,48%	61,49%	66,38%	69,16%	63,15%	73,71%	71,03%	68,40%	72,22%	70,60%	68,20%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	51,83%	63,92%	63,57%	70,39%	71,24%	72,44%	69,09%	67,12%	71,00%	68,93%	66,03%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΙΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	88,10	92,64	100,00	104,19	95,14	111,04	107,01	103,05	108,80	106,36	102,75
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	81,53	100,54	100,00	110,72	112,06	113,95	108,67	105,58	111,69	108,42	103,87

Δείκτης Αστάθειας:											
Σύνολο έκτακτων εσόδων /Συνολικά έσοδα											
(1+221+322+512)/ (0+1+2+3+4+5)											
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(1+221+322+512)	40.789.152,33	46.275.527,77	46.144.703,73	44.628.673,95	32.048.574,68	25.535.839,92	23.970.608,38	21.322.766,30	22.996.340,56	25.170.770,99	30.494.956,41
(0+1+2+3+4+5)	98.631.140,55	108.677.241,83	105.104.690,71	105.327.457,64	93.130.354,39	77.059.638,13	71.508.780,56	62.854.133,15	63.990.125,96	64.509.071,95	67.001.999,15
Δείκτης Αστάθειας:	41,36%	42,58%	43,90%	42,37%	34,41%	33,14%	33,52%	33,92%	35,94%	39,02%	45,51%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(1+221+322+512)	16.957.429,47	12.543.701,00	11.819.751,51	9.957.781,37	10.711.251,05	10.066.987,52	12.009.719,76	10.509.933,74	12.210.544,74	12.999.503,65	14.358.767,49
(0+1+2+3+4+5)	66.472.166,62	62.250.072,50	63.344.220,36	58.359.050,54	58.796.081,99	57.210.331,58	54.911.484,43	49.731.513,28	51.053.255,82	49.548.523,54	48.306.258,96
Δείκτης Αστάθειας:	25,51%	20,15%	18,66%	17,06%	18,22%	17,60%	21,87%	21,13%	23,92%	26,24%	29,72%
Δείκτης Αστάθειας:	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	41,36%	42,58%	43,90%	42,37%	34,41%	33,14%	33,52%	33,92%	35,94%	39,02%	45,51%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	25,51%	20,15%	18,66%	17,06%	18,22%	17,60%	21,87%	21,13%	23,92%	26,24%	29,72%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΙΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	94,20	96,99	100,00	96,51	78,38	75,48	76,35	77,27	81,86	88,87	103,67
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	136,72	107,99	100,00	91,44	97,63	94,30	117,21	113,26	128,18	140,60	159,30

Δείκτης Απαιτήσεων :											
Εισπρακτέα υπόλοιπα Συνολικά έσοδα											
(32)/ (0 + 1+ 2 + 3+ 4 +5)											
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
32	2.150.796,54	2.250.382,66	2.025.961,11	2.407.393,78	2.985.171,06	3.110.721,91	2.915.793,00	5.151.374,06	5.862.203,17	3.951.138,76	3.834.951,04
0+1+2+3+4+	98.631.140,55	108.677.241,83	105.104.690,71	105.327.457,64	93.130.354,39	77.059.638,13	71.508.780,56	62.854.133,15	63.990.125,96	64.509.071,95	67.001.999,15
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕ ΩΝ	2,18%	2,07%	1,93%	2,29%	3,21%	4,04%	4,08%	8,20%	9,16%	6,12%	5,72%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
32	163.466,45	175.682,58	131.823,04	346.235,18	583.287,41	358.302,80	173.758,82	313.047,67	432.233,52	132.284,86	163.760,90
0+1+2+3+4+	66.472.166,62	62.250.072,50	63.344.220,36	58.359.050,54	58.796.081,99	57.210.331,58	54.911.484,43	49.731.513,28	51.053.255,82	49.548.523,54	48.306.258,96
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕ ΩΝ	0,25%	0,28%	0,21%	0,59%	0,99%	0,63%	0,32%	0,63%	0,85%	0,27%	0,34%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕ ΩΝ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟΣ	2,18%	2,07%	1,93%	2,29%	3,21%	4,04%	4,08%	8,20%	9,16%	6,12%	5,72%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	0,25%	0,28%	0,21%	0,59%	0,99%	0,63%	0,32%	0,63%	0,85%	0,27%	0,34%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΙΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟΣ	113,13	107,43	100,00	118,58	166,29	209,42	211,54	425,19	475,27	317,76	296,94
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	118,17	135,61	100,00	285,09	476,71	300,95	152,05	302,48	406,83	128,29	162,90

<i>Χρηματικό Υπόλοιπο /Συνολικά έσοδα</i>											
<i>(5)/ (0 + 1 + 2 + 3 + 4 + 5)</i>											
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΕΣΜΟ Σ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
5	19.433.733,32	24.973.590,51	24.704.843,19	26.398.843,52	27.560.261,35	29.729.783,00	27.116.724,94	23.726.201,34	25.628.002,82	24.891.707,79	22.254.361,60
0+1+2+3+4+	98.631.140,55	108.677.241,83	105.104.690,71	105.327.457,64	93.130.354,39	77.059.638,13	71.508.780,56	62.854.133,15	63.990.125,96	64.509.071,95	67.001.999,15
ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΙΚ ΟΥ ΥΠΟΛΟΠ ΟΥ	19,70%	22,98%	23,50%	25,06%	29,59%	38,58%	37,92%	37,75%	40,05%	38,59%	33,21%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
5	18.378.834,95	22.900.726,85	24.412.129,25	23.250.157,40	27.558.294,98	29.729.480,29	27.116.724,94	23.726.201,34	25.628.002,82	24.891.707,79	22.254.361,60
0+1+2+3+4+	66.472.166,62	62.250.072,50	63.344.220,36	58.359.050,54	58.796.081,99	57.210.331,58	54.911.484,43	49.731.513,28	51.053.255,82	49.548.523,54	48.306.258,96
ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΙΚ ΟΥ ΥΠΟΛΟΠ ΟΥ	27,65%	36,79%	38,54%	39,84%	46,87%	51,97%	49,38%	47,71%	50,20%	50,24%	46,07%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΙΚ ΟΥ ΥΠΟΛΟΠ ΟΥ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΕΣΜΟ Σ	19,70%	22,98%	23,50%	25,06%	29,59%	38,58%	37,92%	37,75%	40,05%	38,59%	33,21%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	27,65%	36,79%	38,54%	39,84%	46,87%	51,97%	49,38%	47,71%	50,20%	50,24%	46,07%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΙΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΕΣΜΟ Σ	83,83	97,76	100,00	106,63	125,90	164,14	161,33	160,60	170,39	164,16	141,31
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	71,74	95,46	100,00	103,38	121,62	134,84	128,14	123,79	130,25	130,35	119,54

Δείκτης Λειτουργικών Δαπανών:											
Σύνολο εξόδων χρήσης /Συνολικά έξοδα											
(6)/ (6+ 7 + 8- 85)											
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
6	39.019.421,77	37.677.230,44	33.743.353,87	30.447.695,48	31.589.508,24	24.240.679,38	24.287.326,06	21.507.296,53	22.570.508,17	24.518.097,97	24.747.636,63
(6+ 7 + 8- 85)	95.092.605,60	107.114.896,43	104.540.192,70	102.926.127,25	89.815.009,36	73.411.585,30	69.086.667,43	57.063.878,14	57.536.654,62	60.652.064,60	62.708.657,97
ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	41,03%	35,17%	32,28%	29,58%	35,17%	33,02%	35,15%	37,69%	39,23%	40,42%	39,46%
ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
6	27.680.662,11	24.693.920,24	21.008.235,54	15.285.164,40	17.365.103,09	17.190.911,66	17.982.351,38	16.596.896,58	17.815.865,33	17.997.645,59	17.924.783,57
(6+ 7 + 8- 85)	43.584.493,08	37.878.067,22	40.094.062,96	30.800.755,56	29.066.601,70	30.093.606,64	31.185.283,09	24.103.510,46	26.161.548,03	27.294.161,94	27.604.543,58
ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	63,51%	65,19%	52,40%	49,63%	59,74%	57,12%	57,66%	68,86%	68,10%	65,94%	64,93%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	41,03%	35,17%	32,28%	29,58%	35,17%	33,02%	35,15%	37,69%	39,23%	40,42%	39,46%
ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟΣ	63,51%	65,19%	52,40%	49,63%	59,74%	57,12%	57,66%	68,86%	68,10%	65,94%	64,93%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	127,12	108,97	100,00	91,65	108,97	102,30	108,91	116,77	121,53	125,24	122,26
ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟΣ	121,21	124,42	100,00	94,71	114,02	109,02	110,05	131,41	129,97	125,85	123,93

Δείκτης Επενδύσεων:											
Σύνολικό ποσό επενδύσεων/ Συνολικά έξοδα											
(7)/(6+7+8-85)											
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
7	45.300.549,40	59.630.035,63	58.441.838,83	62.350.621,20	50.894.876,12	42.792.943,01	37.803.434,41	30.297.763,81	30.423.200,79	31.033.217,45	31.724.481,49
(6+7+8-85)	95.092.605,60	107.114.896,43	104.540.192,70	102.926.127,25	89.815.009,36	73.411.585,30	69.086.667,43	57.063.878,14	57.536.654,62	60.652.064,60	62.708.657,97
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕ ΩΝ	47,64%	55,67%	55,90%	60,58%	56,67%	58,29%	54,72%	53,09%	52,88%	51,17%	50,59%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
7	7.460.760,90	6.322.943,77	9.934.936,31	8.113.477,64	6.078.542,48	7.404.702,81	7.034.685,33	3.520.578,90	4.557.249,60	5.121.919,64	4.035.542,73
(6+7+8-85)	43.584.493,08	37.878.067,22	40.094.062,96	30.800.755,56	29.066.601,70	30.093.606,64	31.185.283,09	24.103.510,46	26.161.548,03	27.294.161,94	27.604.543,58
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕ ΩΝ	17,12%	16,69%	24,78%	26,34%	20,91%	24,61%	22,56%	14,61%	17,42%	18,77%	14,62%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕ ΩΝ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟΣ	47,64%	55,67%	55,90%	60,58%	56,67%	58,29%	54,72%	53,09%	52,88%	51,17%	50,59%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	17,12%	16,69%	24,78%	26,34%	20,91%	24,61%	22,56%	14,61%	17,42%	18,77%	14,62%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟΣ	85,22	99,58	100,00	108,36	101,36	104,27	97,88	94,97	94,58	91,53	90,50
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	69,08	67,37	100,00	106,31	84,40	99,30	91,04	58,95	70,30	75,73	59,00

Δείκτης Υποχρεώσεων ΠΟΕ:											
Σύνολο Οφειλών ΠΟΕ/Σύνολο Εξόδων											
(81) (6 + 7 + 8 - 85)											
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
81	5.085.204,29	4.108.724,37	6.946.000,00	4.259.810,57	2.973.600,00	2.134.600,00	1.627.100,00	1.257.000,00	916.800,00	1.320.071,78	1.504.423,85
(6+7+8-85)	95.092.605,60	107.114.896,43	104.540.192,70	102.926.127,25	89.815.009,36	73.411.585,30	69.086.667,43	57.063.878,14	57.536.654,62	60.652.064,60	62.708.657,97
ΔΕΙΚΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΟΕ	5,35%	3,84%	6,64%	4,14%	3,31%	2,91%	2,36%	2,20%	1,59%	2,18%	2,40%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
81	3.905.624,12	2.313.558,24	4.723.724,21	2.827.182,80	2.313.295,70	1.736.737,22	1.367.405,20	799.183,31	544.530,35	1.001.770,98	1.330.464,48
(6+7+8-85)	43.584.493,08	37.878.067,22	40.094.062,96	30.800.755,56	29.066.601,70	30.093.606,64	31.185.283,09	24.103.510,46	26.161.548,03	27.294.161,94	27.604.543,58
ΔΕΙΚΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΟΕ	8,96%	6,11%	11,78%	9,18%	7,96%	5,77%	4,38%	3,32%	2,08%	3,67%	4,82%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΟΕ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	5,35%	3,84%	6,64%	4,14%	3,31%	2,91%	2,36%	2,20%	1,59%	2,18%	2,40%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	8,96%	6,11%	11,78%	9,18%	7,96%	5,77%	4,38%	3,32%	2,08%	3,67%	4,82%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	80,48	57,73	100,00	62,29	49,83	43,76	35,45	33,15	23,98	32,76	36,11
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	76,06	51,84	100,00	77,91	67,55	48,98	37,22	28,14	17,67	31,15	40,91

<i>Δείκτης Κάλυψης Κόστους Μισθοδοσίας</i>											
<i>Κόστος Μισθοδοσίας/Σύνολο Τακτικών Εσόδων*100</i>											
<i>60/0+21+321+511</i>											
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟ Σ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
60	15.251.468,78	15.787.703,59	13.635.321,95	10.772.017,17	9.218.870,33	8.298.706,80	7.614.821,99	7.369.888,95	7.085.722,47	7.636.474,93	7.687.416,07
0+21+321+ 511	51.418.007,26	56.645.765,16	53.543.849,92	54.842.774,42	56.625.682,65	47.054.422,10	43.041.239,61	37.522.554,85	37.311.732,10	35.578.232,96	31.825.306,74
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ	29,66%	27,87%	25,47%	19,64%	16,28%	17,64%	17,69%	19,64%	18,99%	21,46%	24,16%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
60	12.845.318,56	12.296.716,03	11.040.517,16	8.864.123,87	7.765.451,02	6.968.868,11	6.554.388,06	6.585.600,80	6.273.166,06	6.535.164,46	6.028.334,51
0+21+321+ 511	42.710.593,56	44.339.281,63	47.328.761,24	44.487.087,07	44.769.895,73	43.230.698,94	39.068.963,48	36.044.930,39	35.577.155,02	33.268.486,32	29.779.360,08
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΜΙΣΘΟΔΟ ΣΙΑΣ	30,08%	27,73%	23,33%	19,93%	17,35%	16,12%	16,78%	18,27%	17,63%	19,64%	20,24%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΜΙΣΘΟΔΟ ΣΙΑΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟ Σ	29,66%	27,87%	25,47%	19,64%	16,28%	17,64%	17,69%	19,64%	18,99%	21,46%	24,16%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	30,08%	27,73%	23,33%	19,93%	17,35%	16,12%	16,78%	18,27%	17,63%	19,64%	20,24%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟ Σ	116,48	109,44	100,00	77,13	63,93	69,26	69,47	77,13	74,57	84,29	94,85
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	128,93	118,89	100,00	85,42	74,36	69,10	71,92	78,32	75,59	84,21	86,78

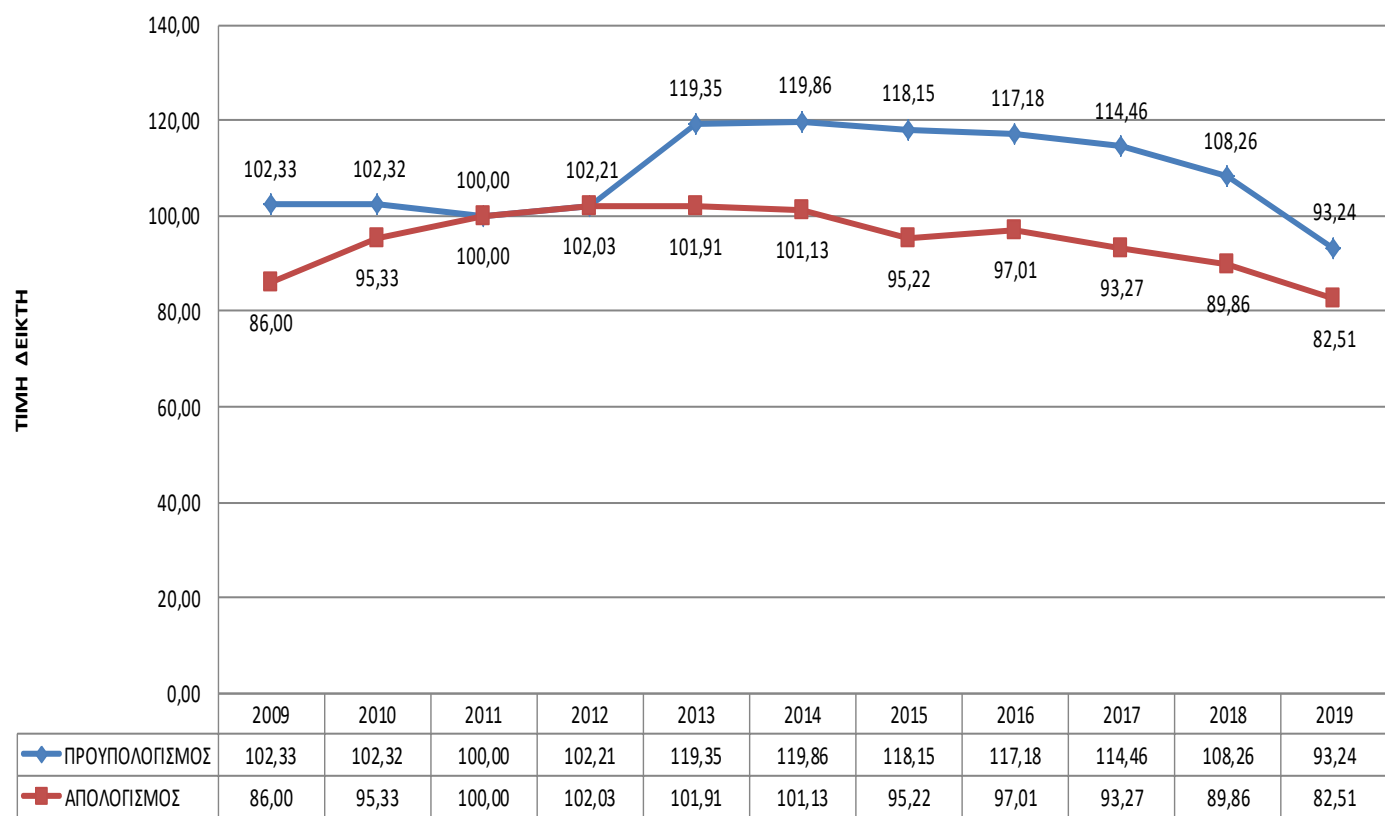
Κόστος Απασχόλησης\Συνολικά Εξοδα											
60/ (6+7+8-85)											
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
60	15.251.468,78	15.787.703,59	13.635.321,95	10.772.017,17	9.218.870,33	8.298.706,80	7.614.821,99	7.369.888,95	7.085.722,47	7.636.474,93	7.687.416,07
(6+7+8-85)	95.092.605,60	107.114.896,43	104.540.192,70	102.926.127,25	89.815.009,36	73.411.585,30	69.086.667,43	57.063.878,14	57.536.654,62	60.652.064,60	62.708.657,97
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ/ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	16,04%	14,74%	13,04%	10,47%	10,26%	11,30%	11,02%	12,92%	12,32%	12,59%	12,26%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
60	12.845.318,56	12.296.716,03	11.040.517,16	8.864.123,87	7.765.451,02	6.968.868,11	6.554.388,06	6.585.600,80	6.273.166,06	6.535.164,46	6.028.334,51
(6+7+8-85)	43.584.493,08	37.878.067,22	40.094.062,96	30.800.755,56	29.066.601,70	30.093.606,64	31.185.283,09	24.103.510,46	26.161.548,03	27.294.161,94	27.604.543,58
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ/ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	29,47%	32,46%	27,54%	28,78%	26,72%	23,16%	21,02%	27,32%	23,98%	23,94%	21,84%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ/ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	16,04%	14,74%	13,04%	10,47%	10,26%	11,30%	11,02%	12,92%	12,32%	12,59%	12,26%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	29,47%	32,46%	27,54%	28,78%	26,72%	23,16%	21,02%	27,32%	23,98%	23,94%	21,84%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	122,97	113,00	100,00	80,24	78,69	86,67	84,51	99,02	94,42	96,53	93,99
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	107,03	117,89	100,00	104,51	97,02	84,10	76,33	99,22	87,08	86,95	79,31

Κόστος Απασχόλησης/Εξοδα Χρήσης											
60/6											
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟ Σ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
60	15.251.468,78	15.787.703,59	13.635.321,95	10.772.017,17	9.218.870,33	8.298.706,80	7.614.821,99	7.369.888,95	7.085.722,47	7.636.474,93	7.687.416,07
6	39.019.421,77	37.677.230,44	33.743.353,87	30.447.695,48	31.589.508,24	24.240.679,38	24.287.326,06	21.507.296,53	22.570.508,17	24.518.097,97	24.747.636,63
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛ ΗΣΗΣ/ΣΥΝ ΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	39,09%	41,90%	40,41%	35,38%	29,18%	34,23%	31,35%	34,27%	31,39%	31,15%	31,06%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
60	12.845.318,56	12.296.716,03	11.040.517,16	8.864.123,87	7.765.451,02	6.968.868,11	6.554.388,06	6.585.600,80	6.273.166,06	6.535.164,46	6.028.334,51
6	27.680.662,11	24.693.920,24	21.008.235,54	15.285.164,40	17.365.103,09	17.190.911,66	17.982.351,38	16.596.896,58	17.815.865,33	17.997.645,59	17.924.783,57
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛ ΗΣΗΣ/ΣΥΝ ΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	46,41%	49,80%	52,55%	57,99%	44,72%	40,54%	36,45%	39,68%	35,21%	36,31%	33,63%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛ ΗΣΗΣ/ΣΥΝ ΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟ Σ	39,09%	41,90%	40,41%	35,38%	29,18%	34,23%	31,35%	34,27%	31,39%	31,15%	31,06%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	46,41%	49,80%	52,55%	57,99%	44,72%	40,54%	36,45%	39,68%	35,21%	36,31%	33,63%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟ Σ	96,73	103,70	100,00	87,55	72,22	84,72	77,59	84,80	77,69	77,08	76,87
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	88,30	94,75	100,00	110,35	85,09	77,14	69,36	75,50	67,00	69,09	63,99

Δεικτης αυτοχρηματοδότησης επενδύσεων											
επιχορηγήσεις από δάνεια και επενδύσεις/επενδυτικές δαπάνες και αντιστοιχα τοκοχρεολύσια											
(13+312)/(7+652)											
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟ Σ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(13+312)	25.841.159,77	32.441.969,22	34.930.046,48	33.665.465,34	22.265.756,87	15.907.745,71	13.534.997,33	8.589.887,20	8.290.808,59	11.851.782,65	16.309.513,68
(7+652)	46.020.079,86	60.322.972,94	60.092.188,49	63.650.621,20	51.560.376,12	43.375.943,01	38.356.934,41	30.569.963,81	30.682.650,79	31.064.717,45	31.746.781,49
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΧΡΗ ΜΑΤΟΔΟΤ ΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕ ΩΝ	56,15%	53,78%	58,13%	52,89%	43,18%	36,67%	35,29%	28,10%	27,02%	38,15%	51,37%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	2.009,00	2.010,00	2.011,00	2.012,00	2.013,00	2.014,00	2.015,00	2.016,00	2.017,00	2.018,00	2.019,00
(13+312)	6.734.154,20	3.957.792,68	4.572.272,60	5.591.566,88	3.422.452,87	1.961.031,01	3.236.138,69	1.360.945,61	1.591.934,97	1.809.400,31	2.450.712,07
(7+652)	8.150.388,02	7.006.714,17	10.585.285,97	8.695.258,78	6.659.541,21	7.985.701,65	7.586.687,55	3.792.142,38	4.816.147,14	5.153.319,25	4.057.728,88
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΧΡΗ ΜΑΤΟΔΟΤ ΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕ ΩΝ	82,62%	56,49%	43,19%	64,31%	51,39%	24,56%	42,66%	35,89%	33,05%	35,11%	60,40%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΧΡΗ ΜΑΤΟΔΟΤ ΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕ ΩΝ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟ Σ	56,15%	53,78%	58,13%	52,89%	43,18%	36,67%	35,29%	28,10%	27,02%	38,15%	51,37%
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	82,62%	56,49%	43,19%	64,31%	51,39%	24,56%	42,66%	35,89%	33,05%	35,11%	60,40%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΠΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟ ΛΟΓΙΣΜΟ Σ	96,60	92,52	100,00	90,99	74,29	63,09	60,71	48,34	46,49	65,63	88,38
ΑΠΟΛΟΓΙ ΣΜΟΣ	191,28	130,77	100,00	148,87	118,98	56,85	98,75	83,09	76,52	81,29	139,82

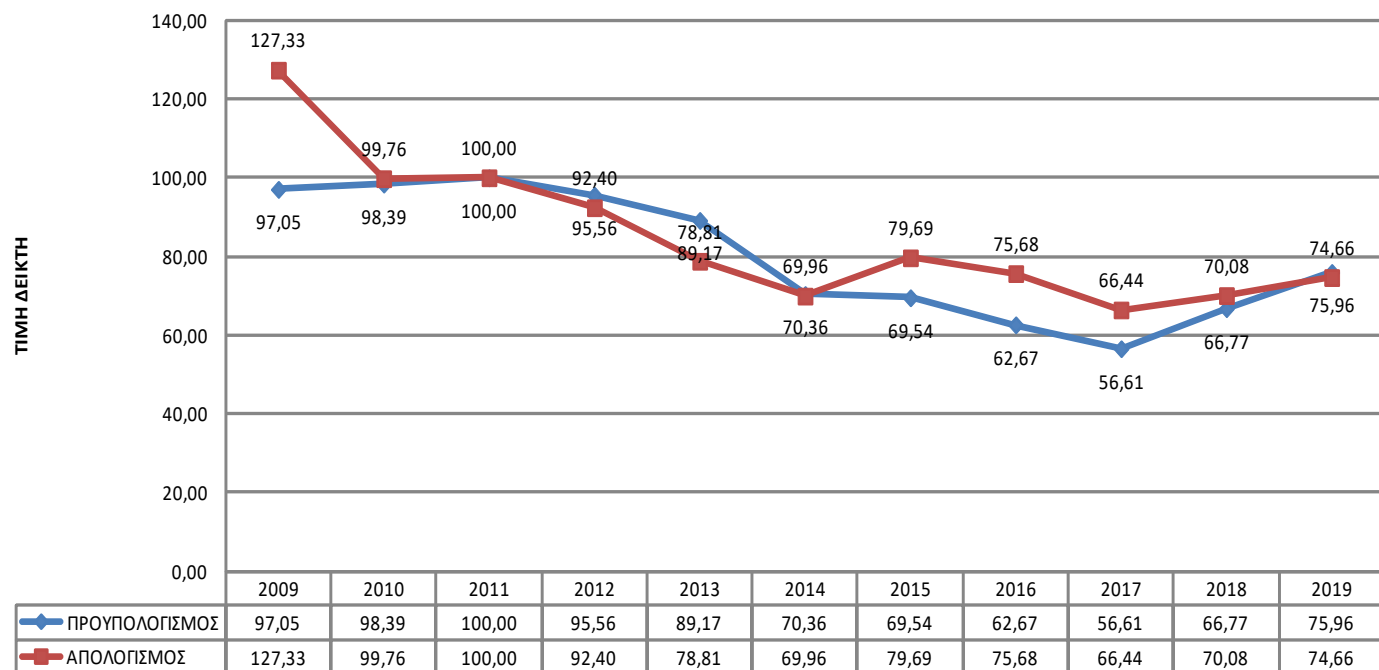
Επενδύσεις ανα κάτοικο											
7/πληθυσμό στα											
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
7	45.300.549,40	59.630.035,63	58.441.838,83	62.350.621,20	50.894.876,12	42.792.943,01	37.803.434,41	30.297.763,81	30.423.200,79	31.033.217,45	31.724.481,49
ΠΑΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	541,81 €	713,19 €	698,98 €	745,73 €	608,72 €	511,82 €	452,14 €	362,37 €	363,87 €	371,17 €	379,43 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
7	7.460.760,90	6.322.943,77	9.934.936,31	8.113.477,64	6.078.542,48	7.404.702,81	7.034.685,33	3.520.578,90	4.557.249,60	5.121.919,64	4.035.542,73
ΠΑΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	89,23 €	75,62 €	118,82 €	97,04 €	72,70 €	88,56 €	84,14 €	42,11 €	54,51 €	61,26 €	48,27 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	541,81 €	713,19 €	698,98 €	745,73 €	608,72 €	511,82 €	452,14 €	362,37 €	363,87 €	371,17 €	379,43 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	89,23 €	75,62 €	118,82 €	97,04 €	72,70 €	88,56 €	84,14 €	42,11 €	54,51 €	61,26 €	48,27 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	77,51	102,03	100,00	106,69	87,09	73,22	64,69	51,84	52,06	53,10	54,28
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	75,10	63,64	100,00	81,67	61,18	74,53	70,81	35,44	45,87	51,55	40,62
ΕΤΗ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Εισπραχθέντα											
Σύνολο	66.472.166,62	62.250.072,50	63.344.220,36	58.359.050,54	58.796.081,99	57.210.331,58	54.911.484,43	49.731.513,28	51.053.255,82	49.548.523,54	48.306.258,96
Τελικά Βεβαιωθέντα											
Σύνολο	68.578.750,02	64.856.782,71	65.626.538,99	61.372.365,10	61.829.786,18	60.183.978,15	60.134.214,83	55.717.666,21	57.050.916,63	55.375.197,26	54.864.307,08
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ/ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ	96,93%	95,98%	96,52%	95,09%	95,09%	95,06%	91,31%	89,26%	89,49%	89,48%	88,05%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΜΕ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ ΤΟ 2011	100,42	99,44	100,00	98,52	98,52	98,48	94,60	92,47	92,71	92,70	91,22

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ 2009-2019

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0+21+321+511	51.418.007,26	56.645.765,16	53.543.849,92	54.842.774,42	56.625.682,65	47.054.422,10	43.041.239,61	37.522.554,85	37.311.732,10	35.578.232,96	31.825.306,74
0 + 1 + 2 + 3 + 4 + 5	98.631.140,55	108.677.241,83	105.104.690,71	105.327.457,64	93.130.354,39	77.059.638,13	71.508.780,56	62.854.133,15	63.990.125,96	64.509.071,95	67.001.999,15
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ	52,13%	52,12%	50,94%	52,07%	60,80%	61,06%	60,19%	59,70%	58,31%	55,15%	47,50%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0+21+321+511	42.710.593,56	44.339.281,63	47.328.761,24	44.487.087,07	44.769.895,73	43.230.698,94	39.068.963,48	36.044.930,39	35.577.155,02	33.268.486,32	29.779.360,08
0 + 1 + 2 + 3 + 4 + 5	66.472.166,62	62.250.072,50	63.344.220,36	58.359.050,54	58.796.081,99	57.210.331,58	54.911.484,43	49.731.513,28	51.053.255,82	49.548.523,54	48.306.258,96
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ	64,25%	71,23%	74,72%	76,23%	76,14%	75,56%	71,15%	72,48%	69,69%	67,14%	61,65%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	52,13%	52,12%	50,94%	52,07%	60,80%	61,06%	60,19%	59,70%	58,31%	55,15%	47,50%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	64,25%	71,23%	74,72%	76,23%	76,14%	75,56%	71,15%	72,48%	69,69%	67,14%	61,65%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	102,33	102,32	100,00	102,21	119,35	119,86	118,15	117,18	114,46	108,26	93,24
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	86,00	95,33	100,00	102,03	101,91	101,13	95,22	97,01	93,27	89,86	82,51

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ 2009-2019

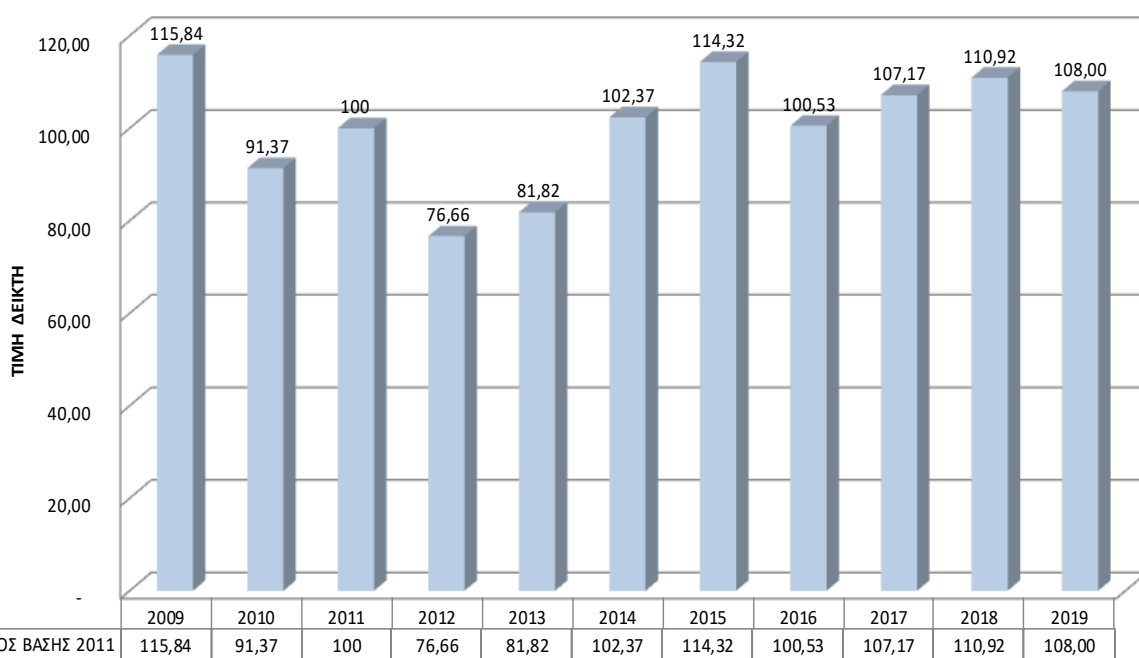
Δείκτης Εξάρτησης:

Σύνολο επιχειρηγήσεων Συνολικά έσοδα

(06 + 12+ 13) / (0 + 1+ 2 +3 + 4 +5)

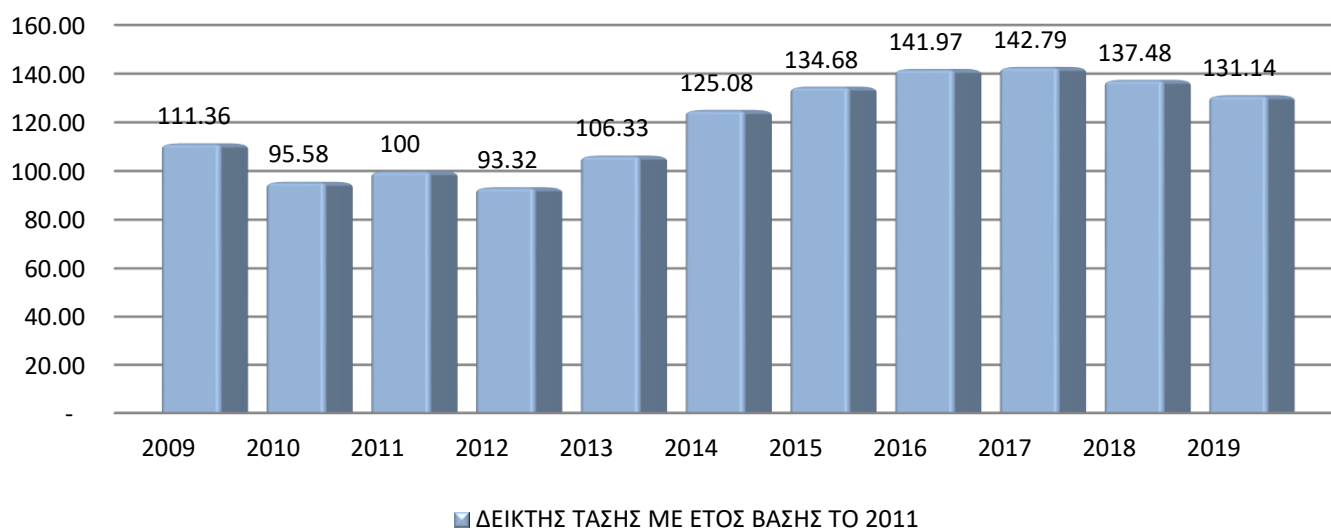
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(06 + 12+ 13)	50.401.482,92	56.301.929,77	55.343.278,00	52.996.407,88	43.725.822,83	28.547.807,45	26.185.097,31	20.742.215,10	19.073.139,59	22.680.628,54	26.797.824,51
0+1+2+3+4+5	98.631.140,55	108.677.241,83	105.104.690,71	105.327.457,64	93.130.354,39	77.059.638,13	71.508.780,56	62.854.133,15	63.990.125,96	64.509.071,95	67.001.999,15
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	51,10%	51,81%	52,66%	50,32%	46,95%	37,05%	36,62%	33,00%	29,81%	35,16%	40,00%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(06 + 12+ 13)	29.886.703,99	21.927.708,08	22.367.833,30	19.041.072,38	16.362.107,53	14.133.930,32	15.451.018,21	13.290.084,47	11.977.055,30	12.262.111,25	12.735.669,29
0+1+2+3+4+5	66.472.166,62	62.250.072,50	63.344.220,36	58.359.050,54	58.796.081,99	57.210.331,58	54.911.484,43	49.731.513,28	51.053.255,82	49.548.523,54	48.306.258,96
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	44,96%	35,23%	35,31%	32,63%	27,83%	24,71%	28,14%	26,72%	23,46%	24,75%	26,36%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	51,10%	51,81%	52,66%	50,32%	46,95%	37,05%	36,62%	33,00%	29,81%	35,16%	40,00%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	44,96%	35,23%	35,31%	32,63%	27,83%	24,71%	28,14%	26,72%	23,46%	24,75%	26,36%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	97,05	98,39	100,00	95,56	89,17	70,36	69,54	62,67	56,61	66,77	75,96
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	127,33	99,76	100,00	92,40	78,81	69,96	79,69	75,68	66,44	70,08	74,66

ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ/ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ 2009-2019

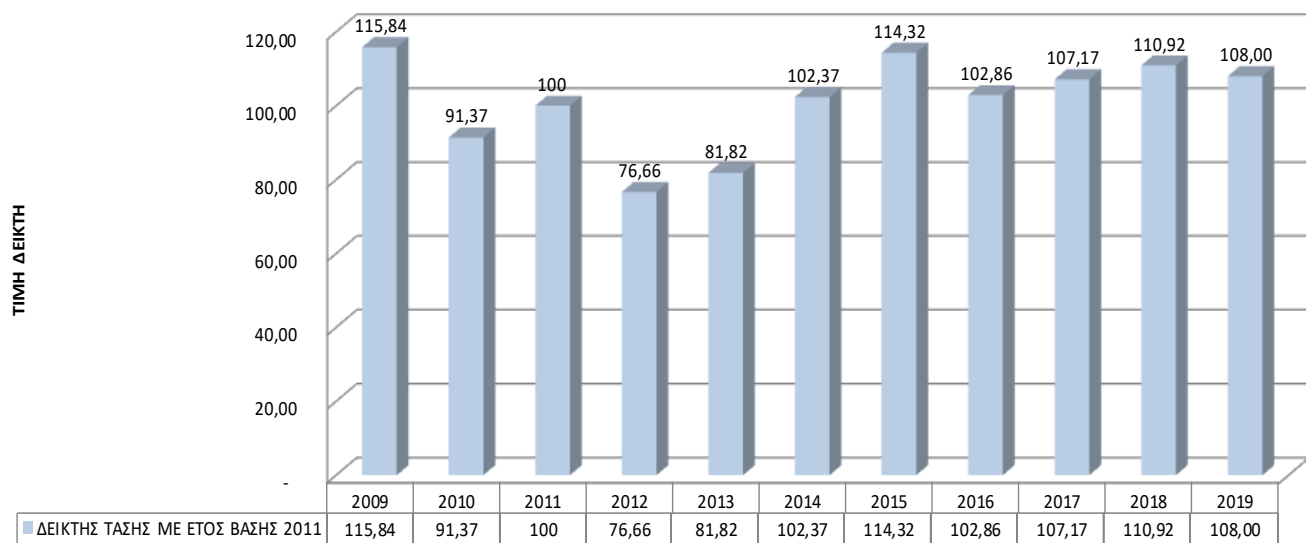
ΕΤΗ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ	43.584.493,08	37.878.067,22	40.094.062,96	30.800.755,56	29.066.601,70	30.093.606,64	31.185.283,09	24.103.510,46	26.161.548,03	27.294.161,94	27.604.543,58
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ	98.631.140,55	108.677.241,83	105.104.690,71	105.327.457,64	93.130.354,39	77.059.638,13	71.508.780,56	62.854.133,15	63.990.125,96	64.509.071,95	67.001.999,15
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΤΑΛΘΕΝΤΑ/ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ	44,19%	34,85%	38,15%	29,24%	31,21%	39,05%	43,61%	38,35%	40,88%	42,31%	41,20%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΜΕ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	115,84	91,37	100	76,66	81,82	102,37	114,32	100,53	107,17	110,92	108,00

ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΜΕΙΑΚΩΣ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ/ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ 2009-2019

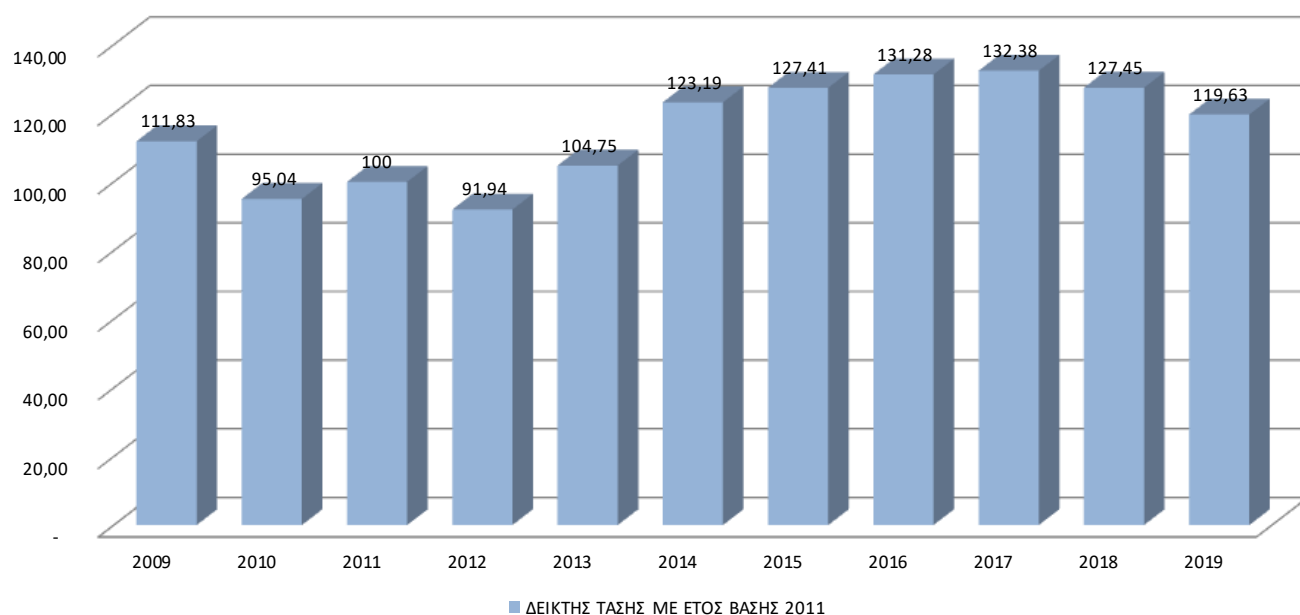
ΕΤΗ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΤΑΜΕΙΑΚΩΣ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ	68.578.750,02	64.856.782,71	65.626.538,99	61.372.365,10	61.829.786,18	60.183.978,15	60.134.214,83	55.717.666,21	57.050.916,63	55.375.197,26	54.864.307,08
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣ ΘΕΝΤΑ	98.631.140,55	108.677.241,83	105.104.690,71	105.327.457,64	93.130.354,39	77.059.638,13	71.508.780,56	62.854.133,15	63.990.125,96	64.509.071,95	67.001.999,15
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΜΕΙΑΚΩΣ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ / ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣ ΘΕΝΤΑ	69,53%	59,68%	62,44%	58,27%	66,39%	78,10%	84,09%	88,65%	89,16%	85,84%	81,88%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΜΕ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ ΤΟ 2011	111,36	95,58	100	93,32	106,33	125,08	134,68	141,97	142,79	137,48	131,14

ΕΝΤΑΛΘΕΝΤΑ / ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ 2009-2019

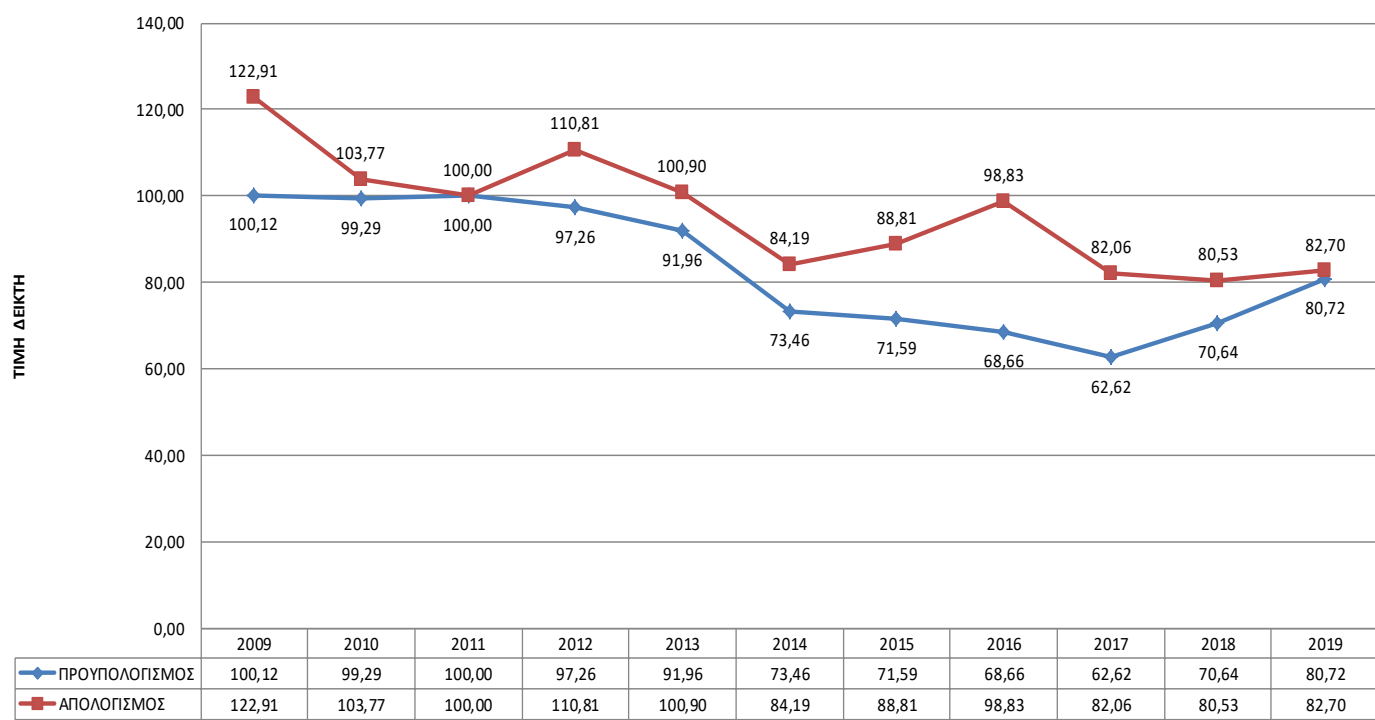
ΕΤΗ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΕΝΤΑΛΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ	43.584.493,08	37.878.067,22	40.094.062,96	30.800.755,56	29.066.601,70	30.093.606,64	31.185.283,09	24.661.984,71	26.161.548,03	27.294.161,94	27.604.543,58
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ	98.631.140,55	108.677.241,83	105.104.690,71	105.327.457,64	93.130.354,39	77.059.638,13	71.508.780,56	62.854.133,15	63.990.125,96	64.509.071,95	67.001.999,15
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΤΑΛΘΕΝΤΑ/ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ	44,19%	34,85%	38,15%	29,24%	31,21%	39,05%	43,61%	39,24%	40,88%	42,31%	41,20%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΜΕ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	115,84	91,37	100	76,66	81,82	102,37	114,32	102,86	107,17	110,92	108,00

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ / ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ 2009-2019

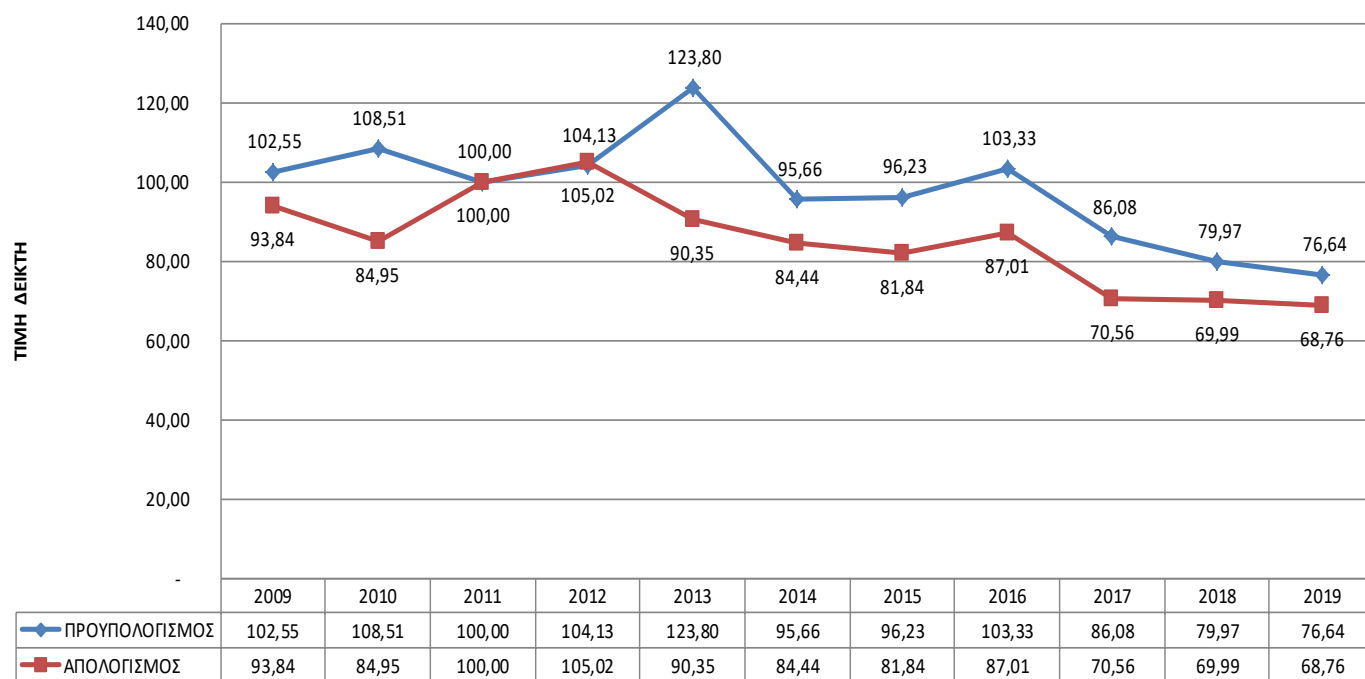
ΕΤΗ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Εισπραχθέντα Σύνολο	66.472.166,62	62.250.072,50	63.344.220,36	58.359.050,54	58.796.081,99	57.210.331,58	54.911.484,43	49.731.513,28	51.053.255,82	49.548.523,54	48.306.258,96
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ	98.631.140,55	108.677.241,83	105.104.690,71	105.327.457,64	93.130.354,39	77.059.638,13	71.508.780,56	62.854.133,15	63.990.125,96	64.509.071,95	67.001.999,15
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ/ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ	67,39%	57,28%	60,27%	55,41%	63,13%	74,24%	76,79%	79,12%	79,78%	76,81%	72,10%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΜΕ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	111,83	95,04	100	91,94	104,75	123,19	127,41	131,28	132,38	127,45	119,63

ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ / ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ 2009-2019

(06+12+13)/(6+7+8-85)											
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(06+12+13)	50.401.482,92	56.301.929,77	55.343.278,00	52.996.407,88	43.725.822,83	28.547.807,45	26.185.097,31	20.742.215,10	19.073.139,59	22.680.628,54	26.797.824,51
(6+7+8-85)	95.092.605,60	107.114.896,43	104.540.192,70	102.926.127,25	89.815.009,36	73.411.585,30	69.086.667,43	57.063.878,14	57.536.654,62	60.652.064,60	62.708.657,97
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ/ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	53,00%	52,56%	52,94%	51,49%	48,68%	38,89%	37,90%	36,35%	33,15%	37,39%	42,73%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(06+12+13)	29.886.703,99	21.927.708,08	22.367.833,30	19.041.072,38	16.362.107,53	14.133.930,32	15.451.018,21	13.290.084,47	11.977.055,30	12.262.111,25	12.735.669,29
(6+7+8-85)	43.584.493,08	37.878.067,22	40.094.062,96	30.800.755,56	29.066.601,70	30.093.606,64	31.185.283,09	24.103.510,46	26.161.548,03	27.294.161,94	27.604.543,58
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ/ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	68,57%	57,89%	55,79%	61,82%	56,29%	46,97%	49,55%	55,14%	45,78%	44,93%	46,14%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ/ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	53,00%	52,56%	52,94%	51,49%	48,68%	38,89%	37,90%	36,35%	33,15%	37,39%	42,73%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	68,57%	57,89%	55,79%	61,82%	56,29%	46,97%	49,55%	55,14%	45,78%	44,93%	46,14%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	100,12	99,29	100,00	97,26	91,96	73,46	71,59	68,66	62,62	70,64	80,72
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	122,91	103,77	100,00	110,81	100,90	84,19	88,81	98,83	82,06	80,53	82,70

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΠ/ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ 2009-2019

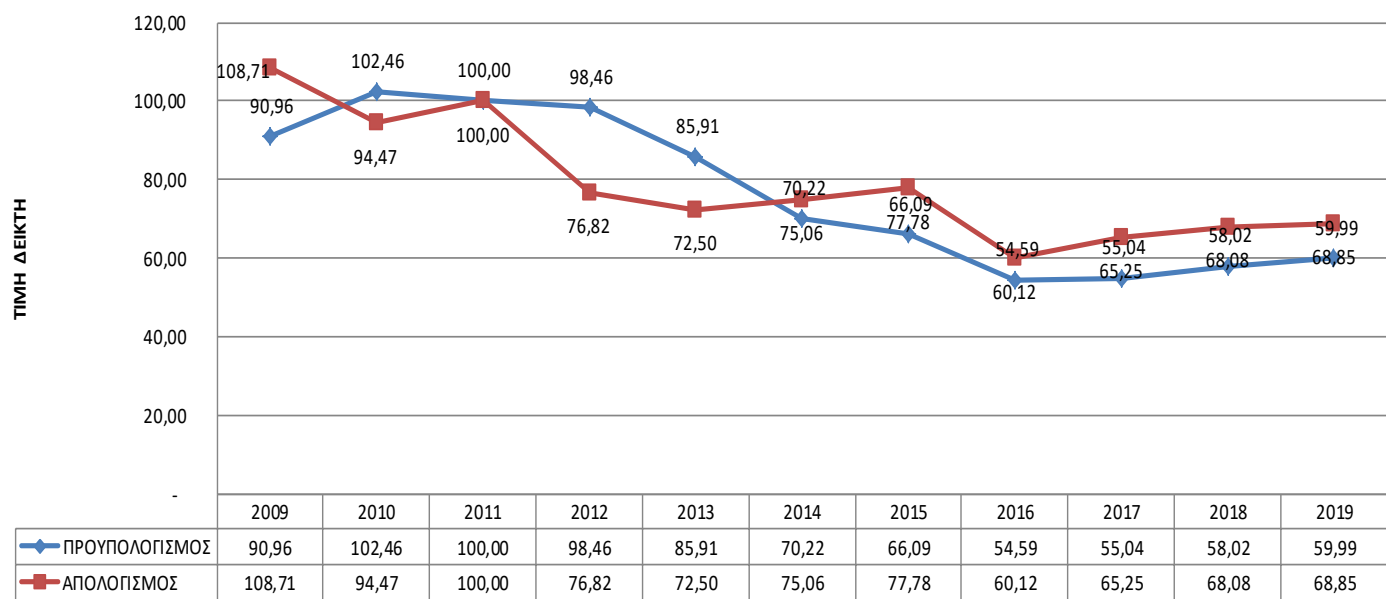
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ											
06	21.349.124,52	21.812.397,55	18.003.516,82	16.915.285,48	20.866.369,55	12.372.083,59	12.469.931,98	11.857.571,66	10.366.230,12	10.460.850,12	10.119.442,29
6	39.019.421,77	37.677.230,44	33.743.353,87	30.447.695,48	31.589.508,24	24.240.679,38	24.287.326,06	21.507.296,53	22.570.508,17	24.518.097,97	24.747.636,63
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΠ/ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ											
	54,71%	57,89%	53,35%	55,56%	66,05%	51,04%	51,34%	55,13%	45,93%	42,67%	40,89%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ											
06	21.316.248,43	17.215.779,06	17.240.406,36	13.172.901,10	12.874.951,56	11.913.002,16	12.077.534,52	11.850.834,86	10.316.401,09	10.337.387,94	10.115.080,50
6	27.680.662,11	24.693.920,24	21.008.235,54	15.285.164,40	17.365.103,09	17.190.911,66	17.982.351,38	16.596.896,58	17.815.865,33	17.997.645,59	17.924.783,57
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΠ/ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ											
	77,01%	69,72%	82,06%	86,18%	74,14%	69,30%	67,16%	71,40%	57,91%	57,44%	56,43%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΠ/ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ											
	54,71%	57,89%	53,35%	55,56%	66,05%	51,04%	51,34%	55,13%	45,93%	42,67%	40,89%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ											
	77,01%	69,72%	82,06%	86,18%	74,14%	69,30%	67,16%	71,40%	57,91%	57,44%	56,43%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ											
	102,55	108,51	100,00	104,13	123,80	95,66	96,23	103,33	86,08	79,97	76,64
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ											
	93,84	84,95	100,00	105,02	90,35	84,44	81,84	87,01	70,56	69,99	68,76

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ 2009-2019

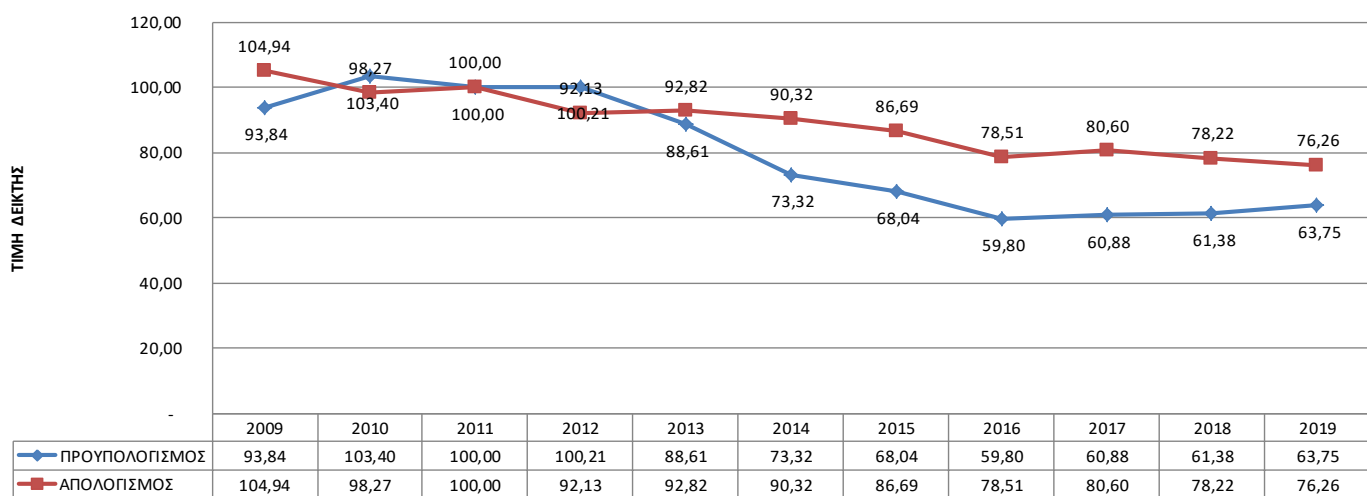
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
65	1.394.018,63	1.414.561,60	2.421.968,92	2.203.100,00	1.081.000,00	948.750,00	903.000,00	602.100,00	606.672,14	172.000,00	43.000,00
0+21+321+511	51.418.007,26	56.645.765,16	53.543.849,92	54.842.774,42	56.625.682,65	47.054.422,10	43.041.239,61	37.522.554,85	37.311.732,10	35.578.232,96	31.825.306,74
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΟ ΚΟΧΡΕΩΛΥΣΙΑ/ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	2,71%	2,50%	4,52%	4,02%	1,91%	2,02%	2,10%	1,60%	1,63%	0,48%	0,14%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
65	1.347.727,14	1.395.179,95	1.421.309,44	1.206.348,60	930.774,79	943.379,81	898.924,77	599.371,25	595.401,63	168.871,32	41.020,32
0+21+321+511	44.253.078,85	45.557.060,21	47.328.761,24	44.487.087,07	44.769.895,73	43.230.698,94	39.068.963,48	36.044.930,39	35.577.155,02	33.268.486,32	29.779.360,08
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΟ ΚΟΧΡΕΩΛΥΣΙΑ/ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	3,05%	3,06%	3,00%	2,71%	2,08%	2,18%	2,30%	1,66%	1,67%	0,51%	0,14%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΟ ΚΟΧΡΕΩΛΥΣΙΑ/ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2,71%	2,50%	4,52%	4,02%	1,91%	2,02%	2,10%	1,60%	1,63%	0,48%	0,14%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	3,05%	3,06%	3,00%	2,71%	2,08%	2,18%	2,30%	1,66%	1,67%	0,51%	0,14%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	59,94	55,21	100,00	88,81	42,20	44,58	46,38	35,47	35,95	10,69	2,99
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	101,41	101,98	100,00	90,30	69,23	72,67	76,62	55,37	55,73	16,90	4,59

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ 2009-2019

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(6+7+8-85)	95.092.605,60	107.114.896,43	104.540.192,70	102.926.127,25	89.815.009,36	73.411.585,30	69.086.667,43	57.063.878,14	57.536.654,62	60.652.064,60	62.708.657,97
ΠΑΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	1.137,34 €	1.281,13 €	1.250,33 €	1.231,03 €	1.074,21 €	878,02 €	826,30 €	682,50 €	688,16 €	725,42 €	750,01 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(6+7+8-85)	43.584.493,08	37.878.067,22	40.094.062,96	30.800.755,56	29.066.601,70	30.093.606,64	31.185.283,09	24.103.510,46	26.161.548,03	27.294.161,94	27.604.543,58
ΠΑΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	521,28 €	453,03 €	479,54 €	368,39 €	347,65 €	359,93 €	372,99 €	288,29 €	312,90 €	326,45 €	330,16 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	1.137,34 €	1.281,13 €	1.250,33 €	1.231,03 €	1.074,21 €	878,02 €	826,30 €	682,50 €	688,16 €	725,42 €	750,01 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	521,28 €	453,03 €	479,54 €	368,39 €	347,65 €	359,93 €	372,99 €	288,29 €	312,90 €	326,45 €	330,16 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	90,96	102,46	100,00	98,46	85,91	70,22	66,09	54,59	55,04	58,02	59,99
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	108,71	94,47	100,00	76,82	72,50	75,06	77,78	60,12	65,25	68,08	68,85

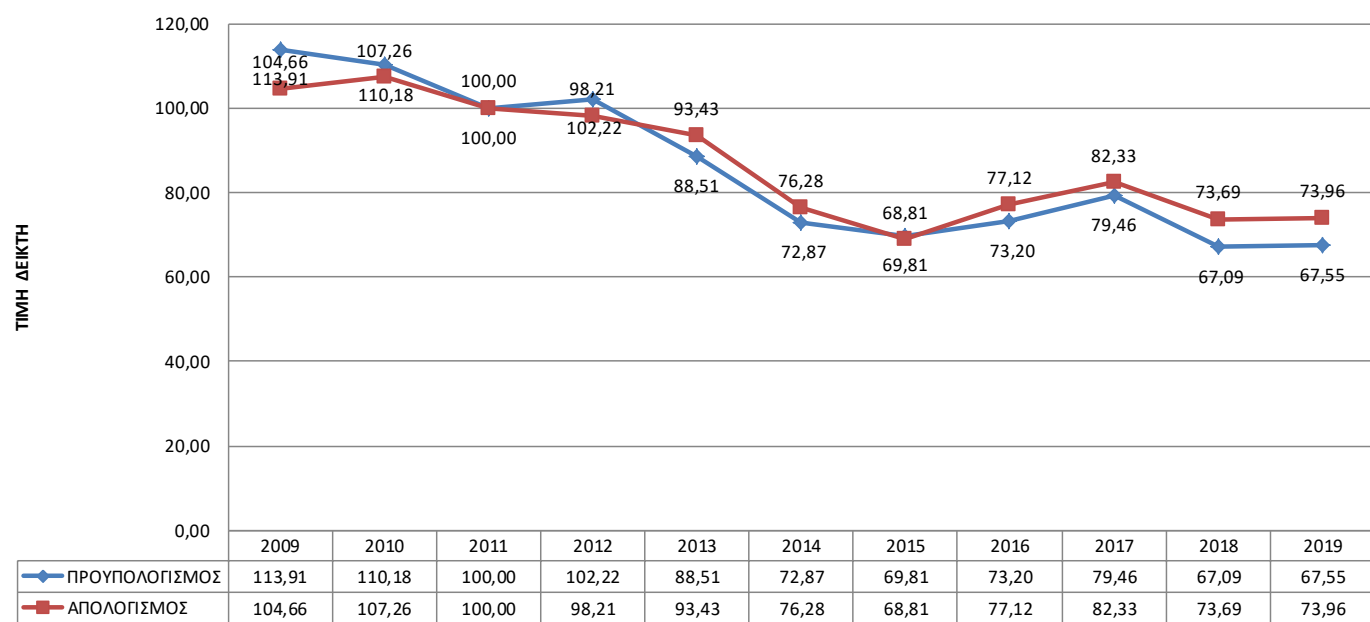
ΕΣΟΔΑ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ 2009-2019

Συνολικά έσοδα /κάτοικο
(0+1+2+3+4+5)/πληθυσ 83610 Κάτοικοι

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0 + 1 + 2 + 3 + 4 + 5	98.631.140,55	108.677.241,83	105.104.690,71	105.327.457,64	93.130.354,39	77.059.638,13	71.508.780,56	62.854.133,15	63.990.125,96	64.509.071,95	67.001.999,15
ΠΑΘΟΥΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	1.179,66 €	1.299,81 €	1.257,08 €	1.259,75 €	1.113,87 €	921,66 €	855,27 €	751,75 €	765,34 €	771,55 €	801,36 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0 + 1 + 2 + 3 + 4 + 5	66.472.166,62	62.250.072,50	63.344.220,36	58.359.050,54	58.796.081,99	57.210.331,58	54.911.484,43	49.731.513,28	51.053.255,82	49.548.523,54	48.306.258,96
ΠΑΘΟΥΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ ΔΗΜΟΤΩΝ	795,03 €	744,53 €	757,62 €	697,99 €	703,22 €	684,25 €	656,76 €	594,80 €	610,61 €	592,61 €	577,76 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	1.179,66 €	1.299,81 €	1.257,08 €	1.259,75 €	1.113,87 €	921,66 €	855,27 €	751,75 €	765,34 €	771,55 €	801,36 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	795,03 €	744,53 €	757,62 €	697,99 €	703,22 €	684,25 €	656,76 €	594,80 €	610,61 €	592,61 €	577,76 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	93,84	103,40	100,00	100,21	88,61	73,32	68,04	59,80	60,88	61,38	63,75
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	104,94	98,27	100,00	92,13	92,82	90,32	86,69	78,51	80,60	78,22	76,26

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ ΔΗΜΟΤΩΝ 2009-2019

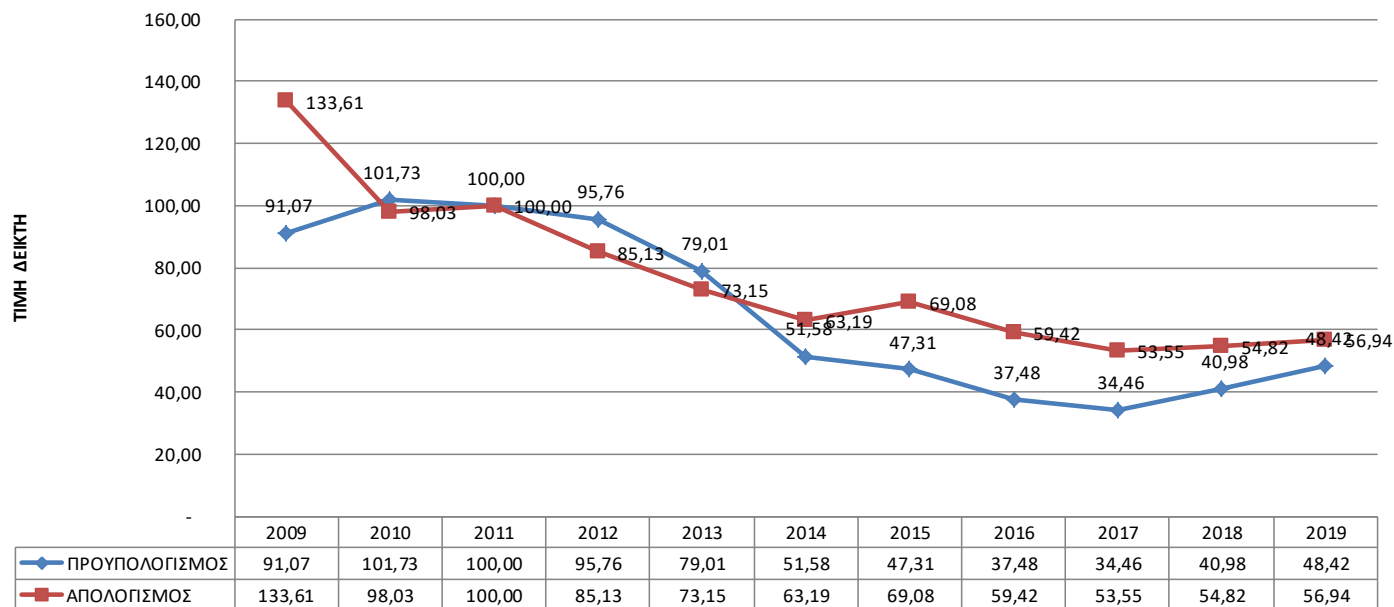
Δείκτης επιβάρυνσης δημοτών

Ίδια έσοδα ανά κάτοικο

(0-06) +1(-12-13) +21+2211+321+3221 / πληθυσμο του Δήμου(83.610 κάτοικοι)

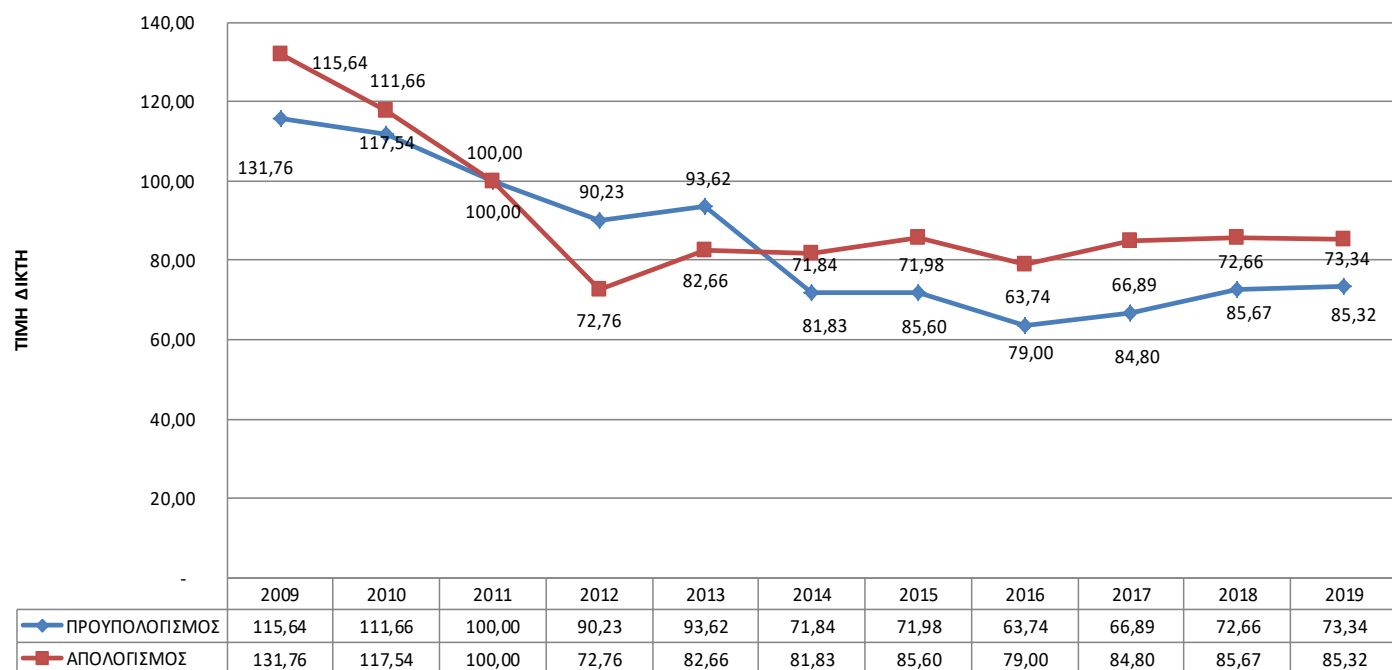
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(0 - 06)+ (1 - 12 - 13)+ (2 - 2212) + (3 - 31 - 3222)	22.371.943,35	21.640.070,87	19.640.432,46	20.076.196,97	17.383.173,15	14.312.671,57	13.710.025,74	14.376.904,71	15.606.930,25	13.176.667,62	13.268.077,04
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ ΔΗΜΟΤΩΝ	267,57 €	258,82 €	234,91 €	240,12 €	207,91 €	171,18 €	163,98 €	171,95 €	186,66 €	157,60 €	158,69 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(0 - 06)+ (1 - 12 - 13)+ (2 - 2212) + (3 - 31 - 3222)	12.944.969,38	13.266.624,50	12.368.550,20	12.147.678,66	11.555.776,27	9.434.275,85	8.510.940,09	9.538.578,32	10.182.641,64	9.114.170,93	9.148.096,68
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ ΔΗΜΟΤΩΝ	154,83 €	158,67 €	147,93 €	145,29 €	138,21 €	112,84 €	101,79 €	114,08 €	121,79 €	109,01 €	109,41 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ ΔΗΜΟΤΩΝ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	267,57	258,82	234,91	240,12	207,91	171,18	163,98	171,95	186,66	157,60	158,69
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	154,83	158,67	147,93	145,29	138,21	112,84	101,79	114,08	121,79	109,01	109,41
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	113,91	110,18	100,00	102,22	88,51	72,87	69,81	73,20	79,46	67,09	67,55
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	104,66	107,26	100,00	98,21	93,43	76,28	68,81	77,12	82,33	73,69	73,96

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ 2009-2019

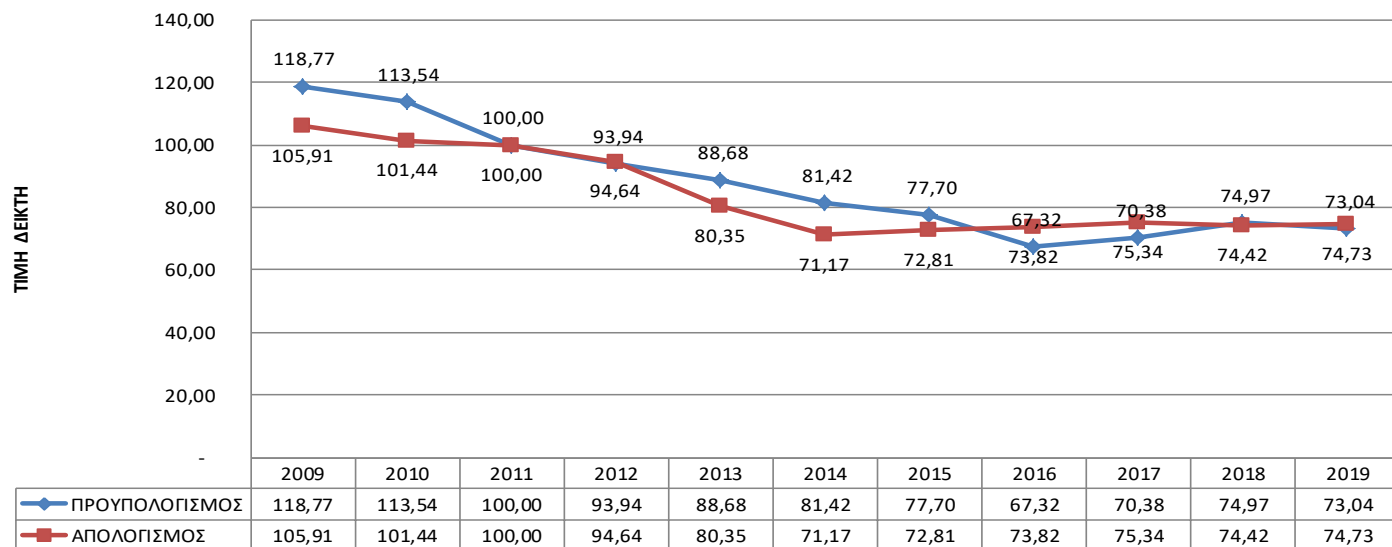
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(06+12+13)	50.401.482,92	56.301.929,77	55.343.278,00	52.996.407,88	43.725.822,83	28.547.807,45	26.185.097,31	20.742.215,10	19.073.139,59	22.680.628,54	26.797.824,51
ΠΑΝΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	602,82 €	673,39 €	661,92 €	633,85 €	522,97 €	341,44 €	313,18 €	248,08 €	228,12 €	271,27 €	320,51 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(06+12+13)	29.886.703,99	21.927.708,08	22.367.833,30	19.041.072,38	16.362.107,53	14.133.930,32	15.451.018,21	13.290.084,47	11.977.055,30	12.262.111,25	12.735.669,29
ΠΑΝΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	357,45 €	262,26 €	267,53 €	227,74 €	195,70 €	169,05 €	184,80 €	158,95 €	143,25 €	146,66 €	152,32 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	602,82 €	673,39 €	661,92 €	633,85 €	522,97 €	341,44 €	313,18 €	248,08 €	228,12 €	271,27 €	320,51 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	357,45 €	262,26 €	267,53 €	227,74 €	195,70 €	169,05 €	184,80 €	158,95 €	143,25 €	146,66 €	152,32 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	91,07	101,73	100,00	95,76	79,01	51,58	47,31	37,48	34,46	40,98	48,42
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	133,61	98,03	100,00	85,13	73,15	63,19	69,08	59,42	53,55	54,82	56,94

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ 2009-2019

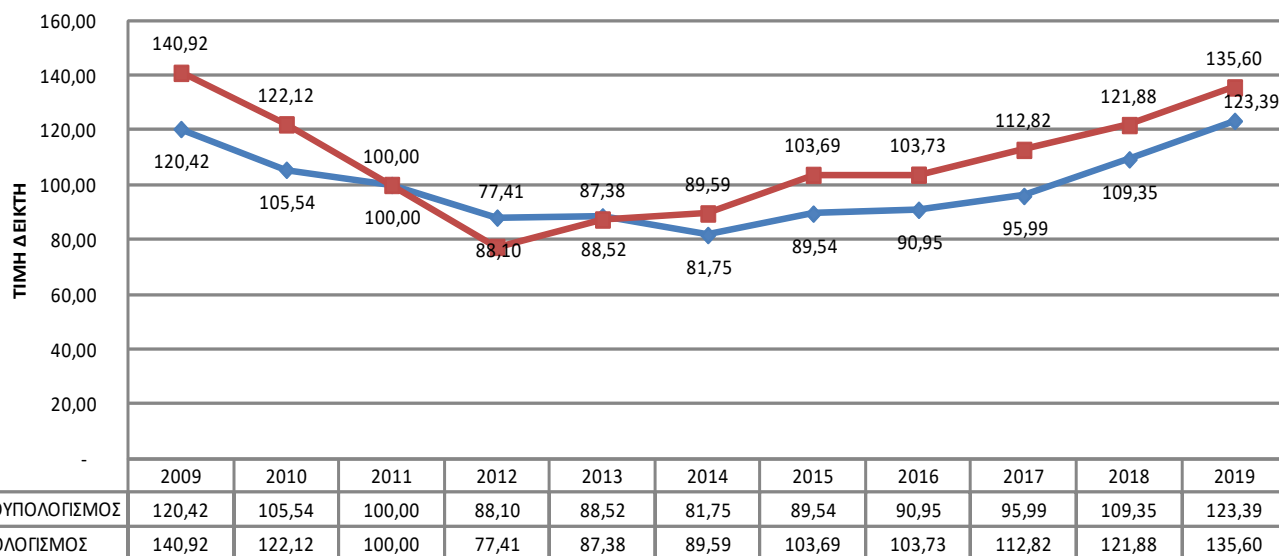
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
6	39.019.421,77	37.677.230,44	33.743.353,87	30.447.695,48	31.589.508,24	24.240.679,38	24.287.326,06	21.507.296,53	22.570.508,17	24.518.097,97	24.747.636,63
ΠΑΘΟΥΣ ΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	466,68 €	450,63 €	403,58 €	364,16 €	377,82 €	289,93 €	290,48 €	257,23 €	269,95 €	293,24 €	295,99 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
6	27.680.662,11	24.693.920,24	21.008.235,54	15.285.164,40	17.365.103,09	17.190.911,66	17.982.351,38	16.596.896,58	17.815.865,33	17.997.645,59	17.924.783,57
ΠΑΘΟΥΣ ΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	331,07 €	295,35 €	251,26 €	182,82 €	207,69 €	205,61 €	215,07 €	198,50 €	213,08 €	215,26 €	214,39 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	466,68 €	450,63 €	403,58 €	364,16 €	377,82 €	289,93 €	290,48 €	257,23 €	269,95 €	293,24 €	295,99 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	331,07 €	295,35 €	251,26 €	182,82 €	207,69 €	205,61 €	215,07 €	198,50 €	213,08 €	215,26 €	214,39 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	115,64	111,66	100,00	90,23	93,62	71,84	71,98	63,74	66,89	72,66	73,34
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	131,76	117,54	100,00	72,76	82,66	81,83	85,60	79,00	84,80	85,67	85,32

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ 2009-2019

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(03+047+053+2111+2112+2113+2114+2116+3211+3212+3214+3216)	9.486.725,24	9.068.946,86	7.987.705,01	7.503.881,42	7.083.813,51	6.503.320,58	6.206.700,62	5.377.698,99	5.621.871,41	5.988.386,21	5.834.139,26
ΠΑΝΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	113,46 €	108,47 €	95,54 €	89,75 €	84,72 €	77,78 €	74,23 €	64,32 €	67,24 €	71,62 €	69,78 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(03+047+053+2111+2112+2113+2114+2116+3211+3212+3214+3216)	7.541.188,20	7.222.944,55	7.120.524,76	6.738.631,66	5.720.997,42	5.068.023,55	5.184.802,22	5.256.461,54	5.364.462,58	5.299.223,06	5.321.094,44
ΠΑΝΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00	83.610,00
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	90,19 €	86,39 €	85,16 €	80,60 €	68,42 €	60,62 €	62,01 €	62,87 €	64,16 €	63,38 €	63,64 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	113,46 €	108,47 €	95,54 €	89,75 €	84,72 €	77,78 €	74,23 €	64,32 €	67,24 €	71,62 €	69,78 €
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	90,19 €	86,39 €	85,16 €	80,60 €	68,42 €	60,62 €	62,01 €	62,87 €	64,16 €	63,38 €	63,64 €
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	118,77	113,54	100,00	93,94	88,68	81,42	77,70	67,32	70,38	74,97	73,04
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	105,91	101,44	100,00	94,64	80,35	71,17	72,81	73,82	75,34	74,42	74,73

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ 2009-2019

Δείκτης κάλυψης λειτουργικού κόστους

έξοδα χρήσης/τακτικά έσοδα

6/0+21+321+511

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
6	39.019.421,77	37.677.230,44	33.743.353,87	30.447.695,48	31.589.508,24	24.240.679,38	24.287.326,06	21.507.296,53	22.570.508,17	24.518.097,97	24.747.636,63
0+21+321+511	51.418.007,26	56.645.765,16	53.543.849,92	54.842.774,42	56.625.682,65	47.054.422,10	43.041.239,61	37.522.554,85	37.311.732,10	35.578.232,96	31.825.306,74
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ	75,89%	66,51%	63,02%	55,52%	55,79%	51,52%	56,43%	57,32%	60,49%	68,91%	77,76%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
6	27.680.662,11	24.693.920,24	21.008.235,54	15.285.164,40	17.365.103,09	17.190.911,66	17.982.351,38	16.596.896,58	17.815.865,33	17.997.645,59	17.924.783,57
0+21+321+511	44.253.078,85	45.557.060,21	47.328.761,24	44.487.087,07	44.769.895,73	43.230.698,94	39.068.963,48	36.044.930,39	35.577.155,02	33.268.486,32	29.779.360,08
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ	62,55%	54,20%	44,39%	34,36%	38,79%	39,77%	46,03%	46,05%	50,08%	54,10%	60,19%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	75,89%	66,51%	63,02%	55,52%	55,79%	51,52%	56,43%	57,32%	60,49%	68,91%	77,76%
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	62,55%	54,20%	44,39%	34,36%	38,79%	39,77%	46,03%	46,05%	50,08%	54,10%	60,19%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΙΟΣ ΒΑΣΗΣ 2011	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	120,42	105,54	100,00	88,10	88,52	81,75	89,54	90,95	95,99	109,35	123,39
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	140,92	122,12	100,00	77,41	87,38	89,59	103,69	103,73	112,82	121,88	135,60